

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník dvanáctý

1

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1962

Do nového roku 1962

Plukovník Josef Průša

Současný politický, sociální a ekonomický stav ve světě je charakterizován existencí dvou hlavních antagonistických politickoekonomických soustav; kapitalistické a socialistické.

Historický vývoj lidské společnosti dospěl k bodu rozhodného zlomu v poměru sil obou těchto soustav ve prospěch socialismu. Objektivní vývoj lidské společnosti spěje neúprosně k zániku kapitalismu, který historicky nutně musí ustoupit socialismu a komunismu, vývojově vyšším stupňům lidské společnosti.

Politický a ekonomický vývoj v současné době průkazně přesvědčuje i samotnou vládnoucí třídu kapitalistické společnosti o objektivní neodvratnosti zániku kapitalistického řádu. Kapitalisté chápou, že nejsou s to čelit v mírovém rozvoji světa stále rychlejšímu přesunu jak hospodářských, tak i politických sil ve prospěch socialismu a komunismu, a to nejen v celosvětovém, nýbrž i ve svém vnitrostátním měřítku.

Kapitalistické státy současného světa jsou však ekonomicky a vojensky vysoce rozvinutými společenskými celky, schopnými v důsledku svého dosavadního kapitalistického vývoje velmi účinně zpomalovat a současně zdržovat objektivně neodvratný odklon svých vlastních národů od kapitalismu k socialismu.

V mezinárodním, celosvětovém měřítku však vedoucí imperialistické státy, jak velmi průkazně nás poučují i materiály XXII. sjezdu KSSS, nejsou již s to zabránit definitivnímu odklonu celé řady národů a států od své imperialistické politiky, nejsou s to zabránit stálému růstu sil socialistického a protiimperialistického tábora.

Politika mírového soužití, mírového soutěžení neodvratně vede lidstvo k poznání, že jeho budoucnost je v socialismu a komunismu, že dnes kapitalistický řád stává se všestrannou brzdou dalšího prudkého rozvoje tvůrčích sil lidské společnosti.

Vmyslíme-li se, pod tímto zorným úhlem zhodnocení současnosti, do postavení vedoucích imperialistických kruhů, nepřekvapí nás nikterak, že soudobá politická koncepce vedoucích kapitalistických států spočívá na přípravě k válce proti zemím tábora socialismu, nepřekvapí nás vytváření a smelování systému agresivních vojenských a hospodářských paktů, a ani poslední snahy v táboře imperialistů o další integraci v rámci těchto paktů, jakož i snahy o vyzbrojení dalších armád a zejména pak Bundeswehru, jadernými zbraněmi.

Jedním z pilířů mírové politiky Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického tábora je však vzdor všemu tomu naprosto správná, realistická teze, že válka není dnes nevyhnutelná. Již dnes existují ve světě síly schopné včas zkrátit paličské choutky imperialistických agresorů a válku znemožnit!

Z druhé strany, tezi, že válka dnes není nevyhnutelná, nelze zaměňovat tezí, že válka je dnes vyloučená, že je nemožná... „... dokud bude imperialismus, potrvá i nebezpečí války. Lidstvo si ještě nestačilo volně vydechnout po nedávných

hrůzách druhé světové války a již vinou agresorů znovu vyvstávají na Západě zlověstná válečná mračna, která hrozí zastřít bezoblačné nebe houbovitými atomovými mračny smrti.“ (fekl ministr obrany SSSR s. maršál Malinovský v diskusním příspěvku na XXII. sjezdu KSSS).

Proti snahám o integraci sil imperialismu, na obranu proti všem paktům západního světa, musil proto tábor socialismu vytvořit svůj obranný pakt – Varšavskou smlouvu, zaručující účastníkům vzájemnou pomoc v případě napadení nepřitelem.

Ze současného mezinárodně politického dění ve světě jasně vysvitá, že mezi oběma světovými soustavami existuje dnes celá řada závažných sporných otázek, jež mohou být imperialisty kdykoli využity k pokusům o rozpoutání války.

Soudruh Chruščov ve svém historickém projevu na IV. zasedání Nejvyššího sovětu SSSR v roce 1960 pronesl hluboký rozbor charakteru současné války, který se stal základem socialistické vojenské doktríny. „Jednou z nejdůležitějších pouček této doktríny je, že světová válka, jestliže ji přece jen imperialističtí agresori rozpoutají, nevyhnutelně nabude povahy raketové jaderné války, to jest války, v níž hlavním ničivým prostředkem budou jaderné zbraně a hlavním prostředkem jejich dopravy na cíl budou rakety.“ (Z diskusního příspěvku maršála Malinovského na XXII. sjezdu KSSS). Strašlivá ničivá síla soudobých prostředků ničení a zejména pak bezesporná převaha raketových nosičů jaderných zbraní na straně Sovětského svazu, budí pochopitelný respekt i u nejagresivnějších válečných kruhů imperialismu.

Proto kapitalističtí političtí a vojenští odborníci rozvíjejí teorie různých kategorií války: vedle války totální uvažují i možnost vzniku a vedení válek ohraničených s omezeními především v otázkách použití zbraní hromadného ničení a možnost vzniku a vedení válek místních (lokálních), omezených jak z hlediska použití zbraní hromadného ničení, tak i z hlediska územního rozsahu války.

Je samozřejmě, že nelze vylučovat možnost vzniku pohraničních, popřípadě teritoriálních a časově omezených ozbrojených incidentů, které nemusí bezpodmínečně vždy přerůst v totální válku; stejně tak i některé činy vyslovené agrese (např. napadení Egypta, invaze na Kubu apod.) mohou být mnohdy již vzápětí likvidovány nesmlouvavým postojem mírumilovných států i když rozpoutání světové totální války v takovýchto případech mnohdy doslova „visí na vlásku“.

Současný stav politických, sociálních a ekonomických vztahů mezi oběma světovými politickoekonomickými soustavami nese jako svůj neměnný důsledek skutečnost, že příští válka, podaří-li se ji kapitalistům rozpoutat, bude válkou mezi dvěma světovými politickoekonomickými soustavami, válkou koaliční, mezikontinentální, prostě válkou světovou.

*

Zavedením zbraní hromadného ničení, především jaderných zbraní, do své výzbroje získaly soudobé armády nebývale mohutný prostředek ničení.

Zavedením raket získaly pak možnost prakticky zasáhnout kterýkoli cíl kdekoli na světě.

Ovšem v kombinaci jaderných náplní s raketovými nosiči mají dnešní moderní armády přímo kvalitativně nový prostředek ničení nejen pokud jde o mohutnost účinku v cíli, nýbrž i pokud jde o dnes prakticky neomezený manévr touto ničivou

vou silou. Přitom hlavní, kvalitativně novou vlastností této kombinace atomových náplní s raketami-nosiči, je možnost vysoké překvapivosti jejího použití, která nezávisí ani na denní či noční době, ani na meteorologických podmínkách, vzdálenosti cíle a na stupni rozptýlenosti vlastních odpalovacích zařízení a dodnes ještě ani na protivzdušné obraně protivníka.

Věda a technika dodala však soudobé armádě ještě další moderní prostředky. Soudobá automobilní a tanková technika, nové typy obrněných transportérů, letadla nadzvukových rychlostí a další technické prostředky pohybu vojsk, umožňují svými vlastnostmi nebývalou mobilnost všech vojsk a prostředků soudobých armád.

Kvalitativně novými prostředky jsou i dnešní elektronkové a transistorové přístroje všeho druhu, umožňující intenzivní mechanizaci a automatizaci v životě a práci armád, včetně účinné mechanizace a automatizace velení.

Uvedené možnosti vědy a techniky, hromadné uplatnění ve výzbroji a výstroji dávají soudobým armádám nové dalekosáhlé možnosti, jež ve svém souhrnu kvalitativně změní charakter soudobých armád vcelku.

Soudobá armáda má tedy dnes možnost překvapivého, časově i prostorově prakticky neomezeného soustředění nebývale ničivých úderů a tím i možnost velmi podstatné změny poměru sil ve svůj prospěch nejen v taktickém a operačním, nýbrž i ve strategickém měřítku.

Soudobá armáda má však dnes i možnost ohromnou ničivou sílu svých palebných prostředků energicky a efektivně využívat smělým manévrem svých vysoké mobilních sil; přitom správná aplikace vědeckých a technických poznatků současné doby umožňuje úspěšné řešení i náročné problematiky soudobého velení při současně činnosti vojsk, vedené na ohromných prostorových rozlohách.

Vlivem těchto zásadních kvalitativně nových možností soudobých zbraní a techniky v armádě vůbec, doznala změn i úloha a místa jednotlivých druhů vojsk v soudobých armádách:

- rozhodující úlohu převzaly rakety s atomovými hlavicemi,
- pozemní vojska však i nadále ponese tíhu boje, spojeného s plněním stanovených úkolů (hlavně tankové svazy, svazky a útvary),
- na svém dřívějším významu ztrácí bombardovací a částečně i stíhací letectvo; naproti tomu nabývá na významu letectvo průzkumné a dopravní,
- mnohé dosavadní úkoly dělostřelectva bude možno lépe a účelněji plnit raketami, přičemž dělostřelectvo udrží svůj závažný význam vojskového palebného prostředku,
- na významu nabývá ženijní vojsko,
- rozhodný růst významu pak doznávají výsadky, jak taktické a operační, tak i strategické.

I nadále ovšem zůstává v platnosti, že převážnou většinu úkolů bude možno plnit pouze koordinovaným úsilím všech, nebo několika druhů vojsk, za rozhodující úlohy raket s atomovými hlavicemi při ničení cílů a tankových a výsadkových vojsk při ovládání určených prostorů a cílů.

Při stanovení pravděpodobné perspektivy dalšího vývoje soudobých armád pak je nutno očekávat, že technický a vědecký rozvoj lidské společnosti bude nejen pokračovat, nýbrž, že tempo tohoto rozvoje se bude zákonitě i dále zvyšovat.

Současné velké vědecké objekty v metalurgii, chemii, termodynamice, v oboru jaderné energie, v elektrotechnice atd. nemohou se v nejbližší době neodrazit v kvalitě nové výzbroje, válečné techniky a tím i v organizaci a celkovém charakteru soudobých armád.

V perspektivě nejbližšího vývoje soudobých armád je nutno očekávat další růst ničivé síly nejen strategických a operačních, ale především i taktických prostředků, včetně vyřešení problematiky protiraket, další růst mobility všech prvků ozbrojených sil, především pak tanků, transportérů, aut, víceúčelových vozidel a leteckých prostředků všeho druhu (zejména dopravních a zásobovacích), jakož i další růst mechanizace a automatizace velení i ostatních oborů činnosti štábů a vojsk.

Vidíme tedy, že výsledky a objevy všech vědních oborů, spolu s prudkým rozvojem techniky, promítnuty do soudobých armád hromadným zavedením nové techniky a nových zbraní a prostředků do výzbroje a výstroje vojsk, způsobily kvalitativní změny v možnostech a schopnostech a tím i v celkovém charakteru soudobých armád.

Kvalitativně nový charakter soudobých armád, k jehož určujícím vlastnostem patří právě hromadné použití atomových zbraní a jejich raketových nosičů spolu s provedením již úplným přeorientováním výchovy, výcviku a přípravy vojsk výlučně pro boj za oboustranného použití ZHN, jasně ukazuje, že příští válka, bude-li rozpoutána, bude válkou nejen světovou, ale i válkou atomovou, válkou totální.

Současný stav třídně politických vztahů ve světě a kvalitativně nové možnosti ozbrojených sil soupeřících společenských systémů se bezprostředně promítají i do charakteru ozbrojeného boje.

Možnost totálního ničení prakticky celých rozsáhlých oblastí vytváří reálné předpoklady pro vytyčování nebývale rozhodných cílů války. Přitom charakteristické vlastnosti nejdůležitějších nosičů těchto ničivých prostředků (raket) přímo diktují požadavek zahájit válku s maximálním operačním i strategickým překvapením.

Příští válka, jako válka světová a atomová, bude tedy zahájena mohutnými, oboustranně vysoce ničivými atomovými údery především raketových zbraní a letectva, při nichž si obě strany budou klást úkol, časově a prostorově překvapivými a maximálně ničivými údery zásadně ovlivnit celkový poměr sil v operačním a strategickém měřítku a předurčit tak další průběh války.

Vzhledem k možnostem soudobých sil a prostředků průzkumu je nutno očekávat, že zásadní požadavek, tj. zahájení války s maximálním možným překvapením, nedovolí útočníku provádět nějaké podstatnější přípravy a že proto bude nucen válku zahájit mírovými stavy svých ozbrojených sil; přitom ovšem, bude-li například zahájení války předcházet určité období zvýšeného nebezpečí válečného konfliktu, budou moci obě strany, pod nejrůznějšími podmínkami realizovat některá, předem připravená opatření.

Vycházíme-li z takového způsobu zahájení války, vidíme, že první operace počátečního období války budou se rozvíjet v podmínkách pochopitelné celkové dezorganizace, obtížné situace zdravotnické, dopravní a zásobovací, což ve svém

souhrnu nemůže zůstat bez vlivu na morální stav obyvatelstva a s největší pravděpodobností projeví se určitým způsobem i na morálce ozbrojených sil válčících stran.

První operace počátečního období války budou usměrněny na co nejdůraznější využití výsledků mohutných prvních atomových úderů, budou vedeny formou energických útoků jednotlivých svazků a popřípadě i útvarů na směrech a budou charakterizovány snahou po bezohledném pronikání do hloubky nepřátelského území. Hlavním jejich cílem bude další ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, ztížení letištního manévru nepřítele a co největší narušení činnosti týlu (především pak mobilizace činnosti orgánů civilní správy státu).

První operace počátečního období války budou se tedy na obou stranách vyznačovat velkým rozmachem, rozhodností a dynamičností a snahou o nebývale vysoká tempa útoku. Zásadním rysem veškeré bojové činnosti v tomto období bude snaha získat a udržet ve svých rukou iniciativu.

*

Promítneme-li si požadavek účinné realizace všech těchto zásad do všech oborů činnosti našich ozbrojených sil, vidíme, že závažné úkoly čekají nás v současné době zejména na teoretickém poli, ve vojenské vědě a ve spojení s ní i v naší publikační činnosti, v našem odborném vojenském tisku.

Na stránkách „Vojenské mysli“ měly by se v letošním roce rozvíjet základní otázky vojenského dopadu zásadních stranických dokumentů z loňského a letošního roku, základní otázky našich vojenskovědeckých úkolů a výcvikových dokumentů velení armády pro rok 1962.

Nepovažujeme za nutné v tomto článku rozvádět obsah uvedených základních podkladů naší publikační činnosti, domníváme se však, že jako na základní problémy, je třeba usměrnit naši pozornost zejména:

- na promítnutí dosud rozpracovaných strategicko-operačních koncepcí a zásad soudobého ozbrojeného boje do taktiky našich vojsk;
- na další prohloubení teoretického rozpracování prvních útočných operací počátečního období války ve všech vševojskových, týlových i technických aspektech;
- na vymezení a propracování problematiky obrany v soudobém ozbrojeném boji a zejména pak v počátečním období války;
- na problematiku velení, především pak na jeho mechanizaci a automatizaci na úrovni jednotlivých stupňů velení;
- na zvýšení kritičnosti ke všem diskutovaným problémům na stránkách našeho časopisu.

Věříme, že široký aktiv našich spolupracovníků, zveřejňováním na stránkách naší „Vojenské mysli“ svých zkušeností, názorů a zevšeobecnování tak výsledků své praktické i teoretické práce umožní i v letošním roce zachovat vzestupnou linii kvalitativních ukazatelů naší vědecké publikační činnosti.

Plánování a organizace přesunů na velké vzdálenosti

Kolektiv štábu 2. vojenského okruhu

Rychlý vývoj, ba možno říci skok ve vědě a technice, který byl proveden za poslední dvě desetiletí, vznik a další rychlý rozvoj nových bojových prostředků, hlavně raketových zbraní s jadernými náplněmi, způsobily převrat ve způsobech a formách soudobého ozbrojeného zápasu a od základu změnily charakter soudobých operací.

Soudobé zbraně umožňují najednou a účinně napadat první sledy i operační zálohy protivníka, jeho atomové zbraně a další důležité objekty operačního významu a způsobovat jim hromadné ztráty. Budou do značné míry působit i na operační přesuny vojsk protivníka, zdržovat a znemožňovat jejich včasné zasažení a tím ovlivňovat tempa jeho útočných operací a vyvolávat časté a rychlé změny situace na frontě.

Jakékoli opoždování přesunujících se vojsk využije protivník k provedení včasných protiopatření a tím získání iniciativy v dalším průběhu operací.

Včasný přesun a zasažení svazků armády druhého sledu na směru rozhodující činnosti vojsk frontu bude v podstatě řešit i úspěch frontové útočné operace.

Plánování a řízení přesunů na velké vzdálenosti

Rychlé a reálné zplánování přesunů na velké vzdálenosti a doručení úkolů podřízeným svazkům a útvarům je jednou ze zásadních otázek příprav k přesunu. Důležité je, aby svazky měly dostatek podkladů pro souběžné plánování, aby včas obdržely předběžná nařízení pro přesun.

K doručení předběžných nařízení vojskům je výhodné použít styčných (směrových) důstojníků podřízených štábu a směrových důstojníků štábu armády využít při plánování vlastního přesunu a odeslat je až s rozhodnutím velitele armády.

Zpracování plánu přesunu je ovlivněno pásmem přesunu armády druhého sledu, prostorem jejího zasažení, prostory soustředění (rozptýlení) jednotlivých svazků a armádních útvarů, komunikační sítí a celkovou radiační situací.

Vzhledem k tomu, že v soudobých

podmínkách armáda druhého sledu frontu bude zasazována postupně po svazcích, nejčastěji s jedním nebo dvěma svazky v prvním sledu, podle toho i její přesun bude často prováděn s jedním nebo dvěma svazky v prvním sledu. Pro každou motostřeleckou (tankovou) divízi je třeba počítat **nejméně s dvěma osami**, pro armádní svazky a útvary **jednu až dvě osy**, kromě toho v pásmu přesunu armády je třeba určit **nejméně jednu záložní osu**. Z toho vyplývá, že armáda potřebuje k přesunu **nejméně 6—7 pochodových os**. Při přesunu armády k frontě není možno zastavit odsuny armád prvního sledu a frontových zařízení do týlu, proto se jeví potřeba v pásmu přesunu armády ještě vyčlenění alespoň dvou odsunových os.

Aby bylo možno zabezpečit manévr vojsk, třeba kromě toho volit dostatek **objížděk a rokádních cest** podle kon-

krétní terénní situace a na základě vyhodnocení nebezpečných míst z hlediska možného napadení nepřítelem (velké osady, přechody přes vodní toky, soutěsky, komunikace vedoucí přes velké lesní masivy a další možné překážky).

Pro přesun armády druhého sledu volit nejlepší komunikace — silnice I. a II. třídy, které umožňují provedení přesunu ve vysokých tempech. Při cvičeních s vojsky bývá tomu naopak, nejčastěji z hlediska možného způsobení škod na komunikacích vybíráme horší silnice, na kterých tempa přesunu se značně snižují a nedávají pravý obraz o možném přesunu armády.

Jednou z důležitých otázek je správné vyhodnocení os přesunu co do kvality, obtížnosti terénu (prudké stoupání, serpentiny, úzká průchodná místa), což se musí odrazit i v samotném stanovení rychlosti pochodu v jednotlivých úsecích pochodových os. Toto diferencování rychlostí přesunu na jednotlivých osách je třeba důkladně promyslet ve štábu armády i svazků. Správný propočet délek os nám dá reálné podklady pro časové kalkulace přesunu.

Komunikační síť musí zabezpečit manévry, vysoké tempo přesunu, možnost přeskupování vojsk a směnu vyřazených jednotek a útvarů pro napadení ZHN nepřítele.

Je třeba počítat s aktivní činností nepřítele, který se bude snažit přesun armády znemožnit, anebo alespoň jej pokud možno co nejdéle zdržet.

Armáda druhého sledu za přesunu může být napadena úderem raket s jadernými náplněmi, z čehož bude značná část pozemních úderů s cílem vytvářet široká pásma radioaktivního zamoření a znemožňovat manévry k frontě.

Účinně zamořená pásma mohou se stát serióznějšími překážkami, než široké vodní toky.

Tato situace vyžaduje od štábu armády rychlé vyhodnocování a sledování radiační situace v celém pásmu přesunu armády i u sousedů.

Plán přesunu bude třeba neustále **podle konkrétní radiační situace upřesňovat**, rychle vydávat vojskům upřesňující nařízení a současně stále sledovat stupeň bojeschopnosti svazků a útvarů.

Hlášení o provedených úderech na přesunující se vojska může štáb armády dostávat po několika směrech:

- od svazků a útvarů,
- od sousedů,
- od štábu frontu,
- od teritoriálního velení a složek

MV.

Tyto zprávy je třeba centrálně vynášet na mapu na pracovišti operačního oddělení, kde úzce spolupracují informační a plánovací skupina a příslušníci chemického vojska. Podle potřeby se přivolávají i funkcionáři druhů vojsk.

Informační skupina zjišťuje konkrétní údaje o ztrátách, opatřeních velitelů svazků a útvarů informuje štáb frontu, vlastní štáb a sousedy. Plánovací skupina současně připravuje předběžný návrh na změny v plánu přesunu vojsk.

Tyto uvedené složky štábu armády musí úzce spolupracovat a navazovat v práci jedna na druhou tak, aby výsledek jejich práce — návrh na rozhodnutí velitele armády — byl co nejkonkrétnější, podložen správnými propočty, kalkulacemi a závěry.

Souběžně musí i ostatní složky štábu armády vyhodnocovat situaci po své odbornosti, u svých podřízených vojsk a být nápomocné k přípravě závěrů z celou operační sestavu armády.

Na základě vyhodnocené radiační situace a hrubých propočtů ztrát všeho druhu přijímá velitel armády rozhodnutí k zabezpečení další činnosti vojsk armády.

Zde je třeba mít na zřeteli několik faktorů, s kterými musí velitel armády při svém rozhodnutí počítat:

- stanovený úkol, který má armáda časově plnit,
- stupeň radiace jak v prostorech soustředění vojsk, tak i na osách přesunu a v prostorech, do kterých se podle plánu mají vojska přesunout,
- morální, materiální, technický a zdravotnický stav svazků a útvarů.

Jen na základě důkladného rozboru všech těchto faktorů může štáb připravit reálné podklady pro rozhodnutí velitele.

V některých případech dozná původní plán přesunů vojsk takových změn, že činnost vojsk bude muset být zplánována od základu znovu. Za těchto podmínek bude třeba vidět hlavní úkol rychle doručit vojskům nařízení k provedení nových opatření.

I když se podaří nepříteli provést hromadný úder jadernými zbraněmi se značným počtem pozemních výbuchů s cílem zdržet, nebo znemožnit přesun a zasazení armády druhého sledu frontu do sražení, musí velitel armády se svými štábem, jakož i velitelé svazků a útvarů se svými štáby provést všechna opatření k rychlému a nenarušenému vyvedení vojsk k dalšímu plnění úkolů.

Řešení obdobných situací budou různá pro každý svazek a útvar v závislosti na konkrétní radiální situaci.

Překonávání širokých prostorů radioaktivního zamoření ve vysokých

tempech je novým problémem vojenského umění. Často budou objížďky zamořených prostorů spojené s velkou ztrátou času. Proto ne vždy budou účelné a cílevědomé. Jestli zamořený prostor nebude příliš hluboký, bude častěji výhodnější překonat ho rychlým přesunem. Jindy opět pro objížďku zamořeného prostoru může být potřeba více času, než na vyčkání poklesu radiace do přípustné úrovně.

Někdy opět objížďka může být nevýhodná vzhledem k tomu, že by mohlo dojít v některém úseku (prostoru) k nahromadění vojsk, čímž by byla dána možnost nepříteli k provedení atomových úderů.

V každém případě překonávání zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace vyžaduje všestranné analýzy radiální situace, aby vojska neobdržela dávku nad stanovenou normu.

Proto velká pozornost za přesunů musí být věnována radiálnímu průzkumu.

Schopnost vojsk překonávat zamořené prostory jeví se vážným prostředkem dosahování vysokých temp přesunu. V případě, že vojska překonáváním těchto prostorů sníží rychlost přesunu, může dojít k zdržení armády, což ovlivní do jisté míry i její časové zasazení do sražení.

Proto řízení přesunů za složité radiální situace bude vyžadovat rychlou a organizovanou práci, iniciativní a rychlé rozhodování velitelů a štábů všech stupňů.

K některým otázkám pořádkové služby

Pořádková služba během přesunu má mimořádně důležitý význam. Často velitelé a štáby zužují pořádkovou službu jen na regulaci přesunu.

Pořádková služba plní řadu úkolů, z nichž nejdůležitější jsou:

- průzkum, vytyčování a vyznačování objížďek a zamořených úseků,
- uvolňování pochodových os pro přednostně přesunované proudy vojsk, určených k plnění zvláštních úkolů, např. jednotek ZUO apod.,

— uvědomování přesunujících se pochodových proudů i jednotlivých vozidel o vzdušném nebezpečí a všech druhých poplachů, o překážkách a zamořených prostorech,

— neustálé sledování pohybu proudů, dodržování časového plánu přesunu a hlášení nadřízenému orgánu pořádkové služby nebo veliteli, organizujícímu přesun,

— předávání rozkazů útvarům a jednotkám, především při změně úkolu, změně pochodových os apod. a jejich zabezpečení.

Kromě těchto úkolů pořádková služba má řadu dalších povinností, které jsou uvedeny v Oper-51-2.

Podle stávající organizace vševojsková armáda nemá žádných organických jednotek pro pořádkovou službu na komunikacích s výjimkou silničních praporů týlu armády. Stejná situace je i u svazků. Z toho vyplývá nutnost používat pro pořádkovou službu organických jednotek. Je otázkou, zda je toto řešení výhodné. V podmínkách soudobého boje, kdy bude docházet k rychlým zvrátům situace, které budou okamžitě vynucovat nasazení nových sil, svazky a útvary budou zasazovány do sražení a boje neúplně, bez jednotek a spojovacích prostředků, vyčleněných pro pořádkovou službu. Praxe vyčleňovat pro pořádkovou službu jednotky z druhosledových svazků a útvarů není podle našeho názoru správné. Jadernými údery mohou být prvosledové svazky (útvary) vyřazeny a budou vystřídány druhosledovými, které opět nebudou úplné.

Provedme si kalkulaci sil pořádkové služby při dalekých přesunech armády např. na vzdálenost 250 km. Armáda se přesunuje po 6 osách, z toho jedna osa je záložní. Při výpočtu vycházíme ze zkušeností, získaných kom-

plexním štábním nácvikem, zaměřeným na řízení přesunů.

a) Na jedné ose bude zapotřebí zřídit v průměru 20 pořádkových stanovišť, každé ve složení 1 poddůstojník (praporčík) + 3-4 mužů s 1 motocyklem,

— celkem: 20 poddůstojníků, 60-80 mužů, 20 motocyklů.

b) Osa bude rozdělena na 3-4 pořádkové úseky, každý ve složení 1 důstojník se zástupcem (praporčík) a pořádkovou zálohou 5 mužů s 1-2 motocykly,

— celkem: 3-4 důstojníci, 3-4 praporčíci, 15-20 mužů, 3-8 motocyklů.

c) Pásmo přesunu svazku bude zpravidla rozděleno na 3-4 pořádkové prostory, každý ve složení: velitel se zástupcem a pořádková záloha v síle 10-15 osob s 1 nákladním autem, 1-2 motocykly.

Celkem bude zapotřebí pro svazek, přesunující se po 2 osách vyčlenit pro pořádkovou službu 250-300 osob, tj. průměrně 1 muže na 2 km osy.

Uvedený počet je možno snížit na úkor pořádkových stanovišť využitím různých ukazovatelů směrů. V tomto případě však pořádková služba nemůže plnit všechny úkoly, které jsou na ni kladeny.

Snižovat počty pořádkové služby na úkor zálohy pořádkové služby není též podle našeho názoru účelné, neboť v soudobých podmínkách boje budou časté změny v pochodových osách, způsobené údery ZHN nepřítelů, změnami bojových úkolů apod. a vytyčených nových os, popřípadě objížděk, bez zálohy by nemohlo být včas provedeno.

Z uvedených propočtů vyplývá závěr, že je nutné, aby vševojsková armáda měla organickou jednotku pro pořádkovou službu. Nejvýhodnějším řešením by bylo zařadit do organizace armády samostatný motostřelecký pluk,

který by byl využíván při dalekých přesunech pro pořádkovou službu, po zasažení armády do sražení by kromě pořádkové služby pro druhé sledy a armádní zálohy mohl plnit úkoly vševojskové zálohy armády, vševojskového jádra armádního ZUO, protivýsadkové zálohy aj.

Tim by byla vyřešena i otázka přesunů armádních útvarů, neboť při dosavadní praxi pořádkovou službu na armádní ose organizuje štáb armády, přičemž síly a prostředky bere z některého, zpravidla druhořadového svazku.

Velitel armády ve svém rozhodnutí a hlavně v pokynech pro organizaci pořádkové služby určuje organizaci a způsob řízení dalekých přesunů, přičemž musí pro plnění tohoto úkolu řešit vyčlenění nezbytných sil a prostředků. Druhou zásadní otázkou, kterou je třeba brát v úvahu, je otázka vyčlenění dostatku času pro podřízené štáby a orgány pořádkové služby, aby zásadní rozhodnutí o přesunu a zvláště o pohotovosti pořádkových orgánů na osách pronikla do vojsk a mohla účinně zabezpečit vlastní přesun.

Velitel armády vydává pokyny svému zástupci, ve kterém určí tyto zásadní otázky pro organizaci pořádkové služby:

- místo a složení pomocného VS armády,
- vyčlenění spojovacích prostředků pro zabezpečení pomocného VS armády,
- vyčlenění sil a spojovacích prostředků pro organizaci pořádkové služby na armádních osách,
- místo pomocných VS prvosledových svazků a dob jejich pohotovosti,
- způsob a odpovědnost za řízení přesunů v jednotlivých fázích (do čáry výchozích míst, do čáry rozchodiště, v prostoru denního odpočinku, nebo v prostoru soustředění),
- pohotovost orgánů pořádkové

služby na osách a pohotovost pomocného VS armády.

Složení pomocného VS armády může být různé, v závislosti od délky přesunu, od počtu pochodových os, od konfigurace terénu a přírodních překážek a od množství spojovacích prostředků, které jsou k dispozici. Zpravidla pomocné VS armády bude v tomto složení:

- zástupce velitele armády,
- 4—5 důstojníků operačního oddělení, (z toho jeden pro ZHN),
- 1—2 směroví důstojníci pro každý svazek,
- po jednom příslušníku od druhů vojsk (dělostřelec, ženista, chemik, PVO, OTV),
- 2 příslušníci spojovacího oddělení (z toho jeden zástupce náčelníka spojení armády, druhý důstojník pro zabezpečení rádiového spojení),
- 2 příslušníci týlu, z nich jeden příslušník zdravotnického oddělení,
- 1 příslušník 6. oddělení vybavený materiály utajeného velení.

Bude-li přesun prováděn kombinovaně, na pomocném VS armády musí být přítomen i příslušník vojenské dopravy, který musí být v plném rozsahu seznámen s plánovanými přesuny po železnici.

- strážní jednotka,
- spojovací jednotka,
- hospodářské družstvo s 1 kuchyní.

Materiální vybavení pomocného VS armád:

- 2 štábní autobusy operačního oddělení s přístřešky. Pracoviště v přístřeších musí být zabezpečeno dostatečným množstvím stolů a stoliček a nejméně dvěma tabulemi na zavěšení pracovních map,
- 1 štábní autobus pro druhy vojsk a příslušníky týlu, který slouží současně jako místo odpočinku.

— 6 osobních automobilů (z toho 3 pro směrové důstojníky),

— 4—5 nákladních automobilů pro převoz materiálu (stany, stoly, proviant).

Pro získání přehledu o přesunech vojsk na osách příslušníci operačního oddělení připravili z tvrdého papíru délky pochodových proudů přesunujících se jednotek a útvarů v měřítku mapy 1:200 000 (na příklad motostřelecký pluk za přesunu 25 km byl znázorněn proužkem papíru v délce 7 cm). Pochodová sestava svazků byla na ose znázorněna jednotlivými proužky papíru, vyznačujícími přesunující se jednotky a útvary a byla podle hlášení pomocných VS divizi a kontrolních orgánů na osách běžně upřesňována. Pomocné VS armády mělo tak neustále přehled o plnění grafikonu přesunu a mohlo přijímat účinná opatření při neplnění časových kalkulací.

Plán pořádkové služby a nařízení pro pořádkovou službu se zpracovávají ve smyslu předpisu Oper-51-2. Výhodné je zpracovat plán pořádkové služby na jedné mapě s plánem přesunu a nařízení pro pořádkovou službu zpracovat v rozkaze (nařízení) pro přesun.

Při plánování přesunu a pořádkové služby štáb armády plánuje souběžně se štáby svazků a útvarů.

Při provedeném komplexním štábním nácviku a druhých zaměstnáních veškeré plánování přesunu na všech stupních bylo ukončeno do 10 hodin, přičemž všechna nařízení byla doručována styčnými důstojníky auty na vzdálenost 50—100 km. Předběžné nařízení nebylo vydáváno vzhledem k tomu, že KŠN byl zahájen vydáním rozhodnutí velitele armády. Při rozhodnutí byli přítomni směroví důstojníci za jednotlivé svazky, kteří si zaznamenávali úkoly svazků a po podpisu správnosti úkolu náčelníkem štábu odjeli ke

svazkům. V bojovém nařízení byl uveden úkol svazku, osy přesunu, čára výchozích míst a regulační čáry, úkoly pro pořádkovou službu.

Po vydání rozhodnutí velitele armády štáb zpracoval plán přesunu a pořádkové služby a bojová nařízení. Bojová nařízení s výpisem z tabulky přesunu byla svazkům doručena styčnými důstojníky, včleněnými ze štábů svazků. Štábem armády nebyly stanoveny regulační čáry na vzdálenost jak určuje Polní řád (2—3 hodiny přesunu), byly určeny: čára výchozích míst, a dvě regulační čáry, navzájem od sebe vzdálené 100—120 km, přičemž druhá regulační čára byla rozchodištěm. Regulační čáry na vzdálenosti, určené Polním řádem, určovali velitelé svazků. Vedly nás k tyto důvody:

1. Štáb svazku má více možností vyhodnotit terén a pásmo přesunu svazku a určit RČ tak, aby úsek mezi jednotlivými RČ představoval podle možnosti stejný charakter terénu (terénní celek).

2. Armáda se stávajícími spojujícími prostředky nemá možnost vybudovat spojení na všechny regulační čáry, tj. minimálně na čtyři čáry a navzájem je propojit.

3. Jednotlivé čáry, určené štábem armády, byly obsazeny skupinami důstojníků štábu. Tito byli buď na pomocných VS štábů svazků, nebo na stanovištích správců pořádkových prostorů, takže přes ně měli spojení i se správci pořádkových prostorů (úseků) na čarách, určených velitelem svazku.

Při plánování přesunu byly svazkům dány časy průchodu přes jednotlivé čáry. V případě, že svazek se bude přesunovat samostatně není nutné, aby štáb armády mu tyto časy dával, stačí pouze určit dobu pohotovosti v novém prostoru a štáb svazku si časy samostatně propočítá. Důležité však je získat časy průchodu přes čáru výcho-

zích míst a regulační čáry od štábů svazků pro řízení přesunu jednotlivými místy velení štábu armády a pro skupiny důstojníků, vyslané na osy k bezprostřednímu řízení a kontrole přesunu. Tyto byly získány směrovými důstojníky, rozmnoženy a vydány kontrolním orgánům. Při nedostatku času je výhodné kontrolní orgány štábu armády na osách odeslat současně se směrovými důstojníky ke štábům svazků, kde si učiní výpis z tabulky pochodu svazku a potom přímo odjíždějí na svá stanoviště. Štáb armády tak měl možnost sledovat dodržování časového

propočtu přesunu až do stupně pluk a měl neustále přehled o pohybu všech útvarů.

Pohotovost pořádkové služby je nutno stanovit tak, aby do zahájení přesunu zaujali svá stanoviště orgány pořádkové služby do regulační čáry čí. 1 a pomocná VS svazků a armády. Zbytek orgánů bude zaujímat stanoviště postupně tak, aby měli předstih nejméně 1 hodinu před přesunujícími se vojsky. Kontrolou pořádkové služby je výhodné pověřit kontrolní skupiny vysílané štábem armády na jednotlivé regulační čáry.

Zkušenosti z organizace pomocného VS armády při řízení dalekých přesunů

Řízení dalekých přesunů štábem armády jeví se v současné době jako jeden z naléhavých úkolů, které musí naše štáby řešit, přičemž získané zkušenosti je třeba přenášet na nižší velitelské stupně a do vojsk.

Základní ustanovení návrhu předpisu „Organizace a provádění pořádkové služby“ řeší sice teoreticky základní povinnosti štábu, přesto však postrádáme v současné době dostatek praktických zkušeností a návyků při provedení přesunu v rámci armády, popřípadě svazku. Provedení komplexní štábní nácvik s cvičným štábem armády a štáby vševojskových, dělostřeleckých a ženijních svazků na vzdálenost 200 km ověřil některé teoretické závěry a ukázal, že účinné řízení přesunu je možno provádět jen na základě přísné centralizace a úzké spolupráce, zejména s orgány civilní správy a složkami ministerstva vnitra.

Vlastní řízení přesunu bylo v zásadě rozděleno na tři části a na jeho provádění se zúčastnil celý štáb cvičné armády. Odpovědnost za vyvedení vojsk na pochodové osy a řízení přesunu do čáry výchozích míst byla uložena na operační skupinu na původním VS ar-

mády, přičemž tato skupina v plném rozsahu informovala pomocné VS armády. Operační skupina odpovídala zvláště za řízení a provedení přesunu druhosledových svazků, vzhledem k tomu, že přesun těchto svazků byl proveden ze značné hloubky.

Pomocné VS armády řídilo a odpovídalo za přesun svazků a útvarů od čáry výchozích míst do rozchodiště a svou práci opíralo hlavně o součinnost s pomocnými VS prvosledových svazků a kontrolními orgány štábu armády na osách přesunu.

Třetí část přesunu od čáry rozchodiště po zaujetí prostoru denního odpocinku řídila vyčleněná operační skupina ze štábu armády, která zaujala s předstihem nové VS armády a o provádění přesunu do rozchodiště byla informována pomocným VS armády.

Taková organizace řízení a provedení přesunu projevila se jako velmi výhodná a dala možnost vytvářet jednotlivá místa velení, která byla schopna v případě vyřazení některého řídicího stupně převzít velení na sebe. Rozhodující úlohu v celém řízení přesunu sehrálo však pomocné VS armády, které odpovídalo za přesun armády jako

celku a ukončilo svoji práci teprve tehdy, když svazky a útvary zaujaly nové plánované prostory soustředění.

Aby pomocné VS armády a vyčleněné operační skupiny na starém a novém VS armády byly schopny splnit své úkoly, musí zaujmout místa velení s předstihem. Počítáme-li na přesun pomocného VS armády 3–4 hodiny času a pro rozvinutí pracoviště a navázání spojení 1–2 hodiny, musí být vyslání pomocného VS armády zabezpečeno nejméně 5–6 hodin před zahájením přesunu svazku. Výhodným se jeví odeslání vozidel a spojovacích prostředků pod velením důstojníka operačního oddělení ihned po obdržení předběžných nařízení

pro organizaci pořádkové služby a zbytek pomocného VS armády přesunout vrtulníky.

Zkušenosti z provedení komplexního štábního nácviku při řízení dalekých přesunů přes pomocné VS armády a pomocná VS divize ukázaly, že přesun je možno účinně zvládnout a že teoretické závěry se potvrdily. Zůstávají nedořešeny otázky vyčlenění spojovacích prostředků a pořádkových orgánů pro zabezpečení armádních os a zvláště zpracování takových pomůcek utajeného velení, které by daly možnost urychleně shromažďovat předávané zprávy a doručovat rozkazy vojákům za přesunu.

Organizace spojení při přesunech na velké vzdálenosti

Organizace spojení musí zabezpečit:

- štábu armády a divizí nepřetržitě velení za přesunu všem podřízeným;
- neustálý přehled o situaci na osách;
- nepřetržitě velení i při změně pochodové osy kterémukoli svazku nebo útvaru;
- řízení přesunu orgány pořádkové služby do celé hloubky přesunu;
- včasné uvědomování vojsk o leteckém nebezpečí a radiální situaci na osách.

Organizace míst velení při přesunu, jak byla uvedena výše, je velmi výhodná z hlediska rozdělení spojovacích prostředků a zabezpečení nepřetržitého velení a řízení přesunu. Kromě toho tato organizace umožňuje zaměnitelnost při vyřazení některého z míst velení.

Do prostoru pomocného VS je nutno vyslat spojovací prostředky, potřebná pracoviště (vozidla) pod vedením důstojníka operačního oddělení a spojovací oddělení ihned po vydání předběžných nařízení pro pořádkovou službu.

Důležitou podmínkou pro zabezpečení řízení přesunu je vhodná volba pomocného VE, regulačních čar a umístění orgánů pořádkové služby. Stanoviště orgánů řídících přesun musí být volena vždy z hlediska možností zabezpečení spojení, tj. musí být stanovena v součinnosti se spojovacím náčelníkem.

Spojovací náčelník musí zabezpečit toto spojení:

velitelské, které musí být připraveno a organizováno ještě před zahájením přesunu. Hlavní důraz je přitom položen na rádiové spojení;

pořádkové služby, které se plánuje podle předběžného nařízení velitele pro přesun a organizaci pořádkové služby.

K zabezpečení spojení používáme všech druhů pojítek, která rozdělujeme na jednotlivá místa velení podle jejich důležitosti a potřeby. Musíme vycházet z toho, že provedení přesunů je jen částí úkolu armády a že hlavní úkol je vedení operace, pro který musíme mít připraven maximální počet spojovacích prostředků. Avšak již při plánování si musíme uvědomit, že při za-

sazení budeme mít k dispozici jen asi 60 % plánovaných spojovacích prostředků. Zbytek bude rozvinut pro potřeby pořádkové služby na osách, nebo bude na přesunu.

Spojení pro pořádkovou službu je nutno zabezpečovat převážně prostředky organických jednotek, které byly určeny pro vykonávání pořádkové služby (jednotky druhořadových útvarů a svazků). Je však nutno počítat s tím, že pro řízení přesunů bude nutno ve většině případů zasadit i spojovací prostředky armádního spojovacího pluku a divizních spojovacích praporů.

Velitelské spojení

Velitelské spojení se zabezpečuje za přesunu převážně rádiem, pohyblivými pojítky a vrtulníky. Pro přesun se neorganizují zvláštní rádiové sítě, ale použije se varianty, která je zplánována pro bojovou činnost svazků nebo svazu.

Rádiové spojení musí být naplánováno tak, aby bez podstatných změn zabezpečilo velení jak za přesunu, tak i při další činnosti, tj. v prostoru denního odpočinku, nebo za operace. Při řešení rádiového spojení je nutno počítat se spojením velitele a štábu s pom. VS, odkud je přesun řízen.

Při dalekých přesunech, zejména pak u druhořadové armády, je nutno počítat s tím, že úkol armády nebo svazku nebude při zahájení přesunu ještě upřesněn a nebudou známy posilové prostředky, takže spojovací náčelník nebude mít dostatek konkrétních podkladů pro plánování. I v tomto případě však musí být rádiové spojení připraveno tak, aby po upřesnění úkolů nebylo nutno v organizovaných sítích provádět zásadní změny.

Je nutno připomenout, že na velitelských rádiových sítích na KV pásmu není dovoleno během přesunu udržovat spojení (kromě sítí hlásné služby

a řízení palby PLD). Během přesunu jsou rádiové stanice na příjmu a zahájení provozu může být povoleno jenom ve zvláštních případech (náhlá změna situace, vyžadující vydání nových rozkazů, napadení ZHN apod.). Rádiové spojení na velitelských sítích nesmí být zásadně používáno pro odesílání zpráv o situaci na pochodových osách. Velitelé a štáby přesunujících se svazků a útvarů jsou povinni získávat informace o průběhu přesunu výhradně od svých orgánů pořádkové služby, zejména pak od operační skupiny, řídící přesun z pomocného VS a osobním stykem s orgány pořádkové služby a spojovací sítě, organizované pro účely pořádkové služby.

Rovněž upřesňující rozkazy a nařízení o objížďkách a změnách pochodových os se předávají s využitím spojovací sítě pořádkové služby a orgánů této služby.

Spojení pořádkové služby

Spojení pořádkové služby se organizuje podle nařízení toho štábu, který organizuje pořádkovou službu.

Organizace spojení pořádkové služby musí zabezpečit neselhávající spojení orgánů pořádkové služby podle jejich podřízenosti mezi sebou a spojení orgánů pořádkové služby s příslušnými veliteli, štáby, velitelskými stanovišti (pom. VS) svazu, svazků a útvarů.

K zabezpečení spojení pořádkové služby se využívá především linkových, směrových, rádiových a pohyblivých pojítek organických pořádkových jednotek určených k výkonu pořádkové služby. Nemají-li tyto jednotky dostatek pojítek, doplňuje potřebu štáb, který pořádkovou službu organizuje.

Linkové spojení

V počátečním údobí války nebo na území, kde nebyla stálá poštovní síť vážně narušena, využívá se pro spojení

pořádkové služby převážně stálých kabelových a permanentních vedení.

Dovoluje-li to telekomunikační situace a čas, bude výhodné vytvořit armádní linkovou osu, probíhající z VS A přes pomocné VS na VS A v novém prostoru, dále přidělit každé divizi prvního sledu linkovou osu probíhající z VS divize přes pomocné VS na VS divize v novém prostoru.

Pro spojení operačních skupin, řídicích přesun, jeví se výhodné vytvořit rokádní spoj probíhající z pomocného VS armády na pomocná VS divizí a přípojky z pomocného VS k nejbližším správcům pořádkových prostorů. Pro spojení správců pořádkových úseků s jednotlivými pořádkovými stanovišti je možno využít stálých vzdušných vedení probíhajících podél komunikací paralelním připojením telefonních stanic na jednotlivých stanovištích.

Kromě toho budou stálá poštovní vedení využívána pro spojení s orgány teritoriálního velení, orgány MV.

Nejčastěji bude stálá linková síť využívána v kombinaci se směrovými pojitky, neboť v plném rozsahu nebude možno spojení pro pořádkovou službu stálými spojovacími zařízeními ve většině případů zabezpečit.

Směrové spojení

V podmínkách používání ZHN je nutno počítat s tím, že stálá síť ministerstva spojů bude v průběhu bojů značně narušena a že její využití nebude v některých případech ve větším rozsahu možné.

V tomto případě se stává hlavním druhem spojení pro pořádkovou službu směrové spojení, které umožňuje při vhodném využití terénu překlenout velké vzdálenosti při zasazení poměrně malého počtu směrové techniky.

Při plánování směrového spojení je nutno mít na zřeteli, že směrové pro-

středky je nutno využívat ekonomicky a jen v nejnutnějším množství, neboť SN musí mít vytvořenou dostatečnou zálohu pro zabezpečení spojení pro plnění dalšího bojového úkolu.

Armádní směrová síť pro pořádkovou službu musí být proto řešena co nejjednodušeji a s přihlédnutím na to, že tuto síť budou muset využívat mimo orgánů pořádkové služby armády, také orgány pořádkové služby divizí, neboť divize není schopna zabezpečit vlastními prostředky spojovací osu, nutnou pro zabezpečení řízení přesunu.

Vzhledem k tomu, že směrové spojení nemůže být zabezpečeno ke všem orgánům pořádkové služby a výstavba linkových vedení nebude ve většině případů z časových i materiálůvých důvodů možná, jeví se nejvýhodnější organizovat spojení pro pořádkovou službu na principu kompletního využití směrových a VKV rádiových prostředků.

Pro zabezpečení pořádkové služby v pásmu přesunu armády jeví se výhodné organizovat armádní směrovou osu, probíhající z VS A přes pom. VS A na VS A v novém prostoru, dále rokádní směry od pom. VS A k pom. VS divizí 1. sledu. Tato síť musí být řešena s využitím dvou až tří pomocných směrových uzlů, umístěných tak, aby umožňovaly využít armádní směrové sítě i orgánům pořádkové služby divizí připojením na tyto PSU. Vstup pořádkových orgánů divizí i pořádkových orgánů na armádní ose přesunu do armádní směrové sítě je možné realizovat směrovými prostředky divizí (armády), (malými a středními směrovými stanicemi) anebo VKV rádiovými stanicemi.

Vstup do směrové sítě VKV rádiovými stanicemi se uskutečňuje na SU VS, PVS a na PSU A, kde je pro tento účel vyčleněna rádiová stanice R-105 se stálou přijímací frekvencí, která je

zapojena do přepojovače na PSU. Vstup do směrové sítě a hovory uskutečňované tímto způsobem se vedou podle zásad pro rádiový provoz, ale s použitím linkových volacích znaků.

Vstupuje-li rádiový účastník do směrové sítě, vyžádá si u obsluhy rádiové stanice na PSU propojení k žádanému účastníkovi směrové sítě. Obsluha rdst na PSU zavolá žádaného účastníka na směrové síti (obstará propojení až k žádanému funkcionáři), upozorní ho, že bude hovořit s rádiovým účastníkem a předá hovor žadateli. Během hovoru provádí přepínání rádiové stanice z příjmu na vysílání podle návěstí hovořících.

Tento kompletní způsob využití směrových a rádiových prostředků však umožňuje spojení jenom na omezené vzdálenosti (maximálně přes 2 komunikační prvky) vzhledem k tomu, že přechod z rádiové stanice na směrovku není impedančně přizpůsoben.

Vzhledem k značnému zatížení směrové sítě je nutno armádní spoj. osu dotovat čtyřmi kanály NOT a odbočky z pom. VS A na pom. VS divizí dvěma kanály NOT.

Takovýto systém organizace spojení pro pořádkovou službu umožňuje spojovacímu náčelníku divize zabezpečit potřebné spojení do celé hloubky přesunu při zasazení poměrně malého počtu spojovacích prostředků.

S využitím armádní směrové sítě je možné zabezpečit spojení mezi VS divizí, pom. VS divize na VS divize v novém prostoru, dále spojení pom. VS div. se správci pořádkových prostorů.

Spojení správců pořádkových prostorů se správci pořádkových úseků je nutno řešit využitím VKV rádiového spojení podle zásad uvedených v stati „Rádiové spojení“.

Tento systém komplexního spojení bude možno v řadě případů doplnit vy-

užitím stálých vedení, takže se potřeba spojovacích prostředků ještě podstatně sníží.

Rádiové spojení

Rádiové spojení pro pořádkovou službu musí být organizováno v úzké souvislosti s velitelským spojením. Spočívá ve vytvoření sítí, které slouží orgánům pořádkové služby, pro řízení přesunu.

Systém rádiového spojení pro pořádkovou službu musí zabezpečovat:

Na stupni armády

- spojení pom. VS A s pomocným VS divizí;
- spojení pom. VS A s novým VS A a přesunujícím se štábem;
- spojení pom. VS A se správcem armádní osy přesunu (není-li jeho stanoviště na pomocném VS);
- spojení správce armádní osy přesunu se správci pořádkových úseků na této ose.

Na stupni divize

- spojení pom. VS divize se správci pořádkových prostorů;
- spojení správců pořádkových prostorů s podřízenými správci pořádkových úseků.

Spojení správců pořádkových úseků s pořádkovými stanovišti nebude zpravidla možno zabezpečovat rádiovými prostředky pro nedostatek rádiových stanic. Toto spojení bude nutno zabezpečit pohyblivými pojítky, zejména motospojkami. Na dlouhých úsecích bude však nutno řešit rádiové spojení alespoň s jedním pořádkovým stanovištěm, které má pro řízení přesunu zvláštní důležitost, nebo které bude umožňovat urychlené pronikání rozkazů na ostatní stanoviště.

Rádiové spojení pro pořádkovou službu se zabezpečuje jak KV, tak i VKV rádiovými stanicemi podle ma-

teriálových možností spojovacího náčelníka. Použití rádiového spojení nese s sebou možnost nepřátelskému rádiovému průzkumu jak z hlediska organizace, tak i provozu zjistit, že se jedná o přesuny a popřípadě zjistit i plán přesunu (časy průjezdu, osy přesunu, popřípadě identifikaci jednotek).

Hlavní důraz je nutno položit na VKV rádiové stanice. Na stupni armáda, kde šířka a hloubka pásma přesunu armády dosahuje desítky a stovky km, je možné využít VKV spojení systémem plošného překrytí celého pásma přesunu (PRMy). Tento způsob však vyžaduje správné rozmístění PRMů v terénu. Nebudu opakovat již známé požadavky na umístování a obsazování RPM. Jen jednu podmínku chci zdůraznit, aby PRMy byly vždy umístovány na holém kopci a měly vybudovány drátové antény. Takto dosáhneme maximálního využití těchto rádiových stanic. Způsob práce je možno volit některým způsobem, navrženým v časopise Spojář č. 1/60. Tento způsob organizace VKV spojení se používá zejména pro zabezpečení spojení pomocného VS armády s pomocným VS svazků a se správci pořádkových prostorů na armádních osách. Kromě těchto orgánů budou vstupovat do sítě i rádiové stanice velitele a náčelníka štábu armády a armádních orgánů na divizních osách. Obdobným způsobem je možno organizovat VKV spojení na stupni svazek.

Pro zabezpečení příjmu rádiové sítě hlásné služby se jeví nejvýhodnější přijímače na pomocných VS pro přesun a odtud stávajícími spojovacími prostředky pořádkové služby předávat tyto signály podřízenými orgánům. Zřízení přijímačů u správců pořádkových prostorů je neúnosné jak z hlediska technického (zdroje, obsluha), tak i z hlediska materiálního zabezpečení.

Velkou pozornost si vyžaduje organizace rádiové sítě ZHN pro vysílání a příjem zpráv o použití zbraní hromadného ničení. Jestliže vycházíme z předpokladu, že informací o použití ZHN nepříteli dostáváme:

- od svazku a útvaru na přesunu,
- od sousedů,
- od štábu frontu,
- od teritoriálního velení a složek

MV,

musíme zabezpečit naprostou informovanost oběma směry. Nejvýhodnější se jeví rádiovou stanicí pracující v sítích ZHN umísťovat na pomocném VS armády a svazku.

Odoslech této sítě se provádí na starém i novém VS A i svazků a u přesunujícího se štábu. Zprávy o úderech ZHN v pásmu přesunu se předávají stávajícími spoji pořádkové služby na pomocném VS divize a armády.

Pohyblivá pojítka a vrtulníky

Celkový systém směrového, linkového a rádiového spojení pro pořádkovou službu musí být v každém případě doplněn pohyblivými pojítky a vrtulníky. Pro jejich využití se zřizují na každém místě velení, tj. i na pomocném VS podací stanice. Kromě toho mohou být na osách zřizovány pohyblivé podací stanice. Spojky musí znát přesné rozmístění pomocných VS a při zabezpečování spojení s přesunujícími se štáby musí znát osy přesunu. Pro využití vrtulníků je nutné na každém VS i pomocném VS připravit přistávací plochu a její vytyčení. Pro potřebu pomocného VS A i divizí je nutno vyčlenit alespoň jeden vrtulník.

Spojení v proudu štábu

Důležitou otázkou při organizaci spojení za přesunu je spojení uvnitř proudu přesunujícího se štábu a rozmístění pojítek v proudu.

Spojení uvnitř proudu je nejvýhodnější provádět pomocí bezdrátového dispečinku nebo VKV rádiových stanic.

Rozmístění pojítek v proudu zabezpečuje neustálou informaci štábu o pohybu jednotek. Pojítka, začleněná v proudu štábu, nesmějí štáb brzdit v pochodové rychlosti, dělat štáb těžkopádným. Nejlépe se osvědčuje přesunovat vysílací středisko současně se štábem na vzdálenost 5–10 km.

Spojení s vysílacím střediskem zabezpečit malými rádiovými stanicemi.

Spojení mezi jednotlivými rádiovými

mi vozy s výpravnou zabezpečit rovněž VKV rádiovými stanicemi.

Jestliže VS A se přemísťuje v několika sledech, pak je výhodné rádiové prostředky začleňovat přímo do toho sledu, kde je maximální počet důstojníků operačního oddělení a druhů vojsk. Důstojníky rozmístit do rádiových stanic podle určení a zbytek přemísťovat ve štábních automobilech, kde jim umožnit odpočinek, v žádném případě nedopustit rozptýlení důstojníků (určovat je za velitele štábních vozidel) a rádiových prostředků při přesunech štábu.

Některé otázky operačního a bojového zabezpečení

Během přesunu nutno položit velký důraz na operační a bojové zabezpečení vojsk, neboť nepřítel bude přesun všemi prostředky rušit. Zvlášť pečlivě bude třeba organizovat **protivzdušnou obranu**, ochranu proti zbraním hromadného ničení a provádět maskování. Bude proto výhodné, již v míru v součinnosti s orgány KOKu připravit plány pro zabezpečení přesunů vojsk přes jednotlivé kraje. Při plánování přesunu pak, je nutné určit orgána ze štábu přesunujícího se svazku, který vejde ve styk s náčelníkem KVS, který je zároveň členem KOKu, oznámí osy přesunu, požadavky na pomoc po stránce zabezpečení pořádkové, technické a zdravotnické služby, popřípadě radiačního, chemického a biologického průzkumu k zabezpečení určitých objektů a dohovří spolupráci při odstraňování následků napadení jadernými a ostatními zbraněmi hromadného ničení. Přesunující se svazky budou k likvidaci používat jen nejnutnější síly a prostředky a to k poskytnutí lékařské pomoci a k urychlení uvolnění komunikací v těch místech, kde nelze volit objížděku. Úplnou likvidaci budou muset pak provést orgány krajů samy.

Nutno mít na zřeteli, že přesuny vojsk se budou uskutečňovat vždy pod účinkem silné a aktivní činnosti nepřátelského letectva a raketových zbraní. Neustálá bude hrozba jaderného úderu na důležité křižovatky, soutěsky a přechody přes vodní toky.

Obranu důležitých soutěsek, komunikačních uzlů, dopravních spojů a překladišť budou provádět jednak raketové oddíly hlavního velitelství a jednak protiletadlové dělostřelecké skupiny vytvořené starším náčelníkem.

Zásadně při rozdělování prostředků protiletadlového dělostřelectva do pochodových proudů musí být ponechány útvarům jejich organické protiletadlové prostředky. Systém PVO vojsk možno právě za přesunu doplnit použitím pěchotních zbraní pro boj s nízkoletařskými letouny.

Vyhlašování poplachů v proudech činí značné potíže, ačkoliv je velmi důležité. Příjem zpráv z technických příčin je za přesunu velmi tížien. Proto budou často získávány údaje o vzdušném nebezpečí od RTH na pochodu a často i od orgánů CO, s nimiž je nutno provádět úzkou spolupráci zejména při přesunech po železnici.

Jakou činnost mají provádět vojska nelze šablonovitě stanovit. Někdy budou pokračovat v normální jízdě s tím rozdílem, že zvětší vzdálenosti a aktivní prostředky připraví k palbě. Jindy podle charakteru terénu opustí vozidla komunikaci a po dobu náletu se ukryjí a aktivní prostředky vedou boj. Při hromadném náletu a použití ZHN se jednotky kryjí a po skončení provádějí pokud je to nutné, částečnou hygienickou očistu a pokračují v přesunu.

Důležitým činitelem za přesunu vojsk je **správné a výhodné určení prostorů denních odpočinků**, jejich zabezpečení prostředky PVO a dovedné rozmístění živé síly a techniky s maximálním využitím ochranných vlastností terénu proti účinkům leteckých tříštivých pum a jaderné munice. V těchto prostorech se organizuje PVO s hlavním důrazem na nízko a rychle letící letouny, všemi prostředky, které mají vojska k dispozici.

Ochrana proti ZHN však bude prolínat veškeré bojové zabezpečení. Na prvním místě ze všech opatření ochrany je radiační, chemický a biologický průzkum, jako důležité preventivní opatření k uchránění bojeschopnosti živé síly.

Řešení všech otázek **průzkumu** nebude snadné. Armáda nebude stačit svými silami a prostředky na plnění všech úkolů. Proto bude třeba navázat již v míru velmi úzkou spolupráci s jednotkami civilní obrany měst, závodů a důležitých objektů.

Pro organizaci a provádění radiačního a chemického průzkumu je nutné mít neustálý přehled o celkové radiační a chemické situaci státního území. To znamená vědět o všech atomových úderech jak pozemních, tak vzdušných a všech napadení chemickými zbraněmi. Jeví se nutné všechny potřebné

zprávy o provedených úderech soustřeďovat do jednoho centra k vyhodnocení.

Tento úkol mohou plnit místní, okresní a krajské vojenské správy. KVS mohou pak shrnuté údaje oznamovat jak projíždějícím vojskům, tak i svazkům a vel. A (okruhu). To ovšem nezabývá štáby přesunujících se svazků povinností zabezpečovat provádění průzkumu.

Těžiště radiačního, chemického a biologického průzkumu při přímém zabezpečení přesunu nutno vidět ve vševojskovém průzkumu. To znamená mít u každé jednotky spolehlivě vycvičené polochemické družstvo, začleněné do čela pochodového proudu. Tato družstva musí přítomnost chemických nebo radioaktivních látek identifikovat a ihned hlásit.

Při průchodu **většími městy** není-li možné jejich obejít, bude výhodné, aby byl chemický a radiační průzkum pochoduvojcím vojskům prováděn pořádkovou službou.

Orgány CO mohou již dříve upozorňovat na nebezpečí zamořených míst, vytyčit cesty obejít, popřípadě provést dezaktivaci důležitých křižovatek a mostů a je-li dostatek času, odtarasení cest, aby se vojska nemusela zdržovat těmito pracemi. Krátké zastavení a nahromadění vojsk by poskytlo nepříteli vhodný cíl pro údery ZHN. Výhodou spolupráce s CO jeví se i to, že vojska, uvědoměna o zamořených prostorech, mohou včas provést protipatření.

Spolupráci s civilní obranou a orgány ministerstva vnitra je nutno procvičovat již v míru.

Bude téměř pravidlem, že přesuny na velké vzdálenosti budeme provádět většinou kombinovaně — po vlastní ose a po železnici. Praxe ukázala, že i zde je bezpodmínečně nutné plně využít všech opatření CO na železnici.

Při těchto přípravách jsou útvary a svazky plně odkázány k získání zpráv o radiační a chemické situaci na orgány CO, hlavně železničního personálu, který v této době bude pracovat skoro výhradně ve prospěch armády.

V úzké součinnosti s nimi může velitel zjistit radiační a chemickou situaci po celé trati přesunu.

Orgány CO zabezpečují svými silami vytyčování zamořeného úseku na celé trati. Půjde nyní o to, aby bylo správně organizováno sledování varovných signálů ve všech vozech, zvláště v noci. Po průjezdu úseku zamořeného radioaktivními látkami provádět dosimetrickou kontrolu vozů.

Při zaujímání prostorů odpočinku předem vyslat orgány průzkumu doplněné lékařem a seznámit velitele se stávající radiační, chemickou a biologickou situací. Mít v patrnosti výsledný výtěr a záložní prostory volit tak, aby při ohrožení atomovým mrakem mohla být vojska rychle vyvedena mimo stopu.

Po provedených atomových úderech nebude možné vždy provádět pozemní průzkum celých stop. Průzkum zaměříme na ty osy a prostory, které jsou důležité pro vojska. Je samozřejmé, že jednotky do těchto prostorů přijdou později po provedeném průzkumu a je třeba, aby průzkumníci přepočítali všechna měření k jednotkám času.

Aby velitel armády (divize) mohl přijat správná opatření k likvidaci následků je bezpodmínečně nutno, aby štáb měl k dispozici:

- předběžné vyhodnocení radiační situace (za velmi výhodných povětrnostních podmínek tzv. prostých podmínek);

- výsledky radiačního průzkumu, jak vzdušného, tak pozemního;

- znalosti celkové radiační situace v prostoru činnosti vojsk.

Z uvedených úkolů je samozřejmě nejdůležitější mít dokonalý přehled o výsledcích radiačního průzkumu (dosimetrické kontroly), protože jen na základě těchto výsledků může velitel vydávat správná a opodstatněná rozhodnutí k likvidaci následků a pro další činnost vojsk.

Při hromadném úderu v prostorech s řídkou komunikační sítí (např. SLOVENSKO) je k udržení plánovaného tempa při snaze uchránit co nejvíce živou sílu od účinků radioaktivního zamoření bezpodmínečně nutné zvolit vhodné místo a dobu přechodu mraku. K tomu je třeba:

- zvolit prostory s komunikací, v kterých je možné provést přechod, aniž by musela být provedena dezaktivace;

- najít prostory s vyšší úrovní radiace než 5 r/hod., kde ale nebude vždy nutno provádět dezaktivaci. Jsou to prostory s úrovní radiace 15–20 r/hod. v době 1–2 hodiny po výbuchu v blízkosti centra výbuchu;

- vzít v úvahu, zda v době, která je potřebná k přesunu od místa maximální úrovně radiace k místu stanovenému k dezaktivaci a v době potřebné k provedení dezaktivace nenastane samovolný pokles pod povolenou normu zamoření.

Vojska, která projdou zamořeným úsekem, provádějí pak částečnou hygienickou očistu a dezaktivaci osob i bojové techniky v předem vybraném prostoru nebo v rozvinutém MSO.

I zde, dovoili-li to situace, můžeme využívat zařízení CO.

Svým způsobem zvláštní důležitost nutno věnovat provádění biologického průzkumu. Nepřetržitá pozorování na bojišti a agenturní činnost v týlu nepříteli nezaručuje včasné rozpoznávání zárodků a došlo by tak pozdě k zjištění

onemocnění a tím vyřazení celých útvarů.

Nezbytným předpokladem ochrany živé síly proti bojovým biologickým prostředkům je jejich všeobecné poznání, znalost druhů a způsobů použití bojových biologických prostředků letectvem, dělostřelectvem anebo diverzí, základních znalostí ochrany a postupu při nálezu materiálu podezřelého z úmyslné infekce a napadení bojových biologických prostředků nepřitelem.

Mezi základní protiepidemická opatření za přesunu patří zákaz používání vody, zákaz zastavování v ohrožených osadách, dodržování mimořádného očkování a profilaxe a vybavení vojsk protiparazitárními prostředky — jako impregnace prádla a oděvu 1% DDT, dezinfekčními baktericidními látkami a prostředky ochrany proti komárům (Pavlovského sítky impregované repelentními látkami apod.).

Každý voják musí poznat biologické zbraně, pumy, granáty, letadlové a reaktivní střely a jiná zařízení plněná BBP — jako jsou různé druhy nakažlivých mikrobů (bakterie, viry, plísňe, rikettsie) a jejich jedy — toxiny. Smyslem je je těžko poznat, neboť jsou bez chuti, bez barvy a zápachu. Volným okem jsou těžko viditelné.

Pozorovatelé a pozorovací hlídky u všech druhů vojsk zjišťují podle příznaků začátek nepřátelského napadení bojovými biologickými prostředky, vyhledávají signál chemického poplachu, pozorují a zkoumají směr pohybu biologického mraku. V podezřelých prostorech odebírají vzorky vzduchu, půdy, porostu, drobných předmětů na povrchu terénu a vzorky střepin použitých nábojů, dále vzorky hmyzu, klišat a hlodavců za účelem jejich laboratorního vyšetření. Výstražnými značkami označují zamořené úseky, směry obchůzek a překonávání zamořených úseků.

Průzkum vodních zdrojů organizuje ženijní náčelník hlavně v prostorech denního odpočinku a při zastávkách. Kontrolují zdravotnické orgány.

Součástí biologického průzkumu je též hygienicko-epidemiologický a veterinární dozor a kontrola všech protiepidemiologických opatření, u vojáků je hygienická očista observace, karanténa a provádění dezinfekce u osob, terénu a bojové techniky.

Důležitou roli v zabezpečení vojsk hraje též maskování. Bude spočívat v zamaskování přesunujících se vojsk, techniky a maskování cest. Pokud to dovoli situace, budeme provádět přesuny hlavně v noci. Avšak po zahájení nepřátelství bude nepřítel provádět letecký radiolokační průzkum nad celým naším územím. Jelikož v současné době jsou ještě ve vývoji protiradiolokační nátery a příkrývky, je nutno věnovat značnou pozornost protiradiolokačnímu maskování cest. Toto možno provádět buď maskováním určitých úseků cest svislými nebo vodorovnými maskami založenými na principu pohlcování radiolokačních paprsků, anebo maskování cest prostředky rušícími radiolokační paprsky, jako jsou koutové odrážače. Je jasné, že nebude možno maskovat všechny osy po celé délce, ale jen ty úseky, které jsou nejzranitelnější, jako přechody přes řeky, mosty, prostory denních odpočinků a podobně. Při tom nesmíme zapomínat, že tyto odrážače je nutno položit alespoň den před přesunem. Bylo by též výhodné, kdyby tyto odrážače v jednotlivých okresech na určitých důležitých objektech umísťovaly orgány CO.

Stavěním klamných mostových přepravišť a prováděním klamných přesunů zdvojíme opatření pro maskování a utajíme tak v nejvyšší míře přesun vojsk a tím zároveň nejlépe provedeme ochranu proti vzdušnému napadení a napadení atomovými zbraněmi.

Některé otázky kombinovaných přesunů

Při organizaci přesunu z hloubky vlastního území štáb armády a štáby svazků plánují přesuny kombinovaně s využitím přepravy po železnici. Zvlášť naléhavý je tento problém u tankových jednotek a u pásové techniky vůbec. Plánování a organizace nakládání je štáby zásadně zvládnuto, daleko větší problémy se projevují v otázkách řízení. Přesun po železnici je prováděn na velkou vzdálenost od štábů svazků a v jiných časových lhůtách, než přesun po vlastní ose a štáby svazků nemají prakticky možnost přesun ovlivnit.

Proto řízení železničních přesunů bude v zásadě ovlivňovat štáb armády a v mnoha případech orgány teritoriálního velitelství. Pro zabezpečení těsné součinnosti mezi těmito složkami půjde hlavně o vytvoření účinného spojení a dále o zabezpečení spojení mezi štáby a orgány železniční dopravy. Orgány teritoriálního velitelství musí být

v plném rozsahu seznámeny s plánovanými přesuny po železnici, znát časové plány přesunů a udržovat těsný styk s komisemi obrany krajů přes příslušné krajské vojenské správy.

Při přerušení železničních spojů převozy jsou usměrňovány na záložní přepravní směry a v případě vyřazení základních komunikačních uzlů musí být připraveny k vyložení na volné trati a v pokračování přesunu po vlastní ose. Při těchto přesunech důležitou úlohu plní komise obrany kraje, které musí zabezpečit v součinnosti s orgány ministerstva vnitra vytyčení a regulaci komunikací, řešit otázky vyrozumění a spolupracovat v otázkách bojového zabezpečení. Při pokračování přesunu po vlastní ose štáby svazků vyčleňují operační skupiny, které budou iniciativně řešit těžkosti jednotek přímo na místě a musí zabezpečit splnění přesunu za všech okolností.

* * *

Přesuny vojsk v soudobé operaci budou tvořit značnou část činnosti vojsk. Otázky přesunů však dosud nejsou zpracovány tak, jak by si jejich důležitost vyžadovala. Na našem štábu jsme se zabývali otázkami přesunů a při praktických zaměstnáních jsme získali řadu poznatků. Článek byl napsán na základě zkušeností z komplexního štábního nácviku, zaměřeného výhradně k otázkám organizace a řízení přesunů. Cílem článku nebylo vyčerpat celou složitou problematiku přesunů, dotkli jsme se jen některých problémů a očekáváme, že článek vyvolá diskusi k těmto dnes velmi aktuálním otázkám, která přispěje k výměně zkušeností jednotlivých štábů a k dalšímu rozpracování a prohloubení otázek řízení a organizování přesunů.

*Článek pro obecnou část je zpracován
int. přehled. Protože nelze
rozdělit úpravy, je zpracován
neúplně, a neděje se o to, aby
byl úpravy. Dlouhý a těžký*

Přesuny v soudobé operaci

Generálmajor Jan Knotek

Jedním z důsledků změn v charakteru ozbrojeného zápasu, vedeného soudobými bojovými prostředky, jsou významné změny v úloze, místě a významu jednotlivých druhů bojové činnosti vojsk. Podstatných změn doznal útok — byla zdůrazněna jeho rozhodující úloha pro dosažení vítězství, narostla jeho rozhodnost a tempo, zvýšily se jeho možnosti a došlo k zásadním změnám v jeho formách.

K značným změnám došlo i v pojetí obsahu a forem obrany. Narůstající aktivita boje zvýraznila dočasnost a vynucenost obrany, která v měřítku strategickém a strategicko-operačním přestala být druhem bojové činnosti, charakteristickým pro celou operační sestavu. Obrana zůstala i nadále důležitým druhem boje v měřítku operačně taktickém, kde se ale od základu změnila její formy i možnosti.

V souvislosti se změnami v základních druzích boje, změnila se zejména formy všech jejich dílčích projevů, jako jsou střetný boj, pronásledování, obklíčování, odchod atd.

Zvláštní místo v charakteristice činnosti vojsk zaujímaly vždy **přesuny**. Je samozřejmé, že ani obsah a formy přesunů vojsk nemohly zůstat nedotčeny těmi vlivy, které vyvolala technická revoluce ve vojenství.

Tato stať si klade za úkol charakterizovat úlohu a místo přesunů v soudobé operaci a ukázat jejich podíl na úspěchu soudobého boje.

I když otázkám přesunů věnujeme v poslední době v praxi značnou pozornost, nemůžeme tvrdit, že naše teorie jim věnovala takovou pozornost, jakou zasluhují a že se už do všech důsledků vypořádala s otázkou jejich místa a úloh v soudobém boji.

Jaký je vlastně vztah přesunů k bojové činnosti vojsk v nových podmínkách?

Dokud palebné prostředky armád měly omezený dosah i účinky, byly přesuny (všeho druhu) hlavním obsahem manévru. Časově i prostorově byly zejména ve strategickém a operačním měřítku, do značné míry izolovány od vlastní bojové činnosti vojsk a chápány více jako příprava k boji, než jako jeho součást.

Výrazem toho byly všechny dosaďadní způsoby strategického rozvíování a soustřeďování sil a prostředků, způsoby zaujímání operačních sestav — tedy vlastně shromažďování sil a prostředků, ať už se jednalo o jejich shro-

mažďování k hranicím před zahájením ozbrojeného zápasu, nebo do zvoleného prostoru v jeho průběhu.

Tato činnost probíhala zpravidla mimo dosah nepřátelských zbraní, tedy v podstatě nerušená a zpravidla bylo možno ji realizovat podle předem připravených plánů. To potvrzuje celá historie vojenství. Vojska byla nejdříve mobilizována a soustřeďována, pak „táhla“ nepříteli vstříc — ať už na vlastním nebo cizím území, pak zaujala operační (bojovou) sestavu a pak teprve zahajovala boj. V rámci boje bylo pak postupně, podle toho, jak se zdo-

konalovala technika, uskutečňováno čím dále, tím více pohybu — manévru. Už historie poskytuje řadu příkladů, kdy bitva byla prohrána proto, že voje toho či onoho vojevůdce se opozdily a včas nezasáhly do boje.

Toto schéma, vypracované staletími, se v našich myslích udržuje velmi houževnatě a jeho vliv můžeme ještě dnes často postřehnout. Prvou bojovou technikou, která ho narušila, bylo vlastně letectvo v poslední válce. Ale přesto si do konce války a namnoze dodnes, ačkoli dnes už neoprávněně, uhájily své místo ve vojenské terminologii takové pojmy jako „fronta“, „přifrontové pásmo“, „hluboký týl“, „pochoď daleko od nepřítele“ atd. Společným jejich jmenovatelem je vzdálenost od nepřítele a z ní vyplývající větší či menší bezpečnost.

Zatím ale raketové zbraně, moderní velmi výkonné letectvo, výsadky všeho druhu, průzkumné i diverzní skupiny a do značné míry i možnosti mechanizace a motorizace moderních armád, do toho starého schématu vnesly kvalitativní změny, které zásadně změnily obraz soudobého válčiště. Hlavní změna spočívá v tom, že dosah soudobé palebné síly je prakticky neomezený a umožňuje zahájit současně boj v celé hloubce válčiště, i když s různou intenzitou a různými formami. K tomu přistupuje celá řada těch známých důsledků nových podmínek, projevujících se novými formami bojové činnosti, které myslím není třeba opakovat.

V souvislosti s těmito kvalitativními změnami se **změnily od základu i podmínky jakéhokoli pohybu v celé hloubce válčiště.**

Kdekoli a v jakékoli vzdálenosti od nepřítele se mohou a budou přesunující se vojska „setkávat“ s nepřítelem — buď s účinky jeho palebné síly, hlavně jaderných zbraní, s činností výsadků všeho druhu, s průzkumem pozemním

i vzdušným, stejně jako s průzkumem technickými prostředky, s nejrůznějšími překážkami způsobenými nepřítelem (radiační stopy, zamořené prostory, závaly, požáry atd.).

Prostě přesuny, prováděné v jakékoli hloubce válčiště, přestaly být definitivně nějakou vcelku bezpečnou činností, která má s vlastním bojem málo společného. Přestaly také být nějakou „přípravou“ k boji, ale staly se jeho významnou a často rozhodující součástí.

Jsou tedy přesuny v soudobých podmínkách (ať prováděné po zemi, vzduchem, po vodě nebo po železnici) **bojovou činností a bojovým úkolem a to tím více v podmínkách naší armády.**

Přitom mluvíme-li o přesunech, máme na mysli přesuny všemi dostupnými způsoby. Dnes a zejména v měřítku strategicko-operačním, lze sotva mluvit výhradně o jednom ze způsobů přesunů, protože téměř pravidlem bude jejich nejrůznější kombinace.

Přesto ale nemůžeme přesuny považovat za nějaký zvláštní druh boje. Jejich vztah k jednotlivým druhům boje je možno vyjádřit tak, že **přesuny jako jeden z významných prvků manévru, se staly organickou součástí všech druhů bojové činnosti. Bez přesunů není žádný soudobý druh boje myslitelný.**

Již dnes, i když zatím ve vyšších operačních svazech a v omezené míře, **mají přesunující se vojska možnost vést boj s nepřítelem vlastními prostředky, zejména palebnou silou.** Tato možnost velmi rychle narůstá a zkvapitňuje se. Postupně, jak budou tyto možnosti narůstat, se bude i více žítvat jejich plné využití. To postaví přesuny do nového světla a podstatně zvýší jejich podíl na úspěchu operace, který je již dnes velmi významný a často nebývá doceněn.

Všimněme si této otázky blíže.

Socialistická vojenská věda dochází k závěru, že vlivem obrovských možností a účinnosti jaderných zbraní a zejména jejich možností působit přímo na základ vojenského potenciálu nepřítele — jeho ekonomiku — by příští válka byla krátkodobá, že by netrvala roky, ale měsíce.

Operace počátečního období války (pokud v soudobém ozbrojeném zápase je ještě oprávněno jeho dělení na toto období podle starých norem) by byly zahajovány s překvapením a těmi silami, které budou v daném okamžiku na válčisti k dispozici. Z důvodů ochrany proti ZHN nepříteli, budou tyto síly značně rozptýleny do hloubky i šířky válčisti. Žádná z válčících stran nemůže a nebude riskovat předchozí soustředění a nahuštění sestav na zvolených směrech — to by bylo krajně nerozumné. Strategické soustředění sil nelze v soudobých podmínkách utajit. To by pro druhou stranu bylo jen signálem k zahájení úderu.

Základním problémem soudobého ozbrojeného zápasu je uchovat síly a prostředky v bojeschopném stavu, včas — tedy rychle — vytvořit z nich takovou operační sestavu, která by dovolila mohutným a nepřetržitým úderem včas a s maximální efektivností využít účinků hromadného úderu vlastní palébné síly.

To prakticky znamená uskutečnit v době co nejkratší značné množství přesunů na velké vzdálenosti tak, aby včas byl vytvořen mohutný prvý sled (ale nikoli předčasně) a aby byly včas přisunuty další sledy a zálohy k rozvíjení a živění útoku.

To je nesmírně obtížné, ale nutné a právě dovedná organizace a provedení přesunů — zejména na velké vzdálenosti — bude jedním ze základních předpokladů úspěchu.

Tak, jako při zahájení nepřátelství, tak v celém průběhu operací bude

mnoho záviset od dovedného a rychlého provedení velkého množství přesunů vojsk i materiálů.

Nelze kupříkladu předpokládat, že by eventuální příští sražení na západoevropském válčisti mělo nějaké časové a prostorové výrazné etapy s přestávkami mezi jednotlivými operacemi, které by dovolily počítat s dlouhými přípravnými obdobími pro provedení zásobování, plánování a přeskupování sil a prostředků. To by byla v podstatě jedna strategická operace vedená nepřetržitě na různých směrech v různých hloubce a v různých situacích. Pro jednotlivé svazy a svazky se budou přirozeně i nadále plánovat operace a jejich zabezpečení, budou pro ně plánovány i nezbytné nutné přestávky, ale ty budou uskutečňovány jinak, než dočasnou stabilizací fronty na jejich úsecích. Veškerá opatření, spojená s nutnými změnami operačních sestav, zásobováním a zabezpečením, budou uskutečňována v dynamice celkové operace. Bylo by velmi obtížné a nesprávné pokoušet se takové sražení sevřít do nějaké šablony časově a prostorově výrazných etap, platných pro celé válčisti.

Operační sestavy svazů se budou velmi často měnit. Svazy a svazky přisunované z hloubky nebudou zpravidla zasazovány do sražení v těch sestavách, v jakých se přesunovaly. Dosavadní představy o zasazování celých operačních svazů do sražení by už neodpovídaly novým podmínkám. Složení jednotlivých sledů na jednotlivých směrech se bude zpravidla kombinovat a pravděpodobně vždy tak, aby nově vytvářená operační sestava se tvořila na úrovni svazů (svazků), které pronikly nejdále a aby narůstala jak převaha sil, tak tempo útoku.

Tím dostávají soudobé operace zcela nové rysy, značně odlišné od vzorů poslední války.

Pro námi rozebíranou tematiku

z toho vyplývá, že podíl dovedně organizovaných a zabezpečovaných přesunů na úspěchu operací podstatně vzrostl a že bez mistrovského zvládnutí přesunů štáby i vojsky, není úspěch soudobé operace myslitelný.

Významnou roli budou hrát zejména přesuny na velké vzdálenosti, usku-tečňované často kombinovaným způsobem. Tak kupříkladu, zatím co část orgánů velení bude přesunována vzduchem, těžká technika a nepohyblivá TUZ po železnici, ostatní vojska pojedou po vlastní ose. Podíl přesunů po železnici bude přirozeně závislý od stavu železniční sítě a rychlosti jeho obnovy. Zejména na území nepřítelů nesmíme mít přehnané představy možnosti.

*

Všimněme si teď blíže hlavně přesunů na velké vzdálenosti po vlastní ose a některých zkušeností, které ukázala praxe našich cvičení.

Sestoupíme přitom ze strategicko-operačního rámce až k některým „detailům“ taktiky, kde se vlastně vytvářejí všechny ty předpoklady k úspěšné realizaci přesunů. Mnohé z nich mohou být považovány za „štábní detaily“ podružného významu — ale právě praxe ukázala, že jímí se ten narůstající význam přesunů pro úspěch operace realizuje.

Vysoká motorizace a mechanizace naší armády, vysoká kvalita a možnosti naší bojové i dopravní techniky, umožňují vojskům překonávat v poměrně krátké době značné vzdálenosti. Zkušenosti ale potvrdily, že to není zadarmo — že současně s tím podstatně vzrostly požadavky na vysokou organizovanost přesunů a na jejich všestranné zabezpečení. Ukázalo se, že právě některé z otázek organizace a zabezpečení přesunů, nejsou ještě do všech důsledků dopracovány a přizpůsobeny novým podmínkám.

Začneme u otázek plánování přesunů, o kterém můžeme tvrdit, že je našimi štáby vcelku zvládnuto. Praxe kupříkladu ukázala, že při dobré organizaci práce a dobrých návycích, dokázal štáb armády zplánovat přesun celé armády za dvě hodiny. To je jistě velmi dobrý výkon, svědčící o dobré součinnosti i metodice práce.

Všimněme si ale jedné, v soudobých podmínkách velmi vážné otázky — **realnosti plánů**. Na našich cvičeních není tak řídkým zjevem, že prakticky vyvedené jednotky plánované úkoly nesplní, ať už časově nebo prostorově.

Kde je příčina?

Nelze tvrdit, že je to vždy důsledek změn v situaci, které nebyly plánem předvídané. Velmi často je to právě nereálnost plánů. Z pochopitelných důvodů je převážná většina našich cvičení velitelsko-štábních a chybí nám při nich prověrka realnosti plánů vojsky. To štáby svádí k tomu, že se při plánování řídí víc naučenými „velitelsko-štábními normami“, než konkrétním stavem lidí a techniky, pro které přesun plánujeme. Plány tak dostávají charakter obecně platných norem pro všechny jednotky a situace a mizí nám z nich konkrétnost dané situace.

Každému je sice jasné, že ujede-li tank za hodinu 60 km, že to neznamená, že tankový pluk se přesune na vzdálenost 300 km za 6 hodin — a přece nám do plánů často proniká řada prvků této „nelogiky“.

Tak třeba osy přesunu nelze měřit ani na mapě 500 000, ani pravítkem a bohužel přesně ani tím nedokonalým „kurvimetrem“, kterým jsou štáby (a to ještě pořádku) vybaveny. Často se nebere v úvahu reliéf terénu, na kterém se přesun provádí a k délkám odměřeným na mapě se nepřidává těch nutných 15–30 % podle terénu. Pak se stává, že vozidlo s přesným tachometrem ujede na ose dlouhé třeba 270 km

(podle plánu) — skutečných 350 km — a to je skutečná vzdálenost, kterou musí jednotka překonat. Důsledky jsou pak jasné — jednotka ve stanoveném čase do určeného prostoru plánovaným tempem nedojede, nebo dojde později a to při skrytých přesunech znamená jejich prozrazení. Tuto otázku, i když není zjevem obecně platným, nelze považovat za „detail“. Mnoho mluvíme o mechanizaci — tedy jde o „velmi malou mechanizaci“ — ale bylo by třeba uvážit způsob vyznačování přesné kilometráže v projekci mapy a vybavit štáby přesnými měřítky.

Stejných nedostatků se dopouštíme při plánování tempa přesunu. Ani tady nelze brát nařazené normy formálně. Jinou průměrnou rychlost si můžeme dovolit s tanky T-54, v rovině, při přesunu na vzdálenost 100 km a s jinou musíme počítat s tanky T-34 na vzdálenost třeba 250 km, horským a zalesněným terénem při podzimních mlhách. Jinou rychlost dosáhneme, přesunujeme-li jen prapor a jinou, přesunujeme-li celý svazek. Do plánované rychlosti přesunu musíme zakalkulovat konkrétní stav techniky — který musíme znát — vycvičenost řidičů a jejich připravenost na přesuny a podobně. Jen tak může být plán přesunu reálný a můžeme dosáhnout maximálně možného výkonu.

Mluvíme hlavně o tancích záměrně proto, že v soudobých podmínkách to bude hlavně tanková technika, která (nebude-li převážena po železnici) bude rychlost přesunu limitovat. Dnes, kdy tanková technika je zastoupena v útvech, nelze už vydělovat pro tanky zvláštní osy, protože to nedovoluje charakter soudobých přesunů, požadavky bojové pohotovosti útvarů a konečně ani nutnost předvídat časté změny v průběhu přesunu.

Zvlášť náročné na plánování jsou přesuny na velké vzdálenosti. Ty budou

prováděny zpravidla s maximálním utajením a budou tedy limitovány délkou noci. Štáby ve snaze dosáhnout maximálních výkonů při nočních přesunech nesmějí zanedbávat v kalkulacích čas potřebný k vytažení proudů na osu, malé zastávky zakalkulované do hodinové rychlosti, nezbytné technické zastávky na kontrolní prohlídky (po každých 50—60 km 15—20 minut a po 150 km 30—45 minut — to závisí od stavu techniky) a na dobu nutnou k zatažení proudů a jejich zamaskování (aspoň hodinu). Vidíme tedy, že i v noci dlouhé 13 hodin nezbude na čistý přesun více než 10 hodin a jsou-li podmínky přesunu takové, že není reálné počítat s větší rychlostí přesunu než 20 km/hodinu, že nedokážeme přesun delší než 200 km. To ovšem zase není zákon a neznámá to, že za výhodných podmínek nepřekonáme za noc vzdálenost i podstatně delší.

Žádný přesun ale nemůže být samoúčelný — **hlavním kritériem úspěchu přesunu musí být bojeschopnost přesunovaných vojsk na jeho konci.** Vždy musíme na konci přesunu vidět otázku zasažení jednotky do boje.

Z tohoto hlediska je myslím třeba upřesnit některé pojmy. Provádí-li svaz (svazek) přesun na velkou vzdálenost, jde zpravidla o přesun dvěma či více skoky s denními odpočinky v určených prostorech. Domnívám se, že je správné v takovém případě pod pojmem přesun chápat celý přesun až do konečného prostoru a tak také přesun jako jednu akci plánovat. Nebrání-li tomu v některých případech zájem utajení operace, je výhodnější rozkazem orientovat jednotky na celou hloubku přesunu a v průběhu denního odpočinku jen další přesun upřesňovat. Přitom přirozeně musíme počítat s tím, že v důsledku dynamického vývoje boje prvních sledů, budou do plánu přesunu vnášeny změny.

Při plánování přesunů na velké vzdálenosti se stávají významnými prvky rozhodnutí, některé otázky, které dosud nebyly veliteli vždy brány pečlivě v úvahu.

Jde kupříkladu o stav motohodin tanků. Máme-li na mysli vpředu uvedené kritérium přesunu, pak je otázka přesunu tankové techniky nesmírně vážná. Je třeba počítat s tím, že zejména na území nepřítelů budou železniční tratě zničeny a že jejich obnova zdaleka nebude stačit tempu operací. Proto tankové svazky (svazy) budou přesunovány na velké vzdálenosti po vlastní ose. A bylo by jistě neefektivní přesunovat na velké vzdálenosti tanky, které by na čáře zasazení svazku do boje měly vyčerpány motohodiny tak, že by jim jejich zásoba nezabezpečovala hloubku armádní operace.

V souvislosti s novým charakterem přesunů vyvstává i řada v jejich zabezpečování.

Řekli jsme již vpředu, že v soudobých podmínkách vlastně neexistuje žádný přesun, při kterém by proudy mohly jet vcelku bezstarostně, chráněny vzdáleností od nepřítelů a jeho zbraní. Do praxe ale tato teze teorie, která je jistě správná a zdůvodněná, ještě plně promítnuta není. Bezstarostné přesuny proudů, jedoucích bez jakéhokoli zajištění, bez soustavného radiačního průzkumu apod., jsou ještě běžné. Stále ještě převládá návyk, že zajištění znamená vždy silný předvoj, jaký se vysílá očekáváme-li střetnutí s nepřitelem, podle starých představ. V proudcích a na dopravních prostředcích není zabezpečeno přímé pozorování a bojová pohotovost proudů zpravidla neodpovídá těm situacím, s kterými se mohou na osách setkat. Velmi nízká je kupříkladu bojová pohotovost přesunujících se vyšších štábů (míst velení), přesto že jedou po zvlášť vyhrazených osách, že právě ony mohou být vhod-

ným objektem diverzní činnosti nepřítelů. Přesun štábních proudů není zpravidla nikým chráněn, pozorování není zabezpečeno, chemický průzkum projížděných prostorů se neprovádí a příslušníci štábů se přesunují zpravidla ve vozidlech zabarikádovaných materiálem všeho druhu tak, že v případě napadení by se ani nedostali z vozidel ven.

Se stejným nedoceňováním nových podmínek se setkáváme i při zaujímání prostorů nových míst velení nebo prostorů odpočinku (soustředění). Je ještě řídkým zjevem, že uvedené prostory jsou rekognoskačními skupinami (ubytovateli) předem propátrány z hlediska bezpečnostního, radiačního i protimimového a spolehlivě zabezpečeny strážemi. Práce těchto skupin se zatím omezuje na rozmístění a jeho vytyčení nejružnějšími značkami a na postavení „regulace“, která ve skutečnosti by jakoukoli diverzní skupinu spolehlivě dovedla na místo.

Tyto významné prvky zabezpečení přesunů, jako jsou strážní služba, zajištění za pohybu, radiační průzkum a výkon pořádkové (zejména regulační) služby, jsou ještě na nízkém stupni a hrubě nedoceňovány. Jistě, že by nás první dny války tuto bezstarostnost odnaučily — ale bylo by to příliš drahé.

Bylo by jistě možné poukázat na celou řadu objektivních příčin, jako jsou nedostatky v materiálním vybavení štábů, maximálně „očesané“ počty zejména pomocných jednotek při cvičeních atd. Ale faktem je, že ani těch prostředků, které jsou k dispozici, není efektivně využíváno a že hlavní příčinou toho je nedocenění nových podmínek veliteli a štáby. Nepřítel a zejména ti jeho speciálně cvičení hrdlořezové, by se nás na důvody neptali.

Je kupříkladu těžko vysvětlitelné, proč v naší armádě — armádě „motocyklové velmoci“ — je nedostatek motocyklů i motocyklistů a proč tento

velmi vhodný prostředek, který dovo-
luje rychle řešit celou řadu uvedených
úkolů, je tak málo využíván.

*

Snad nejbolestivější otázkou přesu-
nů se ukázala **pořádková služba**.

O pořádkové službě už toho bylo
napsáno mnoho. Její organizace i obsah
činnosti je uspokojivě rozpracován
v předpise. Nelze ale říci, že stejně
uspokojivě je smysl předpisu zvládnut.
Faktem je, že ani vybavení jednotek ať
osobami nebo materiálem neodpovídá
předpokladům předpisu. To ale není
důvod k tomu, aby nelze-li realizovat
všechno, nebylo realizováno nic. Praxe
ukázala, že pořádková služba je ve vět-
šině případů deklasována na špatně
prováděnou regulační službu, která
svou pasivitou plní svou funkci namno-
ze hůře, než na strom přibitý dřevěný
směrník.

Nemělo by smyslu opakovat o po-
řádkové službě to, co je o ní jasně ře-
čeno v předpise. Musíme ale vidět, že
předpis je v některých předpokladech
maximalistický a že ne vždy bude mož-
né a nutné pořádkovou službu tak vy-
bavit, dotovat a klást jí všechny úkoly
beze zbytků. Její úkoly je třeba určo-
vat reálně podle konkrétních potřeb a
podmínek přesunu. **V každém případě
ale musí se pořádková služba stát ak-
tivním orgánem řízení, koordinace a
kontroly přesunu, schopným iniciativně
reagovat a na místě řešit vzniklé situa-
ce.** Dynamičnost situace může vyvolat
velmi složité podmínky přesunu.

Ukažme si to na jednom příkladu ze
cvičení.

Po zahájení nočního přesunu všemi
svazky armády, obdržel velitel armády
na VS (které právě předalo velení na
PVS a chystalo se k přesunu na nové
stanoviště) rozkaz, kterým se všem
svazkům změnil směr přesunu, prostory

denních odpočinků i délky přesunů.
Situace pro štáby jistě velmi obtížná
a náročná. Orgány pořádkové i regu-
lační služby rozestavěny na původních
osách, PVS svazků i PVS armády už
převzaly řízení přesunů podle původní-
ho plánu a všechny jednotky v pohybu
již za výchozími místy.

Na řešení podobné situace nenajde-
me přirozeně v žádném předpise recept
a je možno ji řešit různými způsoby.
V konkrétním případě byla zvolena
cesta okamžitě zastavit všechny pohyb,
co nejrychleji vyslat informované smě-
rové důstojníky ke svazkům se stru-
čným novým úkolem a jejich prostřed-
nictvím zabezpečit, aby příslušníci štábů,
předem orientovaní, vyjeli na osy
a vedli proudy do nových prostorů. Me-
zitím byla PVS svazků o změně infor-
mována pojitky. Rádiový provoz nebyl
z důvodů utajení přesunu povolen.

Je samozřejmě, že realizace těchto
opatření nebyla zdaleka tak ideální a
jednoduchá, jak se to dá napsat.

Za nedlouho po této změně byl pro-
stor přesunu ještě zasažen hromadným
úderem jaderných zbraní nepřítel
s řadou pozemních výbuchů, jejichž
stopy si vynutily další změny a omezení
pohybu.

Řešení této složité situace, která ji-
nak plně odpovídala možnému vývinu
současné dynamické situace, se přiro-
zeně neobešlo bez řady obtíží, zmatku
a nedostatků. Byla to ale situace velmi
poučná, zejména tím, že stupeň vyve-
dení štábů na cvičení dovozoval prak-
tický prověřit pronikání příslušných
rozkazů až do praporu včetně. To při-
neslo celou řadu cenných zkušeností,
pro které je tento příklad uváděn.

Tak kupříkladu vznikla otázka, zda
v takové situaci je či není správné ur-
čovat svazkům nové osy nebo jim určit
jen pásmo přesunu a nový prostor den-
ního odpočinku; zda se má jako prvé
informovat PVS armády, které přesuny

řídí a jeho prostřednictvím změny realizovat apod.

Nebylo by jistě správné, kterékoli z těchto řešení označovat za jediné správné a vhodné. V našem případě bylo rozhodnuto svazkům určit jen pásmo a nové prostory odpočinku a o změnách v plánu přesunu informovat svazky dříve než PVS armády. Je přirozené, že v jiné situaci může být vhodnější i jiný postup.

Nás ale zajímají některé jiné zkušenosti.

Potvrdilo se kupříkladu znovu, jak významnou roli hraje v tak složitých situacích iniciativa velitelů na všech stupních. Za přesunů ve složitých podmínkách, stejně jako v boji nemůžeme očekávat, že se nám vždy podaří „vodit jednotky za ruku“. Řadu problémů vzniklých složitou situací, zejména následky úderů jaderných zbraní nepřítele, musí velitelé řešit sami v duchu zámyslu. Za přesunu je důležité, aby podřízený znal, kdy, kam, s jakým cílem se má přesunout a aby znal místo nadřízeného. V této situaci se kupříkladu projevilo, že v praxi našich štábů se téměř vytratilo osobní hlášení velitele a náčelníka štábu. Tato zkušenost je téměř obecná. V našich štábech a to na všech stupních, se ujal zvyk, že veškerý styk podřízeného s nadřízeným a naopak je zprostředkován. Nemám na mysli písemné rozkazy, ale ústní rozkazy a kontrolu jejich provedení. To jistě není správné a konečně to odporuje i ustanovením předpisu. Významné momenty bojové činnosti (zahájení, obdržení a pochopení rozkazu, ukončení, pohotovost, situaci ve vážných chvílích atd.) mají být hlášeny osobně. Ani význam osobního styku po pojičkách nesmí být podceňován. To je také jednou z příčin vcelku slabé informovanosti nadřízených o stavu podřízených jednotek, s kterou se často setkáváme.

Další významnou zkušeností z pro-

vedených cvičení jsou zkušenosti se systémem velení vojskům za přesunu.

Požadavek „nepetržitého velení (spojení) za pohybu“ bývá někdy chápán příliš doslovně a na stejné úrovni pro všechny stupně velení.

Tak kupříkladu na stupni armády, v situaci, kdy je zákaz používání rádia, lze těžko předpokládat, že VS armády se bude přesunovat současně s jednotkami a přitom „velet za pohybu“. To by bylo nereálné.

Praxe potvrdila, že pro velení za přesunů na velké vzdálenosti, je nejvhodnějším způsobem řízení přesunů systémem předsunutých velitelských stanovišť.

Celý systém spočívá v tom, že na stupni svazu i svazků jsou na vhodná místa včas předsunuta PVS, zhruba asi do $\frac{2}{3}$ vzdálenosti přesunu. Systém jejich vzájemného spojení se opírá o prostorový systém pomocných spojovacích uzlů, navzájem propojených směrovými pojičky, s využitím pohyblivých retranslačních míst (PRM) a podle potřeby a možnosti kombinovaný s využitím stálé poštovní telefonní sítě. Pro spojení s jednotlivými stanovišti pořádkové služby na osách se využívá rádiových stanic malého dosahu, které se na systém napojují a pohyblivých pojiček.

Je možno tvrdit, že tento systém se pro řízení přesunů svazu vcelku osvědčil, i když jeho operativnost a kvalitu snižují kupř. dlouhá doba nutná k realizaci požadavků poštovní správou (6 hodin), nevyhovující kvalita slyšitelnosti a problematická pohotovost některých vyčleněných spojů a dokonce i vcelku značná náročnost systému na množství spojovacích prostředků i personálu. Ale i s těmito nedostatky se potvrdilo, že organickými prostředky svazu i svazků je možno takto zabezpečit spojení při přesunech i značného rozsahu.

Bylo by ovšem výhodnější, mít již předem vybudován a prověřen jednotný prostorový systém PSŮ a PRM, který by umožnil jednak centrální řízení všech pohybů na území státu a jednak případ od případu se na něj zapojit nebo ho využít při přesunech jednotlivých svazů.

Při manévrovém charakteru soudobých operací a v konkrétních podmínkách našeho státu, je třeba předpokládat, že v celé jeho hloubce budou pohyby vojsk, techniky i materiálu trvalé a velmi různorodé, k frontě i od fronty. Takový připravený a jednotný systém by podstatně ulehčil plánování i koordinaci pohybů na vyšších stupních velení.

V podmínkách soudobé manévrové války musíme totiž počítat s tím, že na řízení a koordinaci nesmírně vzrostlého objemu pohybu, při jejich různorodosti, tempu a významu pro úspěch operací, nevystačíme již s dosavadními prostředky a metodami řízení. I na stupni strategicko-operačním se zákonitě projeví jednota palby a pohybu, jako základních prvků boje. Oba tyto prvky musí být i v operacích zvládnuty na stejné úrovni. Zvládneme-li jen palbu a nezvládneme pohyb, pak jsme operaci jako celek nezvládli bez ohledu na to, který stupeň velení máme na mysli.

Do řízení a koordinace obou těchto základních prvků, lhostejno zda jim říkáme palba a pohyb, nebo palebná a úderná síla, se velmi naléhavě prosazuje požadavek centrálního řízení, maximálně mechanizovaného a automatizovaného. Tento požadavek je tím naléhavější, čím vyšší je stupeň velení.

Přesuny v našem pojetí jsou hlavním představitelem toho pohybu v soudobé operaci a čím vyšší je jejich rychlost, tím větší hloubku zaujímají a tím více zvětšují prostor, na kterém je třeba je úzce koordinovat s vývojem situace na frontě. Takový připravený a zabezpečený systém spojení na území

státu je současně jedním ze základních předpokladů efektivního využití nových prostředků mechanizace a automatizace.

Na řízení v soudobých operacích, zejména většího rozsahu, se musíme dívat jako na jeden z těch oborů činnosti armády ve válce, který se v nejbližší době bez prostředků mechanizace a automatizace neobejde a který dosavadními prostředky a metodami už nebude možné zvládnout.

Vratme se ale k některým dalším „detailním“ zkušenostem.

Tak se kupř. ukázalo, že není všude zcela jasno v tom, co vlastně rozumět pod pojmem „doba zahájení přesunu“. V takovém případě je vcelku obvyklé, že si velitelé vyberou ten výklad, který je pro ně výhodnější. A tak někteří velitelé i při přesunech na velké vzdálenosti, prováděné s maximálním utajením, si tento pojem vysvětlují jako dobu průchodu výchozími místy na osách. Pak dochází k tomu, že jestliže je nařízeno přesun zahájit po setmění v ... hodin, proudy vyjíždějí tak, aby při setmění byly ve výchozích místech, bez ohledu na to, že přesun do výchozího místa může trvat třeba hodinu a že po tuto dobu se útvary přesunují za světla a celý přesun vyzrazují. To je pak v příkrém rozporu s celým smyslem všech opatření k utajení přesunu.

Dobou zahájení přesunu je tedy třeba rozumět zásadně zahájení pohybu vůbec. Je-li nařízeno zahájit přesun po setmění, pak to musí znamenat, že proudy se začnou vytahovat na osy teprve po setmění a tomu musí být v plánu i přizpůsobena doba průchodu výchozími místy. Jakákoli snaha velitelů si tímto způsobem zabezpečit včasné splnění úkolu a získat časový náskok, je velmi škodlivá a mohla by mít katastrofální následky.

Další takovou nejasností se ukázalo to, čemu vlastně máme za přesunu ří-

kat „Pomocné velitelské stanoviště“, o kterém mluví předpis. Zdá se, že se ujal vysvětlení, že to místo velení, které řídí přesuny, je tímto pomocným velitelským stanovištěm.

Já se domnívám, že k takovému výkladu není žádný logický důvod a že to zbytečně jen komplikuje terminologii.

V naší armádě je zásadně přijat trojkový systém míst velení (PVS, VS a TVS), jejichž funkce jsou obecně známy. Nevidím žádného důvodu, proč by se tato místa velení měla při každém druhu bojové činnosti vojsk jmenovat jinak. Hlavním místem velení je vždy VS, funkce TVS je jasná a PVS stejně nebude mít vždycky jedno a totéž složení a jednu a tutéž funkci.

Jestliže tedy pro řízení přesunů předpokládáme jedno z míst velení s cílem, aby „táhlo jednotky na sebe“, pak je to normální funkce předsunutého VS, vybaveného pro tento konkrétní úkol tak, aby ho zvládlo. Je předsunováno v době, kdy přesun je hlavní činností vojsk — co je pak na jeho funkci pomocného? Úkol řídit přesuny se ukládá PVS proto, že při přesunech na velké vzdálenosti je zpravidla nutné, aby VS se současně s jednotkami nebo i před nimi přesunulo do místa denního odpočinku nebo do prostoru soustředění a tam včas mohlo buď zplánovat změny, které byly vyvolány vývojem situace prvních sledů nebo jde-li o poslední prostor, včas zplánovat, upravit a zabezpečit zasažení do sražení. Řekli jsme již, že v této době bude zpravidla docházet ke změnám ve složení armády, k předávání a přejímání svazků a podobně a tuto činnost musí provádět VS, jako hlavní místo velení. Přesun sám o sobě nikdy nemůže být cílem činnosti.

Tím ovšem není řečeno, že velitel nebo vedoucí funkcionáři armády se v průběhu přesunu VS nezastaví na

PVS, aby se buď informovali o průběhu přesunu nebo aby PVS upřesnil některé otázky jeho řízení. PVS bude zpravidla pro řízení přesunů posíláno jak příslušníky štábu, tak spojovacími prostředky a pohyblivými pojítky. Ale to nic nemění na skutečnosti, že jde o normální výkon funkce předsunutého VS.

Jedno z vyzkoušených schémat řízení přesunu, které se osvědčilo, vypadá zhruba takto:

Předsunuté VS se přesune na určené místo zpravidla po malých skupinách ještě za světla tak, aby do doby průchodu proudů výchozími místy mohlo prostor zaujmout, překontrolovat spojení a hlásit na VS pohotovost k řízení přesunů. VS na starém místě předá PVS velení po průchodu jednotek výchozími místy. Pak se samo přesunuje na nové VS po zvlášť vyhrazené ose nebo jeho část letecky. VS ponechává na starém místě permanenci (zpravidla na spojovacím uzlu) do doby zaujetí a navázání spojení na novém VS. PVS řídí přesun vojsk až do rozchodů.

Co je třeba chápat pod pojmem „Pomocné velitelské stanoviště“ je podle mého názoru jasné a není třeba to měnit ani při přesunech. Uvedu konkrétní případ, kdy bylo za přesunu na velké vzdálenosti nutné vytvořit zvláštní — tedy pomocné VS, které vlastně bylo dočasným čtvrtým místem velení.

Za přesunu armády se jeden z jejích svazků přesunoval za ostatními ve vzdálenosti, představující 24 hodinové zpoždění. Řídit přesun i tohoto svazku z předsunutého VS, nebylo pro vzdálenost možné. Proto na starém VS byla ponechána malá skupina štábu s permenencí spojení, která měla za úkol dovést tento svazek, který se přesunoval úsilovným pochodem do určeného prostoru. Tady šlo o typické pomocné VS, zřízené v případě nutnosti a dočasně k splnění zvláštního úkolu.

Několik poznámek k otázce umis-

ťování PVS za přesunu. Za přesunů je zvlášť důležité, aby podřízené štáby znaly kdy a komu co hlásit. Praxe ukazuje, že jedním z významných prostředků řízení přesunů jsou stále pohyblivá pojítka, směroví a styční důstojníci. Pro ně je zvlášť důležité, aby PVS nebyla umísťována daleko od komunikací a na místech, která se v noci, v neznámém terénu těžko hledají. Zejména PVS svazků, početně slabá s 2—3 vozidly, je výhodné umísťovat blízko křižovatek v menších osadách, nebo blízko terénně výrazných míst komunikací.

V poslední době se můžeme setkat s některými názory o tom, že je výhodné, aby VS zaujímalo prostor PVS, nebo se tam s ním i slučovalo atd. Tento způsob, který v některých případech může být účelný kupř. za útoku, nelze ale aplikovat na řízení přesunů, kde je nutné, aby se VS a PVS vzájemně překračovala.

Úkoly jednotlivých míst velení za přesunu samy naznačují nutnost umísťovat VS buď do prostorů denních odpočinků, nebo do posledního prostoru soustředění a PVS zásadně přesunovat tak, aby buďto mohlo řídit přesun metodou vedení vojsk „na sebe“ a nebo se stát tím místem, kam velitel vyjede v okamžiku zasazení do sražení.

—x—

Praxe našich cvičení, ovlivněná důvody mírových podmínek, vytváří ve štábech zvyk a dojem, že nejvýhodnějším místem pro umístění štábů a jednotek je les. Při vyhledávání nových prostorů se zpravidla hledají rovné lesní plošiny a zpravidla se zajíždí hluboko do lesa.

Ve skutečnosti, máme-li na mysli účinky ZHN nepřítel, je les tím nejméně vhodným a bezpečným prostorem rozmístění. Daleko výhodnější a

bezpečnější budou osady, kde je možné využít zděných budov, stodol, sklepů atd. Rozložením štábu (jednotky) v hloubce lesa riskujeme, že v případě atomového výbuchu, nebo požáru vyvolaného jiným způsobem (napalm) se z lesa nedostaneme. Bylo by třeba zkoumat a prakticky procvičovat kombinované rozmísťování, při kterém by se využívalo jak osad, tak blízkých okrajů lesů a zejména všech vhodných strží, roklí a hluboce zaříznutých údolí, kterými je možno projet. Vezme-li v úvahu požadavek, aby kupř. štáb armády se rozmísťoval na ploše 20—30 km², pak můžeme kalkulovat, že na tomto prostoru mohou být 2 i 3 osady.

Realizace tohoto požadavku bude ovšem vyžadovat celou řadu podstatných změn v systému zabezpečení a vybavení štábů — to se ale už vymyká naší tematice.

—x—

V otázkách zabezpečování přesunů na velké vzdálenosti najdeme přirozeně celou řadu dalších významných otázek, které by bylo třeba rozebrat. To se ale vymyká možnostem jednoho článku. Proto se na závěr chci zmínit ještě krátce o otázce **péče o řidiče**.

Ukázali jsme si, jaký význam mají přesuny na velké vzdálenosti pro úspěch operací. Praktické provádění těchto přesunů je velmi náročné a jejich úspěch závisí od celé řady zdánlivých maličkostí, které teoreticky jsou obecně známé, ale v jejichž praktické realizaci chybí tvrdé návyky.

V armádě byla správně a široce rozvinuta akce péče o techniku. Jde teď o to, abychom při ní nezapomínali na péči o lidi, kteří tuto techniku řídí. Je jasné, že řídit jakýkoli dopravní prostředek a tím více kupř. tank, 2—3 noci za sebou, na značnou vzdálenost, v noci a často za složitých podmínek

povětrnostních, je duševně i fyzicky velmi namáhavé. K tomu ještě přistupuje požadavek, aby na konci přesunu, byly jednotky schopny z chodu zahájit boj.

Není tedy sporu o tom, že jedním z významných a složitých problémů zabezpečení úspěchu přesunu, je právě péče o řidiče. Při ní nejde o žádné světoborné otázky a také nevyžaduje žádný zvláštní plán opatření — potřebuje ale myslet na lidi myslím-li na techniku a režim jejich života za přesunu rozumně upravit tak, aby mohli splnit své povinnosti a aby si i v potřebné míře odpočinuli.

Tak kupř., provedeme-li před zahájením přesunu správně instruktáž velitelů vozů a řidičů, pak je zbytečné je při krátkých zastávkách svolávat dohromady a opakovat jim v podstatě zase totéž. Řidiči pak nezbude čas ani na to, aby se podíval na vozidlo, ani aby si trochu oddechl a „protáhl se“. V průběhu přesunu musí těžiště péče o řidiče ležet v individuální práci velitele vozu s ním. Velitel vozu musí být aktivním účastníkem přesunu a nesmí se jen „vězt“, popřípadě spát.

Při přesunech na velké vzdálenosti je třeba přímo vypracovat návyky činnosti řidičů po příjezdu do určeného prostoru. Takový schematický postup činnosti by měl ideálně vypadat tak, že řidič zajede s vozidlem na určené místo, zamaskuje ho, prohlédne, doplní PHM, pak se nají a odpočívá. Vcelku prosté a účinné — to ale vyžaduje ná-

ročnost velitelů všech stupňů a jejich schopnost zorganizovat činnost jednotky tak, aby byla včas připravena strava, včas přisunuty PHM apod. Často jsme ale svědky toho, že maskování se začíná „honit“ za hodinu po příjezdu, strava je vydávána za tři hodiny, PHM za další dvě hodiny a důsledkem této neorganizovanosti je to, že celá doba velké přestávky, nebo i denního odpočinku je rozbita na řadu postupných akcí, ku kterým se řidiči vždy nově sháňí, v prostoru denního odpočinku je po celý den ruch a pohyb a řidiči si nakonec pořádně neodpočinou.

Praxe potvrzuje, že naši řidiči, při správné organizaci režimu jejich činnosti, dokáží překonávat bez havárií velké vzdálenosti i ve značně složitých podmínkách. A to nejen řidiči kádroví, ale i řidiči záložní. Je ale třeba, aby péče o ně byla trvalým zájmem všech velitelů a politických orgánů. Je kupř. třeba tvrdě zabránit snaze některých hospodářských orgánů, řešit složité podmínky stravování při přesunech na velké vzdálenosti, tou nejjednodušší cestou — vydáním studené stravy. Jistě, že se tomu v řadě případů nevyhne — ale nesmí se z toho vytvářet pravidlo. Před zahájením přesunu a po jeho ukončení musí být vydána teplá strava a pro přesun v noci zabezpečen výdej teplého nápoje do lahví a nějaké občerstvení. Musíme vidět, že za přesunu na velké vzdálenosti, jsou řidiči nejvíce namáhanými příslušníky jednotky.

* * *

Pokusil jsem se v článku ukázat, jak se v nových podmínkách mění úloha a místo přesunů v činnosti vojsk a jak narůstá jejich podíl na úspěchu operace. Získat pevné návyky v mistrovské organizaci a provádění přesunů i na velké vzdálenosti, všemi způsoby a ve složitých podmínkách, je kategorickým požadavkem charakteru soudobého boje, v kterém na žádaném stupni velení nejsou myslitelné statické formy. Tyto nové požadavky se musí projevit v přípravě štábů i vojsk.

*Ukázka dle, přesunu ztaven
ze zacinu je ztaven
krisolky a iscalovany - use do "Vj"*

Některé otázky práce štábu divize při plánování přesunu vojsk

Podplukovník Jiří Kavena

Jedním ze základních předpokladů rychlého a organizovaného přesunu divize i pluku je správné a rychlé zpracování plánu přesunu, nařízení pro přesun a jeho doručení vojskům.

Ve svém článku se chci zabývat některými zkušenostmi z práce štábu divize a pluku při zpracování plánu přesunu a při řízení přesunu. Zaměřím se hlavně na praktickou práci operačního oddělení, které při plánování přesunů je oddělením rozhodujícím.

Opatření k zabezpečení přesunu se skládá z těchto úkolů:

- hrubé kalkulace přesunu, její schválení a vydání předběžných nařízení,
- zpracování plánu přesunu, nařízení pro přesun a jeho doručení jednotkám,
- organizace pořádkové služby a úpravy pochodových os,
- opatření materiálně technického zabezpečení,
- opatření pro stranicko-politické zabezpečení,
- řízení přesunu.

Dříve než přistoupím k rozboru některých z těch otázek (otázky mat. tech. zabezpečení, úpravy os a otázky stranickopolitického zabezpečení rozebírat nebudu), chtěl bych říci několik slov o pomůckách, které by měl mít každý štáb připraveny.

Především je to Tabulka přepočtu kilometrů na minuty a hodiny.

Může mít tuto formu:

km	Pochodová rychlost v km/hod.						
	10	15	20	25	30	35	40
1	6	4	3	2,4	2	1,7	1,5
2	12	8	6	5	4	3,4	3
3	18	12	9	7,2	6	5	4,5
atd.							

Tuto tabulku je výhodné vypočítat do 250 až 300 km. Výpočet může provést schopný poddůstojník nebo voják. Při použití elektrického počítacího stroje je to otázka 2 až 3 hodin. Výpočty, které přesahují hodiny, je nutno uvádět v hodinách a minutách a ne jen v minutách. Např. výpočet dá 95 minut, je třeba do tabulky

vepsat 1,35. Je to nutné proto, že při počítání s astronomickým časem, může při výpočtech snadno dojít k omylům.

Další takovou pomůckou jsou předem vypočtené délky proudů s konstantními mezerami mezi vozidly a jednotkami. Zpravidla se vychází ze vzdálenosti mezi vozidly 50 m, rotami 100 m a prapory 2000 m. Je také výhodné vypočítat délku tankového a motostřeleckého pluku v předvoji. Rovněž se vyplatí mít předem vypočítané délky praporů a plukovních součástí, u divizních útvarů pak i rot. U štábu pluku je nutno mít výpočty až do rot. Tyto výpočty se uplatní při zařazování posilových jednotek do proudů a při vytváření divizních záloh.

Tabulka délek proudů může vypadat takto:

Útvar	Délka proudů v kilometrech			
	celkem	celkem v předvoji	součást	součást v předvoji
msp	21	29		
— mspr			1,9	3
— tpr				
— tyl				
— Bzk				
— atd				

Každý sloupec možno rozdělit a vypočítat délky jak pro hustotu 20 vozidel na 1 km, tak pro hustotu 40 vozidel na 1 km.

Při výpočtu pochodové tabulky, zvláště na štábu divize, kde je třeba provést výpočty pro velké množství útvarů a řadu průchozích míst, je výhodné použít počítačového stroje. Zde je však nutno počítat v minutách a ne v hodinách. Vzhledem k nutnosti převádět vypočítané minuty na hodiny je výhodné připravit si tabulku převodu minut na hodiny. Může vypadat takto:

minuty	hodiny	minuty	hodiny	minuty	hodiny	minuty	hodiny
60	1	120	2	180	3	240	4
61	1,01	121	2,01	181	3,01	241	4,01
62	1,02	122	2,02	182	3,02	242	4,02
atd.							

Další možnosti skýtají i různá pomocná pravítka a kruhová počítadla. Pokud jde o písemné nařízení, jeví se výhodné zpracovat si předem tiskopisy s volnými odstavci, kam se pouze dopisují upřesněné údaje, jako například osa přesunu apod.

Je to hlavně výhodné pro vnitřní potřebu štábu. Důstojník, který zpracovává nařízení pro přesun, pouze dopisuje nutné údaje a písaři pak ihned mohou psát čistopisy nařízení. Tím se značně zkrátí zbytečné psaní a konec konců i zajistí, že zpracovatel nezapomene nic důležitého. Možná, že se tento můj názor stane terčem ostré kritiky jako šablona, ale praxe ukazuje, že většina nařízení pro přesun je stejná, kromě konkrétních údajů, jako například pochodových os, pořádkové služby apod.

Přistoupím k rozboru vlastní práce štábu při zpracování plánu přesunu.

Podle zkušenosti je třeba, aby na vlastním plánu pracovali dva důstojníci operačního oddělení a od každého oddělení byl vyčleněn jeden důstojník jako spolupracovník. Tito důstojníci nemusí být přítomni po celou dobu zpracování plánu přesunu, ale jen v některých etapách. Je výhodné, je-li to možné, vydělit dalšího důstojníka na řešení otázek pořádkové služby.

Na základě podkladů, které nebudu rozebírat, protože jsou dobře známé, přistoupí zpracovatelé ke zpracování hrubé kalkulace přesunu, která musí dát velitelé podklady pro rozhodnutí. Tato kalkulace musí být zpracována sice rychle, ale dostatečně reálně a přesně. Musí dát tyto podklady:

- počet pochodových os, jejich hrubý průběh a délku,
- sestavu divize (pluku) na jednotlivých osách a celkovou délku jednotlivých proudů,
- sestavu divize po přesunu,
- plánovanou pochodovou rychlost, trvání přesunu,
- časový rozpočet plánování přesunu s uvedením časových údajů o proniknutí nařízení do vojsk,
- návrh předběžných nařízení.

Je logické, že rozsah této kalkulace bude rozdílný podle času, který bude k dispozici, a podle úkolu a situace. Tato kalkulace musí být schválena velitelem, aby nedošlo v průběhu zpracování plánu ke zbytečným změnám.

Pro divizi je výhodné mít tři osy. Na čtyři osy zpravidla nebudou stačit divizní prostředky a to hlavně spojovací. Čtyři osy jsou výhodné pouze tehdy, provádí-li divize přesun na malou vzdálenost, kde zvýšený počet os je uhrazen menší vzdáleností. Sestava na pochodových osách musí odpovídat požadované sestavě divize po skončení přesunu. To znamená, že veškeré potřebné přeskupení je třeba provést před anebo při zahájení přesunu. Přesun přidělených posilových prostředků k plukům (praporům) je výhodné, pokud to dovoluje situace, provést ještě před zahájením přesunu. Sestavu pochodových proudů divize (pluku) je nejvhodnější zakreslit schematicky přímo na mapu s uvedením délek.

Při zpracování této **hrubé kalkulace** je bezpodmínečně třeba, aby byli přítomni **důstojníci druhů vojsk a týlu**, kteří musí hlavně vyřešit tyto otázky:

- začlenění speciálních útvarů (jednotek) do proudů,
- rozmístění těchto útvarů (jednotek) po přesunu,
- získat podklady pro vydání předběžných nařízení speciálním útvarům a týlu.

Náčelník spojení pak musí spolupracovat na volbě VS divize a útvarů, aby vyhovovalo po spojovací stránce.

Mimo tyto úkoly je třeba, aby si důstojníci druhů vojsk hlídali, aby operační oddělení nezapomnělo zařadit některý útvar do pochodového proudu divize.

Časový plán zpracování plánu přesunu a proniknutí nařízení do vojsk by měl obsahovat tyto údaje:

- kdy bude vydáno předběžné nařízení a kdy pronikne k útvarům,
- kdy bude zpracován plán přesunu a kdy bude předložen ke schválení,
- kdy budou odeslána nařízení pro přesun a kdy proniknou k útvarům, kolik času bude u pluků, praporů a rot,
- kdy a kdo provede průzkum pochodových os,
- kdy a kdo provede průzkum nového prostoru soustředění,
- kdy bude aktivována pořádková služba,
- kdy povolit řazení pochodových proudů praporů,
- kdy bude zahájen a kdy ukončen přesun.

Za zvlášť důležité pokládám údaje o doručení nařízení útvarům (praporům). Při poměrně velkých vzdálenostech mezi jednotlivými VS a nemožností použít rádia, vyžaduje doručení rozkazu až k vykonavateli, a to zvláště na stupni divize pluk, poměrně velkou dobu.

Obsah předběžného nařízení bude různý a bude zpravidla záviset na času, který bude k dispozici. Předběžné nařízení, které má dát podřízenému veliteli dostatek podkladů pro vlastní plánování, by mělo obsahovat tyto údaje:

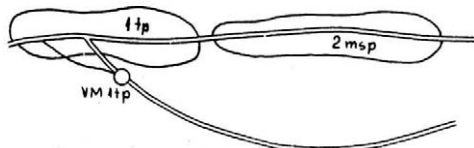
- kdy má být pohotov k přesunu,
- kterým směrem se bude přesunovat (kde bude jeho výchozí bod),
- kdy očekávat doručení rozkazu pro přesun a kdy odeslat pro něj styčného důstojníka,
- jaká bude předpokládaná činnost po přesunu.

Toto předběžné nařízení může obsahovat i více údajů, pokud budou k dispozici. Zpravidla však bude situace vypadat tak, že se budou vydávat postupně jednotlivá nařízení, která na sebe budou navazovat a doplňovat potřebné údaje. Například výchozí body útvarů, časy průchodů těmito body, nařízení pro průzkum pochodových os, nařízení pro úpravu komunikací atd.

Zastavím se u jedné otázky předběžného nařízení a to je **předpokládaný směr přesunu útvaru** (praporu). Zpravidla se tento směr určuje všeobecně ve směru činnosti celé divize. Pokud takto určuje směr armáda divize, je to možné, ale čím je jednotka nižší, tím je třeba určit směr přesněji a to především podle skutečně plánovaného přesunu. Velitel pluku a zvláště velitel praporu si musí řadit jednotky podle osy přesunu a ne podle směru postupu divize. Mnohdy totiž směr postupu nemusí odpovídat počátečnímu směru pochodu z prostoru soustředění. V mnohých případech je nutno vyvést útvar bočně a pak teprve postupovat v daném směru. To je zvláště tehdy, když je třeba provést určitá přeskupení jednotek.

Příklad: Je nutno vyvést tankový pluk, který byl v západní části soustředění divize do čela proudu divize, která se má přesunout východním směrem. Je tedy nutno, aby tankový pluk obešel soustředění divize z jihu (vzhledem ke komunikačním podmínkám). Výchozí bod pluku je jižně prostoru soustředění pluku, asi pod středem prostoru soustředění. Jestliže velitel divize nařídí veliteli pluku, aby se

připravil k pochodu směrem na východ a neudá mu výchozí bod, provede velitel pluku všechny přípravy k pochodu na východ. Ve skutečnosti byl měl, vzhledem k umístění výchozího místa, provést přípravy k vyvedení pluku na jih.

Vlastní zpracování tohoto hrubého rozpočtu je možno organizovat podle schématu práce, který je uveden v další části článku.

Po schválení dokladu a předběžných rozhodnutí a po jejich odeslání je možno přistoupit ke zpracování vlastního plánu přesunu.

Oba zpracovatelé si připraví pomůcky, o kterých jsem mluvil v první části článku, na mapu, na které zpracovávali hrubou kalkulaci. Jejich práci je výhodné rozdělit takto:

1. pracovník

2. pracovník

Společně: — určit počet pochodových os,

— určit hrubou sestavu po přesunu.

1. — upřesnit sestavu divize na pochodových osách (za pomoci druhů vojsk a týlu),

- upřesnit výchozí místa a rozchodíště (čáry rozvinutí do praporek proudů) jednotlivých útvarů,

2. Zpracuje plán vyvedení divize na pochodové osy včetně pořádkové služby.

3. Zpracuje plán rozchodu divize do prostoru soustředění, nebo plán rozvinutí, včetně pořádkové služby.

- upřesní přesný průběh pochodových os (za pomoci žen. náčelníka), určí regulační čáry, místa krátkých zastávek, zjistí délky jednotlivých úseků na osách,

- připraví si základní údaje do tabulky přesunu.

Vypočítá přesun divize od výchozích míst divize do rozchodíšť divize a rozplánuje pořádkovou službu na divizních osách.

Zpracuje nařízení pro přesun.

Společně: — provedou konečné upřesnění pořádkové služby,

— provedou konečnou úpravu nařízení pro přesun.

Na prvních úkolech musí pracovat společně, protože to jsou takové otázky, které zásadně ovlivní práci každého ze zpracovatelů. Je samozřejmé, že při své

práci v plné míře využijí kalkulací, provedli při zpracování hrubého rozpočtu. Do přehledu práce jsou zahrnuty proto, že organicky zapadají do pracovního procesu a jsou východiskem pro další práci.

K bodu 1.

1. pomocník:

Při zpracování schématu sestavy divize musí uvést přesné vzdálenosti mezi jednotlivými útvary (prapory a plukovními jednotkami) a mezi průzkumem, předvojem a hlavními silami.

Určení divizních výchozích míst a rozchodišť je závislé na určení plukovních (praporek) výchozích míst a rozchodišť. Jestliže totiž určíme divizní výchozí místa bez přihlédnutí na plukovní výchozí místa, může se stát, že některý útvar se bude zařazovat do proudu divize až za divizním výchozím místem. V zásadě lze říci, že upřesnění divizních výchozích míst bude závislé na hrubém vyřešení vyvedení divize.

Po upřesnění divizních výchozích míst a divizních rozchodišť předá je ihned 2. pomocníku.

2. pracovník:

Zakreslíme přesně osy, prostuduje konfiguraci terénu a veškeré dosažitelné materiály o těchto osách (geograf. popisy, zprávy průzkumu atd.), určí nebezpečná místa a upřesní opatření k jejich ochraně, upřesní pochodovou rychlost, pokud stav komunikace nedovoluje po celé délce dodržet stejnou rychlost. Je-li nutno v některých úsecích, vzhledem ke stavu komunikace, snížit pochodovou rychlost, je nejvýhodnější pro snadnou kalkulaci prodloužit osu o potřebný časový rozdíl. Tak například je stanovena pochodová rychlost 20 km/hod. Na úseku komunikace z bodu A do bodu B dlouhém 5 km je možná maximální rychlost 15 km za hod. Při této rychlosti ujede jednotka vzdálenost 5 km za 20 minut. Při plánované rychlosti 20 km/hod. ujede za 20 minut 7 km. Je tedy nutno počítat s délkou úseku z bodu A do bodu B 7 km. Tím se vyhne složitým přepočítáváním rychlostí.

Při stanovení regulačních čar je nutno úzce spolupracovat s náčelníkem spojení. Chceme-li, aby pořádkové orgány a velitelé útvarů nám podávali z těchto čar hlášení a aby se nemuselo používat rádia, pak je třeba, aby byly voleny tak, aby k nim šlo linkové vedení a nebo, aby umožňovaly výhodné rozvinutí směrových pojitůk.

K bodu 2.

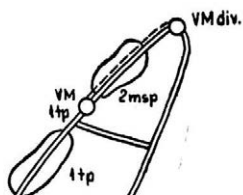
1. pracovník:

Podkladem pro zpracování plánu vyvedení divize je sestava divize v prostoru soustředění a plánovaná sestava na pochodových osách. Po zakreslení sestavy v prostoru soustředění, si nejdříve určí osy přesunu pluků do plánovaného divizního výchozího místa. V případě, že nevyhovuje, musí se upravit tak, aby umožňovalo průchod celého divizního proudu na jedné ose. Při určování os útvarů je třeba volit je tak, aby neprocházely prostory těch útvarů, které v pochodové sestavě jsou za nimi.

Příklad: Pochodová sestava na ose je v pořadí:

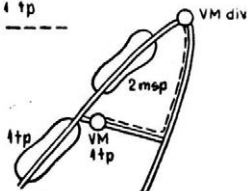
1. tp a za ním 2 msp.

Špatně:

Správně:

OSA PŘESUNU 1 tp
DO VM DIVIZE -----

Pokud je komunikační situace tak složitá, že není možno provést objíždžku takového útvaru, je nutno uvést v nařízení pro přesun odkdy dokdy musí být tato komunikace volná. Tuto část osy musí pak štáb divize zabezpečit divizní pořádkovou službou.

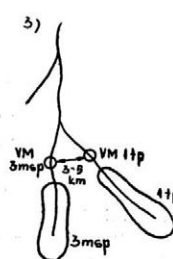
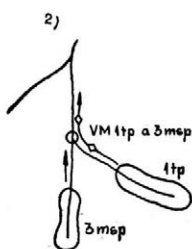
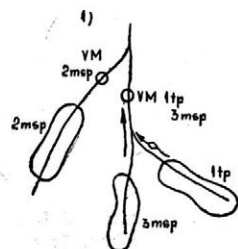
Po určení pochodových os útvarů je nutné určit výchozí místa útvarů. Tato výchozí místa je nutno určit tak, aby vyhovovala následujícím zásadám:

- útvar pochodující do svého výchozího místa nesmí pochodovat po ose jiného útvaru,
- výchozí místa jednotlivých útvarů nesmějí být blíže než 3 až 5 km a praporů 2 až 3 km,
- musí umožňovat vyvedení jednotlivých praporů bez složitých přeskupování.

Rozeberme si jednotlivé zásady na příkladech. Jestliže určíme výchozí bod tak, že

příklad: sestava divize na pochodové ose:

- 1 tp
- 2 msp.
- 3 msp.

V prvním případě se může stát, že velitel 3 msp se rozhodne vyvést pluk dříve na osu, aby si seřadil proudy (třeba i proto, že má mimořádně těžké podmínky výjezdu — bahno, špatné cesty apod.) a tím prakticky zatarasí cestu 1 tp.

Ve druhém případě sice nedojde k narušení přesunu, když velitel 3 msp vyjede předčasně čelem k výchozímu místu, ale nastane nakupení sil, které je pak výhodným terčem pro jaderné údery.

Nejvýhodnější je třetí příklad, kdy výchozí místa útvarů jsou od sebe 3 až 5 km. Tím se zabrání zbytečnému nakupení jednotek.

Jakmile si zakreslí výchozí místa útvarů a osy přesunu do výchozího místa divize, přistoupí k výpočtům (viz článek pplk. Chalupy).

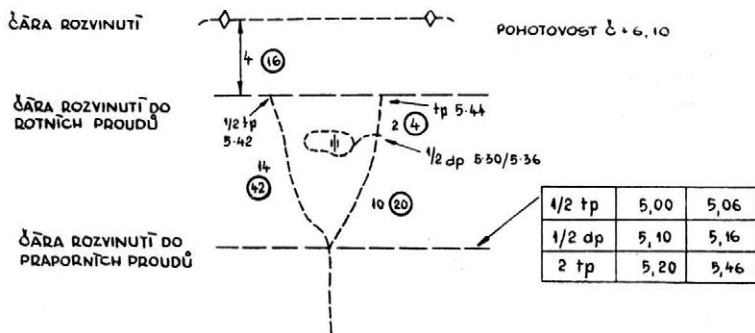
Jakmile má zpracovaný plán vyvedení, ihned jej doplní organizací pořádkové služby.

Je-li k dispozici dostatek styčných důstojníků nebo spojek, anebo je-li linkové nebo směrové spojení, je výhodné tyto údaje ihned předat útvarům. Zvláště nutné je předat útvarům výchozí místa (pokud je již nedostaly v předběžném nařízení) a časy průchodů čel útvarů.

Plánování rozvinutí divize je vcelku jednoduché. Je třeba pouze určit čáry rozvinutí do praporečnických proudů a do rotních proudů a to pro všechny varianty čáry zasazení divize (někdy jsou dvě čáry zasazení divize). Při plánování na štábu pluku je třeba dodržet zásadu, že při přechodu do praporečnických proudů je nutno určit pro prapor, který přechází do prvního sledu lepší komunikaci, aby mohl rychleji vyjet na výši prvosledového praporu.

Při plánování rozvinutí divize vznikají zpravidla problémy se speciálními útvary a to zvláště s dělostřelectvem, které vzhledem k poměrně dlouhé době, kterou potřebuje k rozvinutí, musí být vysunuto na čela proudů. Jestliže se divize přesunuje pod krytem prvosledových jednotek armády, je možno dělostřelectvo vysunout až na čela proudů. Jestliže divize je zasazována do mezery, pak je nutno před dělostřelectvem vysunout alespoň po jednom praporu na každou pochodovou osu divize.

Příklad:

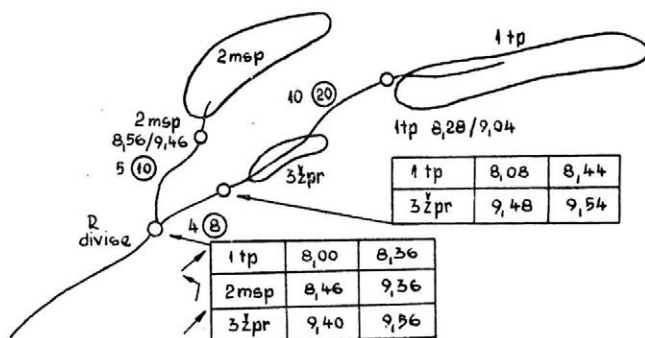

V příkladu je plánována pochodová rychlost 30 km/hod. Při rozvinování do bojové sestavy je plánováno od čáry rozvinutí do rotních proudů 15 km/hod. Prvosledový prapor, tj 1/2 tp byl z čáry rozvinutí do praporečnických proudů vyveden na horší osu, kde dosahuje rychlosti pouze 20 km/hod.

Jestliže divize zaujímá po přesunu prostor soustředění, je postup opačný, než při plánování vyvedení divize. Nejdříve se určí osy útvarů z výchozího místa divize

do prostoru soustředění útvaru. Dále se určí rozchodiště útvaru podle stejných zásad jako výchozí místa, to znamená, že nemají být od sebe blíže jak 3 – 5 km, že útvar, který se zastaví těsně za rozchodištěm, nemá překážet útvaru pochoduji-
mu za ním, že z tohoto rozchodiště lze bez složitých přesunů zaujmout prostor soustředění. Dále provede změření úseků na osách a jejich převedení na minuty. Na takto připravenou mapu (oleātu nebo schéma) přepíše časové údaje o prů-
chodu pochodového proudu divize rozchodištěm, které vypočítal 2. pracovník, a vypočítá časy průchodu útvarů útvarovými rozchodišti.

Příklad:

Po zpracování tohoto plánu doplní jej organizací pořádkové služby.

2. pracovník zpracovává tabulku přesunu a to pro každou osu zvlášť. Nejvhodnější je připravit si takovou tabulku – viz příloha čís. 1. Je výhodné mít tuto tabulku v potřebném množství předem vytištěnou. Výhoda této tabulky je v tom, že veškerou práci mechanizuje na obyčejné početní úkoly. Při doplnění hlavičky a le-
vého sloupce může na ní pracovat i schopný poddůstojník nebo voják. Myslím, že tabulka nepotřebuje vysvětlení, kromě vysvětlení způsobu kontroly správnosti vý-
počtu.

Kontrolu správnosti výpočtu provádíme tímto způsobem:

– v druhém řádku sečteme všechny kilometry (mezery i délky) a měli bychom dostat délku pochodového proudu na jedné ose. Tuto délku porovnáme se součtem minut ve třetím řádku. Souhlasí-li, je hlavička v pořádku. V našem případě je délka proudu 95 km, což je v minutách 190 minut;

– v sloupci vzdálenost sečteme kilometry a minuty. Při porovnání musí odpovídat délce pochodové osy od výchozího místa divize do rozchodiště divize. V našem případě je délka pochodové osy 103 km, což odpovídá času 2 hod. 26 min.;

– konečnou kontrolu provedeme tak, že sečteme celkové minuty uvedené v 2. řádku (převedené na hodiny) a hodiny (celkem) uvedené v sloupci „Vzdále-
nost“. Součet nám musí dát čas příchodu zádě posledního útvaru divizním roz-
chodištěm a to je v našem případě Č + 6,36.

Při této kontrole nezapočítávají se údaje pro průchod útvarů útvarovým výchozím bodem a rozchodištěm. Tyto údaje tam zapíše první pracovník po zpracování plánu vyvedení a plánu rozchodu.

Vzhledem k poměrně jednoduchosti výpočtů je výhodné vypočítat si časy průchodu nejen pro výchozí místa, regulační čáry a rozchodiště, ale i pro některá důležitá místa na ose. Tyto údaje jsou zvláště důležité pro pořádkovou službu.

Pro zpracování tabulky přesunu musí ihned přejít na řešení pořádkové služby.

Dále přistoupí ke zpracování **nařízení pro přesun**. K této práci je nutno přizvat příslušníky druhú vojsk a týlu, kteří zpracovávají své příspěvky. Obsah nařízení je všeobecně znám a proto jej nebudu rozebírat. Chtěl bych jen upozornit na nešvar, který je v našich štábech značně zakořeněn, že se do nařízení dává řada úkolů, které jsou stanoveny řády, jako např.: určit u každé rotý pozorovatele PVO, vyčlenit zbraně pro střelbu proti letadlům atd. Jsem toho názoru, že tyto věci by se v nařízeních neměly vůbec vyskytovat.

Naproti tomu v praxi často zapomínáme na řadu údajů, které jsou velmi důležité, jako například, **VS útvarů** v novém prostoru soustředění, osu přesunu **VS divize** s časovými údaji. Dále je třeba upřesnit některé **zvláštnosti při vyvedení divize**, jako je uvolnění apod. Další takovou otázkou, která se v našich nařízeních neřeší, je **odjezd průzkumných skupin** do nových prostorů soustředění. Souvisí to úzce s utajením, protože příliš včasný odjezd do nového prostoru může způsobit i prozrazení tohoto prostoru. Pozdní odjezd pak může způsobit nakupení jednotek na osách těsně před prostorem soustředění. Správně provedená rekognoskace má zajistit hladký rozchod jednotek až do rotý vto.

Rovněž často zapomínáme na provedení **průzkumu cest a jejich úpravu**. V míru to není takový problém, protože nejsou narušeny předcházející bojovou činností, ale za války nám mnohdy vážně ovlivní celý přesun. Konec konců ani v míru není bez významu. V řadě případů došlo k statisicovým škodám na silnicích, které byly ve výstavbě, když přes ně projely proudy. Pamatuji si na jeden případ v roce 1954, kdy tankový pluk stál přes hodinu u Žlutic před neúnosným mostem přes Střelu, protože OZP bez průzkumu mostu klidně přešel a pokračoval v pochodu.

Po splnění těchto úkolů oba pracovníci upřesní společně pořádkovou službu a celé nařízení pro přesun. Takto zpracovaný dokument je pak předložen náčelníku štábu a veliteli ke schválení.

Je velmi důležité, aby jak velitel, tak hlavně náčelník štábu a náčelník operačního oddělení průběžně sledovali zpracování tohoto plánu.

Pokud jde o vydání nařízení útvarům, ať již po pojítkách, ústně a nebo písemně je nejlepší, aby operační oddělení zabezpečilo vydání nařízení motostřeleckým a tankovým plukům a správci štábu (na toho se rádo zapomíná) a odborní náčelníci svým útvarům. V žádném případě nelze vyžadovat, aby operační oddělení zabezpečovalo vydání nařízení **všem útvarům divize**.

Pokud jde o pořádkovou službu, uvedu některé praktické zkušenosti, které jsem získal na závěrečném divizním cvičení v roce 1960. Divize, která cvičila na straně modré v počátečním období války, překročila v pochodové sestavě státní hranici s úkolem srazit nepřátelské prvosledové jednotky. Při plánování tohoto přesunu, který procházel velmi těžkým terénem, při normálním civilním provozu, jsme si uvědomili, že pořádkovou službu musí především zabezpečit štáby a to svou přímou účastí v jejich orgánech. Za tím účelem jsme zpracovali jmenný seznam důstojníků, které bylo možno uvolnit v průběhu vedení boje pro pořá-

kovou službu. Do této skupiny byla zařazena jak řada důstojníků z VS, tak TVS, včetně příslušníků fin. oddělení a jiných nebojových složek. V praxi je možno mít několik různých variant seznamů, podle předpokládané činnosti po přesunu. Jinak bude např. vypadat tento seznam, když ihned po přesunu se bude provádět plánování, jinak, když bude divize přecházet do dotyku s nepřítelem. V každém případě je jak ve štábu divize, tak i ve štábu pluku řada důstojníků, kteří se při přesunu vezou a kteří se dají velmi dobře využít přímo v pořádkové službě.

Vybrané důstojníky jsme zařadili tak, aby byli v prostoru, kde se jejich útvary rozvíjely. Tak dělostřelec byl v prostorech palebných postavení dělostřelectva, příslušník oddělení PVO v prostorech rozvinutí pldo, týlař na čáře rozvinutí plukovních skladů atd. Na svoji funkci byli dokonale připraveni příslušníkem operačního oddělení, který také pořádkovou službu rozvíjel.

Vlastní řízení přesunu bylo následující:

PVS divize předjelo před divizi a pod ochranou čelních prvků zaujalo stanoviště na státní hranici.

VS divize vyjelo na čáru výchozích míst divize, kde navázalo spojení pomocí směrových stanic jak s PVS, tak se starým VS a tak s pořádkovými orgány na osách, které byly rozvinuty až po státní hranici. Na starém VS zůstal zástupce náčelníka štábu s malou telefonní ústřednou, na které měl připojeny veškeré dálkové linky k útvarům. Vyrazení ze svých prostorů hlásili náčelníci štábů na staré VS pomocí linkového spojení a motospojek. ZNS to ihned hlásil na VS. Vlastní vyvedení bylo organizováno tak, že celý prostor soustředění byl rozdělen na několik plukovních pořádkových prostorů. V každém plukovním pořádkovém prostoru byl zpravidla kromě vlastního pluku i jeden divizní oddíl. Zástupci velitelů pluků, kteří osobně organizovali pořádkovou službu ve svém prostoru, odpovídali i za správné vyvedení těchto oddílů. Kromě toho, byl jeden pořádkový prostor, který zahrnoval prostor VS divize, spojovací prapor a rotu chemické ochrany. Vyvedení divize bylo provedeno přesně podle plánu bez jakéhokoli zdržení přesto, že sestava divize v prostoru soustředění neodpovídala pochodové sestavě.

Pořádkové orgány divize pod velením zástupce velitele divize se přesunovaly za čelními prapory a ihned se rozvíjely. Zde již bylo použito pro spojení rádiových stanic R-105 a RDM 61. Vzhledem k tomu, že VS bylo přímo na jednom divizním výchozím místě a s druhým mělo přímé směrové spojení, bylo běžně informováno o vyjití divize z prostoru soustředění.

Spojení uvnitř pořádkových úseků bylo organizováno pomocí stanic R-105 a to v nejnútnejší míře, zpravidla pouze na regulačních čarách a na čáře rozvinutí do praporečnických proudů. V síti pořádkové služby byla jedna stanice na PVS a jedna na VS. Další stanice byla u zástupce náčelníka štábu, který se přesunoval na konci pluku prvního sledu, s úkolem zabezpečit uvolnění komunikace pro druhotný pluk, který se předpokládal zasadit do útoku poměrně brzy. Celková kontrola přesunu byla prováděna z vrtulníku Mi-1, kde byla rádiová stanice s jedním důstojníkem, který měl právo vstupu do všech sítí.

Přesun divize byl řízen z VS až do doby, kdy se divize začaly rozvíjet. V té chvíli převzalo řízení přesunu prvosledových pluků PVS, které přímo dávalo pokyny pořádkové službě. VS v té době řídilo přesun 2. sledů. Tento způsob se velmi osvědčil, vzhledem k tomu, že se značně zkrátila doba potřebná pro předání roz-

kazu pořádkové službě pro uvolnění komunikací pro zasazení záloh, přesun dělostřelectva apod.

Konkrétně v našem případě byl těsně před vyražením nepřátelské protizteče v síle tankového pluku proveden na první sled divize atomový úder. V této době se rovněž začalo přesunovat dělostřelectvo a jedna baterie protiletadlového oddílu. Bylo však třeba co nejrychleji zasadit divizní POZ a divizní PTZ. Obě tyto zálohy byly za postavením dělostřelectva. Upozorňuji, že tento manévry bylo nutno provést v Doupově na ose Březina, Hradiště, kde je jediná cesta. Velitel divize po krátké poradě s náčelníky nařídil ihned uvolnit pochodovou osu a vyvést zálohy urychleně do prostoru Jírov. Okamžitě byly vydány rozkazy jak po bojových sítích, tak pořádkovým orgánům. Uvolňování pochodové osy bylo prováděno ze tří stran. Především **pořádková služba uzavřela požadovanou osu** z obou stran a nepustila na ni žádná vozidla, kromě vozidel těchto záloh. Ostatní jednotky okamžitě odstraňovala ze silnice. Z PVS divize vyjel důstojník, který uvolňoval pochodovou osu zpředu, od Březiny uvolňoval osu další důstojník z pořádkové služby. Ze štábu divize byl ihned vyslán vrtulník, který prováděl kontrolu komunikace a její uvolnění ze středu. Obě zálohy byly zasazeny včas a bez jakéhokoli zdržení. Je zajímavé, že např. velitel protitankové zálohy dostal rozkaz k zasazení dříve od pořádkové služby, než po bojové síti. Konkrétně v tomto případě se ukázalo, že pořádková služba může své úkoly plnit jen tehdy, je-li vybavena v dostatečné míře rádiovými pojítky. Nemá-li pojítek, je odsouzena do úlohy statického silničního ukazovatele. Je potom vhodnější lidi nahradit dřevěnými tabulkami a nápisy na zdích.

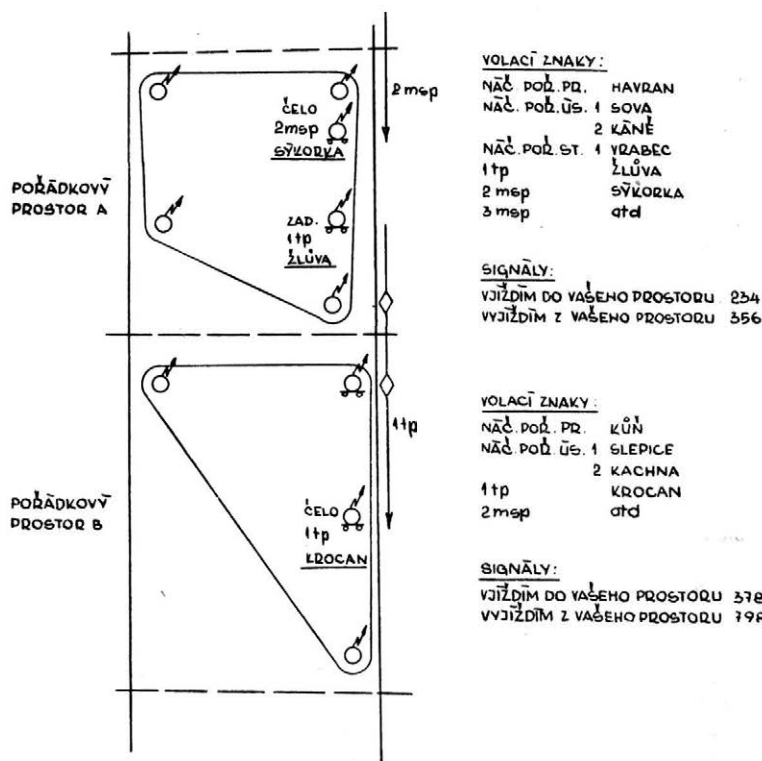
Důstojníci štábu, kteří jsou zařazeni do pořádkové služby v prostoru, kde se divize rozvíjí, musí být alespoň v hrubých rysech seznámeni s plánem boje. Rovněž tak je třeba orgány pořádkové služby běžně informovat o situaci, zvláště o situaci radiační.

Pokud jde o kontrolu prováděnou důstojníky štábu na jednotlivých křižovatkách, buď zdvojuje pořádkové orgány, anebo je zbytečná. Je daleko vhodnější zařadit důstojníky štábu přímo do pořádkové služby s konkrétním úkolem. Výhodné je použít důstojníky štábu k uvolnění komunikací pro zasazení druhého sledu, záloh apod.

Po cvičení jsme při návratu do posádek vyzkoušeli následující způsob rádiového spojení.

Divize se přesunovala po dvou osách, které jsme rozdělili na pořádkové úseky. Vždy dva protilehlé úseky tvořily jeden pořádkový prostor. Spojení s náčelníky prostorů bylo organizováno v síti středních stanic, kde řídicí stanice byla na VS divize. Spojení uvnitř pořádkových prostorů bylo na síti R 105. Každý pořádkový prostor měl svoji síť. V každé síti kromě volacích znaků pořádkových orgánů byly i volací znaky jednotlivých útvarů.

Dále zde byly uvedeny signály pro vstup a výstup do pořádkového prostoru a tím i do sítě. Každý útvar měl na čele a zádi proudy po jedné rádiové stanici R 105. Jakmile vjel do příslušného pořádkového prostoru, vyladil se do sítě tohoto prostoru a signálem oznámil, že vjel do prostoru. Náčelník prostoru potvrdil signálem pochopení. Jakmile čelo opouštělo příslušný prostor, ohlásilo signálem, že vystupuje ze sítě. Stejným způsobem pracovala i stanice na konci pochodového proudy útvaru. Hlášení na VS divize podávali náčelníci pořádkových prostorů pouze při narušení přesunu anebo na přímou žádost VS.

Tímto způsobem bylo neustále spojení se všemi útvary na ose, které umožňovalo velet jak pořádkové službě, tak útvarům, aniž musela být otevřena bojová síť. Přitom se dosahovalo i značného utajení vzhledem k tomu, že každý útvar měl v každé síti jiný volací znak i jiné signály pro vstup a výstup. V současné době, kdy lze očekávat, že na přesunující se druhé sledy budou prováděny úderové útoky, kdy bude nutno provádět manévry při překonání stop s vysokou úrovní radiace, bude nutno používat rádia. Budeme-li postaveni před fakt, že bud' použijeme rádia anebo nesplníme úkol, myslím, že každý velitel rádia použije. Nelze tedy prostě tvrdit, že za přesunu se rádia nesmí používat, když již dnes víme, že při jaderných úderech bude nutno rádia použít, protože jinak vojskům včas rozkazy nedoručíme. Shora uvedený příklad je jeden z možných způsobů.

*

Ve svém článku jsem nechtěl vyčerpat celou problematiku přesunu, ale dát pouze některé praktické poznatky ze štábní praxe při plánování a řízení přesunu.

Ú t v a r		2 msp		1 msp		atd	
		délka		mezera		délka	
km		25		5		25	
minuty		50		10		50	
Východí místo útvaru		č - 15		35		40	
		astr. čas		20,45		21,55	
VM divize		č		50		1h	
NOSOV		v km v min. O		21,00		21,90	
		astr. čas		22,00		22,90	
RČ č. 1		1,04		1,04		1,54	
BOŘI		32		1,04		22,04	
						22,54	
						23,04	
						23,54	

Rozchod. divize	10	20	č +	3,26	4,16	4,26	5,16
LRKOV			astr. čas	00,26	01,16	01,26	02,16
Rozchod. útvaru			č +	3,56	4,46	5,26	6,16
			astr. čas	0,56	1,46	2,26	3,16
Celkem	103	3,28					

týl divize		C e l k e m
mezera	délka	
5	10	95 km
40	20 *	190 min / 3h 40 min
čelo	zad	
2,40	2,30	
23,10	23,40	
2,50	3,10	
23,50	00,10	
3,54	4,14	
00,54	01,14	

6,16	6,36	
03,16	03,36	
6,26	6,46	
3,26	3,46	
	6,36	

Některé poznatky z plánování přesunů a pořádkové služby v motostřelecké divizi

Podplukovník Jiří Chalupa

Organizace práce štábu při přesunech.

Po obdržení nařízení velitele armády pro přesun (i předběžného) musí následovat rychlá kalkulace přesunu, zpracování bojového nařízení velitele divize pro přesun, organizace pořádkové služby a rychlé doručení rozkazů do vojsk.

Tyto úkoly plní předem připravení důstojníci, kteří mají přesně vymezené povinnosti a pevně určené pracoviště. Je nutné, aby úkoly této skupiny byly známy celému štábu a nebyly měněny, což usnadňuje provádění součinnosti mezi odděleními štábu.

Osvědčilo se nám toto složení skupiny:

- zástupce velitele,
- 2 důstojníci operačního oddělení,
- 1 důstojník spojovacího oddělení,
- 12 - 15 předem určených důstojníků pro pořádkovou službu.

Zástupce velitele v době obdržení předběžného nařízení od velitele armády přijíždí z PVS na VS divize, aby se jako orgán odpovědný za řízení přesunu osobně zúčastnil plánování.

Jakmile se velitel divize s náčelníkem štábu a náčelníkem oper. oddělení seznámí s nařízením velitele armády, vydá předběžné nařízení pro přesun.

Vydání tohoto nařízení signální tabulkou lze uskutečnit v několika minutách.

Vyčleněná skupina může plnit tyto úkoly:

Zástupce velitele divize:

- na základě předběžného nařízení velitele divize upřesní sestavu na osách,
- není-li nařízeno armádou, schválí (upřesní) regulační čáry,
- překontroluje časy projetí jednotlivých prvků bojové sestavy výchozími místy a regulačními čarami a údaje pro vyvedení,
- schválí v součinnosti s náčelníkem štábu organizaci spojení pořádkové služby,
- po schválení přesunu velitelem nařídí odjezd pomocného VS, je-li přesun řízen z jiného místa než dosavadního VS.

První důstojník oper. oddělení:

- propočítává údaje pro vyvedení vojsk na VM,
- odpovídá za technické zpracování plánu přesunu (zabezpečuje mapu, organizuje součinnost při zakreslování údajů do plánu),
- zabezpečuje přípravu potřebných tiskopisů pro urychlení práce (zejména tabulky pochodu),
- provádí výpisy z tabulek přesunu pro útvary (zabezpečuje rozmnožení tabulek apod.).

Vzhledem k tomu, že vyvedení vojsk do výchozího místa bývá často nesprávně považováno za záležitost útvarů, uvedu možný způsob práce tohoto důstojníka.

Rozmístění vojsk v prostoru soustředění nebude nikdy tak ideální, aby nám dovolilo bezstarostnost o jejich příchod na VM. Zpravidla řazení proudů na osy bude komplikované a živelnost by již na začátku zavinila nesplnění úkolu (viz příklad). Vždy nebude možné vyvedení usnadnit volbou sestavy proudů, zařazením posilových prostředků před zahájením vyvedení apod.

Příklad vyvedení útvarů do výchozího místa — viz náčrt.

V našem případě vyvedení musí ovlivnit štáb divize, neboť přiblížením 1 msp k výchozímu místu by došlo k zatarasení bodu A, což znemožnilo zařazení OZP; vyjetím 2 msp by bylo zabráněno řazení 2/1 dp apod.

Důstojník operačního oddělení vychází z časů a pořadí VM. Pracuje tak, že si předem změří vzdálenosti míst, kde je třeba určit čas a pořadí průchodu, vzdálenosti převede na minuty a zpětně od VM podle pořadí na VM počítá časy na těchto bodech.

Výsledek zapisuje do této tabulky, která je součástí plánu přesunu a přílohou k bojovému nařízení pro přesun.

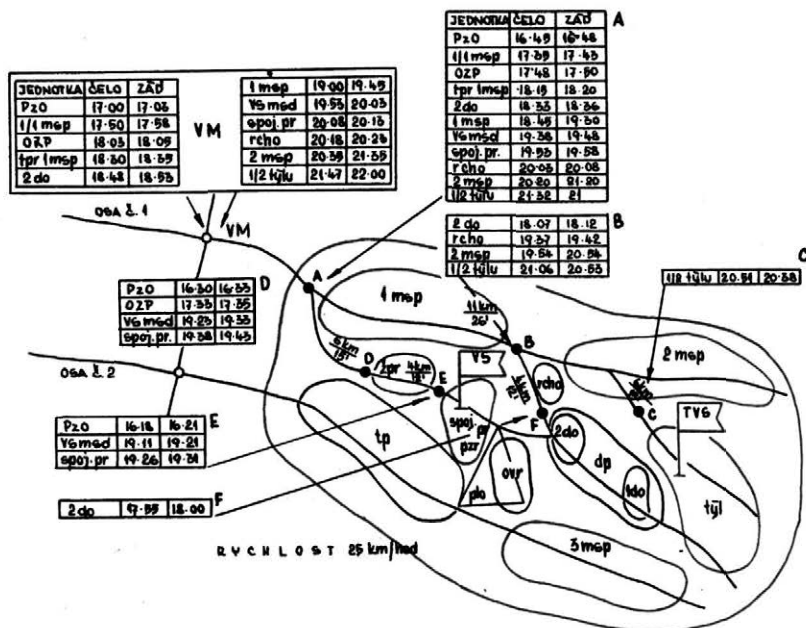
JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	VYVEDENÍ DO VÝCHOZÍHO MÍSTA												V M	
		F. LHOTA		E - KLABOV		D - BŘEŽÍ		C - PRAVÍKOV		B - MINICH		A - DRÁCHOV		TENICE	
		ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD	ČELO	ZÁD
PZO	1114			16 18	16 21	16 30	16 33					16 45	16 48	17 00	17 05
1/4 msp	1102											17 35	17 43	17 50	17 58
OZP	1109					17 35	17 38					17 48	17 50	18 05	18 08
1 pr 4 msp	1102											18 15	18 20	18 30	18 35
2 děl. odd.	1106	17 55	18 00							18 07	18 12	18 35	18 38	18 48	18 55
4 msp	1102											18 45	19 00	19 00	19 45
VS msp	1100			19 11	19 20	19 23	19 33					19 38	19 48	19 55	20 05
spoj. pr.	1110			19 26	19 31	19 38	19 43					19 55	19 58	20 08	20 15
reho	1112									19 37	19 42	20 05	20 08	20 18	20 25
2 msp	1103									19 54	20 04	20 20	21 20	20 35	21 35
1/2 tjiu	1113							20 51	20 56	21 06	21 55	21 52	21 19	21 47	22 00

Pro získání těchto údajů jsou dokončeny všechny výpočty potřebné pro útvar. Krátkost lhůt doručení těchto údajů do vojsk si vyžaduje předem promyslet a technicky zabezpečit rychlé doručení časů vyvedení a přesunu. Osvědčily se nám dva způsoby, jak tento úkol splnit:

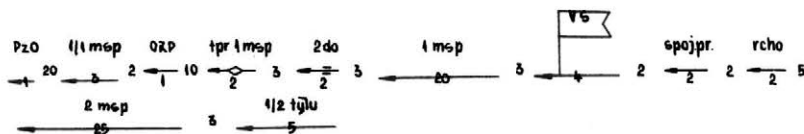
- přípravit si na křídový papír formulář tabulky, kde doplnit jen místo a časy; vyplnění provést rukou a tuto tabulku rozmnožit v potřebném množství,
- přípravit tabulku se záhlavím pro každý útvar, průpisem ji vyplnit, rozstříhat a styčným důstojníkům předat k doručení pásy s údaji pro každý útvar zvlášť.

Tento způsob je rychlý a plně odpovídá polním podmínkám.

Příklad vyvedení útvarů do výchozího místa:

BOJOVÁ SESTAVA NA OSE č. 1

Tabulka může být uspořádána takto:

JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	VYVEDENÍ DO VÝCHOZÍHO MÍSTA								VM	RČ č. 1	ROZCH.	POZNÁMKA		
		LHOTA	KLADOV	BŘEZÍ	PRAVÝKOV	MNICH	DRÁCHOV	TĚMICE	ČERNOV						
		ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD						
PZO		16:18	16:21	16:30	16:33		16:45	16:48	17:00	17:03	17:12	17:15	19:22	19:25	

JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	VYVEDENÍ DO VÝCHOZÍHO MÍSTA								VM	RČ č. 1	ROZCH.	POZNÁMKA			
		LHOTA	KLADOV	BŘEZÍ	PRAVÝKOV	MNICH	DRÁCHOV	TĚMICE	ČERNOV							
		ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD							
1/1 msp								17:35	17:43	17:50	17:56	18:02	18:10	20:12	20:12	

JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	VYVEDENÍ DO VÝCHOZÍHO MÍSTA								VM	RČ č. 1	ROZCH.	POZNÁMKA			
		LHOTA	KLADOV	BŘEZÍ	PRAVÝKOV	MNICH	DRÁCHOV	TĚMICE	ČERNOV							
		ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD							

JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	VYVEDENÍ DO VÝCHOZÍHO MÍSTA								VM	RČ č. 1	ROZCH.	POZNÁMKA			
		LHOTA	KLADOV	BŘEZÍ	PRAVÝKOV	MNICH	DRÁCHOV	TĚMICE	ČERNOV							
		ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD	ČELO ZAD							

Druhý důstojník oper. oddělení:

- odpovídá za pohotovost orgánů pořádkové služby,
- v součinnosti se spojovacím náčelníkem navrhne regulační čáry (nejsou-li nařízeny) a umístění pomocného VS,

- navrhne způsob rozmístění a práce pořádkových orgánů,
- vydává nařízení plukům pro přípravu a odeslání poř. orgánů do VM,
- do plánu přesunu zakresluje všechny údaje, týkající se pořádkové služby.

Zkušenosti ze cvičení s vojsky i z velitelsko-štábních cvičení ukazují, že uvolnění jednoho důstojníka operačního oddělení pro tuto práci je nutné a účelné. Jakmile jsou známy osy přesunu, výchozí místa a další nezbytné údaje pro pochod, přistupuje ihned k organizaci pořádkové služby, k jejíž pohotovosti bývá často k dispozici pouze několik hodin. Sama tato skutečnost vyžaduje organizovat pořádkovou službu souběžně s prací spojenou na rozhodnutí a propočítávání časových údajů.

Jakmile soustředí důstojníky vyčleněné k tomuto účelu, provede seznámení jednotlivců s úkoly, přidělí jednotlivým funkcionářům spojovací a dopravní prostředky, určí jednotky pro regulaci a poř. službu a místo jejich převzetí.

Překontroluje zákresy os a úkolů do map, prověří pomůcky utajeného velení pro předávání zpráv a provede poučení o zabezpečení spojení.

V této souvislosti chce se zmínit o struktuře orgánů pořádkové služby nutných k zabezpečení pořádkové služby v divizi.

Návrh předpisu „Organizace a provádění pořádkové služby“ stanoví tyto funkcionáře pořádkové služby:

- správce pořádkového prostoru,

- správce pořádkového úseku,
- správce pořádkového stanoviště.

Zatím co správce pořádkového stanoviště zabezpečuje kromě pořádkových úkolů vlastní regulace, zajišťují správce pořádkového prostoru a správce pořádkového úseku rozkaz zástupce velitele divize, který odpovídá za přesun.

Takováto organizace dobře zabezpečuje řízení vojsk za přesunu, ale na druhé straně vyžaduje značný počet výkonných pojítek.

Tak například přesunuje-li se motostřelecká divize po 3 osách při stanovení dvou regulačních čar a čáry rozchodišť, dostaneme s výchozími místy 12 míst, kde budou proudy časově řízeny. K tomu potřebujeme stejný počet pojítek (nejvhodnější jsou rádiové stanice R-105). Mají-li být kromě toho zabezpečeni výkonnou rádiovou stanicí i 3 správci prostoru, vznikne požadavek, který spojovací náčelník bude materiálně těžko zabezpečovat, zejména v tom případě, bude-li divize vyváděna na čáru zasazení, tj. k útoku, kdy větší část spoj. prostředků bude muset být vyčleněna pro plnění tohoto úkolu.

Bylo by jisté správné správce pořádkového stanoviště a správce poř. prostoru umístit společně a **tak by se počet rádiových stanic nezvyšoval**. Avšak ani mimořádná kvalita stanic R-105 nezabezpečí vždy spojení do šířky (v pořádkovém prostoru) z jedné pochodové osy na druhou, neboť tyto zejména při operačních přesunech a vyvádění vojsk z mírových posádek budou od sebe značně vzdáleny.

Vyzkoušeli jsme proto a praxe nám potvrdila, že je výhodné uskutečňovat vedení pořádkové služby přímo na stupni pomocné VS – pořádkové stanoviště.

Kromě jednoduché organizace spojení, o níž se zmíním později a minimální potřeby důstojníků, má tento způsob i další výhodu, která plyne z rozmístování jednotek určených k poř. službě.

Předpis Oper-51-2 stanoví:

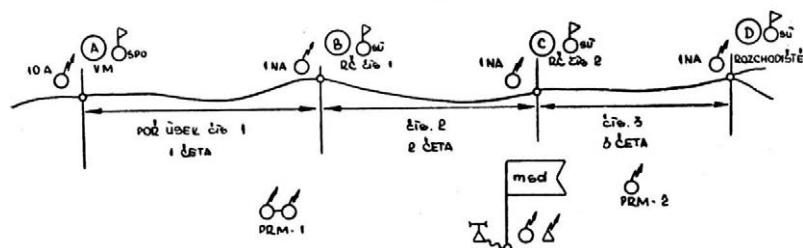
„K zabezpečení a k výkonu pořádkové služby v pořádkovém prostoru (na pochodové ose) je výhodné přidělit správci pořádkového prostoru (pochodové osy) pokud možno vždy celé organické jednotky (např. střeleckou nebo pořádkovou rotu, četú apod.), z jejichž sil a prostředků může vytvořit všechny potřebné organy pořádkové služby i nutnou zálohu“.

Vycházíme-li z toho, že pořádkovým prostorem prochází část dvou nebo tří os, je nutné rozmístit jednotku určenou k zabezpečení pořádkové služby do šířky. To vyžaduje dostatek času na rozestavení směrniců a strážních hlídek. Stažení těchto jednotek a jejich zasazení do boje bude stejně obtížné a zdlouhavé. To vše mluví pro to, aby pořádková služba byla organizována po osách (jak se převážně u jednotek a svazků děje).

Bylo by tedy výhodnější určovat **správce pochodové osy** jako mezičlánek vedení mezi pomocným VS a správcem pořádkových úseků. Otázka zabezpečení spojení je však stejně náročná, jako při zabezpečení pojítek pro správce pořádkového prostoru.

Po vyhodnocení těchto zkušeností osvědčilo se nám určovat příslušníky štábu divize na regulačních čarách a rozchodištích do funkcí správců pořádkových úseků, důstojníky na výchozích místech do funkcí správců pořádkových os. Při řízení přesunu vzhledem k možnostem spojení plní funkci kontrolního orgánu a zabezpečuje vytažení a časově správný průchod vojsk výchozími místem.

Organizace pořádkové služby na ose pak je tato:

Pořádkovou službu vykonávají 4 důstojníci štábu. Důstojníci B, C a D jsou určeni do funkce **správce pořádkového úseku**, důstojník A do funkce **správce pochodové osy**. Pořádkovou službu provádí jedna střelecká rota.

Pro výkon pořádkové služby vyčleňuje každý motostřelecký pluk dvě střelecké rotu. Jedna rota je určena k provádění pořádkové služby v pásmu divize, druhá pro zabezpečení vyvedení pluku do výchozího místa a k činnosti po průjezdu rozchodištěm.

Rozmísťování a činnost rot určených pro pořádkovou službu na osách divize provádí správci pořádkových úseků (příslušníci štábu divize) podle pokynů důstojníka určeného do výchozího místa.

Je-li dostatek času, soustřeďují se tyto rotu v blízkosti VS divize, což usnadňuje práci pomocného VS. Při nedostatku času odesílají je pluky pod velením jednoho z příslušníků štábu pluku, nebo velitele rotu do výchozího místa, kde je převezme určený důstojník štábu divize.

Při přesunu divize do blízkosti fronty nebo na čáru zasazení snažili jsme se zabezpečit potřebu pořádkových orgánů jedním praporem (3 sr) druhosledového pluku. Nevýhoda tohoto řešení je však v tom, že pluk není schopen zabezpečit vybavení tak velkého počtu směrníků, zejména svítilnami, označovačly pro noc a ukazovateli směru.

Rízení přesunů

„Přesuny a pořádkovou službu řídí štáb divize zpravidla z velitelského stanoviště nebo vytváří pomocné velitelské stanoviště, které se umísťuje na místě nejvýhodnějším k řízení přesunu (na pochodové ose). Přesun a pořádkovou službu v pásmu přesunu (na pochodové ose) organizuje a řídí prostřednictvím podřízených štábů a správců pořádkových prostorů (správců pochodových os).

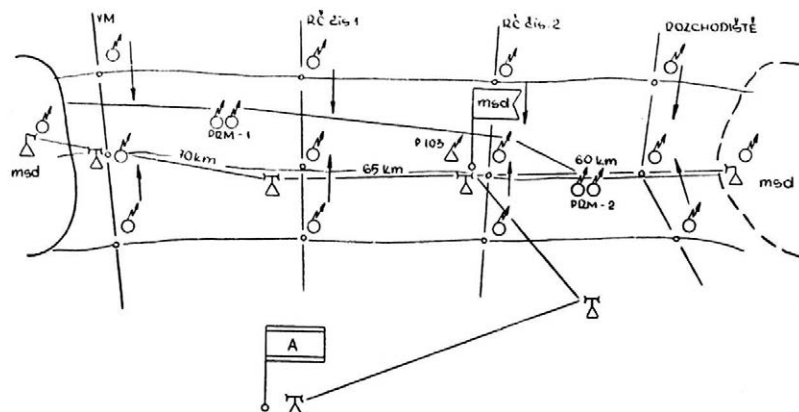
K zásahům, k usměrňování přesunu, k obnovování narušeného pořádku, jakož i k vytváření pořádkových hlídek má štáb řídící pořádkovou službu k dispozici zálohu pořádkových sil a prostředků, zpravidla organickou jednotku (četu, rotu) — článek 27 předpisu Oper 51-2.

Jako hlavní místo velení, odkud se uskutečňuje velení svazku za přesunu uvádí předpis — **pomocné velitelské stanoviště**. Jeho úkolem je kromě uvedených povinností v čl. 27 informovat staršího náčelníka o průběhu přesunu (pomocné VS

armády) a plnit jeho nařízení. Proto o umístění pomocného VS bude zpravidla vždy rozhodovat armáda a její péči bude i zabezpečeno spojení. Přitom je nutné, aby spojovací náčelník armády navrhoval pomocné VS divize na jedné z os, na jednom z kontrolních bodů (výchozí místo, regulační čára, rozchodiště) a vytvořil tak divizi co nejvýhodnější podmínky. Spojení na stupni pVS A a pVS divize bývá zabezpečeno linkovým a směrovým pojítkem a zdvojeno rádiem. S podřízenými musí pVS divize zabezpečovat tyto dva požadavky:

- spojení s velitelem a štábem divize a útvaru.
- spojení s velitelem a štábem divize a útvaru.

S orgány pořádkové služby je spojení zabezpečeno systémem VKV stanic a směrovým spojením jak uvádí tento příklad:

T Y P		R-105	RDS 66	K-12	R-105 CIZÍ	R-105		
ZASAZENO	K D I S P O S I C I	16	4	4	4	4		
	V S	4						
	R E G U L . Č A R Y	11	3					
	P O M . V S	1		1		1		
	P R M				4			
Z Á L O H A		-	1	3	-			

Důležitá je správná volba regulačních čar, která značně přispívá k nepřetržitému spojení na stanicích R-105. Zprávy se předávají přímo ze stanoviště správce pořádkového úseku na pomocné VS. Tam, kde to terén nedovoluje, uskutečňuje

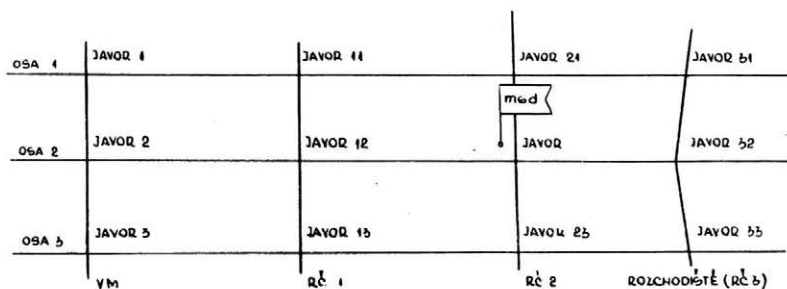
se spojení po čarách a to tak, že při třech osách převezme stanice na střední ose zprávy od stanic na ose čís. 1 a 3 a prostřednictvím směrového spojení nebo pohyblivého retranslačního stanoviště je předá na pomocné VS.

Je velmi důležité, aby pomocné VS mělo spojení jak na staré VS, tak i na VS v novém prostoru nebo na čáru zasazení. Toto se zabezpečuje prostřednictvím PRM nebo směrové osy mezi VS – pom. VS – novým VS (nebo PVS při zasazení msd do boje).

Jak je z nákresu zřejmé, je použito na RČ jen rdst R-105, je však možné mezi osami na některých RČ vybudovat linkové spojení nebo použít jiných typů stanic, avšak základ na některé ose musí být rdst R-105.

Při vzájemné znalosti rádiových dopravních údajů sítě pořádkové služby a sítě VKV vel. divize a velitelů pluků je možnost vstupu pom. VS nebo správce poř. úseku při větších vzdálenostech do těchto sítí a zde pak předat patřičné údaje o přesunu divize a opačně, je možno, aby velitel divize, nebo velitel pluků vstoupili do sítě pořádkové služby.

Rádiová síť pořádkové služby je známa všem velitelům. Volací znak se používá jeden, kterým je označeno pom. VS. Ostatní rádiové stanice mají číslcový index. Uvedu příklad:

Tímto způsobem je zabezpečeno, že správce pořádkového úseku i ostatní velitelé ihned se mohou orientovat, o jakou jde stanici a kde se nachází. Jeden volací znak se lehce pamatuje a číslice pak určuje umístění rdst R-105. Při přesunech na větší vzdálenosti je nutno plně využít PRM a proto s jejich organizací je nutno počítat. Směrová osa nemusí být vždy organizována a to v těch případech, bude-li divize zasazena do boje a se směrovými stanicemi se bude počítat pro nastávající boj.

V mnohých případech bude i možnost v některých úsecích přesunu využít stálých vedení přidělených od A.

Rádiová stanice středního typu R 103 bude pracovat pro spojení s A a také bude začleněna do sítě štábu (velitele) divize s možností včas štáb divize informovat o změně úkolu nebo jiných nepředvídaných událostech.

Početní stav rdst R 105 u spojovacího praporu nestačí v mnohých případech

krýt potřebu stanic při přesunech na větší vzdálenost a po třech nebo více osách. V těchto případech pak spojovací náčelník musí vyčlenit rdst od jednoho praporu druhosledového pluku. Při přesunech divize po dvou osách počet rádiových stanic se sníží o 4 kusy a je-li možno spojit některé RČ linkovým vedením, pak rdst R 105 vystačí z počtu spoj. praporu. Jednou z nejsložitějších otázek řízení přesunu je úkol pořádkové služby zabezpečit řízení přesunu při změně úkolu, to znamená změně os v průběhu přesunu.

Současný rychlý spád boje (možnost zasazení divize na jiném směru, vyvedení do jiného prostoru) a provádění pozemních úderů nepřitelem si vyžaduje akceschopnou pořádkovou službu.

Jako nevhodné se ukazuje **rozmístění orgánů pořádkové služby na všech úsecích ještě před zahájením přesunu**. Takové řešení nám zabezpečí vedení proudu jedi- ně tehdy, nebude-li úkol v průběhu přesunu narušen. Dojde-li k narušení, bude nutné některé pořádkové úseky rušit a stažení a znovurozmístění směrniců a ostatních orgánů pořádkové služby bude vždy opožděné.

Osvědčilo se rozmístit pořádkové orgány před zahájením přesunu pouze na prvním pořádkovém úseku, další rozvíjet až podle vývoje, na pokyn pomocného VS.

Dojde-li k potřebě vytýčit neplánovanou osu, je možno při ponechání jednotky, určené pro druhý a další úseky použít k regulaci nové osy ještě před příchodem čel vojsk.

Dojde-li při potřebě změnit osu k narušení spojení mezi VS divize a pomocným VS divize nebo pomocným VS divize nebo pomocným VS divize a pomocným VS armády, bude nutné usměrnit činnost pořádkových orgánů z přesunujícího se VS divize nebo pomocným VS divize na základě znalosti situace.

Dojde-li k dezorientaci obou těchto míst velení, musí být velitelé připraveni provést rychlé vytýčení nové osy vlastními prostředky.

Při kalkulaci sil a prostředků bývá uplatňován názor — překračování jednotlivých pořádkových úseků s cílem úspory sil a prostředků.

Například článek „Některé závěry o zabezpečení přesunu tankové divize k rychlému provedení armádní protizteče (protiúderu)“ (Vojenská mysl č. 3/1960) říká:

„Je nutno zabezpečit možnost rychlého přesunu pořádkových jednotek z prvních úseků na další tím, že první dva až tři úseky budou stanoveny kratší (nejvíce 20 km) a další 30 km i více“. Domnívám se, že překračování pořádkových orgánů během jednoho nočního přesunu je neproveditelné. Střední délka noci 10 hod., délka jednoho proudu divize po 3 osách asi 50 km, dvě zastávky po 30 minutách, tzn. že zbývá na provedení vlastního přesunu 7 hod. — při rychlosti 25 km, tj. 175 km.

Orgány pořádkové služby z prvního úseku možno použít pouze při celodenním úsilovném pochodu nebo pochodu delším jak 200 km. Zdůvodnění, aby činnost na úseku čis. 1 mohla být skončena, musí 50 km proud ujet 70 km, tj. 2 hod. 48 minut. Odjezd směrniců z tohoto úseku musí být uskutečněn za 30 minut. Jejich rozvoz na novém 20km úseku bude vyžadovat 1 hod., tj. celkem 4 hod. 18 minut. Za tuto dobu bude čelo proudu na 107. km. Po příjezdu čela rozchodištěm zbývá 2 hod. 45 minut, za tuto dobu při rychlosti 50 km ujede pořádková četa 136 km. To znamená v době, kdy čelo proudu projde rozchodištěm, zabezpečil by pořádkový úsek č. 1 regulaci na 156 km, tedy v době, kdy již jím dlouho pochoduji jednotky.

S otázkami řízení přesunů a pořádkové služby je spojena i nutnost provádění zastávek během přesunu. Námaha techniky a nutnost jejího dovedení do místa plnění úkolu v plné bojovschopnosti toto plně vyžaduje.

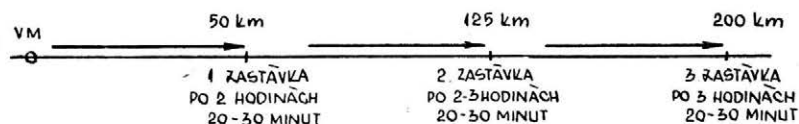
Polní řád Československé lidové armády (divize) v čl. 457 uvádí:

Malé zastávky se určují: pro motostřelecké svazky (útvary) na obrněných transportérech (autech), pro tankové svazky (útvary), jakož i pro mechanizované dělostřelectvo v trvání 20 – 30 minut; první malá zastávka po 1 až 2 hodinách od zahájení pochodu, další vždy po 2 hodinách jízdy.

Velké zastávky se pro všechny druhy vojsk zpravidla určují na začátku druhé poloviny celodenního pochodového výkonu v trvání 2 až 4 hodin; při pochodu v noci a na vzdálenosti menší než je celodenní pochodový výkon se velké zastávky zpravidla neurčují.

Polní řád (pluk, prapor), v čl. 372 uvádí stejné ustanovení o zastávkách; odlišnost je pouze v tom, že druhá a další zastávky se uvádějí po dvou až třech hodinách (Vševojsk-1-1 po 2 hodinách).

Plnit tato ustanovení prakticky znamená provedení dvou až tří 20 – 30minutových zastávek během jednoho až 200km přesunu. Při rychlosti 25 km/hod. možno provedení zastávek znázornit takto:

Při přesunech vojsk na bojiště, které provádíme pod příkrytím tmy budou vojska provádět zpravidla pouze krátké zastávky. Na jejich provádění jsou nejednotné názory.

Řada příslušníků štábů, kteří plánují a řídí přesuny zastává názor, že čas pro zastávky je obsažen v průměrné rychlosti a že je není třeba nijak zvlášť stanovovat. Toto řešení lze uplatnit pouze v tom případě, kdy se přesunuje jednotka samostatně a kdy velitel si disponuje svým časem bez ohledu na vpředu a vzadu jedoucí proud.

Přesunuje-li se však jednotka v sestavě divizního proudu se sousedem, vpředu i vzadu je tento způsob provádění zastávek v rámci času mezi jednotlivými regulačními čarami nevýhodný, protože jednotka, jejíž velitel se rozhodne samostatně provést zastávku, tarasí komunikaci další jednotce, která ji dojde. Největší používaná mezera mezi pluky 5 km při rychlosti 20 km se dojde za 15 minut, přičemž nejkratší zastávka bývá 20 minut.

Výhodnější způsob je provést zastávku v celém proudu najednou při zachování nařízených mezer mezi prapory a výše a opatření k bojovému zabezpečení i za cenu, že poslední vozidlo provede zastávku v blízkosti výchozího místa. Od praporu níže je vhodné vzdálenosti mezi rotami a vozidly snížit a umožnit tak veliteli kontrolu a zaujetí výhodnějšího prostoru. Předepsanou vzdálenost upravit se zahájením přesunu.

Operační umění a taktika

Čas, který se stanoví pro zastávky celého proudu na ose je nejlépe volit od dosažení čela proudu v jedné z regulačních čar – zhruba 2 – 3 hodiny pospolu. V tabulce se pak nařízení pro zastávku projeví takto:

JEDNOTKA	ČÍSLO PROUDU	V M		RČ č 1 (60 km)		RČ č 2 (65 km)		POZNÁMKA
		PELEC		ÚSTÍ				
		ČELO	ZAD	ČELO	ZAD	ČELO	ZAD	
1 msp	1010	(4 5')		(14 15')				VŠECHNY JEDNOTKY PROVEDOU OD 21.00 DO 21.30 KURÁTOU ZASTÁVKU
		18.00	18.45	21.00	22.15			
VS	1001	(1 0')		(1 0')				
		18.55	19.05	22.25	22.35			
8 tp	1012	(5 5')		(5 5')				
		19.15	19.50	22.45	23.20			

Je nutné, aby plánovači přesunu (i při hrubé kalkulaci) připočítali čas na zastávky z následujících důvodů zvlášť: je-li nařízena rychlost 20 km/hod. je potřeba na projetí osy k 1 RČ (60 km) 3 hodiny. Chci-li v této době provést ještě 30minutovou zvlášť nevyčleněnou zastávku, musím tuto vzdálenost ujet za 2 hodiny 30 minut, tj. průměrná rychlost 25 km/hod. Domnívám se, že v tomto směru by mělo být dosaženo jednotného názoru a důstojníci operačního oddělení by měli více v otázkách zastávek k údržbě techniky spolupracovat s orgány technické služby a naopak.

*

Přesuny jsou nezbytnou součástí každého bojového úkolu, avšak pozornost, věnovaná přípravě štábů a vojsk k plnění tohoto úkolu této důležitosti neodpovídá. Ukazuje se jako nezbytnost zařadit do výcviku všech druhů vojsk a všech jednotek – výcvik pořádkové a regulační služby. Rovněž materiální vybavení jednotek určených k pořádkové službě je nedostatečné.

Je třeba pořizovat pomůcky pro označení regulace pro noc, ukazatele směru apod. Domnívám se, že centrální zabezpečení a ujednacení potřeb pro pořádkové orgány by prospělo k zvýšení bojové pohotovosti útvarů a svazků.

*Všechny jednotky provedou
dne 21.00*

Některé poznatky ze zpravodajské činnosti v počátečním období války

Podplukovník Jaromír Ulč

Imperialistické státy využily návrhu Sovětského svazu na uzavření mírové smlouvy s oběma německými státy a přeměnu západního Berlína ve svobodné město k vyvolávání válečné psychózy a ke zintenzivnění vojenských příprav.

Kromě zvyšování početních stavů ozbrojených sil A-paktu, přísunu značného počtu letectva, pozemních sil i materiálu ze zámoří do Evropy, zkvalitňování bojové pohotovosti systému PVO Severní Ameriky a evropského válečného a podstatného zvyšování přímých vojenských výdajů Spojených států severoamerických pokračovaly členské státy Severoatlantického paktu v urychlené výstavbě svých ozbrojených sil s hlavním důrazem na budování útvarů a jednotek prostředků atomového napadení a v dalším zkvalitňování vojenských vzdušných sil.

V rámci plánovaných opatření byly uvedeny do bojové pohotovosti další útvary mezikontinentálních balistických střel SM-65 ATLAS, SM-78 JUPITER a taktických řízených střel TM-61 MATADOR.

Dále byly zaváděny do vojsk další útvary a jednotky taktických prostředků atomového napadení a v rámci ozbrojených sil A-paktu zabezpečována urychlená výstavba nových útvarů těchto prostředků.

Všechna tato opatření mají za cíl uvést do bojové pohotovosti zejména ty prostředky, které mají rozhodující význam při zahájení války.

Z hlediska této situace byla provedena i v naší armádě řada opatření, komplexních taktických a velitelsko-štabních operačních cvičení, na kterých se mimo jiné řešily i závažné otázky, vyplývající ze zpravodajského zabezpečení počátečního období války, s důrazem na upřesňování cílů a objektů pro vedení vlastních atomových úderů.

Tato zaměstnání nám přinesla řadu poznatků a poučení, ukázala na nedostatky a chyby, kterých jsme se dosud dopouštěli a pomohla nám prověřit i dobrá opatření, která byla v uplynulé době realizována.

Rozkaz ministra národní obrany na výcvikový rok 1962 nám ukládá dále všestranně studovat pravděpodobného nepřítele ze všech hledisek a dále prohlubovat získané poznatky a nacházet nové formy boje s nepřítelem, zejména s jeho prostředky atomového napadení.

Ve svém pojednání chci uvést některé poznatky a ukázat na možné formy zkvalitnění celého systému zpravodajské činnosti, zejména v počátečním období války.

Hluboká znalost nepřítele - důležitý předpoklad úspěšného vedení soudobého boje

Máme-li úspěšně vést boj s nepřítelem, zejména s jeho prostředky hromadného ničení, musíme hluboce studovat uskupení, organizační strukturu, bojovou techniku a celkové možnosti jeho ozbrojených sil jak z hledisek operačních, tak i taktických.

Tuto znalost nelze zužovat na osvojení nejnutnějších takticko-technických dat organizace a výzbroje nepřátelských vojsk, ale musíme ji chápat z hledisek celého systému jejich operačních možností a principů použití jejich prostředků.

U prostředků atomového napadení mu-

síme dobře znát jejich taktické nebo operační použití, bojové vlastnosti, způsoby přesunů, činnost a dobu přípravy k uvedení do palébní pohotovosti, bojovou sestavu, naváděcí systémy, způsoby velení, materiální a technické zabezpečení a celý systém práce, který zabezpečuje jejich použitelnost. Dále poznat nejslabší místa, jejichž napadením je možno tyto prostředky vyřadit z bojové použitelnosti.

Těchto znalostí musíme plně využívat při plánování průzkumu a ničení těchto prostředků.

Na rozboru charakteristiky RS SSM-A-

17 CORPORAL chci ukázat na některé způsoby, jak využít znalosti údajů, které jsou o této RS známy.

RS CORPORAL je zbraní takticko-operačního dosahu organizovanou v oddílech, z nichž každý má celkem 2 odpalovací zařízení a jedno záložní, 257 osob a asi 85 vozidel s 50 přívěsy různých typů. Při přesunu dosáhne délka proudu oddílu zhruba asi 2 km.

Proud oddílu CORPORAL poměrně snadno rozpoznáme od jiných útvarů podle velkého počtu vozidel speciální konstrukce.

Jde zejména o tato vozidla:

- návěsy s hermetickými pouzdry na dopravu střel, jejichž délka dosahuje s upraveným automobilem a přívěsem cca 15 m,
- speciálně upravené automobily pro dopravu stlačeného plynu, které zároveň táhnou na přívěsu odpalovací rampu,
- upravený automobil pro pojízdnou výsuvnou plošinu,
- pojízdné zdvihač pro dopravu smontovaných střel a jejich zvedání do svislé polohy,
- dva pojízdné jeřáby,
- automobily s kontrolními přístroji, elektrickým agregátem, se řídícími zařízeními a radiolokačním odpovídačem apod. (obrazy jednotlivých speciálních vozidel viz Zprav-51-48, str. 88—91).

Na základě znalostí údajů je možno osádkami průzkumných letounů, průzkumnými skupinami i do hloubky proniknuvšími průzkumnými odřady poměrně lehce upřesnit oddíl RS CORPORAL a napadením pancéřovkou nebo dávkou z kulometu (samopalů), zejména vozidel s řídícími kontrolními přístroji, stlačeným plynem a palivem apod. vyřadit celý oddíl z bojového použití.

V palebném postavení rozmístuje se oddíl CORPORAL na ploše cca 40—50 km² ve vzdálenosti podle situace 30—50 km od linie fronty (viz příložené schéma). Vyčkávací postavení bývají volena ve vzdálenějších prostorech od předního okraje do 20 km od palebných postavení.

V palebném postavení zdržuje se oddíl co nejkratší dobu. Provádí se v něm práce spojené se smontováním střel, jejich přezkoušením, dopravou k plnění palivem, hořlavinami a okysličovadlem, s převezněním na odpalovací stanoviště a prováděním posledních kontrol před odpálením. Vzhledem k tomu, že palivo je tekuté, je příprava střely k odpálení značně komplikovaná.

V místech technické přípravy se spojují hlavice se střelou a popřípadě se plní i pohonnou náplní.

Kompletace a prověrka střel trvá u RS CORPORAL asi 4,5 hod., v případě, že střely byly skladovány vcelku, čas prověrky se prodlužuje asi o 6 hod.

Poslední kontrola všech příprav k odpálení, kdy střela je již vztyčena na rampě, trvá zhruba 2 hodiny.

V palebném postavení je možno nejvýhodněji odhalit oddíl RS CORPORAL vzdušným nebo dělostřeleckým vzdušným průzkumem, protože práce v palebném postavení nelze dobře maskovat. Maskovat nelze zejména vztyčení střel při provádění posledních kontrol. Vzhledem k tomu, že délka vztyčené střely dosahuje asi 13 m a převyšuje tudíž porost i v zalesněném terénu, je možno odhalit včas palebné postavení i průzkumnými skupinami nebo jinými průzkumnými jednotkami.

Ničení oddílu RS CORPORAL v palebném postavení nebo ve vyčkávacích postaveních jeví se výhodně provádět údery letectva, popřípadě i atomovou náloží. Průzkumné skupiny nebo malé jednotky budou do palebného postavení těžko pronikat, poněvadž celý prostor bude zpravidla silně střežen.

Naváděcí systém RS CORPORAL zahrnuje v sobě dva pozemní radiotechnické prostředky - sledovací radiolokátor AN/MPQ-25, pracující v pásmu 10 cm a stanici AN/MRQ-7 pro měření rychlosti střely na základě Popplerova principu s frekvenčním rozsahem 430—480 MHz. Ve střele je namontován radiolokační odpovídač AN/DPW-6, který přijímá signál anténou na střele a vysílá zpět na pozemní základnu.

I když nejsou dosud známa přesnější technická data antény sledovacího radiolokátoru MPQ-25, je zřejmé, že jde o velmi úzce směřovanou anténu, aby bylo dosaženo přesného určení polohy střely a tím i jeho navádění na cíl. Z toho vyplývá i silné potlačení postranních smyček vyzářovací charakteristiky.

O stanici MRQ-7 nejsou rovněž k dispozici bližší technické údaje. Plní-li tato stanice mimo řešení rychlosti i funkce předávání povelů k zastavení chodu motoru, k iniciování nálože a předávání povelů ke korekci dráhy letu na její sestupné části, dá se předpokládat, s ohledem na její frekvenční rozsah, že bude mít poměrně širší anténní charakteristiku než sledovací radiolokátor MPQ-25 a tím jsou

dávány lepší podmínky pro vedení radio-technického průzkumu.

Vzdušným radiotechnickým průzkumem jsou oba radiotechnické prostředky teoreticky zjistitelné, buďto přímým ozářením průzkumného letounu paprskem sledovacího radiolokátoru, popřípadě signálem stanice MRQ-7, nebo průzkumem do postranních smyček anténních charakteristik obou zařízení.

Činnost naváděcího systému RS CORPORAL by bylo možné zjistit i pozemním radiotechnickým průzkumem do postranních smyček anténních charakteristik, avšak jedině vysoce citlivým pátracem, umožňujícím výběr signálu i zpod úrovně šumu.

Prakticky je však radiotechnický průzkum naváděcího systému RS CORPORAL velmi problematický a málo spolehlivý. Z tohoto hlediska bude i obtížné počítat s možnostmi rušení sledovacího radiolokátoru MPQ-25.

Z hlediska těchto možností bude možno odhalit palebná postavení RS CORPORAL na základě činnosti naváděcího systému jen ve výjimečných případech.

Systém zásobování atomovou municí je prováděn u vojsk Severoatlantického paktu diferencovaně od ostatního materiálu.

Atomová munice je skladována samostatně ve speciálních skladech atomové munice základnového pásma nebo předního pásma komunikační zóny. Z těchto skladů se zásobují pozemní nebo vzdušnou cestou armádní speciální sklady atomové munice, které bývají v polní armádě dva, od sebe vzdálené nejméně 25 km, v hloubce 100–150 km i více od předního okraje.

Z těchto armádních speciálních skladů přesunuje se atomová munice do zásobovacích míst armádních sborů (40–50 i více km od fronty) a odtud přímo do míst technického zabezpečení útvarů řízených střel, kde se střely kompletují (viz příložené schéma).

Speciální sklady atomové munice umístěné v předním a základnovém pásmu komunikační zóny budou připraveny již v míru a budovány zpravidla pod zemí.

Prostory zásobovacích míst a armádních speciálních skladů atomové munice budou zpravidla silně maskovány, zvláště dobře střeženy, na komunikacích v těchto prostorech bude zabezpečena nepřetržitá regulace a poblíž těchto prostorů budou

rozmístěny zpravidla vrtulníky. Zásobovací místa i armádní speciální sklady atomové munice budou rozmístěny blízko dobrých komunikací a atomová munice bude přepravována na speciálních vozidlech pod silnou ochranou.

Na základě znalostí celého zásobovacího systému atomovou municí, uvedených demaskujících příznaků a dílčích zpráv je možno zhruba vyhodnotit prostory skladů a zásobovacích míst a podle vyhodnocení situace konkrétněji plánovat průzkumnou činnost. K průzkumu skladů, umístěných zejména v hlubokém tylu nepřítele, je nejvýhodnější zasazovat agenturní průzkum a průzkumné skupiny jednotek zvláštního určení. Vzdušným dělostřeleckým průzkumem a průzkumnými prostředky svazků a armád je výhodné zjišťovat a upřesňovat sklady v taktické a operační hloubce.

Na ničení prověřených a přesně zjištěných skladů i zásobovacích míst a skladů atomové munice je nejvýhodnější používat atomové nálože.

Oddíly RS CORPORAL budou zpravidla začleňovány jako posilové prostředky armádních sborů. Velet těmto prostředkům budou sbory rádiem. Rovněž zásobování atomovou municí i jiným materiálem bude řízeno pomocí rádia.

Nepřetržitým sledováním rádiových sítí sborů dostáváme reálnou možnost rádiovým průzkumem odhalit i přibližné prostory palebných nebo vyčkávacích postavení i zásobovacích míst a po doprůzkumu získat podklady pro jejich ničení.

Při všech uvedených způsobech průzkumu musíme věnovat maximální pozornost odhalování klamně činnosti nepřítelů, neboť nepřítel může pomocí maket maskovat palebná postavení apod.

V tomto krátkém rozboru jsem poukázal na důležitost hlubokých znalostí nepřítele a na některé způsoby, jak je možno připravovat opatření z hlediska průzkumu i ničení nepřátelských objektů.

Podrobnou analýzou možností i činnosti ostatních prostředků atomového napadení, vzdušných i pozemních sil, hlubokým studiem terénu a rozбором celkových operačních možností a zámýslů nepřítele dostává se nám zpravidla řada důležitých podkladů pro reálné a ekonomické plánování a zasazování průzkumných prostředků zejména pro upřesnění těch objektů nepřítele, které musíme v prvé řadě zničit z hlediska úspěšného vedení boje a operace.

Problémy zpravodajské činnosti při zabezpečování cílů pro odvetný úder a prvé dny počátečního období války

RMNO na výcvikový rok 1962 nám ukládá být připraveni kdykoli odrazit provokace agresorů a rozhodnou útočnou činností zničit nepřítele v co nejkratší době.

Ke splnění tohoto úkolu musíme především nepřetržitě sledovat a včas odhalit přípravu nepřítele k agresii a včas dát potřebné podklady a cíle pro odvetný úder.

V mírových podmínkách je zaměřena zpravodajská činnost na upřesňování organizační a dislokační struktury ozbrojených sil nepřítele, sledování ekonomických faktorů a výzbroje jeho bojové techniky, zejména pak prostředků atomového napadení a na zjišťování jeho zámýslů se zaměřením na včasné odhalení příprav k zahájení války.

Touto dlouhodobou činností získáváme přehled o celkových možnostech a připravenosti nepřítele jak z hlediska zásahu jeho ozbrojených sil, tak i z hlediska ekonomického potenciálu i hledisek morálních.

Nepřítel se bude snažit těsně před zahájením války pod rouškou různých opatření vyvést svá vojska zpod odvetného úderu a uchovat si tak sílu pro rychlé využití vlastních úderů. V období těsně před úderem nutno očekávat, že nepřítel změní své uskupení, vyvede vojska z mírových posádek, zahájí rychlé přeskupování svých skladů a zásobovacích míst, provede manévr prostředky velení a navedení a připraví taková opatření, která budou mít za cíl dezorientovat nás.

Tato situace byla rozebrána zejména na jednom operačním cvičení.

„Modři“ připravili skryté zahájení války současným provedením úderů letectva a raketových zbraní v noci za krajně nepříznivých povětrnostních podmínek.

Radioprůzkumným a radiotechnickým prostředkům frontu se podařilo zachytit příznaky napadení a tím bylo umožněno zpravodajské správě frontu včas doložit nebezpečí agrese s udáním jejího možného zahájení.

S provedením úderů změnili „modři“ celou operační sestavu, přeskupovali prostředky atomového napadení i pozemní vojska, provedli manévr vojenskými vzdušnými silami a zahájili vyvážení skládů.

Tuto činnost nepřítele se již nepodařilo prostředkům průzkumu frontu nepřetržitě sledovat a pokud byly získány zprávy, ne-

došly na štáb frontu včas. A tak zpravodajská správa frontu v kritické době neměla dostatek zpráv a podkladů pro upřesnění cílů pro odvetný úder.

Tato situace bude charakteristická pro počáteční období války a bude ztěžována tím, čím více se nepříteli podaří provést úder s překvapením a čím bezprostředněji bude provádět přeskupení svých vojsk před prvním úderem.

Celá tato problematika je velmi složitá a bylo by jistě správné, kdyby se stala zásadním předmětem pozornosti všech štábů.

Vyhodnocením poznatků z uvedeného cvičení i jiných operačních cvičení, je však zřejmé, že řadu podkladů pro odvetný úder je možno připravit již před zahájením agrese.

Podrobným rozbořem celkového mírového uskupení nepřítele a na základě soustavného sledování jeho činnosti a jím prováděných cvičení je možno vyhodnotit pravděpodobnou operační sestavu pro zahájení války. Studium terénu na mapách velkého měřítka, vyhodnocením hlavních operačních a komunikačních směrů a prostorů vhodných pro rozvinutí prostředků atomového napadení, tankových uskupení, které ovlivňují z hlediska terénu celkové uskupení nepřítele.

Na základě těchto rozborů a dalších skutečností je možno vyhodnotit pravděpodobnou sestavu útvarů a jednotek prostředků atomového napadení, uskupení pozemních vojsk, rozmístění tylových objektů, v některých případech je možno i určit možné prostory soustředění i vyčkávací prostory útvarů ZHN a nepřetržitým sledováním činnosti letectva nepřítele vyhodnotit i pravděpodobný zámýsl jeho letištního manévru.

Tato studie možností „modrého“ byla provedena i v přípravném období uvedeného operačního cvičení a na jejím základě podařilo se vymezit vcelku správně hlavní rájony pro zasazení průzkumných prostředků.

Na základě uvedených podkladů a možností jednotlivých druhů průzkumu byl zprávován plán průzkumu.

Formy plánu průzkumu jsou vcelku vžitě. Při operačních i taktických cvičeních se osvědčilo zpracovávání grafického plánu průzkumu, kde v tabulkách bylo rozvedeno podle objektů a cílů zasazení

jednotlivých průzkumných prostředků a vyjádřeny prostředky, určené pro sledování hlavních komunikačních směrů a zjišťování nových poznatků o nepříteli a dále pak i prostředky, které byly ponechány v záloze.

Plán průzkumu štábu frontu i cvičící armády na uvedeném operačním cvičení byl vcelku reálně zpracován a dával předpoklady i pro upřesnění cílů pro odvetný úder, avšak pouze za příznivých povětrnostních podmínek.

V přípravném období cvičení a zejména v období těsně před zahájením nepřátelství se však projevil velký nedostatek v tom, že zpravodajská správa frontu věnovala pozornost předpovědi počasí a z hlediska této předpovědi neprováděla potřebná opatření pro průzkum.

Krajně nepříznivé počasí (mlha, výška mraků 150—200 m, dohlednost 50—150 m) silně zkomplikovalo celou průzkumnou činnost a tak v rozhodujících momentech nebylo možno zasadit ani průzkumné, ani dopravní letectvo s průzkumnými skupinami a o cílech, které měly být těmito prostředky podle stanoveného plánu a přesně vydaných úkolů identifikovány, nebylo žádných zpráv.

V takových podmínkách bylo třeba ještě před zahájením nepřátelství soustředit veškerou činnost průzkumných prostředků na omezený prostor, který byl z hlediska operace nejdůležitější a využitím všech možností včetně průzkumných i předsunutých odřadů proniknout co nejrychleji do týlu nepřítelů a získat potřebné zprávy.

Vzdušný průzkum

Z hlediska provedených cvičení se vzdušný průzkum jeví ze všech druhů průzkumu jako neúčinnější, s možností dodat poměrně přesné údaje v krátké době.

V období před zahájením války může být nepřetržitě veden z vlastního území vzdušný radiotechnický průzkum, kterým je možno účinně a do značné hloubky sledovat radiotechnický systém nepřítelů.

Vzdušný průzkum pozorováním a fotografováním je možno vést rovněž nepřetržitě z vlastního území, avšak zhruba do hloubky asi 15 km. V této hloubce je možno upřesnit některá opatření, která nepřítel provádí svými krycími jednotkami, dále různé ženijní práce, úpravu komunikací a případné předsunování některých radiotechnických nebo jiných prostředků.

Zprávy z hloubky, kromě zjištěných údajů o radiotechnických prostředcích nepřítelů nebudou možno tímto způsobem zjistit. Je proto potřeba s narůstajícím nebezpečím války počítat i s aktivním průzkumem s recipročním narušováním státní hranice s cílem proniknout do prostorů, kde nepřítel soustřeďuje svá vojska, upřesnit jeho uskupení se zaměřením na prostředky atomového napadení a tankové svazky a tak získat, potřebné údaje pro odvetný úder.

Se zahájením nepřátelství bude zpravidla zasazováno maximum letounů vzdušného průzkumu na upřesnění celkového uskupení nepřátelských sil včetně skladů

i obsazených letišť v celé šířce zájmového prostoru. Zplánování této operace vzdušného průzkumu je potřeba věnovat maximální pozornost a činnost jednotlivých letounů vést tak, aby přeletěly státní hranice na široké frontě v co nejkratší době po zahájení prvního atomového úderu nepřítelům.

Přilet ke hranici a její přelet bude uskutečňován v malých výškách okolo 300—500 m, popřípadě i níže podle terénu a počasí tak, aby byly co nejvíce ztíženy podmínky pro radiotechnický průzkum nepřítelů.

Při plánování vzdušného průzkumu musíme mít nepřetržitý přehled a pečlivě vyhodnocovat činnost protivzdušné obrany nepřítelů a sledovat a upřesňovat prostory chráněné protivzdušnými raketami i stíhacím letectvem. Maximální pozornost musíme rovněž věnovat prostorům rozmístění radiotechnických prostředků nepřítelů pro zjišťování vzdušných cílů i navádění stíhacího letectva.

Proto bude zpravidla plánován každý let průzkumného letounu samostatně a zvlášť pro každý letoun upřesňovány úkoly jak pro vizuální pozorování, tak i fotografování. Lety bude nutno dobře navigačně zabezpečovat a podrobně řešit manévry z hlediska změn kursu, výšky apod.

Nepřetržitým sledováním veškeré činnosti nepřítelů z hlediska PVO všemi prostředky radiotechnického i rádiového

průzkumu, narušováním jeho radiotechnického systému okamžitým ničením zjištěných objektů a včasnou reakcí na změny v jeho činnosti budeme předcházet závažné nebezpečí, které hrozí průzkumnému letectvu ihned v počáteční fázi vedení boje a podstatně snížíme jeho ztráty.

Start průzkumného letectva bude zpravidla upřesňován na základě zjištěných příznaků napadení se snahou dosáhnout toho, aby v době, kdy nepřítel narušuje státní hranici svými bombardéry (v případě, že nebude proveden úder raketami dříve), byly nad hranicí i vlastní průzkumné letouny. V takovém případě bylo by možno dostat první zprávy od průzkumných letounů z hloubky 50—100 km za 15—20 minut při zabezpečení odposlechu předávaných zpráv přímo z letounu na štábu frontu, to znamená, že upřesnění prvních cílů pro odvetný úder po zahájení nepřátelství s jejich vyhodnocením by bylo možno za uvedených podmínek doložit asi za 20—25 minut. U cílů ve větší hloubce se bude doba úměrně prodlužovat.

V průběhu jednoho operačního cvičení byla provedena kontrola doby provádění některých úkolů vzdušného průzkumu a bylo zjištěno, že předání zprávy přímo z letounu při odposlechu na štábu frontu trvalo v průměru 7 minut i s dodáním náčelníku zpravodajské správy frontu. Od vydání úkolu pro vzdušný průzkum až po přijetí zprávy bylo potřeba 60—80 minut; výsledkem osádky po přistání letounu nebo po zpracování negativu rapidním způsobem byly získány zprávy asi za 110—170 minut od vydání úkolů.

Jistě bude možno uvedené termíny získávání zpráv od vzdušného průzkumu postupně zkracovat. Zkracování těchto časů bude podmíněno zejména podrobným zpracováním **přímého odposlechu** osádek letounů v zájmových štábech ať již tranzitem nebo jinými způsoby.

Na operačních cvičeních byla získána řada poznatků ze řízení vzdušného průzkumu. Došlo se jednostranně k závěru, že na zpravodajské správě frontu je potřeba vytvořit silnou skupinu vzdušného průzkumu, která by měla za úkol nejen plánovat vzdušný průzkum a vydávat příslušná nařízení, ale která by byla schopna zabezpečovat nepřetržitý odposlech zpráv přímo z letounů, alespoň v důležitých případech a měla možnost upřesňovat úkoly

a sledovat činnost přímo na letišťích průzkumného i bojového letectva.

Zkušenosti ukázaly, že úkoly pro vzdušný průzkum je nutno vydávat na 24 hodin dopředu, a to tak, aby úkoly na příští den byly vydávány již odpoledne. Při plánování úkolů je potřeba dbát na to, aby bylo dostatek letounů vyčleněno pro nepředvídané úkoly nebo doprůzkum cílů. V některých případech, podle situace, bude dosahovat tato záloha 40—60 % vzletů.

Pro rychlé výslednutí každé osádky a předávání zpráv je potřeba provádět na letišťích určitá opatření a tato opatření kontrolovat. Jeví se výhodné vytvořit na letišti malou skupinku důstojníků, připravených pro správné a rychlé výslednutí osádek a okamžité předávání zpráv na zpravodajskou správu frontu. Tito důstojníci musí být stále informováni o vzdušné situaci a situaci PVO nepřítelů tak, aby mohli sami kontrolovat a upřesňovat a připravovat průzkumných letů.

Na některých cvičeních se ukázalo, že fotogrammetrické zpracování leteckých snímků nebylo plně zabezpečováno a vázlo rychlé předávání výsledků získaných na základě vyhodnocování negativů. Těmto otázkám bude i nadále nutno věnovat zvýšenou pozornost, neboť pomalým zpracováním zpráv získaných leteckými snímky a jejich zdoluhavým předáváním na štáb frontu prodlužuje se rychlost jejich využití, pozdě došlé zprávy bývají často bezcenné a tak se často znehodnocují výsledky vzdušného průzkumu.

Dělostřelecký vzdušný průzkum, vedený letouny IL-10 ukázal se i v podmínkách nepříznivého počasí velmi účinný. Zejména v prvních dnech boje na cvičeních byly jím úspěšně odhalovány prostředky atomového napadení a jiné objekty v taktické hloubce.

Celkově se vzdušný průzkum na cvičeních podílel rozhodujícím způsobem na úspěších ve zjišťování a upřesňování cílů pro atomové údery, neboť jím bylo odhaleno asi 80—90 % všech zjištěných jednotek a útvarů atomového napadení. Je však potřeba dodat, že proti vzdušnému průzkumu nebyla zasazována nepřátelská PVO, takže měl jakoukoli volnost manévru.

V plánování a řízení vzdušného průzkumu jeví se potřeba pokračovat ve zlepšování stávajících forem činnosti, zejména při upřesňování cílů pro odvetný úder, se snahou zkrátit doby dodání prvních zpráv na nejnižší hranici.

Rádiový průzkum

Rádiový průzkum je velmi účinným prostředkem získávání zpráv bezprostředním sledováním rádiové korespondence nepřítele a rozvinutými zaměřovacími základnami a prováděným zaměřováním nepřátelských vysílačů umožňuje postupně získávat přehled o bojové a operační sestavě nepřítele i jeho manévru.

I když v době vzrůstajícího nebezpečí války bude nepřítel dbát na všemožné utajení příprav, přesto bude mít rádiový průzkum vždy možnost získat řadu údajů, které nám pomohou spolu s jinými zprávami odhalit alespoň přibližnou dobu zahájení agrese a někdy i hrubou sestavu, s níž chce nepřítel zahájit útok.

Rádiový průzkum bude plně zapojen i do zjišťování cílů pro odvetné údery, neboť přestože není schopen udát cíle s potřebnou přesností, dává možnost usměrňovat ostatní prostředky průzkumu, zejména vzdušný průzkum na přesně vymezené prostory a tím podstatně urychluje získávání přesných údajů o nepřátelských objektech.

Z hledisek těchto úkolů je potřeba věnovat maximální pozornost zabezpečení nepřetržitosti a efektivnosti rádiového průzkumu a tu budeme zabezpečovat nejen výkonným materiálem a dobře připravenými rádioprůzkumníky, ale především i vhodně volenou bojovou sestavou.

Bojovou sestavu zaměřovacích skupin budeme rozčleňovat do hloubky a na potřebnou šířku tak, aby dosah a zaměřování byly co nejkvalitnější.

Tvoříme-li 2–3 sledy zaměřovacích skupin, vzniká vážná otázka, jak zabezpečit takové spojení, aby v případě vyřazení některé základny nebo zaměřovače nebyla narušena nepřetržitost průzkumu a bylo možno předávat výsledky rádiového průzkumu co nejrychleji.

Na cvičeních bylo prokázáno, že je nesprávné v počátečním období války rozlišovat zaměřovací základny blízko státní hranice, neboť je nebezpečí, že by byly při prvních úderech nepřítelem vyřazeny. První sled bude zpravidla rozmístěn 30–40 km, druhý sled 80–100 km od předního okraje.

Průzkumné skupiny zvláštního určení

V řízení a činnosti průzkumných skupin jednotek zvláštního určení armády a fronty byly v uplynulém roce získány značné zkušenosti. Ukázalo se, že těmito průzkumnými skupinami je možno řešit

Na divizních taktických cvičeních s vojsky byly získány zkušenosti, že je velmi výhodné podřizovat zaměřovací základnu pro průzkum VKV od rádiového průzkumného praporu armády přímo provodovým svazkům.

Pro zabezpečení všech stanovených úkolů je potřeba centralizovaně rozdělovat mezi prostředky rádiového průzkumu vlnové rozsahy KV i VKV, a to jak z hlediska pátrání, tak i sledování. Toto rozdělení musí být v souladu s úkoly průzkumu stanovenými v plánu průzkumu.

V průběhu jednoho operačního cvičení rádiový průzkum zjistil v 1. dnu operace asi 20 %, ve 2. dnu nic, ve 3. dnu asi 18 % ze všech upřesněných jednotek nebo útvarů atomového napadení, rozhodujícím způsobem se však podílel na odhalení velitelských stanovišť nepřítele.

Předání zpráv na zpravodajskou správu fronty od okamžiku jejich zjištění trvalo v průměru asi 40 minut.

Největší nedostatek u rádiového průzkumu při provedených cvičeních se jevil ve velkých ztrátových časech při předávání zpráv a v celkovém vyhodnocování výsledků zaměřování.

Radiotechnický průzkum prováděný palubními pátrači typu SRS a pozemními pátrači RPS bude hrát důležitou úlohu při zjišťování a upřesňování příznaků i doby zahájení války.

Před zahájením úderu raketovými i leteckými silami musí nepřítel uvést v činnost své radiotechnické systémy, aby zabezpečil velení i navedení svých prostředků. Aktivaci těchto systémů bude provádět bezprostředně před zahájením útoku.

V tuto dobu je potřeba zabezpečit nepřetržitou činnost všech radiotechnických prostředků průzkumu a zejména rychlé vyhodnocení výsledků a jejich neprodlené předání na štáb fronty. Důležité bude, aby prostředky radiotechnického průzkumu odhalily v součinnosti s rádiovým průzkumem jednotlivé systémy navedení s přibližným prostorovým vymezením jejich prostředků tak, aby bylo možno rychleji provádět jejich doprůzkum a ničení.

Úkoly na velkých prostorech a jimi dodávané zprávy jsou nejpřesnější z hlediska určování bodových cílů, útvarů řízených střel, letišť i jiných objektů nepřítele.

Jako správné se ukázalo řešit zasazo-

vání průzkumných skupin centrálně v plánu průzkumu, z části je usměrňovat přímo na objekty a část jich používat prostorově na sledování rozhodujících operačních a komunikačních směrů.

Sledování komunikačních směrů je výhodné provádět na křižovatkách a tak, aby každá hlavní osa byla sledována nejméně 3—4násobně.

V plánu průzkumu armády nebo frontu se řeší pouze prostorové a časové zasazování těchto skupin a v příslušných tabulkách se uvádí konkrétně, které průzkumné skupiny budou zasazeny na určité objekty a kdy. Silu zálohy volíme podle situace, zpravidla 40—50 % i více z celého počtu skupin.

Podrobné rozpracování úkolů provádějí operativní důstojníci, kteří pro každou skupinu připraví přesný úkol a zabezpečí, aby každá průzkumná skupina svůj úkol dobře pochopila a připravila se na jeho plnění.

K vysazení průzkumných skupin na taktických cvičeních i zkušebním cvičení byly používány zpravidla dopravní letouny. V každém letounu byly umístovány 2—3 skupiny, které byly vysazovány v různých prostorech a úkolovány pro činnost na odlišných směrech. Poměrně zřídka se řeší vysazování skupin vrtulníků, což zejména u armád, při zasazování skupin na menší hloubku, by mohlo podstatně urychlit a zjednodušit práci.

Přelet fronty vrtulníky a let nad nepřátelským územím je potřeba provádět nízkým letem (do 20—30 m) a vysazování uskutečňovat z malé výšky bez přistání (do 1 m).

Zvlášť důležitou úlohu při řešení vysazení průzkumných skupin bude hrát příprava letců. Letci musí mít značné zkušenosti v létání v noci a za ztížených povětrnostních podmínek, musí znát systém PVO na straně nepřítele a každý let musí podrobně navigačně připravit na základě celkové situace nepřítele a jeho PVO. Musí být připraveni i na to, že prostory vysazení skupin mohou být vzhledem k situaci ještě za letu měřeny apod.

Po vysazení zahájí skupiny průzkumnou činnost asi 8—12 hod. Doba zahájení

činnosti závisí na přesnosti vysazení, na délce přesunu z doskokové plochy do prostoru činnosti a na terénu a situaci nepřítele v tom prostoru, kde mají zahájit svou činnost. V prostoru určeném pro činnost zaujímají skupiny bojovou sestavu, vyšlou pátrače s malorozměrnými rádiovými stanicemi (používá se rdst RF 11) tak, aby stanovené místo bylo bezpečně a nepřetržitě sledováno.

Zvláštní důraz je potřeba položit na rychlost v předávání zpráv od pátrače až po štáb frontu. Na cvičeních bylo provedeno, že doba potřebná od vydání úkolu skupině až po předání první zprávy trvá v průměru 10—12 hodin. Průměrná doba potřebná pro proniknutí zpráv od průzkumné skupiny (od doby zjištění cíle) na štáb frontu byla 60—80 minut za používání současného kódovacího systému.

Toto jsou termíny velmi nepříznivé a bude potřeba stále nacházet nové formy jak dobu pro předávání zpráv zkracovat a na zpravodajské zprávy zabezpečit odposlech alespoň těch skupin, které plní nejdůležitější úkoly.

Průzkumné skupiny budou provádět v určitých případech i ničení prostředků atomového napadení, skladů a radiotechnických prostředků nepřítele. Tyto prostředky se mohou ničit na přesunech prováděním destrukcí v komunikacích, napadením palbou nebo trhavinami, přípravou sabotáže ve skladech apod. Úkoly ničení však musí odpovídat celkové situaci a jejich provádění je potřeba dobře připravit.

Průzkumné skupiny jednotek zvláštního určení můžeme zasadit do týlu nepřítele až v průběhu počátečního období války. Jejich hlavním úkolem bude zjišťovat přesné rozmístění objektů nepřítele s údajem souřadnic pro vedení vlastních atomových úderů a budou s výhodou zasazovány na průzkum ZHN, skladů a letišť a na sledování nepřátelské činnosti v určených prostorech.

Průzkumné skupiny jednotek zvláštního určení nebude možné používat k upřesňování cílů pro odvetný úder, protože zpravidla nebudou vytvořeny podmínky pro jejich zasazení dříve než po prvních úderech.

Průzkum prostředky svazků prvosledových armád

Do zahájení války budou zpravidla prvosledovými svazky obsazena pozorovací stanoviště na hranicích a rozvinuty radiotechnické prostředky průzkumu dělostřelectva.

Štáby pohraničních svazků udržují nepřetržitou součinnost s útvarů Pohraniční stráž a plně využívají všech zpráv o nepříteli, které prostředky průzkumu Pohraniční stráž získávají.

S narůstajícím nebezpečím zahájení války je potřeba dobře připravit průzkumné a předsunuté odřady a podrobně jim upřesnit úkoly průzkumu. Taktická cvičení ukázala, že je potřeba, aby tyto otázky řešili příslušníci oddělení průzkumu svazků osobní přítomností u uvedených odřadů a zabezpečili správné pochopení úkolů tak, jak to vyžaduje celkový plán průzkumné činnosti svazku. Při upřeshňování úkolů je zpravidla položen důraz na podrobné vyřešení součinnosti mezi PZO a PO, na upřesnění způsobů předávání zpráv a zejména je potřeba zkontrolovat správnost proniknutí údajů pro spojení a sladení rádiových stanic. Nedostatečné sledování zejména těchto posledních otázek zavinilo to, že štáb svazku při taktickém cvičení s vojsky ztratil úplně spojení s PZO a tak v době, kdy docházelo ke střetnutí divize se silným tankovým uskupením nepřítelů neměl vůbec žádných zpráv, na jejichž podkladě by se mohl velitel svazku rozhodnout.

Na provedených taktických cvičeních se plně potvrdilo, že je bezpodmínečně potřeba zesilovat tanky i mechanizovanou pěchotu divizní průzkumnou rotou tak, aby bylo možno vytvořit nejen silný průzkumný odřad divize, ale zabezpečit splnění i dalších úkolů divizního průzkumu.

Se zahájením války je nezbytné všestranně zabezpečit, aby průzkumné prostředky svazků i útvarů co nejrychleji pronikly do sestavy nepřítelů a upřesnily jeho taktickou situaci. Jejich činnost je nutno především zaměřit na průzkum a ničení taktických prostředků atomového napadení nepřítelů a jeho radiotechnických a spojovacích prostředků. V případě, že prvosledová divize bude posílena skupinou pro rádiový průzkum VKV, je nutné dobře promyslet manévry zaměřovačů, aby nebyla narušena nepřetržitost průzkumu.

U tankových a mechanizovaných útvarů svazků je velmi důležité zabezpečit

rychlé získávání zpráv bojovou činností v dotyku tak, aby co nejrychleji po zahájení války bylo možno upřesnit sestavu prvních sledů nepřítelů.

Průzkumné prostředky prvosledových svazků se zpravidla nebudou významně podílet na získávání podkladů pro vedení odvetného úderu, ale se zahájením války mohou při dobré organizaci získat důležité zprávy, mající velký význam nejen z taktického, ale i operačního hlediska. Je proto třeba, zejména po zahájení nepřátelství, všemožně zabezpečit, aby doby pro předání získaných zpráv od průzkumu až do štábu armády, popřípadě i frontu byly co nejkratší.

Provedená cvičení v uplynulém roce ukázala, že jedním z nejsložitějších úkolů průzkumu je upřesnění cílů pro odvetný úder při zahájení války. Nejlepší předpoklady pro plnění tohoto základního úkolu má za příznivých povětrnostních podmínek vzdušný průzkum a za každého počasí zvláštní prostředky zpravodajské správy frontu. Rádiový a radiotechnický průzkum mají možnost zjistit řadu významných skutečností o nepříteli, avšak údaje jimi získané postrádají potřebné přesnosti a je nutné jejich prověření jiným prostředkem průzkumu.

U divizního průzkumu bude nezbytné zabezpečovat zesílení průzkumné rot, zejména tanky i mechanizovanou pěchotou.

Hlavní zásadou pro plánování a řízení průzkumu v počátečním období války musí být konkrétnost a přesné vytyčení úkolů průzkumu. Plán průzkumu musí vycházet z podrobného rozboru situace nepřítelů, možností průzkumných prostředků a musí zpravodajsky zabezpečovat splnění úkolů vytyčených v plánu operace štábu frontu (armády).

Prvosledové jednotky musí co nejrychleji po zahájení nepřátelství upřesnit sestavu nepřítelů v dotyku a během postupu zjišťovat a neprodleně hlásit přítomnost zejména nových jednotek nebo svazků nepřítelů na frontě.

Některé otázky upřeshňování a doprůzkum cílů

Vedení doprůzkumu cílů nebývá na taktických i operačních cvičeních dosud věnována potřebná pozornost přesto, že tato otázka je jednou z hlavních předpokladů pro úspěšné vedení vlastních atomových úderů.

S nedostatky v tomto směru se setkáváme někdy již přímo v plánování průzkumu, kde tyto otázky nebývají hluboce

promyšleny, ale jejich hlavní podstata tkví zejména v pomalém a málo rozhodném zasazování prostředků průzkumu za vedení boje.

Uvedu příklad: Na jednom operačním cvičení druhého dne vedení boje dostala zpravodajská správa frontu zprávu o zameření velkého leteckého štábu nepřítelů, která podle vyhodnocení situace a cha-

rakteru rádiové korespondence ukazovala na určité letecké velitelské.

Bylo třeba tuto zprávu doprovéřit, avšak plán průzkumu doprovázení tohoto cíle nepředvídal, průzkumné skupiny nebyly v blízkosti daného prostoru a vzdušným průzkumem nebylo možno zprávy doprovéřit pro nepříznivé povětrnostní podmínky.

Proto byla zachycena rádiová stanice, která podle vyhodnocení měla být součástí leteckého štábu, znovu zaměřována a prostor přesněji vymezen. Poněvadž štáb tak velké důležitosti bylo nutno bezodkladně ničit, byl na něj veden silný atomový úder. Úder však byl veden do prázdná a vyřadil pouze jednu rádiovou stanici, která po přemístění zjištěného leteckého štábu byla ponechána na místě k operačnímu maskování.

Tento příklad názorně ukazuje na význam doprovázení cílů, neboť nepřítel se bude všemožně snažit maskovat své objekty a provádět klamnou činnost tak, aby dezorientoval naše velení a uchránil svá vojska.

Aby se zabránilo podobným chybám a v zájmu úspěšného upřesňování cílů, bude potřeba přijímat **promyšlená opatření**, která mohou zahrnovat zejména tyto otázky:

- v plánu průzkumu vyčleňovat prostředky pro doprůzkum, počítat s různými vlivy (počasí, ztráty, bojová činnost nepřítel apod.) a ponechávat si dostatečnou zálohu prostředků průzkumu;

- zabezpečovat rychlost předávání zpráv, přesné určování objektů nepřítel co do prostoru i charakteru (u bodových cílů souřadnicemi) a udržet si všemožně bezprostřední velení prostředkům průzkumu;

- vhodně využívat zejména těch prostředků, které mohou provádět doprůzkum a zároveň ničit nejdůležitější objekty.

V neposlední řadě bude hrát důležitou úlohu dobrá znalost celkové situace nepřítel (viz 2. stať tohoto pojednání).

Pro plánování průzkumu i doprůzkumu jeví se výhodné rozdělovat objekty podle důležitosti i charakteru do určitých skupin, podle nichž pak stanovíme z hlediska potřeb operace ty objekty, kterým je nutno věnovat zvláštní pozornost. Například:

- prostředky atomového napadení (zejména útvary a jednotky raket a řízených střel taktického i operačního dosahu);

- vojenské vzdušné síly (obsazená letiště i jiné letecké objekty);

- pozemní síly (zvláštní tankové uskupení);

- prostředky velení a spojení a radio-technické systémy nepřítel (štáby, střediska velení a navedení apod.);

- objekty trvalého nebo málo pohyblivého charakteru (opevněné objekty, sklady, týly, komunikační centra, zabudovaná zařízení PVO apod.).

Objekty podle uvedených skupin je možno dále dělit podle charakteru, který je nutno uvažovat z hlediska průzkumu nebo podle důležitosti v určité situaci.

Podle základního rozdělení objektů je třeba v tabulkách na plánu průzkumu vyjádřit, které prostředky průzkumu budou úkolovány na určené objekty a na které objekty bude nutno počítat s prostředky pro doprůzkum.

Na základě těchto rozborů a zplánovaných opatření nutno zpracovat bojová nařízení, ve kterých je potřeba přesně diferencovat úkoly pro průzkum jednotlivých objektů nepřítel a zároveň i úkoly vyplývající z doprůzkumu, přičemž je nutno dobře uvážit možnosti jednotlivých prostředků průzkumu i možnosti podřízených svazů nebo svazků.

Při této činnosti bude se zpravidla vycházet z celkového počtu cílů a objektů, jejich důležitosti a celkové bojové i operační situace.

V pásmu fronty může být zhruba 350—400 cílů, z nichž více než 50 % budou objekty pohyblivé (vojska, RS apod.), 25—30 % budou objekty méně pohyblivé (zásobovací místa, velitelská stanoviště apod.) a 20—25 % bude stálých objektů (komunikační centra, zabudované sklady aj.).

Je pochopitelné, že na všechny cíle a objekty nemůže být veden průzkum i doprůzkum najednou, a proto v rámci těchto vyčíslených cílů je potřeba stanovit cíle první, druhé a další důležitosti, které je třeba ničit z hlediska úspěšného zabezpečení operace na celou její hloubku.

Toto upřesňování důležitosti cílů je potřeba provádět v součinnosti zpravodajské a operační správy fronty, velení raketových vojsk a dělostřelectva a představitelů letecké operační skupiny, popřípadě i jiných složek štábu fronty, a to tak, že zpravodajská správa tyto objekty přepíše z hlediska charakteru, rozlohy a důležitosti pro nepřítel a příslušníci ostatních složek se vyjadřují k jednotlivým objektům z hlediska vedení vlastní činnosti v rámci frontové operace.

Takto se stanoví přesné objekty, které je nutno z hlediska průzkumu i doprůzkumu

mu přednostně zjistit a upřesnit a zároveň se připravuje způsob jejich ničení. Takto zpracované návrhy jsou předkládány velitelům nebo náčelníkům štábu fronty a po jejich schválení se stávají základním podkladem pro plánování průzkumu i doprůzkumu.

Doprůzkum je nutno řešit na základě centralizovaného řízení a podle situace je potřeba neustále upřesňovat formy jeho provádění, zejména na těch stupních vedení, kde bude plně používáno radiotechnických prostředků průzkumu.

Zvláštní charakter činnosti, kde se spojují otázky průzkumu, doprůzkumu a zároveň ničení, je dán především stíhacímu bombardovacímu letectvu. Na tuto otázku nelze zapomenout, je potřeba sladovat činnost stíhacího bombardovacího letectva, které provádí průzkum a ničení prostředků atomového napadení nepřítelů zejména

způsobem lovu, s průzkumnou činností a nedopustit, aby například na jeden cíl bylo zasazeno ve stejnou dobu zbytečně mnoho prostředků. Tyto nedostatky, zaviněné malou sladností a přílišnou decentralizací na jednotlivých stupních, se nezdálo vyskytovaly na minulých cvičeních.

Vzhledem ke složitosti všech těchto otázek, které kladou vysokou náročnost na praktickou znalost především řízení průzkumné činnosti i na součinnost mezi složkami ve štábu fronty a armád, bude potřeba, aby celý tento proces byl neustále hluboce studován a stále procvičován na taktických i operačních cvičeních.

Otázky doprůzkumu a upřesňování cílů budou stále nabývat větší důležitosti s rostoucím zaváděním radiotechnických prostředků průzkumu a stanou se předmětem zájmu nejen průzkumných orgánů, ale i celých štábů.

Některé poznatky z informační činnosti

V předešlých statích bylo poukázováno na možné způsoby a formy postupu při získávání zpráv o nepříteli různými prostředky průzkumu. To je prvá a nejobtížnější část zpravodajské činnosti. Získané zprávy je však potřeba centrálně hodnotit, vyřazovat zprávy nepravdivé a podvržené a ze všech získaných poznatků zpracovávat závěry o nepříteli. Na tyto otázky je zaměřena informační činnost.

Informační oddělení zpravodajské správy fronty soustřeďuje a centrálně vyhodnocuje všechny zprávy získané prostředky průzkumu fronty a armád, studiem ukořistěných dokumentů a výslechem zajištění a zpracovává všechny údaje do informací a průzkumných hlášení.

Z hlediska počátečního období války je potřeba vyhodnotit možné příznaky, které budou charakteristické pro přípravu a provedení prvních úderů, operační sestavu, kterou nepřítel může zahájit válku, a možný průběh činnosti nepřítelů do splnění bližšího úkolu a orientačně jeho činnost na celou hloubku frontové operace.

Informační oddělení spolu s náčelníkem zpravodajské správy zabezpečuje základní součinnost s ostatními složkami štábu fronty. Bude dávat podklady z hlediska nepřítelů pro přípravu plánu operace, zejména pak celkové uskupení nepřítelů, možný jeho zámysl, hustoty jeho prostředků a vojsk, v celém pásmu fronty i na jednotlivých směrech apod.

Na operačních cvičeních se ukázalo, že při plánování operace bude činnost informačního oddělení velmi intenzivní. Řada příslušníků spolupracuje v rámci součinnosti na různých částech plánu operace, např. plánu použití prostředků atomového napadení, plánu PT obrany, plánu ochrany proti ZHN apod. Pro tyto úkoly je třeba řádně připravit příslušníky informačního oddělení, neboť oni musí i v detailech zabezpečit, aby informace o nepříteli, jeho zámyslu a pravděpodobné jeho bojové činnosti byly správné a jednotně pochopeny v celém štábu fronty.

Nejdůležitější a nejdůležitější činnost informačního oddělení zpravodajské správy fronty se při operačních cvičeních projevila vždy v období těsně před zahájením války.

Nepřítel se bude vždy snažit utajit co nejvíce dobu zahájení úderu. Proto je nutno počítat s tím, že řada zpráv, které budou získány zejména rádiovými a radiotechnickými prostředky průzkumu může být falešná, podvržená a připravovaná s cílem snížit bdělost našich orgánů a celého velení a tak si vytvořit podmínky pro úspěch svého prvního úderu.

Tuto činnost protivníka je třeba včas odhalit. Sám tento fakt vyžaduje zvlášť dobře připravených důstojníků, kteří soustavně sledují činnost nepřítelů delší dobu a neuniknou jim ani nejmenší náznaky nepřátelských příprav k úderu.

Další velmi důležitou etapou informační činnosti je období upřesňování cílů k provedení odvetných úderů. Tato otázka již byla z části rozvedena v předešlých státech, chci zvláště zdůraznit, že informační práce musí přispět k tomu, aby bylo odhaleno především operační maskování protivníka, které samostatně pracující prostředky průzkumu mohou těžko odhalit. K tomu je nutno bezpečně znát všechny zásady, zvyklosti a organizační a jiná opatření, která nepřítel zpravidla provádí, a umět včas odhalit určité zvláštnosti v jeho činnosti.

Z hlediska těchto pohledů je velmi důležité, aby **rozehra** činnosti nepřítel při všech taktických i operačních cvičeních byla připravena pečlivě a byla **přibližována co nejvíce skutečnosti**, aby se štáby učily správně hodnotit nepřátelské možnosti i zámysly. Je třeba bojovat proti zlehčování podmínek a stavění situace nepřítel tak, že jeho síla i zámysly jsou na první pohled jasné. Rovněž je nesprávné, rozehrává-li se situace nepřítel formálně, bez znalosti vlastních průzkumných opatření, bez správné rozehry prostředků atomového napadení, letectva, bližších i hlubších operačních záloh apod.

Na řadě cvičení byly pro průzkumné složky rozehrávány zprávy o nepříteli již **vyhodnocené**, takže jednotlivé náčelníky průzkumu sváděly k tomu, že zprávy při dokladech jen **opakovali** a přidávali k nim pouze určité závěry. S touto činností nelze souhlasit, neboť nedává správnou představu o zpravodajské činnosti za boje. Za bojové činnosti bude zajisté velmi mnoho zpráv, avšak z tohoto velkého množství zpráv bude možno využít pro vyhodnocení skutečné činnosti nepřítel často jen nepatrné procento. Z tohoto hlediska měly by být připravovány i štáby a donucovány k tomu, aby na všech stupních musely řešit vyhodnocování činnosti nepřítel za těžkých podmínek a za silné klamně nepřátelské činnosti.

Během vedení boje musí informační oddělení frontu zabezpečit správnou a včasnou informovanost o nepříteli. Kromě dokladů připravovaných pro náčelníka správy musí připravovat průzkumné informace a průzkumná hlášení, kterými zhruba 2—3krát nebo i vícekrát za den

informuje nadřízený štáb, podřízené a sousedy o činnosti nepřítel v pásmu frontu.

V soudboých podmínkách, zejména při zjištění důležitých cílů, hraje prvořadou úlohu čas. Je proto třeba zajistit, aby zprávy o důležitých objektech nepřítel byly ihned po doprovedení předány těm složkám, které zabezpečují jejich neprodlené ničení. Z tohoto důvodu bylo usku-tečňováno přímé a nerušitelné spojení informačního oddělení s operačním sálem frontu, s velením raketových vojsk a leteckou operační skupinou. Toto opatření se plně osvědčovalo. Ostatním složkám pak byly důležité zprávy předávány dispečinkem a podřízeným štábům a PVS cestou směrových důstojníků správy.

Pro zabezpečení stále informovanosti štábu frontu se osvědčovalo provádění souhrnných informací (2—3krát denně), kterých se zúčastňovali zástupci všech zájmových složek štábu frontu.

Pro zabezpečení nepřetržité informační činnosti jeví se výhodné vytvořit na informačním oddělení tři pracoviště — **vyhodnocování, informační a výsledkové**, která pracují v úzké vzájemné součinnosti, avšak tak, aby se navzájem nerušila.

Zvláštní důraz je nutno položit i na součinnost s ostatními odděleními zpravodajské správy frontu, zejména v otázkách upřesňování průzkumné činnosti a doprovázení cílů a objektů nepřítel. Tuto součinnost konkrétně řídí a usměrňuje náčelník zpravodajské správy frontu nebo jeho zástupce.

Informační práce v celém svém rozsahu je vrcholným aktem zpravodajské činnosti, a proto je jí potřeba věnovat maximální pozornost. Zvláště důležité na tomto úseku se jeví zabezpečování rychlého předávání získaných zpráv, zejména o prostředcích atomového napadení, jak mezi štáby, tak i od průzkumných prostředků, za využití všech stávajících mechanizačních a elektronických prostředků.

Příprava krátkých a výstižných závěrů o činnosti a možnostech nepřítel, podle výsledků operačních i taktických cvičení v minulém roce, bude i nadále důležitým předmětem řešení informačních složek i orgánů štábů všech stupňů.

Úspěšné řešení operací v počátečním období války klade nebyvalé nároky na celou zpravodajskou činnost. Upřesňování cílů a objektů pro odvetný úder je stále velmi složitou otázkou a musí se stát předmětem dalšího zkoumání možností a upřesňování forem průzkumné činnosti ve všech štábech.

Základ úspěšného vedení průzkumu je nezbytné vidět v konkrétním plánování čin-

ností všech průzkumových prostředků se zaměřením na hlavní objekty nepřítele, zejména jeho prostředky atomového napadení, na základě širokého studia celkové nepřátelské situace a potřeb úspěšného vedení operace. Zvláštní pozornost v soudobých podmínkách musíme věnovat doprůzkumu těch cílů a objektů, které mají být ničeny vlastními atomovými údery. Plánování průzkumu a zasazování průzkumných prostředků musí být v naprostém souladu s plánovanou činností vojsk a soustavně upřesňováno podle vzniklé situace.

Všestranné studium nepřítele a dosažení hlubokých znalostí o jeho celkovém uskupení, činnosti jeho prostředků atomového napadení, vojenských vzdušných silách i způsobech vedení boje a operace bude nadále jedním z nejvýznamnějších faktorů pro úspěšné vedení vlastní bojové činnosti.

Informace o nepříteli musí být konkrétní a pravdivé a v jejich závěrech je nutno stručně vyjadřovat pravděpodobnou činnost nepřítele, vyhodnocenou podle konkrétních poznatků. Ke zkvalitnění a zvýšení rychlosti v předávání zpráv bude třeba zlepšovat stávající systém a nacházet stále nové způsoby za širokého uplatňování různých technických prostředků.

*činnost d. f. průzkumy,
výstupy. není jednoduché.*

Velení silám a prostředkům PVO v počátečním období války

Major Luděk Stodůlka

Před zahájením nepřátelství a v prvních fázích války, v počátečním období války budou na území státu rozmístěny nejen síly a prostředky PVOS, ale i PVO vojsk a frontové stíhací letectvo. Nutnost odrazit soustředěný počáteční úder vzdušného nepřítele vyžaduje použití všech těchto sil a prostředků. Není myslitelné v tomto tak důležitém období ponechat vojskové prostředky a frontové stíhací letectvo mimo boj. Odrážení prvních úderů vzdušného nepřítele se musí nezbytně zúčastnit všechny síly a prostředky PVO, které na území státu budou.

S uznáním této objektivní nutnosti však vystupuje nový, velmi závažný problém: Jak tyto všechny síly a prostředky při bojové činnosti řídit, jak jim velet? V jednom prostoru totiž budou působit ke splnění stejného úkolu tři složky s různým zaměřením, s různou organizací a výzbrojí:

1. Síly a prostředky protivzdušné obrany státu (PVOS).
2. Síly a prostředky protivzdušné obrany vojsk (PVOV).

1. Síly a prostředky PVOS

Síly a prostředky PVOS jsou i v době míru udržovány v bojové pohotovosti k zásahům proti narušitelům vzdušného prostoru státu a k odrážení nenadálých útoků vzdušného agresora. Radiotechnické vojsko PVOS provádí vyčleněnými prostředky nepřetržitě průzkum vzdušného prostoru. V pohotovosti na letištích či v palebných postaveních jsou také stíhací letouny, re-

3. Frontové stíhací letectvo.

Tyto složky si vzájemně nepodléhají. K efektivnímu boji se vzdušným nepřítelem však je nutno jejich použití nejen plánovat, ale především řídit podle jednotného zámyslu. Společný jejich nadřízený orgán nemá prostředky na to, aby řídil přímo bojovou činnost PVO. Bude také zpravidla řídit činnost všech vojsk, nejen sil a prostředků PVO.

Nahradit jednotné centralizované řízení těchto tří složek v počátečním období války tzv. součinností by nebylo správné a prakticky ani možné. Součinnost mezi uvedenými třemi složkami, bez určení řídicího činitele by byla při různorodosti jejich výzbroje velmi složitým úkolem a značně by zatěžovala velitele a štáby.

K tomu, aby bylo možno určit orgán pro řízení činnosti všech sil a prostředků PVO na území státu v počátečním období války je nutno rozebrat situaci a možnosti všech tří uvedených složek v tomto období.

spektive pozemní prostředky PVO. K řízení činnosti těchto vyčleněných sil a prostředků je udržována také příslušná pohotovost na velitelských stanovištích.

Pohotovostní systém PVOS musí pokrývat celé území státu. Jeho úsilí musí být zaměřeno hlavně na pravděpodobné směry přiletu prostředků vzdušného napadení nepřítele. Tak je možno

dosáhnout, aby síly a prostředky PVOS byly plně připraveny k PVO všech objektů na území státu.

Systém PVOS má předpoklady k nejlepší součinnosti v otázkách PVO

se sousedy a také k přehledu o vzdušné situaci nad vlastním územím, úplném přehledu o činnosti vlastního letectva a ostatních prostředků vzdušného napadení.

2. Síly a prostředky PVOV

Síly a prostředky PVOV nejsou před zahájením nepřátelství udržovány ve stále bojové pohotovosti, která by umožňovala jejich samostatný okamžitý zásah proti vzdušnému nepříteli. Vzhledem k úkolům, které tato vojska budou plnit, nebude to ani účelné. Nepříznivě to může ovlivnit zasazení vojsk PVO a tím i jejich možnosti při protivzdušné obraně pozemních vojsk. Proto je účelné udržovat radiotechnické prostředky vojsk a popřípadě některé další aktivní prostředky PVO vojsk před zahájením nepřátelství v pohotovosti k přesunu a ne v pohotovosti k boji. Tak je zabezpečeno jejich včasné rozvinutí v těch prostorech, kam již síly a prostředky PVOS nedosahují nebo kde nejsou již dosti účinné. Tento závěr není v rozporu s oprávněným požadavkem účasti sil a prostředků PVOV při odrážení prvního úderu vzdušného nepřítel. V tomto boji musí být činnost sil a prostředků PVOV řízena

v počátku především k obraně pozemních vojsk na vlastním území k doplnění úsilí sil a prostředků PVOS.

V dalším potom při vycházení pozemních vojsk z vlastního území musí být činnost sil a prostředků PVOV omezena a řízena tak, aby včas stačily zaujmout nová postavení mimo území státu k pokrytí celé operační sestavy vlastních útočících vojsk nebo nejdůležitějších jejich prvků.

Konkrétní pokyny k použití sil a prostředků PVOV v počátečním období podle některé z řady možných variant (od pohotovosti k přesunu až k pohotovosti k palbě) stanoví nadřízený orgán.

Pro naši argumentaci je však důležité to, že síly a prostředky PVOV nejsou především svým určením a v důsledku toho také operační sestavou před zahájením nepřátelství plně připraveny k okamžitému zásahu proti vzdušnému nepříteli.

3. Frontové stíhací letectvo

Frontové stíhací letectvo má stejné postavení jako síly a prostředky PVOV. Jeho radiotechnické prostředky jsou v činnosti především k zabezpečení výcvikových úkolů. Systematický průzkum vzdušného prostoru obvykle nevedou. V některých případech je frontové stíhací letectvo udržováno v bojové pohotovosti, ovšem pouze k doplnění systému PVOS. Také operační sestava frontového stíhacího letectva je podřízena jiným požadavkům než zabezpečení celistvosti PVOS.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že nejvýhodnější podmínky pro boj se vzdušným nepřítelem v počátečním období války a pro řízení tohoto boje mají síly a prostředky PVOS. Mají nejvíce prostředků a nejkvalitnější výzbroj. Jejich velitel má také nejvýhodnější podmínky pro velení, zajištěné předem vybudovaným dokonalým systémem velení. On odpovídá za protivzdušnou obranu státního území. On je především povolán k tomu, aby řídil v počátečním období války činnost všech

sil a prostředků PVO, rozmístěných na státním území. Nebylo by v žádném případě správné narušovat nejlépe organizovaný systém PVOS s jeho všemi prvky a podřizovat jej méně dokonalému, nebo neúplně rozvinutému systému PVOV v tomto období. Velitel PVOV je povinen dbát zájmů úspěšného plnění úkolů pozemních vojsk, vycházejících z vlastního území a používat vyčleňného úsilí sil a prostředků PVOV a frontového stíhacího letectva především k zabezpečení bojové činnosti pozemních vojsk. Velitel pozemních vojsk uplatňuje své požadavky na PVO v tomto období již při plánování, neboť jak úkoly PVOS tak úkoly PVOV musí vycházet z jednotného plánu PVO, zpracovaného nadřízeným velitelstvím.

Při odražení úderů vzdušného nepřítele musí řídit bojovou činnost podle připravených plánů a určených zásad součinnosti. Rozkazy k zásahu nebo naopak k přerušení činnosti sil a prostředků PVOV a frontového stíhacího letectva a vůbec sladění jejich činnosti s bojovou činností sil a prostředků PVOS vydává respektive dosahuje prostřednictvím představitele PVOV a frontového letectva na svém VS a součinnostní skupiny PVOS na VS velitele PVOV. Přitom vyvstává otázka do jaké míry může velitel PVOS využít úsilí sil a prostředků PVOV a frontového stíhacího letectva? Nebylo by jistě správné ponechat to jeho vůli. Síly a prostředky PVOS jsou organizovány, zásobovány a připravovány tak, aby především svým úsilím dokázaly odrazit úder vzdušného nepřítele. Naopak síly a prostředky PVOV a frontové stíhací letectvo hlavní tíha boje teprve čeká. Ponechat je ovšem v nečinnosti při odražení prvního úderu vzdušného nepřítele by také nebylo správné. Tento úder by mohl nepříznivě ovlivnit další bojovou činnost pozemních vojsk. K tomu, aby nedošlo ani k jednomu z uve-

dených extrémů je **správné**, na základě vyhodnocení možností vzdušného nepřítele a podle úkolů, které budou současně nebo bezprostředně **síly a prostředky PVOV spolu s frontovým letectvem plnit, stanovit pro ně úsilí, kterého může velitel PVOS využít k odražení prvního hromadného úderu vzdušného nepřítele.**

Součinnostní orgány musí zaujmout svá místa ještě před zahájením nepřátelství, aby se na bojovou činnost mohly včas a hodnotně připravit. Vysláním styčné skupiny PVOS na VS velitele PVOV se také vytvářejí podmínky pro další období, kdy pozemní vojska vyjdou ze státního území, rozvine se a tak se „osamostatní“ celý systém PVOV a kdy vztahy mezi systémy PVOS a PVOV budou čistě součinnostní, kdy oba systémy budou rovnocennými partnery.

V otázkách dotýkajících se všech zúčastněných, které při pouhé palebné (nebo také taktické) podřízenosti v počátečním období nebude mít velitel PVOS právo rozhodovat a které nebude možno vyřešit vzájemnou dohodou přidělení vyššího úsilí nebo naopak snížení úsilí (letištní manévry a využití letišť, otázky přednostního materiálního zabezpečení atd.), musí rozhodnout na návrh odpovídajících odborných náčelníků nadřízený orgán.

Ten také rozhodne podle předem připravené dokumentace a předpokládaných variant vývoje situace o skončení podřízenosti sil a prostředků PVOV a frontového stíhacího letectva veliteli PVOS. Tento rozkaz bude pravděpodobně vydán po zahájení operací pozemními vojsky a úplném nebo alespoň maximálním rozvinutí vojskových pasivních i aktivních prostředků PVO. Bude také stanoveno rozhraní mezi systémem PVOS a systémem PVOV a spolu s ním pásmo součinnosti k předání a

převzetí vzdušných cílů a velení nad vlastními stíhači. Tímto rozhraním bude pravděpodobně státní hranice. V některém případě bude také výhodné předsunout tuto hranici k zlepšení podmínek zásahu silám a prostředkům PVOS na území nepřítele. V tom případě by státní hranice mohla např. tvořit zadní hranici pásma součinnosti.

Velitelé vojsk PVOV a frontového stíhacího letectva i když tedy nebudou se svými štáby přímo bezprostředními hlavními řídicími orgány bojové činnosti při odražení prvního úderu vzdušného nepřítele, budou mít dostatek práce. Musí sledovat průběh bojové činnosti, podle rozkazů velitele PVOS v souladu s činností sil a prostředků řídit bojovou činnost vlastních vojsk a podle vyhodnocení průběhu a výsledků boje činit závěry pro další vlastní čin-

nost. Musí se podle úspěchu bojové činnosti pozemních vojsk připravovat k plnění převzetí odpovědnosti za jejich PVO. Také likvidace vlastních ztrát a úkoly spojení s vyváděním vlastních vojsk zpod úderu jim nadělají jistě hodně starostí. Nedá se tedy říci, že nebudou mít v tomto období co dělat. Budou plnit řadu úkolů, řídicích i přípravných.

Zásady velení silám a prostředkům PVO v počátečním období války jsou vzhledem k důležitosti protivzdušné obrany v počátečním období velmi závažné. Je nutno jim věnovat stálou pozornost. Měly by nacházet uplatnění při všech taktických zaměstnáních, kterých se zainteresované složky zúčastní. Na jejich správném uplatňování závisí nejen úspěch vojsk protivzdušné obrany, ale s ním také úspěch všech vojsk.

Velení a spojení v soudobých operacích vševojskové armády za pohybu

Plukovník Richard Pekař

Cílem mého příspěvku je podrobněji objasnit některé základní otázky velení a spojení za pohybu (viz můj článek v čísle 5/1961).

Úvahy na stránkách našich vojenských časopisů ukazují, že soudobé operace mají převážně útočný charakter a v sobě zahrnují často z větší části přesuny a pouze zbytek bojové činnosti připadá na vlastní střetnutí s nepřítelem. Poslední cvičení upozornilo na nutnost vypořádat se co nejdříve s otázkami velení a jeho zabezpečení pojítky za pohybu.

Mám na zřeteli rozdílnost přesunů v dobách používání jen klasických palebných zbraní od přesunů při použití zbraní hromadného ničení, především však raketových zbraní s možností přesného zásahu protivníka na kterémkoli místě v terénu. Přesuny v soudobých podmínkách pak nabývají prakticky charakter normální bojové činnosti.

Ztíženější podmínky v otázkách velení a spojení proti starým budou v tom, že půjde o přesuny a bojovou činnost na daleko širších frontách, do značné hloubky, za nejasné a rychle se měnící situace. Zvláště ztížené podmínky budou při překonávání velkých zamořených prostorů radioaktivními a biologickými látkami, s rozrušenými a zatarasenými komunikacemi a v situacích tzv. „obrácených front“, vytvářených výsadečnými operacemi za podpory silných diverzních skupin.

Ze zhodnocení podmínek a potřeb velení v uvedených situacích možno učinit tyto díčí závěry:

a) Štáby svazků a svazů budou nuceny věnovat daleko více úsilí než dosud otázkám velení, a to jak z hlediska udržení styku s podřízenými štáby a s nadřízeným štábem, tak i z hlediska získávání od nich zpráv a informací o bojové činnosti na frontě.

b) Vytvořením soudobých podmínek v bojové činnosti vojsk, které u nás na cvičeních se bohužel neberou v úvahu, jako např. odstraňování následků použití ZHN, bojové zabezpečení štábem armády, zkrátí se doby pro velení z rozvinutých míst velení během 24 hodin na nepříznivějších přípa-

dech u svazků na jednu třetinu, ne-li na jednu čtvrtinu a u armády na polovinu, tj. pro štáb svazku ze 14–18 hodin na 4–5 hodin a pro štáb armády z 18–20 hodin na 9–10 hodin během 24 hodin (viz časový rozbor v čísle 5/1961) apod.

c) Při rychle se měnících situacích na frontě narůstá potřeba dodávat štábům mnohem častěji zprávy a informace o bojové činnosti vojsk a opačně vydávat podřízeným mnohem častěji doplňující rozkazy a nařízení. V době, kdy se začaly používat atomové zbraně, bylo možno dodávat štábům armády hlášení a informace každých 4–6 hodin a doplňující rozkazy a nařízení každých 6–8 hodin, bylo možné tyto dokumenty dodávat poměrně obsáhlou formou a při poměrně dlouhém časovém zatížení jednotlivých spojů. Např. k předání zprávy o 50 skupinách bylo třeba průměrně dálnopisem ne celou minutu, telegrafním klíčem 3–4 minuty. V soudobých podmínkách velení, kdy k dopravě jaderných náloží a jiných látek hromadného ničení na cíl je používáno raketových zbraní, bude třeba dodávat štábům armády základní hlášení a informace průměrně každé 2–4 hodiny, ne-li ještě dříve a základní i doplňující rozkazy a nařízení průměrně také každé 2 až 4 hodiny. To vyžaduje formu krátkých telegramů, krátce zatížit spoje a nakonec mechanizaci a automatizaci velení. Doby na předání zpráv a informací se musí zkrátit na několik vteřin.

Z předchozího rozboru možno provést tento závěr:

— do svazku včetně přejít na velení za pohybu jen z dvou míst velení — VS a TVS;
— pro štáb armády potřeba velení za jízdy může obsáhnout někdy až polovinu i více denní doby.

Tento závěr možno zdůraznit úvahou:

V jedné armádní útočné operaci v trvání 4 dnů může být provedeno ze strany protivníka během každých 24 hodin průměrně 20–25 atomových úderů s průměrnou tonáží jednoho úderu 40–50 kt. Vzhledem k tomu, že protivník povede obranný boj, bude nejméně polovina z nich pozemních výbuchů.

Prostorové a časové vykreslení radioaktivních stop např. jen poloviny těchto pozemních výbuchů do útočného pásma armády, širokého 120–150 km, při průměrné šířce jedné stopy 20–30 km a délce 150 až 200 km, ukáže, že štáby během útočné operace budou nuceny zůstat převážně v proudech. K rozvíjení velitelského stanoviště dojde zpravidla jen od štábu armády výše.

Z toho možné vývody pro opatření:

1. Druhé položení velitelského stanoviště svazků včetně druhého položení spojovacího uzlu považovat jako zálohu pro případ zničení prvního položení. Pokud jde o rozmístění této zálohy — mít ji připravenou v záložním prostoru pro případ atomového manévru velitelským stanovištěm nebo pro případ, kdy bude nutné z důvodu radioaktivního zamoření stávajícího velitelského stanoviště přemístit se mimo tento zamořený prostor.

2. Nutnost vnitřního vybavení našich štábních autobusů pro štábní práce za jízdy, což je závažná podmínka pro velení za jízdy. Dnešní situace je taková, že se naše štáby ve štábních autobusech zatím jen převážejí se svými osobními svrsky, stanovými příslušenstvím, bez jakékoli možnosti skutečné práce během jízdy. Podle mého názoru je zbytečné dožadovat se spojení za jízdy, nejsou-li vytvořeny ve štábních vozích minimální podmínky pro velení za jízdy.

Jediným vozidlem v naší armádě, které je přizpůsobeno k velení za pohybu, je zatím tzv. SOBOTA — jinak nazývaná pohyblivé velitelské stanoviště. Tato osobní rádiová stanice velitele armády nebo náčelníka štábu (nouzový typ osobní stanice pro výcvikové potřeby v míru) slouží však zpravidla k odpočinku některého příslušníka operačního oddělení za přesunu.

Vytvořením štábův podmínek pro práci za jízdy odpadne dnešní nereálný způsob přemísťování míst velení, kdy cílem přemísťování, např. velitelského stanoviště armády, je co nejrychleji naložit zařízení oddělení a osobní svrsky příslušníků oddělení do štábních autobusů, co nejrychleji se přemístit na připravené velitelské stanoviště v novém prostoru a tam se opět připravit k velení. O nějaké snaze velet za jízdy nikdo z našich štábů neusiluje. Od doby, kdy jsme začali provádět v naší armádě velitelsko-štábní cvičení v terénu s pojítky, bylo velmi málo případů velení za jízdy. A o přípravu spojení pro přemísťování míst

velení jen zřídka kdo projevil zájem a spojení vyžadoval — šlo zpravidla jen o přesun z místa A do místa B.

Nejen to, ale situace ve velení za přemísťování je dnes taková, že zpravidla náčelníci oddělení a velitelé druhů vojsk včetně nejvyšších funkcionářů velení armády, ve snaze zůstat na starém velitelském stanovišti co nejdéle a na novém velitelském stanovišti převzít velení, když je již jasno o jeho pohotovosti, přemísťují se na ně zpravidla ve svých osobních vozidlech i mimo danou osu přemístění rychlostí třeba i 100 km/hod., což ve skutečných bojových podmínkách na komunikacích nebude reálné. Při některých posledních cvičeních byly již také případy, že se titi čelní funkcionáři armády přemísťovali na nové velitelské stanoviště vrtulníky.

V tomto případě skutečně nemá kdo za pohybu velet a proto organizovat spojení za pohybu je zatím u nás vlastně zbytečné. A že dnes na to již prostředky máme, bylo několikrát prokázáno na zkušebních spojovacích cvičeních, včetně aktivní snahy našich spojovacích oddělení a spojářů vůbec — spojení za pohybu řešit a zabezpečit.

Soudobé skutečné bojové situace na komunikacích, jako např. několik současných radioaktivních stop v pásmu činnosti armády, na ose přesunu několik zničených měst nebo osad bez jejich možného průjezdu, stržené mosty, zatarasené soutěsky a úzká údolí apod. — to naše štáby zatím velmi zřídka řeší a překonávají. A že otázky velení je možno procvičovat již v míru v podmínkách nejvíce přiblížených skutečnosti (stačí jen časová omezení), to jistě všichni potvrdí. A zde je myslím příležitost, jak zkvalitnit naše velitelsko-štábní cvičení v terénu s pojítky a jak jejich průběh přiblížit co nejvíce polním podmínkám (viz rozkaz ministra národní obrany pro letošní výcvikový rok). Je proto třeba, aby ředitelství cvičení a rozhodčí služba soustředily svoji pozornost na otázky velení a potřebné situace skutečně a po stránce časové i reálně vyhrávaly. Zatím většina času a práce je již po 10 let věnována metodice příprav rozhodnutí, plánování a činnosti štábu na místech velení. Otázkám velení za pohybu a jejich reálnému časovému provádění byla až dosud věnována skutečně minimální pozornost.

Dříve než přikročím k otázkám vlastní organizace spojení, chci ujasnit pojem velení „za pohybu“, tj. které bojové fáze je třeba o od tímto pojmem chápat.

Velení „za pohybu“ podle mého názoru možno postavit jako nadřazený pojem pro:

A. Velení při přesunech.

B. Velení během přemísťování míst velení v průběhu útočné operace v hloubce nepřátelské sestavy, tj. při klasickém přemísťování míst velení, kdy při setrvání jednoho místa velení na místě, může se přemísťovat druhé místo velení téhož velitelství.

C. Velení v podmínkách, kdy při přechodu k pronásledování na celé frontě dojde v určitém časovém úseku k současnému pohybu všech částí operační sestavy armády včetně míst velení všech stupňů. Předpokladem tempo např. útočné frontové operace v této fázi bojové činnosti může dosahovat více než 100 km za 24 hodin a může nastat i případ, kdy vojska po mohutném atomovém úderu přejdou okamžitě na daném směru k rozhodné bojové činnosti.

První způsob, tj. velení při přesunech, má ještě tyto možné podmínky a varianty:

1. Velení při přesunech na velké vzdálenosti a to:

- v počátečním období války na vlastním území,
- během útočné operace, tj. v hloubce operační sestavy nepřítele.

2. Velení při přesunech blízko nepřítele, zpravidla jde-li o zasazení druhých sledů z chodu.

Každý z uvedených způsobů má své zvláštnosti ve velení a tím také i ve spojení.

Pro lepší pochopení ukáží nejdříve na několik **technických příčin ovlivňujících spojení za jízdy**, a to především z oboru rádiového spojení, které se v tomto případě stává základním druhem spojení. Jinak řečeno — spojení za pohybu je dáno především možností rádiového spojení. Hlavním kritériem je zde donosnost jednotlivých druhů rádiových stanic za jízdy. Ukáží proto na některé praktické technické jevy v donosnosti rádiových stanic za jízdy, proti rádiovému spojení na místě. O jaké jde rozdíly, je ukázáno na příloze č. 1 „Reálné donosnosti rádiových stanic“.

Z uvedené tabulky je vidět podstatná snížení donosnosti všech typů rádiových stanic za pohybu. Snížení např. u 200W stanice KV dosahuje při fonii asi $\frac{2}{3}$, při telegrafii (radiodálnopisu) asi $\frac{1}{2}$. Snížení u VKV stanic dosahuje při fonii rovněž asi $\frac{1}{2}$. Příčiny snížení donosnosti rádiových stanic za pohybu jsou podrobně rozebrány v článku ing. Dušana Černohorského a ing. Vratislava Vrány ve sborníku časopisu Spojář, čís. 1 z roku 1960 a nebudu se zde opakovat. Bylo by však účelné, aby si naši velitelé a pří-

služníci jejich štábů, v zájmu svého technického růstu, uvedení článek prostudovali a tak si osvětlili podstatu rádiového spojení za jízdy a tím i možnosti velení za pohybu. Bez znalosti uvedené teorie nemůže nikdo otázky velení za pohybu odpovědně řešit a tedy ani klást spojovacímu náčelníku reálné požadavky.

Z tohoto rozboru je možno udělat další zásadní závěry pro velení a spojení za pohybu.

1. Velení a tím i spojení za pohybu je třeba zásadně chápat a také prakticky provádět jako velení z **krátkých zastávek** při rozvinutí a nasměrování potřebných anténních systémů rádiových stanic.

2. Zabezpečení nepřetržitosti velení za pohybu je možno dosáhnout jen tehdy, když velitel, náčelník štábu a hlavní funkcionáři složek štábu (bezpodmínečně příslušníci operačního oddělení) se přesunují v příslušných rádiových stanicích a dávají tak předpoklady k velení za pohybu.

3. Do přemísťování, zaujímání a budování míst velení zavést v našich štábech **jednotný systém**, a tento systém plně zmechanizovat, např. zavést jednotnost ve vytváření skupin z jednotlivých složek štábu, jednotné základní schéma pro rozmísťování velitelského stanoviště, a to zvláště nyní při podstatně zvětšených plochách míst velení (VS svazku na ploše 8–10 km², armády na ploše 25–30 km² a frontu na ploše 100–150 km²).

4. Zabezpečit vnitřní rádiové spojení (rádiový dispečink) v prouděch míst velení jako součást spojení za pohybu.

* * *

A nyní možné **zásady organizace spojení při velení za pohybu** a to jen co do použití jednotlivých druhů pojtek a charakteristiky spojovacích soustav.

1. Při přesunech na velké vzdálenosti v počátečním období války

Podkladem pro organizování spojení se osvědčuje systém velení z pomocných velitelských stanovišť armády a svazků, jak ukazuje příloha č. 2. Pokud jde o vlastní řízení je zásadou, řídit přesun zpravidla „velením na sebe“, tzn. že hlášení orgánů pořádkové služby vychází od čáry výchozích míst směrem na pomocné velitelské stanoviště, umístované zpravidla ve středu pásma přesunu. Po překročení pochodových proudů čáry pomocných velitelských stanovišť přebírají řízení přesunu velitelská stanoviště v nových prostorech.

Při organizování spojení je třeba vycházet z těchto požadavků:

— organizovat jak spoje velitelské, tak spoje pro pořádkovou službu a vzájemně je využívat,

— budovat jen nejnútnejší spoje při zasažení minimálního počtu polní bojové spojovací techniky, kterou je třeba uchovat neporušenou pro použití v prostoru zasažení a pro vedení vlastní operace.

Pokud jde o jednotlivé druhy spojení, je až dosud zásadou zabezpečovat tyto přesuny linkovým spojením při využití jednak pronajatých vedení ministerstva dopravy a spojení a jednak stálých linkových sítí ozbrojených složek.

Zdvojení spojení organizovat podél pásma přesunu prostorové VKV rádiové sítě z pohyblivých retranslačních míst a spoje pohyblivými pojítky, pokud možno vrtulníky.

Směrová pojítka pak zasazovat jen v minimálním počtu (pokud možno je vůbec nepoužívat), aby byla plně k dispozici pro vybudování spojení v prostoru zasažení a dále během útočné operace.

Domnívám se, že uvedené zásady je třeba v soudobých podmínkách zveřejňovat a rozebrat z hlediska pravděpodobné bojové situace na našem území po prvním úderu zbraněmi hromadného ničení při zahájení války. K vytvoření představy této pravděpodobné bojové situace poslouží grafické vynešení možných nepřátelských atomových úderů na našem státním území, s okruhem působnosti tlakových vln a příslušných radioaktivních stop. Po vyhodnocení vzniklé pravděpodobné situace musí dojít spojovací náčelník armády nutně k těmto dvěma poznatkům:

1. Stálé linkové telekomunikační sítě na území našeho státu budou na delší dobu vyřazeny z provozu a to především dálkové spoje.

2. Směrová pojítka za přesunu nezasažovat a co nejrychleji je přesunout do prostoru zasažení armády, aby tam byly k dispozici pro vybudování potřebné spojové sítě. Z toho pro organizování spojení vyplývá závěr:

Jediným reálným spojením pro zabezpečení velení za přesunu v počátečním období války bude rádiové spojení, jak VKV organizované z pohyblivých retranslačních míst do celé hloubky pásma přesunu armády, tak i rádiové spojení KV stanicemi velkého výkonu (odporuje to ovšem ustanovení řádu Vševojsk-1-1 čl. 459 a Spoj-1-1 čl. 303, kde používání rádiového spojení za přesunu je zakázáno). Rádiové spojení zabezpečovat

(zdvojit) jedině spojením pohyblivými pojítky, především vrtulníky.

Na tuto skutečnost je proto třeba se připravovat již v míru a na cvičeních při přesunech na velké vzdálenosti v počátečním období války nebudovat ani linkové, ani směrové spojení. Současně hledat cesty, jak se v tomto případě bránit nepřátelskému rádiovému průzkumu. Velet bude nutno v každém případě zásadně jen formou rádiových signálů, zpracovaných pro konkrétní pásmo přesunu. Rovněž bude třeba přehodnotit náš předpis o pořádkové službě, který je jednak vzhledem k soudobým vysokým tempům a jednak k rychlé se měnícím situacím, nereálný.

Převádění svazků z jednoho směru rozhodující činnosti na druhý v rámci nena- dále změny úkolů armády bude v soudobých pohybových operacích normální bojovou činností. Např. nutno počítat s tím, že na zplánování přesunu 1–2 svazků štábem armády, jejich bojové zabezpečení, doručení rozkazů svazkům a na vlastní opatření u svazků s jejich vyražením z čáry výchozích míst, bude vyřezávána v soudobých podmínkách doba ne větší než 2–3 hodiny. Domnívám se proto, že např. systém regulačních čar a způsob řízení přesunů pořádkovou službou musí doznat, se zřetelem k tak krátkým dobám, podstatných změn.

Změny vidím v tom, že vzhledem k podstatně zvýšené rychlosti soudobých přesunů a časovému omezení příborů, větší se vzdálenost mezi regulačními čarami a jejich počet se podstatně zmenší. Mimo to se domnívám, že na organizování pořádkových prostorů, pořádkových úseků a jejich materiální i kádrové zabezpečení nebude zpravidla dostatek času.

2. Při přesunech na velké vzdálenosti v operační hloubce nepřítel, jakož i při přesunech blízko nepřítel

Zásada organizování spojení jak velitelského, tak i pro pořádkovou službu zůstává v platnosti tak jak uvedeno v předchozí části článku.

Přesuny těchto druhů se budou provádět zpravidla již prostorem s vybudovaným systémem vlastních pomocných spojovacích uzlů a to buď frontových nebo armády 1. sledu.

Proto při řízení přesunu bude účelné plně využívat vybudované již prostorové spojovací sítě, doplněné v určitých prostorech vlastní rádiovou sítí VKV z pohyblivých retranslačních míst.

Zabezpečení vrtulníkovými spoji nabývá ještě větší důležitosti.

3. Při přemísťování míst velení v průběhu operace

V tomto případě půjde o klasické velení za pohybu ze tří míst velení — VS, PVS a TVS armády. Zásadou musí být:

- zaměnitelnost velení z kteréhokoli místa velení,
- přemísťuje-li se velitelské stanoviště, přebírá na sebe tíhu velení představené velitelské stanoviště,
- tylové velitelské stanoviště přemísťovat zpravidla současně s velitelským stanovištěm,
- bez souhlasu štábu armády nesmí se přemísťovat velitelské stanoviště podřízených svazků.

Hlavní zásady spojení:

— Základním spojením během přemísťování velitelského stanoviště je opět rádiové spojení, a to jak KV, tak i VKV zdvojené pohyblivými pojítky.

— Systém spojení se bude opírat o normální rádiové síť, organizované pro vedení operace a vnitřní rádiové spojení v prouděch vlastního štábu. Je třeba hledat možnosti, jak řešit i činnost podací stanice za jízdy, začleněné do proudu štábu, hlavně v noci, neboť doručování rozkazů o změně úkolů a jiných doplňujících a pozměňujících nařízení bude v soudobých podmínkách velmi časté. Např. viditelné označení PS jak ve dne, ale zvláště v noci, přednostní právo pohyblivých pojítek na komunikacích, doručování dokumentů vrtulníky, podací stanici v proudu apod.

— Do rekognoskačních skupin štábů armád vyčleňovat jen nezbytný počet rádiových prostředků. Většinu jich přesunovat v proudu vlastního štábu.

— Udržovat nepřetržité rádiové spojení s velitelem rekognoskační skupiny nového prostoru velitelského stanoviště tak, aby podle vývinu situace na frontě mohlo dojít k rozvinutí nového velitelského stanoviště na kterémkoli jiném neplánovaném místě.

— Druhé položení spojovacích uzlů velitelských stanovišť armád přesunovat skoky zásadně mezi VS a PVS tak, aby ho bylo možno podle rychle se měnící situace na frontě bez velkých časových ztrát směřovat i třeba do neplánovaného prostoru. Rozkaz (signál) k jeho rozvinutí v novém prostoru vydat veliteli rekognoskační skupiny velitelského stanoviště tehdy, až jsou všechny předpoklady pro zaujetí nového prostoru VS. Bude to zpravidla v době, kdy vlastní štáb bude již na přesunu do nového prostoru VS. Jeví se výhodné, využít k tomu

první zastávku štábu. Po stránce časové jeví se účelné vydat tento rozkaz (signál):

- u spojovacího uzlu armády 2 hodiny,
- u spojovacího uzlu svazku 45 minut před příchodem vlastního štábu do nového prostoru VS.

V noci počítat asi se 100% časovým zvýšením. Předčasné rozvinutí spojovacích uzlů v novém prostoru může přivodit v dnešních rychle se měnících situacích na bojišti buď jeho ztrátu nebo nejméně narušení velení.

— Dojde-li z jakýchkoli důvodů ke zdržení v rozvíjení spojovacího uzlu na novém velitelském stanovišti (objeví se velkých zamořených prostorů, náhlá změna nového prostoru velitelského stanoviště), velet do jeho rozvinutí z proudu štábu a zamezit tak případnou ztrátu velení.

— V proudu vlastního štábu organizovat vnitřní VKV rádiové spojení mezi hlavními funkciónáři štábu.

— Menší část rádiových stanic mít zařazenou bezprostředně do proudů jednotlivých skupin štábu a obsazené jeho příslušníky. Větší část, jako pohyblivé rádiové vysílací středisko mít na konci proudu štábu, tj. u armády asi 8–10 km, a u svazku do 2 km za proudem poslední skupiny štábu. Toto pohyblivé rádiové vysílací středisko dálkově ovládat z proudu jednotlivých skupin štábu. V každém případě mít v provozu rádiovou síť míst velení, tj. VS v proudu, PVS a TVS na místě.

Při přemísťování VS bude se jevit výhodné, aby do zaujetí nového prostoru VS se velitel zdržoval na PVS a nevytvářel tak podmínky k současnému vyřazení několika hlavních funkciónářů velení v případě napadení štábu armády na přesunu.

Schematické znázornění spojení při přemísťování VS viz příloha č. 3.

4. Při pohybu celé operační sestavy

K tomuto čtvrtému způsobu může dojít v situaci, jak jsem se zmínil vpředu, kdy po mohutném atomovém úderu dojde na daném směru k pronásledování při tempu i více než 100 km za 24 hodiny. Prakticky se tento způsob dosud nikdy na cvičicích neřešil. Domnívám se, že k tomuto tempu může dojít jen po dobu určitého časového vymezení, než se podaří zálohám nepříteli naše útočící jednotky zdržet a naše pronásledování zpomalit.

Pokud jde o velení, dojde určitě ke sloučení PVS a VS; velení bude uskutečňováno jen ze dvou míst velení, tj. z VS a TVS, které budou trvale v pohybu.

Systém spojení musí být obdobný, jako

REÁLNÉ DONOSNOSTI RÁDIOVÝCH STANIC

Zpracováno dle praktických zkušeností velitelů rádiových jednotek

Příloha č. 1

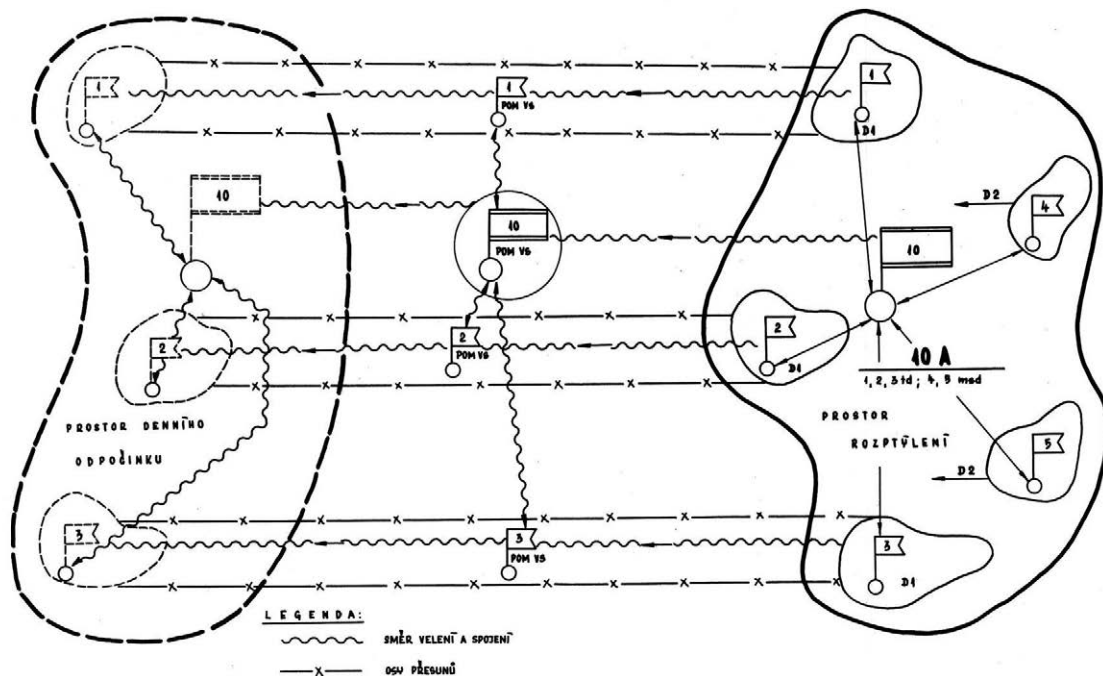
TAJNĚ

Typ rdst	Frekv. pásmo	do- ba	Druh provozu A1					Druh provozu A3, F3								Druh provozu F1 adlps					Poznámka
			za jízdy	výš. 10 m pr. 4m tyč	výš. 10 m př. šikmý papr.	vys. dipól př. šikmý papr.	vys. a př. dipól	za jízdy	prut 1,8 m	prut 2,7 m a víc	L-ant. nebo šik. papr.	výš. 10 m př. 4m tyč	výš. 10 m př. šik. papr.	vys. dipól př. šikmý papr.	vys. a př. dipól	za jízdy	výš. 10 m př. 4m tyč	výš. 10 m př. šikmý papr.	vys. dipól př. šikmý papr.	vys. a př. dipól	
Stanice VKV do 1 W	rovina	den						4	6	7	8										velmi závislé na terénu při přímé viditelnosti lze dosáhnout až 200 km
		noc						4	6	7	8										
	kopcov. terén	den						15	30	40	70										
		noc						15	30	40	70										
Stanice KV malá (6 W)	do 3 MHz	den	30				100	10							80						
		noc	15				60	5							50						
	od 3 MHz výše	den	25				158	8							90						
		noc	8				80	4							60						
Stanice KV střední (200 W)	do 3MHz	den	50	60	60	90	90	20				30	30	50	60	50	70	70	100	110	při použití odrazové vlny se dosahy zvyšují řádově ve stovkách km
		noc	40	50	50	70	70	10				15	15	30	40	40	60	60	80	90	
	od 3 MHz výše	den	60	70	70	100	100	15				20	20	40	50	60	80	80	120	130	
		noc	50	50	50	70	70	5				10	10	20	30	50	60	60	90	100	
Stanice KV velká (1 KW)	do 3 MHz	den	80	90	120	300	400	50				60	80	150	180		100	120	350	400	při použití odrazové vlny se dosahy zvyšují řádově ve stovkách km
		noc	50	60	100	250	300	40				40	50	100	100		70	90	300	350	
	od 3 MHz výše	den	90	110	150	400	500	60				70	80	150	200		110	140	500	550	
		noc	70	70	110	300	350	50				60	60	90	150		80	110	350	400	

LEGENDA: DRUHY PROVOZU
 A1 grafie – nemodulovaná
 F1 grafie – frekvenčně modulovaná
 A3 fonie – amplitudově modulovaná
 F3 fonie – frekvenčně modulovaná

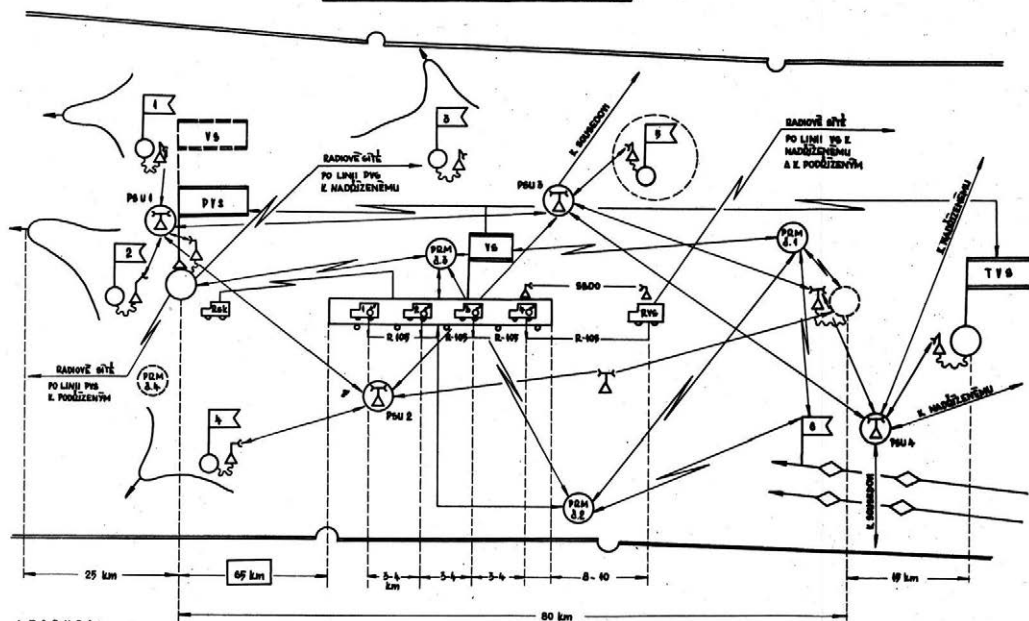
**SCHEMA VELENÍ A SPOJENÍ PŘI PŘESUNECH NA VELKÉ VZDÁLENOSTI SYSTÉMEM
POMOČNÝCH VELITELSKÝCH STANOVÍŠÍ**

TAJNĚ!
PŘÍLOHA 2

PROSTOROVÉ SCHEMA RADIOVÉHO SPOJENÍ PŘI PŘEMÍSTĚNÍ VELITELSKÉHO STANOVISTE ARMÁD

TAJNĚ!
PŘÍLOHA 3

LEGENDA:

REKOGNOSKAČNÍ SKUPINA
 KOLONA JEDNOTLIVÝCH SKUPIN ŠTÁBU

RADIOVÉ VYUŠAČÍ STŘEDISKO
 9800 SOUPRAVA BEZDRÁTOVÉHO OHLAŠOVÁNÍ

65 km V 60 km OD PLÁNOVANÉHO MÍSTA JS
SIGNÁL VELITELI RS K ROZVÝVNUTÍ NOVOHO
V ARMÁDĚ T.J. 2 hod PŘED PŘEMÍSTĚNÍM
ŠTÁBU

při přemísťování velitelského stanoviště a stane se zcela záležitostí rádiového spojení. Štáby pojedou v proudech, funkcionáři budou rozděleni do rádiových vozů a připraveni k velení za jízdy. Nepřetržitost spojení bude zcela závislá na dosahu rádiových stanic. Velící funkcionáři si musí být vědomi toho, že dosahy rádiových stanic v tabulce čís. 1 jsou konečné a nelze je již prakticky zvětšovat. Pod pojmem spojení „za pohybu“ je třeba rozumět spojení „za krátkých zastávek“; tato zásada bude platit tím více, čím bude docházet ke zvětšování vzdáleností mezi jednotlivými místy velení v důsledku rozdílných bojových situací na jednotlivých útočných směrech.

K udržení spojení vidím jediný reálný

způsob v tom, že se bude velet za krátkých zastávek, které bude nutno přesně časově zplánovat. Jinak řečeno, půjde o velení v plánovaných časových relacích, řízených štábem armády podle vývinu bojové situace, na tom kterém útočném směru. Ve stanovenou dobu pro relaci se jedoucí proudy štábů všech stupňů zastaví, popřípadě dojedou na místo výhodné pro rádiový provoz. Vydají potřebná nařízení podřízeným štábům a přijmou od nich hlášení o situaci na frontě.

Při praktickém provádění jistě se najdou další možné způsoby a proto je třeba tyto situace při cvičeních procvičovat a plnit tak rozkaz ministra národní obrany o výcviku v polních podmínkách.

* * *

Posláním článku je upozornit jak štáby, tak spojovací oddělení svazů a svazků na velmi vážné problémy ve velení a spojení za pohybu. Nekladl jsem si za cíl uvedené problémy řešit. Každý problém by si vyžádal samostatné pojednání. Bude proto třeba, aby k předneseným úvahám a možným řešením se vyjádřili hlavně příslušní funkcionáři od vojsk, kteří si je mohou s vojsky prakticky prověřit. Jde o vyvolání diskuse k otázce rádiového spojení při přesunech na velké vzdálenosti v počátečním období války, a k otázce dvou míst velení u svazků. Z řešení těchto problémů vyplývá nutnost revidovat i stávající předpis o pořádkové službě — Oper-51-2. Dále je nutno rozebrat otázky velení a spojení při pohybu celé operační sestavy, což nebylo dosud nikdy na cvičeních prováděno. Jde v podstatě o poměrně složité otázky, které pomůže vyřešit vzájemná diskuse; příslušní funkcionáři vševojskových svazků i příslušníci spojovacího vojska, přispějte svými připomínkami k objasnění těchto stále akutních problémů.

*Klaus Dopstný článek
o přemísťování.*

Organizace a přemísťování míst velení

Flukovník Luďvik Varvařovský

V dynamických podmínkách soudobé bojové činnosti nabývá na významu vše, co v jakékoli míře podporuje pevné, nepřetržitě a spolehlivé velení.

Z diskusí vedených při různých shromážděních, při velitelské a štábní přípravě a v různých kursech vyplývá, že mimořádnou pozornost přitahují především tyto otázky:

— členění jednotlivých míst velení, jejich předurčení a vzájemný vztah, personální a materiální vybavení;

— zásady rozmísťování míst velení v operační sestavě vojsk;

— nejúčelnější metody přemísťování míst velení v průběhu bojové činnosti.

Pokusme se na tyto otázky odpovědět z hledisek těch zkušeností, jež byly získávány při různých příležitostech v letošním výcvikovém roce.

* * *

Zkušenosti ukázaly, že u velitelství svazků, armád a frontů, je **bezpodmínečně nutné** současně organizovat **tři místa velení**: velitelské stanoviště (VS), předsunuté velitelské stanoviště (PVS) a tylové velitelské stanoviště (TVS). U útvaru se organizuje velitelské stanoviště a tylové velitelské stanoviště, které je současně záložním velitelským stanovištěm. K této organizaci došlo jednak z důvodů bezpečnostních, nebo chcete-li protiatomových (tj. zabránit nepříteli vyřadit celé velitelství jedním jaderným úderem), dále proto, aby velitel a štáb měli dostatek klidu ke své práci, ale současně byli blízko k vojskům v rozhodujících obdobích bojové činnosti (měli v blízkosti vojsk alespoň určitou část velitelství pro řešení různých nepředvídaných případů a pro pomoc VS) a konečně i z důvodů včasného přemísťování míst velení v průběhu boje a operace (lépe a rychleji bude možné za vojsky přemísťovat tři menší části, nežli celé velitelství najednou). Tato kritéria jsou všeobecně známa a uznávána, nejsou nová a není proto důvodu je široce rozebírat. Ostatně na řadu těchto problémů odpovídá plk. Pekař ve svém článku „Spojení v systému velení v soudobé útočné operaci“ (viz Vojenskou mysl č. 5/1961). Bude proto účelnější pozastavit se u těch problémů, které tak říkajíc nevešly ještě do krve nebo vzbuzují u některých příslušníků štábů stále ještě určité pochybnosti. Především jde o problém, které z těchto tří míst je hlavním místem velení a zda je tímto hlavním místem stále nebo pouze v určitých obdobích. Otázka se nejlépe vysvětlí, když si

ujasníme poslání jednotlivých míst a jejich vzájemný vztah.

Zkušenosti ukázaly, že hlavním místem velení je VS. Proč? Je to především proto, že prostor pro VS se vždy vybírá tak, aby bylo zabezpečeno rozptýlené a skryté umístění jeho příslušníků i technických prostředků velení, nepřetržitě fungující spojení, spolehlivá obrana a ochrana (především PVO a PAO), čili krátce, aby dával co nejvíce výhod a možností pro **zabezpečení spolehlivého a nepřetržitého velení celé operační (bojové) sestavy** a udržování styku se sousedy a nadřízeným velitelstvím. Právě z těchto důvodů se na tomto místě řeší všechny zásadní otázky operace (boje) a proto zde, až na určitá kratší období, je trvale přítomna většina hlavních funkcí, především velitel, náčelník štábu, náčelník operačního oddělení (operační správy), velitelé druhů vojsk a náčelník politického oddělení. Je-li VS vybráno tak, aby všem těmto podmínkám vyhovovalo, pak je samozřejmé, že velitel svazku (armády, frontu) se bude zdržovat především zde, protože právě na tomto místě bude mít nejvýhodnější podmínky k tomu, aby se svým štábem vyřešil všechny rozhodující problémy jak v období přípravy operace (boje), tak i v jejích průběhu. Tím je také zodpovězena otázka, proč není hlavním místem velení např. PVS (ZVS) nebo jiné místo, na něž se velitel na určitou dobu přemístí. Uvědomíme-li si, že např. soudobé armádní útočné operace trvají maximálně 3–5 dní, někdy i méně, pak je zřejmé, že již po ukončení prvního, nejpozději však

druhého dne operace musí velitel se svým štábem přistoupit k plánování další operace, což je novým důvodem k jeho pobytu na VS. U divize, již se úkoly určují zpravidla na období 24 hodin, je pak samozřejmé, že každý den se musí plánovat bojová činnost na příští den. V operaci (boji) mohou sice nastat okamžiky, kdy bude nutné, aby velitel vyjel do vojsk, aby osobně vyřešil určitou obtížnou situaci na některém úseku fronty nebo jiný závažný, zpravidla však vždy dílčí úkol. A takovéto výjezdy velitele vyžadují obvykle pouze několika hodin a nikoli celé dny. Podle povahy úkolu bere s sebou velitel omezený počet pracovníků štábu, většina štábu zůstává na místě. Zkušenosti současně ukazují, že takové momenty se nevyskytují každou hodinu, ale dvakrát — třikrát, snad i čtyřikrát — pětkrát v průběhu celé operace, nebo jednou — dvakrát denně v boji svazku. Čím vyšší velitel a čím kratší operace, tím méně podobných závažných důvodů jej nutí k opuštění VS. Zmíněné zkušenosti a poznatky jsou jistě dostatečným argumentem k tomu, že hlavním místem velení je VS a že případná dočasná nepřítomnost velitele toto jeho poslání a předurčení v žádném případě neruší.

Jak je tomu nyní s předsunutým velitelským stanovištěm? Praxe z různých cvičení ukazuje, že **pro zřízení VS hovoří především tyto závažné důvody:**

- zabezpečit nepřetržitě a pevně velení vojskům i v těch případech, kdy VS (popřípadě i TVS) bude vyřazeno z činnosti nebo nebude z jakýchkoli důvodů schopné řídit činnost vojsk;

- mít část velitelských v blízkosti vojsk (zpravidla na rozhodujícím směru činnosti), aby bylo možné pomáhat velitelskému stanovišti ve velení, provádět různé kontroly přímo ve vojscích, řešit různé naléhavé případy přímo na frontě apod.;

- zabezpečit pro velitele vhodné pracovní podmínky v případě jeho výjezdu do vojsk, aniž by při tom bylo nutné oslabovat VS o značnou část jeho pracovníků;

- zabezpečit velení vojskům v době přemístování VS (i když nelze ustoupit od požadavku, aby VS velelo i za přesunu, je přece jen jasné, že v období přemístování je velení vždy ztíženo).

Uvedené důvody dostatečně jasně ukazují, že **PVS se musí zřizovat současně s VS**, tedy již v přípravném období operace (boje) a že musí být personálně i materiálně vybaveno tak, aby alespoň pro přechodnou dobu mohlo „vzít na sebe velení“. Proto se

na PVS svazku, armády a frontu umísťuje zástupce velitele a část důstojníků štábu, druhý vojsk, speciálních vojsk a služeb s nutnými spojovacími a dopravními prostředky a pomocnými jednotkami. U štábu armády a frontu je výhodné mít na PVS i 2–3 důstojníky leteckého štábu. Počet pracovníků z jednotlivých složek štábu je odvislý od velikosti a významu příslušné složky a konkrétního úkolu PVS v té které situaci. V období přípravy operace může být účelné, aby zástupce náčelníka štábu pracoval na VS a teprve před zahájením operace se přemístil na PVS a vzal s sebou druhopisy všech nejdůležitějších dokumentů nutných pro zabezpečení velení z PVS. Taktická zásada je účelná i pro zástupce hlavních složek štábu (např. zástupce náčelníka oper. odd., odd. průzkumu, spoj. odd., zástupce velitelů druhých vojsk apod.). Materiální vybavení musí být také, aby sice nenarušilo vysokou pohyblivost PVS (při průměrných tempích 100 km za den a skocích 30 až 40 km se PVS armády musí přemístit dvakrát — třikrát za 24 hodin, PVS frontu zpravidla dvakrát), avšak současně zabezpečilo alespoň **nejnutnější přímé spojení s podřízenými, nadřízenými a sousedy** a provedlo nutné přípravy k případnému přijetí velitele.

Tuto praxi je možno dobře uplatnit i na stupni svazek s tím rozdílem, že na PVS svazku bude možné vyčlenit jen velmi omezenou skupinu pracovníků.

Při řešení otázek velení setkávali jsme se často s tím, že místo PVS bylo zřizováno záložní velitelské stanoviště (ZVS). Zdá se, že tento problém není prozatím vyřešen s konečnou platností. Osobně jsem však přesvědčen, že podstata problému není v názvu tohoto místa velení, ale v jeho poslání. Rozhodujícím kritériem je zde skutečnost, že velitelská stanoviště jsou vyhledávaným cílem pro jaderné údery a že je proto bezpodmínečně nutné mít kromě VS ještě další článek v systému velení, takový článek, který bude schopen okamžitě se ujmout řízení vojsk, bude-li VS vyřazeno. Toto místo tvoří tedy skutečnou aktivní zálohu velení a proto se zdá účelné nazývat je ZVS. Vezme-li se na druhé straně v úvahu, že se toto místo zřizuje blíže vojskům nežli VS (zpravidla především proto, aby bylo možné rychle a na místě reagovat na náhlé změny situace, k nimž, v důsledku oboustranného používání jaderných zbraní, může na frontě docházet), pak je možné nazývat je PVS. Avšak ani tato okolnost nemění nic na tom, že toto místo

zřizujeme především proto, aby bylo zabezpečeno velení pro případ vyřazení VS.

Konečně ještě jednu připomínku. Někteří soudruzi jsou toho názoru, že PVS má připravovat prostor pro nové VS a jakmile se VS přemístí do prostoru PVS a znovu převezme velení na sebe, má se PVS skoky přemísťovat dále. I kdybychom nepřihlíželi k tomu, že prostor PVS zdaleka nemůže postačovat pro rozmístění VS, pak musíme v každém případě přihlížet k tomu, že zájezd a úplné rozvinutí VS (hlavně na stupni armáda a front) trvá 2—4 hodiny a že tudíž po tuto dobu bychom se vystavovali nebezpečí, že by mohla být jedním úderem současně vyřazena dvě místa velení. Kromě toho není ani praktické, ani výhodné riskovat možnost smíchání jednotek a materiálu obou míst velení.

Nakonec ještě stručně o tylovém velitelském stanovišti. Pro ně platí v podstatě tytéž zásady jako pro VS. Rozdíl je pouze v tom, že na TVS se řeší především otázky materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení operace (boje) a proto se zde umísťuje zástupce velitele — náčelník týlu se svým štábem, s odděleními jednotlivých služeb a s těmi složkami operačního štábu, jejichž přímá přítomnost na VS není pro přípravu a vedení operace (boje) bezpodmínečně nutná. Zkušenosti ukazují, že pro zřizování TVS platí stejná kritéria, jako pro VS. Aby však bylo zabezpečeno spolehlivé velení v materiálně technických a zdravotnických otázkách i pro případ vyřazení TVS, je účelné a nutné, aby kromě tylové skupiny na PVS byl na VS zástupce náčelníka týlu s několika důstojníky z nejdůležitějších složek týlu.

Takové členění zabezpečuje kontinuitu velení prakticky ve všech situacích. Bude-li vyřazeno VS je možné nové VS vytvořit z příslušníků PVS a tyto doplnit jednak z důstojníků TVS a dále z kádrových a materiálových záloh nadřazeného velitelství. Bude-li vyřazeno PVS, je možné nové PVS vytvořit z VS a TVS. Bude-li vyřazeno TVS, je možné nový štáb týlu tvořit z tylové složky VS a PVS a doplnit je důstojníky z tylových útavů a zařízení.

* * *

Tím bylo zdůvodněno členění jednotlivých míst velení i jejich vzájemný vztah. Podívejme se nyní na některé problémy spojené s jejich rozmísťováním. Jak bylo řečeno již v začátku, nebudeme rozebírat známá a prověřená kritéria a obrátíme pozornost opět tam, kde zůstávají ještě určité

nejasnosti. Takovými spornými otázkami jsou např. otázky:

- velikost prostoru pro jednotlivá stanoviště;
- volba terénu.

Aniž by se podrobně rozebíraly počty lidí, techniky apod. na jednotlivých stupních velení (údaje jsou příslušníkům našich štábů známy a jsou názorně uvedeny v schématech zmíněného článku plk. Pekaře ve VM č. 5/1961), je možné říci, že ve všech případech se při určování velikosti prostoru pro VS, PVS (ZVS) a TVS střetávají dva protichůdné požadavky:

- požadavek spolupráce a snaha pracovat rychle, ekonomicky a bez ztrátových časů nutí rozmísťovat pracoviště co nejblíže k sobě;
- požadavky OPZHN nutí pracoviště rozptylovat.

Vlastnosti soudobé techniky dokazují, že přednost mají požadavky OPZHN, které v nymějších podmínkách jsou určující. Ty nutí k rozptylování. Spolupráci, rychlost a ekonomičnost v práci třeba zabezpečit především technickým vybavením štábů (dispečink, všechny druhy spolehlivých pojtek, určitá materiální soběstačnost každé složky) a samozřejmě i účelnou metodou a stylem práce, aby se zamezilo časovým ztrátám.

Přihlédneme-li se k těmto požadavkům a k počtu lidí a techniky na jednotlivých stupních velení, pak je možno říci, že zkušenosti si vynucují rozmísťovat

- VS frontu na ploše asi 100 km², PVS frontu na ploše asi 4—6 km², TVS frontu rovněž asi 100 km²;
- VS a TVS armády každé na ploše přibližně 20 km², PVS armády — 2—3 km²;
- VS a TVS divize každé na ploše asi 4—5 km², PVS divize — do 1 km².

Tím nejsou myšleny pouze prostory pro jednotlivá pracoviště, ale i prostory pro spojovací, zabezpečovací a pomocné jednotky příslušných míst velení. Např. u PVS (ZVS) frontu na ploše 4—6 km² budou rozmístěna nejen pracoviště složek umístěných na PVS, ale i rádiové vysílací středisko, spojovací prapor (rota) PVS, velitelská (provozní) rota PVS, podací stanice, místo pro cizí vozidla apod. Na druhé straně tato zkušenost nikterak neznamená, že pracoviště jednotlivých složek je možné rozmísťovat od sebe na vzdálenost několika desítek metrů. Např. u VS frontu budou na ploše zhruba 100 km² i jeho spojovací, pomocné a zabezpečovací jednotky, přičemž jednotlivá pracoviště nebo skupiny určitých

pracovišť budou vzdálena třeba i několik kilometrů. Hlavním pracovištěm bude to místo, kde bude velitel, náčelník štábu, operační a zpravodajská správa. Tato pracoviště, která tvoří srdce a mozek VS, budou od sebe vzdálena několik málo set metrů. Avšak další skupiny pracovišť (i když podle povahy práce bude mezi nimi vzdálenost třeba jen 200–300 m) budou od tohoto centra VS vzdáleny na 1–2–3 km (např. ženijní a chemické oddělení mohou být od sebe vzdálena třeba jen 300 m, avšak od velitele 2 km). Podobně tomu bude i na TVS, kde počet lidí a techniky je přibližně stejný, často však i vyšší než na VS.

Je pochopitelné, že na stupni armády a svazku budou jednotlivé vzdálenosti úměrně kratší i když zásady zůstávají v podstatě tytéž.

Vzniká otázka, zda toto rozptýlené rozmístění nebude na újmu práce. Nebylo by správné nevidět, že určité těžkosti mohou vzniknout. Je jim však možno předejít jednak účelnou organizací práce a jednak promyšleným vnitřním spojením (linkovým i automobilním). Např. v důležitých momentech plánování i vedení operace bude např. velitel armády požadovat, aby kromě náčelníka štábu a náčelníka operačního oddělení měl u sebe i velitele některých druhů vojsk. Tito funkcionáři jsou však při své práci odkázáni na pomoc svých štábů, jež však není možné soustředit na operačním oddělení. Takový problém se dá účelně vyřešit tím, že se zřídí operační sál, v němž mají velitelé druhů vojsk připraveno přímé telefonní spojení na svou složku. Velké vzdálenosti mohou být příčinou zvýšené autodopravy uvnitř VS — snaha neztrácet čas bude nutit složky jezdit. Tento problém je opět možné řešit periodickou autoslužbou (auto-dispečink), kterou podle pokynů náčelníka štábu organizuje správce štábu. Spojení mezi složkami bude tak obstarávat minimální počet vozidel (1–2 auta), která v pravidelných časových lhůtách skrytými cestami budou cirkulovat po určené trase.

Tolik k prostorovému rozmístění. A nyní k volbě terénu. Volit místa velení v lese nebo v osadách? Možné je to i cno i kombinací obou způsobů. Budeme-li se držet shora uvedených směrných čísel, zjistíme, že na mnohých úsecích terénu nenajdeme lesy uvedených rozměrů. V takových případech rozmístíme VS (TVS) v několika lesích. Např.: skupinu velitele s náčelníkem štábu, s operačním oddělením a oddělením průzkumu v jednom lese (o ploše alespoň 1 km²), štáb raketového vojska a dělostře-

lectva v druhém lese, ženijní a chemické oddělení ve třetím lese, atd., přičemž vzdálenosti mezi jednotlivými lesy budeme hledat takové, jako při rozmístění VS ve velkém lese (tj. 1–3 km od sebe). Nebude-li tolik menších lesů, využijeme kombinace les—osada, tj. některá pracoviště v lese, jiná v osadách.

Nebudou-li lesy vůbec k dispozici nebo budou nepřístupné (např. bažinaté) nebo budou velmi malých rozměrů, budeme využívat osady.

Osady mohou být vhodným místem pro rozmístění míst velení zvláště v průběhu bojové činnosti a při nepříznivých povětrnostních podmínkách; při jejich používání je však nutné pamatovat na tyto zásady:

- volit osady stranou hlavních cest a maximálně v nich omezit pohyb;

- pamatovat na to, že pro VS a TVS frontu a armády bude zapotřebí několika osad, zpravidla větších;

- osady nutno evakuovat od civilního obyvatelstva.

Chť by upozornit, že tato poslední podmínka je těžko proveditelná v mírovém období. Z důvodů národohospodářských není možné z osad odsunovat civilní obyvatelstvo a z důvodů utajení není opět možné nevyklizené osady používat. Proto se na cvičeních uchylujeme téměř výhradně do lesů, což je ovšem na újmu získávání zkušeností, jak organizovat místa velení v osadách. Považují proto za účelné rozšířit naše praktické návyky v zaujímání míst velení tím, že je budeme zaujímat i v osadách a že pro tyto nácviky použijeme vhodných, alespoň částečně zachovalých osad v našich VVP.

Jsou-li naopak k dispozici rozsáhlé lesy, je účelné jednotlivá pracoviště, nebo skupiny pracovišť velitelství rozmístovat blíže k okrajům lesů; uvnitř lesa jen tehdy, jedná-li se o les dobře udržovaný s dostatečným množstvím lesních cest a průseků, aby byla zabezpečena jednak cirkulace mezi pracovišti a především možnost rychlého opuštění prostoru.

Při rozmístování míst velení v průběhu bojové činnosti je možné rozmístit VS (TVS) i podél osy přesunu (ve vhodných úkrytech a skrytech) po skupinách. Při dodržování shora uvedených vzdáleností budou pak např. jednotlivá pracoviště VS frontu rozptýlena po ose přibližně 10 km dlouhé, VS armády po ose asi 4–5 km dlouhé. Pochopitelně, že takové řešení bude vhodné jen tehdy, jde-li o rozmístění na kratší dobu, nebo je-li podél dané osy dostatek vhodných prostorů (lesů, osad apod.).

Zvláštní pozornost nutno věnovat zabezpečení a utajení míst velení. Početní stavy strážních jednotek velitelství nebudou nikdy tak vysoké, aby uvedené rozsáhlé prostory bylo možné neprodyšně uzavřít. Zkušenosti ukazují, že tento nedostatek lze účinně odstranit několika zónami strážního zajištění; např. přístupy k jádru místa velení (tj. k pracovištím štábu) jsou na vnějším obvodu uzavřeny sestavou spojovacích, provozních, dopravních a pomocných jednotek, popřípadě i některými zálohami (chemická, ženijní apod.); další zónu (kruh) střežení tvoří strážní jednotky, které uzavírají bližší přístupy k jednotlivým pracovištím, nebo skupinám pracovišť a konečně poslední zónu, rozmístěnou v bezprostřední blízkosti pracovišť je možné vytvořit z řidičů a jiného pomocného personálu. Všechny tři zóny jsou ještě zhuštěny stanovišti pořádkové a regulační služby, chemickými hlídkami, podacími stanicemi, parkovišti vozidel apod.

Utajení se docílí jednak tím, že vlastní místa kde jsou rozvinuta stanoviště velitelství smí být známa jenom přísně omezenému okruhu osob a jednak zmíněným již rozptýlením, ukázněným a skrytým zaujímáním stanovišť, jejich vzorným maskováním s maximálním využitím všech vlastností okolního terénu a v neposlední řadě omezením provozu a pohybu uvnitř velení, jakož i způsobem osvětlování a vytápění pracovišť a míst pro odpočinek osob. Je zakázáno mít jakákoliv označení a nápisy v prostorech, kde jsou místa velení rozvinuta. Směrovky se smluvenými značkami označují pouze sběrnou zprávu a stanoviště dozoru na spojení, jakož i úseky terénu (cest), kde je zakázán pohyb aut a lidí. Mluví-li se o maskování, pak třeba vzít na vědomí, že maskovat se musí nejen stany a vozidla, ale i všechna ženijní opatření (výkopy apod.). Že spojovací kabely je nutné zakopávat, že v blízkosti míst velení a tím méně uvnitř nesmějí být rozdělavány ohně a nesmí se jezdit s plnými světy. Pořádková a regulační služba musí zabezpečit, aby již od rozchodů na vnějším obvodu VS (TVS, PVS) nebylo používáno jiných světel nežli „Notek“ a aby do blízkosti pracovišť nebylo vpuštěno žádné vozidlo, které nemá příslušné povolení. Rádiová a směrová vysílací střediska je nutné umísťovat rozptýleně, stranou pracovišť štábu (u PVS, do 2–3 km, u VS a TVS do 10–15 km).

V soudobých podmínkách nabývá zvláštního významu letecké spojení. Přistávací plochy pro kurýry a spojovací letouny a vrtulníky se staly nedílnou součástí míst

velení. To znamená, že vyhledat a připravit tyto prostory je soustavnou povinností štábů, jmenovitě jejich rekonoskačních skupin a spojovacích jednotek. Přistávací plochy musí být na takové vzdálenosti, aby startování a přistávání letounů neprozrazovaly místo velení a proto se volí při nejmenším na vnějším obvodu prostoru, určeného pro VS (PVS) popřípadě i TVS, nebo i dále. Mezi přistávací plochou a operačním oddělením musí být linkové spojení, u přistávací plochy musí být spojovací personál s vytyčovacími a signálními soupravami, pomocný personál pro ukrytí letounů a 1–2 auta pro odvoz osob přilétajících na VS (PVS, TVS).

Tolik stručně o některých nových, popřípadě upřesněných zkušenostech o rozmístování míst velení

*

Konečně několik poznámek k přemísťování míst velení.

Orgánem zabezpečujícím včasnou přípravu nového místa velení je rekonoskační skupina. Její síla a složení je závislá jednak na příslušném velení a jednak na konkrétním úkolu, který jí v novém prostoru očekává. Přestože v podrobnostech mohou být tyto úkoly různé, v podstatě mají vždy mnoho společného a proto dnes je složení, síla i vybavení těchto skupin na jednotlivých stupních velení v podstatě ustáleno a našim štábům známo. Všimněme si však toho, že v soudobých podmínkách může být prostor, předurčený pro VS (PVS, TVS), v době kdy se o jeho volbě rozhoduje, zcela v pořádku, ale v době, kdy jej rekonoskační skupina dosáhne může být zamořen, zatarasen, zapálen apod., nebo nemusí vyhovovat vzhledem k náhlé změně situace. Z těchto skutečností plynou pro štáby tři základní povinnosti:

— zabezpečit rekonoskační skupinu ženijními a chemickými jednotkami k provedení radiačního a chemického průzkumu, k odtaracení prostoru a příslušným ženijním úpravám;

— vysílat rekonoskační skupiny s dostatečným časovým předstihem, aby mohly tyto práce provést;

— udržovat s rekonoskační skupinou nepřetržitě spojení, aby ji bylo možno usměrnit do jiného prostoru v případě, že zvolený prostor je v takovém stavu, že nebude možné jej upravit, nebo že nevyhovuje vzhledem k náhlé změně situace.

Při této příležitosti bych chtěl upozornit na to, že rekonoskační skupině VS

(TVS) může do jisté míry **pomáhat i personál PVS**. PVS má totiž před rekognoskační skupinou VS (TVS) zpravidla určitý náskok časový, který je dán jednak tím, že PVS se zřizuje blíže vojskům nežli VS (TVS) a že se začíná také dříve přemísťovat, a proto se může do určité míry seznámit s prostorem předurčeným pro nové VS ještě před příchodem rekognoskační skupiny a upozornit ji, které prostory vyhovují pro rozmístění VS a které ne a jaké jsou do těchto prostorů možnosti zájezdu.

Tyto informace budou pro rekognoskační skupinu VS značnou pomocí a podstatně urychlí podrobnější průzkumy nutné pro rozmístění jednotlivých součástí a pracovišť VS. Tato praxe nikterak nevylučuje možnost, aby podobnou úlohu plnila pro PVS rekognoskační skupina VS, jestliže se do určeného prostoru dostane dříve nežli PVS.

Praxe ukázala, že je **účelné neměnit složení rekognoskačních skupin** a jejich pomocných jednotek. Tam, kde to bylo dodržováno bylo dosaženo značných rychlostí při přesunech i v přípravě nového VS. Pochoďové proudy v počtu 15–50 vozidel se přesunovaly i v noci průměrnou rychlostí 30–40 km, v některých případech i více, rekognoskace a práce 1. pořadí nutné pro přijetí VS byly ukončovány za 3–4 hodiny. (některé práce jako např. postavení oper. sálu včetně jeho osvětlení, spojení a zařízení za 30–50 minut po zájezdu). Úplného rozvinutí spojovacího uzlu frontu bylo dosaženo za 4 hod. (norma je 6 hod.). Vysokých rychlostí v přesunech míst velení bylo dosahováno přesto, že nebyla organizována žádná regulační a pořádková služba. Jednotlivé proudy vedli důstojníci podle mapy; do nepřehledných míst se vysílali předem motocyklisté, kteří po zjištění situace počkali na proud, provedli jej obtížným místem a opět vyjžděli vpřed. Osvěd-

čilo se mít u velitele proudu a na konci proudu jednu rádiovou stanici malého dosahu k řízení přesunu a ke sledování zda všechna vozidla jsou na místech. Pořádková regulační služba se začala organizovat teprve v blízkosti VS (PVS, TVS) zpravidla na vnějším obvodu na těch křižovatkách, odkud bylo nutné dirigovat jednotlivé skupiny do jim vykázaných prostorů a kde bylo třeba zabránit tomu, aby do prostoru pracovišť štábu vyjžděly nepovolené osoby a zbytečná vozidla. Toto opatření je nutné i pro ten případ, že některé z míst velení je vyřazeno a že na nezasažené místo mohou přijíždět jednotlivci i skupiny z vyřazeného místa v různém stavu a z různých směrů. Přísný pořádek a organizovanost v přijímání příslušníků vyřazeného místa velení je jednou ze záruk udržení pevného a nepřetržitého velení a nutnou podmínkou pro novou organizaci štábu a jeho rozčlenění na nová místa.

Některé štáby používaly při přemísťování VS i takový způsob, při němž se personál a materiál VS přemísťoval postupně po jednotlivých odděleních tj. ve skupinách po třech až pěti vozidlech. Tím bylo dosaženo poměrně značných rychlostí jak při zrušení VS, tak při jeho přesunu a rozvinutí na novém místě. Domnívá se, že tento způsob, při veškerých svých výhodách, bude velmi těžko proveditelný ve skutečných bojových situacích. Uvědomíme-li si, že ve vlastním týlu může být v soudobých podmínkách mnoho prostorů zamořených vysokou radioaktivitou, že tam mohou zůstat rozbité nepřátelské jednotky, mohou se v něm pohybovat průzkumné a diverzní skupiny, pak je skutečně otázkou, zda tyto postupně se přemísťující a do jisté míry osamocené skupiny a části VS (TVS) dosáhnou v pořádku, včas a bez ztrát nových prostorů a zda tedy tento způsob zaručuje plynulé a spolehlivé velení.

K pevnému, nepřetržitému a spolehlivému velení pomáhá účinně nejen personální a technické vybavení štábů, ale i účelná a soudobým podmínkám odpovídající volba prostorů pro jednotlivá místa velení, členění těchto míst na sledy, přísný režim a pořádek na nich jak na místě, tak za přesunu. Ukázat na některé nové, nebo nově chápané zásady a zkušenosti v této oblasti činnosti štábů bylo cílem tohoto článku. Úkoly stojící před námi v dohledné době jistě pomohou tyto zkušenosti obohatit o další poznatky. Bude proto jenom účelné, nezůstanou-li tyto poznatky nepovšimnuty a budou-li při štábních nácvičích a různých cvičeních dále zkoušeny, prohlubovány a v našem vojenském tisku zveřejňovány.

Některé zkušenosti z plánování a provádění jaderných úderů štábem vševojskové armády a štábem divize

Major Vincent Vasilko

Soudobý boj je bojem vševojskovým. Vyznačuje se využitím atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, hromadným zasazením pozemních vojsk s nejrůznější bojovou technikou, raketových zbraní, letectva a vzdušných výsadků. Tyto síly a prostředky umožňují zasazovat nepříteli překvapivé a ničivé údery do velké hloubky a v krátké době jej zničit.

Hlavním prostředkem ničení v soudobé operaci a boji jsou jaderné zbraně. Jejich vlastnosti dovolují spolehlivě a téměř okamžitě ničit a umlčovat živou sílu nepřítele na velkých plochách a způsobit mu rozhodující ztráty na technice.

Jaderné zbraně ve spojení s raketovými nosiči tvoří zbraň, která je velmi pohyblivá, těžko zranitelná, nezávislá na meteorologických podmínkách a PVO nepřítele. Značný dostřel a mohutný účinek raketových zbraní s nukleární náplní umožňuje velitelům rozhodujícím způsobem ovlivnit průběh operace.

Jaderné zbraně je výhodné používat hromadně a s překvapením. Jedině tak je možno dosáhnout zásadního zvratu situace. Z toho hlediska je třeba velení těchto prostředků centralizovat, a to zejména při přípravě operace a v rozhodujících fázích boje, soustředit je v rukou velitele frontu a armády (divize) a používat je po provedení a důkladném uvážení a přesných propočtech.

Charakteristické rysy soudobé operace kladou vysoké nároky na rychlost rozhodování a použití jaderných zbraní, okamžité využití úderů pozemními vojsky a důkladnou znalost situace vojsk. Z hlediska těchto požadavků a k zvýšení úderné síly divizí jsou do organizace tankových a motostřeleckých divizí začleněny raketové prostředky (oddíl vojskových raket), kde situace jejich vojsk je přehlednější a na některých úsecích dokonce pozorovatelná, kde zprávy o situaci vlastních vojsk docházejí rychleji a kde je k dispozici

tolik sil a prostředků vojskového průzkumu, kterými je možno zabezpečit stálý přehled o situaci nepřítele a současně provést vhodný výběr cílů pro jaderné údery.

Začleněním raketové jednotky do organizace divize a přidělování jaderných granátů divizím nutí štáb divize najít správnou organizaci práce velitele a štábu divize k účelnému využití raketových prostředků. S cílem zabezpečit rychlé a včasné provedení úderu na základě důkladné znalosti situace nepřítele a situace vlastních vojsk.

Jaderné zbraně používané hlavně v raketách umožňují dosáhnout překvapení, vytvářet rychle převahu v silách a prostředcích na požadovaných směrech, ničit spolehlivě a téměř okamžitě velká uskupení nepřítele, získávat iniciativu a přecházet do rozhodné činnosti.

Vzhledem k těmto vlastnostem raketových zbraní je velitel a náčelník štábu povinen věnovat značnou část svého času otázce použití jaderných zbraní. Plánování a použití jaderných zbraní je složité a velitel i náčelník štábu je povinen tuto problematiku zvládnout tak, aby mohl štáb řídit, usměrňovat a kontrolovat. Velitel (nebo náčelník štábu) osobně rozhoduje o použití jaderných zbraní, včetně cíle, epicentra, (centra), druhu a doby provedení výbuchu, ráže a nosiče jaderné nálože.

K zabezpečení plánování a používání jaderných úderů je organizováno na štábu frontu oddělení pro použití speciálních vojsk, které plní tyto úkoly:

- připravuje a navrhuje veliteli frontu všechny potřebné podklady pro použití jaderné náplně, tzn. určit cíl (objekt), jeho souřadnice, ráži, druh výbuchu, způsob a dobu provedení úderu;

- navrhuje veliteli frontu rozdělení cílů mezi frontem a armádami, mezi velitelem raketových vojsk a dělostřelectvem a velitelem smsls;

- předává všechna nařízení a rozkazy

frontu, týkající se použití zbraní hromadného ničení, armádám, velitelům raketového vojska a dělostřelectva a velitelům ssmls, pokud nebudou předány velitelem frontu přímo;

— vede přehled a evidenci jaderných náplní;

— prostřednictvím informačního oddělení informuje štáb frontu a nadřízený štáb o provedených úderech.

Na štábu armády otázky plánování a používání jaderných zbraní z vševojskového hlediska řeší operační oddělení v součinnosti s velitelem raketových vojsk a velitelem dělostřelectva armády, s náčelníkem oddělení průzkumu a operační leteckou skupinou.

Řešení otázek ochrany vojsk proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení se provádí na štábu armády centrálně k čemuž je vytvořena

— vyhodnocovací skupina

složená z příslušníků chemického vojska, která za řízení operačního oddělení v součinnosti s ženijním oddělením, týlem a v případě potřeby i jinými složkami (odděleními) štábu armády plní tyto úkoly:

— zpracovává písemné nařízení velitele armády pro ochranu vojsk proti zbraním hromadného ničení,

— vede evidenci vlastních jaderných úderů na nepřítele, zvláště pozemních a navrhuje náčelníkovi operačního oddělení potřebná bezpečnostní opatření k ochraně vlastních vojsk,

— vede evidenci nepřátelských jaderných úderů na vlastní vojska zvláště po-

zemních a navrhuje náčelníkovi operačního oddělení opatření k ochraně vojsk,

— má stálý přehled o radiační situaci jak terénu tak i vojsk,

— vede přehled ozářených osob.

Na stupni divize otázky plánování a použití jaderných zbraní řeší operační oddělení v úzké součinnosti se štábem dělostřelectva, oddělení průzkumu a podle potřeby i s jinými odděleními štábu divize. Plnění úkolů plánování a použití jaderných zbraní je v podstatě obdobné jako u operačního oddělení štábu armády.

Ochranu vojsk proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení nepřítele řeší oddělení chemické služby v úzké součinnosti s náčelníkem zdravotnické služby, ženijním náčelníkem a oddělením průzkumu divize. Obsah opatření a úkolů je obdobný jako u vyhodnocovací skupiny na stupni armády.

Tento systém práce štábů v plánování použití jaderných zbraní a v provádění ochrany vojsk proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení neznamena zbavení povinnosti ostatních příslušníků složek a oddělení štábu na všech stupních se zabývat otázkami atomových zbraní. Každá složka či oddělení druhů vojsk a služeb na všech stupních velení musí být schopna provést veškerá opatření k tomu, aby byly včas splněny úkoly a provedena opatření zejména na ochranu vlastních vojsk. To předpokládá stále sledovat, studovat a zevšeobecňovat problematiku používání jaderných zbraní a hledat rychlá opatření jak uchránit živou sílu a bojovou techniku před účinky atomových zbraní nepřítele.

METODIKA PRÁCE VELITELE A ŠTÁBU ARMÁDY (DIVIZE) PŘI PLÁNOVÁNÍ JADERNÝCH ÚDERŮ

Štáb armády obdrží od štábu frontu písemné podklady, ze kterých se dozví:

— počet přidělené vojskové a armádní munice (leteckých pum),

— pořadí přísunu jaderné munice,

— úkoly pro použití jaderných nábojů armádou,

— úkoly, které plní front ve prospěch armády.

Kromě toho může štáb frontu stanovit štábu vševojskové armády hodnotu jader-

né munice, kterou armáda se zúčastní opatření frontu jako protipřípravy apod., a některá omezení pro použití atomových zbraní (např. zákaz provedení pozemních úderů v určitém prostoru). Současně s tím obdrží štáb armády seznam cílů pro jaderné úder. Obsahem cílů jsou poslední vyhodnocené zprávy všech druhů průzkumu frontu a hlavního velení, rozmístění odpalovacích zařízení, sklady jaderné munice, naváděcí systémy nepřítele, velitelská stanoviště sborů, divizí, brigád, rozmístění vojsk atd. U jednotlivých cílů je

uváděno kdy a kde byl cíl zjištěn, dále které z těchto cílů v pásmu armády jsou ničeny nebo umlčovány prostředky frontu.

Na základě těchto podkladů může štáb armády zahájit plánování jaderných úderů. Na vlastním plánování se přímo podílí operační oddělení, oddělení dělostřelectva, oddělení průzkumu a operační letecká skupina.

Plánování a použití jaderných úderů řídí osobně velitel armády (divize). Je třeba, aby velitel při ujasnění úkolů a zhodnocení situace vlastní i nepřítele položil důraz na tyto otázky:

— jaký poměr sil je na frontě a jaký bude při plnění jednotlivých úkolů. To vytváří hlavní podklad pro použití vlastních jaderných zbraní;

— jaký poměr sil je třeba vytvořit použitím jaderných zbraní;

— kolik má při plnění těchto úkolů prostředků a jaké jsou podmínky pro jejich úspěšné použití

— na jaké uskupení nepřítele soustředit hlavní část jaderných zbraní a kde volit směr rozhodující činnosti.

Směr rozhodující činnosti je třeba vyjádřit především hromadným použitím jaderných zbraní na konkrétní nepřátelské cíle a objekty.

K udržení převahy nad nepřítelem je nutné stále zjišťovat a ničit jaderné zbraně nepřítele (na hloubku a šířku dosahu zbraní všeho druhu i mimo směr rozhodující činnosti). Je důležité zabezpečit spolehlivé krytí prostředků PVO a vést důsledně boj o udržení nadvlády ve vzduchu. Zabraňovat nepříтели provádět manévry silami a prostředky.

Po zhodnocení situace seznámí velitel armády (divize) vedoucí funkcionáře s ideou svého rozhodnutí. V zámyslu tohoto rozhodnutí stanovit cíl použití jaderných zbraní, to znamená čeho chce atomovými zbraněmi dosáhnout, které uskupení nepřítele a v jakém pořadí zničit. Na základě tohoto předběžného rozhodnutí přistupuje štáb k podrobnému rozpracování rozhodnutí. Hlavním obsahem práce velitele a štábu je stanovení konkrétních úkolů, které mají být atomovými údery splněny, např.:

- provedení hromadného úderu
- podpora boje
- ničení prostředků ZHN
- odražení protizteče

— boj se zálohami

— ničení tylových objektů atd.

Přitom je třeba stanovit jakou jadernou hodnotou se budou tyto úkoly plnit a k tomuto provést rozdělení munice na jednotlivé nosiče.

Nejdůležitější otázkou plánování:

— vyhodnotit vhodné cíle v celém pásmu armády,

— rozdělit armádní jadernou municí na celou operaci armády,

— rozdělit vojenskou jadernou municí divizím a upřesnit její použití v rámci úkolu armády.

Rozdělování jaderné munice nesmí být šablonovité. Přidělování jaderné munice divizím musí vycházet z nutnosti zničení zjištěných cílů před sestavou divize a musí odpovídat úkolu, který divize plní v rámci armády. Konečné rozhodnutí velitele armády obsahuje kromě rozdělování jaderných zbraní podle úkolů způsob provedení úderu a počet přidělené atomové munice. Po rozhodnutí vydá velitel armády (divize) zpravidla pokyny pro plánování např. jak provést dělostřeleckou a leteckou přípravu, kdy zaujmout palebná postavení apod.

Je samozřejmé, že způsob vydání rozhodnutí velitele může být různý, bude závislý na zvlátnostech té či oné situace. Je třeba si však uvědomit, že velitel a vševojskový štáb plánují použití atomových zbraní po stránce operačně taktické a nikoliv technické, že určují cíle a úkoly pro atomové zbraně a nezabývají se technickými výpočty.

Na základě rozhodnutí velitele, jeho pokyny přistupuje štáb k zpracování plánu operace, operační směrnice, provádí opatření k přípravě organizace součinnosti atd.

V plánu operace, který je nejdůležitějším dokumentem velení, je třeba vyjádřit zámysl použití jaderných zbraní. Zámysl použití jaderných zbraní se vyjadřuje jednak ve slovním zámyslu, kde se stanoví cíl použití jaderných zbraní, dále graficky, kde se vyjádří, kolik jaderných úderů se plánuje na jednotlivé cíle. V tabulce na plánu operace se uvede rozdělení jaderných zbraní podle úkolů. Z hlediska přípravy a organizace součinnosti je třeba zdůraznit, že v současné době je hlavním cílem součinnosti dosáhnout sladěním jaderných úderů a všech druhů paleb s činností vojsk z hlediska maximálního využití výsledku jaderných úderů pozemními vojsky.

ZVLÁŠTNOSTI PRÁCE ŠTÁBU ARMÁDY PŘI PLÁNOVÁNÍ A PROVEDENÍ JADERNÝCH ÚDERŮ PROSTŘEDKY ARMÁDY (arb).

K sladění práce na plánování a provádění jaderných úderů je třeba uvnitř štábu přesně vymezit funkční povinnosti jak jednotlivých oddělení a složek tak i jednotlivců, kteří se přímo podílejí na plánování. Prvním předpokladem rychlého a úspěšného plánování jaderných úderů je bezpodmínečná znalost všech vlastností raketových zbraní.

Podle dosavadní zkušenosti a platných zásad řeší jednotlivá oddělení při plánování a provedení jaderných úderů tyto úkoly:

- operační oddělení — v úzké

součinnosti s velitelem dělostřelectva a raketových vojsk.

Na základě pokynů velitele nebo náčelníka štábu

- navrhuje objekty pro jaderné úder
- navrhuje požadovaný účinek na cíl (umřet, zničit, zabránit v postupu atd.)
- navrhuje epicentrum (centrum) jaderného úderu
- stanovuje druh výbuchu (vzdušný, pozemní, podzemní apod.)
- na základě zjištění cíle navrhuje dobu provedení úderu (podle tabulky 1)

Tabulka 1

Tabulka pravděpodobnosti zásahu cíle v palebném postavení v závislosti na době od zjištění cíle do napadení cíle palbou, za předpokladu 100% přesnosti střelby

	50%	60%	70%	80%	90%	95%
REDSTON	90'	72'	54'	36'	18'	9'
CORPORAL	60'	48'	36'	24'	12'	6'
MATADOR	90'	72'	54'	36'	18'	9'
HONEST JOHN	15'	12'	9'	6'	3'	1,5'

Informační skupina operačního oddělení vede přesnou evidenci jaderných úderů nepřítel (viz tabulku 2).

Tabulka 2

Přehled jaderných úderů nepřítel

Poř. čís.	Druh úd.		Den/hod.	Centrum – epicentrum	KT	Použito na	Předb. ztráty
	Poz.	Vz.					
1		X	2. 10. 08. 35	524, 381, 159	50	12 tp	1 tpr

Čas uvádět vždy čtyřmístným číslem. Centrum, epicentrum — kódy čtvercového systému mapy 100 000 (na všech stupních velení).

- štáb dělostřelectva

— provádí všechna technická i materiální opatření k tomu, aby po schválení nebo upřesnění velitelem armády a vydání rozkazu k provedení úderu, byl tento včas a přesně po daném cíli proveden;

- informuje velitele armády o skutečně provedeném úderu (jeho epicentru, době provedení a předpokládaném účinku);

— odpovídá za včasný přísun jaderných náplní, jejich technický stav a vede přesnou evidenci raket;

- vypočítává parametry jaderného úderu;

- oddělení průzkumu

Úzkou spoluprací s operačním oddělením a štábem dělostřelectva zabezpečuje stálý přehled o cílech pro jaderné úderu a vyhledávání nových cílů, jejich doprovodu a kontrolu provedených jaderných úderů.

- operační letecká skupina

Zabezpečuje průzkum cílů a při použití jaderných úderů letectvem zabezpečuje přípravu a shoz jaderných pum.

ZVLÁŠTNOSTI PRÁCE ŠTÁBU ARMÁDY PŘI PLÁNOVÁNÍ A PROVEDENÍ JADERNÝCH ÚDERŮ PROSTŘEDKY DIVIZE (ovr).

Štáb armády stanoví:

- objekt napadení
- požadovaný účinek
- souřadnice cíle

Povel k odpálení dává velitel dělostřelectva divize (po souhlasu velitele armády) v případě použití pohotovostní baterie divize může vydat povel k odpálení i náčelník dělostřelectva armády přímo. Tyto zásady jsou platné v rozhodujících situacích závislých na splnění úkolu armády.

Úkoly jaderných zbraní, které v současném boji plní, nutí velitele a štáby se dále zabývat důsledněji zvláště otázkami plánování a použití i ochrany proti nim. Tento příspěvek je zpracován na základě zkušenosti štábu 1. armády z posledních cvičení, při plánování a používání jaderných zbraní. Vlastní štát nezahrnuje celou problematiku plánování a řízení jaderných úderů, upřesňuje jenom nejdůležitější momenty činnosti štábu armády a divize. Je třeba dále hledat nové formy jak zlepšit a zvláště zrychlit součinnost uvnitř štábu, jak docílit toho, aby návrhy na použití jednotlivých úderů pronikaly rychleji na upřesněné cíle nepřítele.

K zabezpečení stálého přehledu o vlastní jaderné munici, doporučuji vést na operačním oddělení a oddělení dělostřelectva štábu armády (divize) tuto tabulku.

dy. V ostatních případech se nechává veliteli divize plná iniciativa k použití ovr ve prospěch boje divize (po souhlasu velitele armády).

Povinnosti a úkoly jednotlivých oddělení na stupni divize při plánování jaderných úderů vlastními prostředky jsou obdobné jako na stupni armády při plánování úderů arb.

VŠEOBECNÉ ZÁSADY PŘI PLÁNOVÁNÍ JADERNÝCH ÚDERŮ

Hlavní opatření k provedení jaderného úderu:

- určení cíle pro jaderný úder
- vedení doplňkového průzkumu a pozorování cíle
- včasné střelecko-technické a materiálně technické zabezpečení
- volba druhu úderu
- volba mohutnosti jaderné náplně
- volba centra (epicentra)
- volba nosiče k provedení úderu
- provedení bezpečnostních opatření vlastních vojsk
- vydání úkolů nosičů a jejich kontrola
- využití výsledku atomového úderu

Cíle pro jaderné úderu schvaluje velitel armády (divize), navrhuje NS a NO operačního oddělení. Před každým odpálením atomového úderu podepisuje velitel armády kontrolní list úderu.

Přehled jaderné munice 5 A (možný vzor)

	VOJSK		ARMÁDNÍ					LP		FKR	C E L K E M					POUŽITO NA CÍLE	POŘADÍ ÚDERU
	10	30	10	20	40	50	100	10	30		V	A	LP	FKR	CELK.		
K DISPOZICI 5. A 10. 10. 61 04-00	4	3	2	1	4	1	2	1	2		7	10	3		20		
D - 1																	
PRVNÍ HROMADNÝ ÚDER			2	4	2	1		1	2		5+4	3			8+1		
351 arb 1/351 arb			✓													V6 4 md /N/	1
				✓												H3 4 md /N/	2
				✓												CORPORAL 2ac	3
2/351 arb			✓													AK 10 md	4
			✓													? 12 tbr 4 md	5
/POHOTOV. BATERIE/					✓											CORPORAL *	9*
OPER. LET. SKUPINA								✓								CORPORAL ?	6
								✓								REDSTON 7a	7
								✓								VOJSKA 12 md	8
ZŮSTATEK	4	3		2		2					7	4			11		
DO BŮ 5 A																	
10 td	✓															AK 4 md	10
	✓															11 mbr-VOJSKA	11
		✓														H3 10 md	12
4 td	✓															VOJSKA 35 mbr	13
		✓														V6 12 md	14
12 msd		1														atd	atd
40 msd	1																
351 arb 1/351 arb					1		1										
							1										
2/351 arb					1												
K DISPOZICI 11. 10. 10. 00																	
PŘISUNUTO OD F	2	1		2	3	2	1				3	8			11		
DO DŮ 5 A																	
atd																	

* pohotovostní baterii používat jen k ničení ZHN

Náplň práce složek a oddělení vyššího svazu při plánování a provádění jaderných úderů a ochrany proti účinkům atomových zbraní

Major Jiří Brus

Zavedení správného systému práce ve štábech při plánování jaderných úderů má bezesporu velký význam. Správné vyřešení kompetence jednotlivých složek a oddělení odstraňuje zbytečnou duplicitu stejného úkonu několika složkami (odděleními), na druhé straně však v nutných případech zabezpečuje nezbytnou kontrolu a prověrku správnosti návrhů a výpočtů. Z těchto důvodů je snaha vyřešit kompetenci složek (oddělení) naprosto opodstatněná a domnívám se, že je v současné době možno tuto otázku v zásadě vyřešit.

Při plánování použití jaderných zbraní chci zdůraznit rozhodující úlohu velitele (nebo náčelníka štábu), který by se měl osobně rozhodovat o použití jaderných zbraní, včetně cíle, epicentra (centra), druhu a doby provedení výbuchu, ráže a volby nosiče jaderné nálože. Zde nelze úlohu a odpovědnost velitele (náčelníka štábu) zaměnit žádným oddělením nebo funkcionářem.

Ve skutečnosti však nemůžeme žádat na velitele, aby potřebné propočty prováděl sám. K přípravě plánů, návrhů a nařízení, k informaci směrem k nadřízenému štábu i podřízeným má velitel vyššího svazu (náčelník štábu) své orgány, které pracují v těsné součinnosti a všechny potřebné otázky mu připravují.

V současné době, kdy otázky plánování a použití jaderných zbraní dostaly již svou konkrétní podobu, je stále živá otázka, jak

nejlépe rozdělit kompetenci při plánování a používání jaderných zbraní mezi tyto složky a oddělení. Kdo má jakou úlohu v přípravě podkladů a návrhů veliteli, ať už jde o rozdělení jaderné munice, průzkum a doplňkový průzkum cílů, výpočet potřebných údajů apod. I když se na první pohled zdá tato otázka zcela jasná, existují i nadále sporné otázky a při hlubším studiu se objevují nové a nové problémy.

Plným právem uplatňují svou vedoucí úlohu v přípravě podkladů příslušníci operační správy jako řidiči a koordinující orgán. Na druhé straně však by nebylo správné, aby zatlačili do pozadí štáb náčelníka dělostřelectva nebo operační skupinu letectva. Jistě při stanovení kompetence bude mít svůj vliv na tuto otázku úroveň znalosti příslušníků jednotlivých složek, jejich praxe, způsob velení apod.

Domnívám se, že je možné určit zásady náplně práce složek bez přihlídnutí k specializaci toho kterého štábu a bez rozboru zbytečných podrobností. Při stanovení kompetence bude třeba se v některých případech dotknout i metodiky práce.

Nejlépe bude celou otázku rozdělit na část týkající se plánování jaderných úderů a v druhé části rozebrat vlastní provádění jaderných úderů. Přitom se zaměřím na kompetenci vyšších svazů a svazků, kterou je však možno z větší části aplikovat i na štáby svazků.

Období plánování

V období plánování řeší štáb tyto hlavní úkoly:

- použití jaderných zbraní v operaci v celku a do splnění bližšího úkolu podrobně;
- účast jaderných prostředků v prvním hromadném úderu;
- boj s jadernými prostředky nepřítelů a jejich ničení vlastními atomovými zbraněmi;
- kontrola pochopení zásad plánování jaderných zbraní.

V případě, že se plánování operace zahajuje bez konkrétních znalostí počtu jaderné munice, která má být přidělena vyššímu svazu, je třeba připravit kalkulaci potřeby jaderné munice. Tyto kalkulace provádí speciální orgán operační správy, kterému poskytne štáb dělostřelectva nezbytné údaje o možnostech technické přípravy a montáže jaderných náplní. Tyto kalkulace mají sloužit pro vnitřní potřebu štábu a není účelné je ve formě rozkazů doručovat štábům podřízených svazů. Dosa-

vační praxe může být příčinou mnoha nedorozumění a chyb. Štáb podřízeného svazu je povinen mít připravenou svou vlastní kalkulaci potřeby jaderné munice.

Při obdržení směrnic s výpisem přídele a přísunu jaderné munice je třeba, aby pracovali na návrhu jejího rozdělení a na plánování současně vedoucí funkcionáři štábu dělostřelectva, letectva, zpravodajské správy a zvláštního orgánu operační správy a to pod vedením náčelníka štábu nebo náčelníka operační správy.

Je třeba, aby na tuto součinnost přišel odpovědný představitel zpravodajské správy s vypracovaným přehledem cílů, rozdělením podle jejich důležitosti a charakteristiky, např. na pevné cíle (letišť, sklady, velké železniční uzly apod.) a dále cíle pohyblivé (prostředky jaderného napadení, velitelská stanoviště, svazky nepřítel apod.).

Práce této skupiny začíná z dokladu náčelníka zpravodajské správy nebo jeho zástupce, který přednese možné uskupení a činnost nepřítel a pravděpodobný počet cílů, vhodných pro atomové údery s udáním kdy se časově mohou na bojišti nebo v dosahu vlastních zbraní objevit.

Na základě tohoto dokladu v intencích zámyslu velitele by měl náčelník štábu (nebo náčelník operační správy) stanovit čeho je třeba dosáhnout v prvním hromadném úderu, čeho v průběhu operace, kdy počítat s provedením hromadných nebo skupinových úderů, jaké ztráty a kdy způsobit svazkům nepřítel.

Na základě tohoto rozboru použití jaderných zbraní navrhuje speciální orgán operační správy jaké cíle ničit v prvním hromadném úderu, jak rozdělit jadernou municí podle charakteru cílů do splnění bližšího úkolu. Z jeho návrhu tedy vyplývá jak rozdělit jadernou municí podle úkolů a z hlídky možných cílů. Představitelé štábu raketového vojska a letectva tento návrh sledují a jsou povinni v případě neousouhlasu přednést své připomínky a návrhy.

Zároveň speciální orgán operační správy navrhuje podle množství cílů a potřeby dosáhnout potřebné převahy v silách a prostředcích nad nepřítelem počty jaderné munice k přidělení svazům a dále navrhne rozdělení jaderné munice na jednotlivé dny. Toto rozdělení na jednotlivé dny se však podřízeným štábům nedoručuje, ale slouží pro potřebu složek, zabezpečujících technickou přípravu munice.

Zpracovaný návrh přednese v komplexu náčelník štábu (náčelník operační správy)

veliteli. Po schválení návrhu pak náčelník štábu (náčelník operační správy) přistupuje k práci na plánu operace, který připravuje souběžně plánovací oddělení.

Určený důstojník zvláštního orgánu operační správy zpracovává potřebné přehledy vyčleněných prostředků pro průzkum atomových prostředků nepřítel, na základě rozhodnutí velitele o vyčlenění jaderných prostředků na zničení ZHN nepřítel navrhuje počet ostatních prostředků, které je mohou ničit klasickou municí.

Zpravodajská správa je povinna vést přehled atomových prostředků nepřítel, které byly zjištěny, které zničeny, a které zbývá ještě zjistit, kdy a kde se mohou objevit.

Směroví důstojníci připravují výpisy podřízeným štábům. Jejich obsah nebudou rozebírat, neboť je všeobecně znám.

Důraz je třeba položit na správné pochopení zámyslu použití jaderných zbraní. Bylo by účelné soudruhy z předsunutého velitelského stanoviska zapojit plně do plánování a po jeho skončení provést výjezdy k brosdlovým svazům na kontrolu a pomoc, popřípadě pro tento úkol vyčlenit jednoho soudruha ze speciálního oddělení operační správy. Tento výjezd je bezpodmínečně nutný a prospěšný.

Štáb dělostřelectva, SVD a letectva v tomto období zpracovává grafiky přísunu a přípravy jaderné munice, k čemuž slouží rozdělení jaderné munice po dnech, a potřebné plány bojového použití, bojového a materiálního zabezpečení raketových útvarů. Technická čísla jaderné munice určuje SVD a není třeba je ve vševojskových dokumentech uvádět.

V tomto období je také třeba rozdělit armádám zájmové prostory pro provádění úderů a provést dohovor se sousedy.

Zájmové prostory jsou určovány proto, aby nedocházelo k provádění úderů na jeden cíl několika vykonavatelů. Zájmové prostory určuje speciální orgán operační správy.

Při rozvíjení útoku v hloubce je v některých případech třeba vzhledem k mezám a vzdálenostem v operační sestavě provádět rozdělení nikoliv prostorově, ale podle charakteru cílů, které je třeba ničit.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat součinnosti se sousedy a údery do pásma souseda provádět pouze po dohovoru a s jeho svolením i v tom případě, když předpokládáme, že uskupení, které se nachází v pásmu souseda, bude působit na našem směru. Dohovor je záležitostí operační správy, která za tuto otázku plně odpovídá.

Při provádění úderů je třeba, aby zpravodajská správa zabezpečila úplné podklady pro úder, ať již získáním těchto údajů zpravodajskými prostředky nebo vlastním vyhodnocením. Budou situace, kdy bude třeba jít i na určité riziko, hlavně při prvním hromadném úderu, kdy bude třeba určovat někdy epicentra v prostoru, ohraničeném větší čarou, kde podle konfigurace terénu může být větší zhuštění sestavy.

Na druhé straně doprůzkum cílů a průzkum výsledků úderů by měl provádět vykonavatel, ať už půjde o předběžný doprůzkum nebo kontrolní doprůzkum. Pouze v případech, že prostředky vykonavatelů (např. raketového vojska) nebudou schopny z jakýchkoli důvodů úkol doplňkového průzkumu plnit, zabezpečí jej zpravodajská správa.

Návrh na provádění úderů by měl podávat na základě vyhodnocení cílů náčelník operační správy nebo jeho zástupce po dohodě s velitelem dělostřelectva a náčelníkem styčného orgánu operační skupiny letectva. Potřebné podklady k tomu dodají podřízené orgány, mezi kterými je účelné provést předběžnou součinnost. V určitých fázích situace, kdy budou odpovědní funkcionáři zaneprázdněni řešením jiných otázek nebo kdy o úspěchu bude rozhodovat rychlost provedení úderů, by bylo účelné, aby návrh mohl přednést veliteli nebo náčelníku štábu přímo náčelník speciálního orgánu operační správy.

Vševojskové orgány navrhuji cíl pro úder, epicentrum, druh výbuchu, přibližnou ráži, vykonavatele, požadovaný účinek a dobu provedení úderu.

Po schválení návrhu přesné parametry a povel zpracuje štáb dělostřelectva (letectva) a předloží k podpisu záznam o provedení úderu a jsou připraveni doložit na požádání ostatní technické údaje.

Provádění prvního hromadného úderu řídí do všech podrobností štáb vyššího svazu. Vzhledem k tomu, aby byl zkrácen čas provedení těchto úderů na minimum, je účelné, aby povel k provedení úderů v rámci prvního hromadného úderu podával štáb dělostřelectva přímo vykonavatelům nebo velitelům dělostřelectva svazů. Na tuto okolnost je třeba velitele svazů však ve výpisech rozkazů upozornit.

V průběhu operace je účelné, aby rozhodování o použití jaderných prostředků, podřízených svazům, bylo ponecháno v pra-

vomoci velitelů svazů a zásahy do jejich pravomoci byly prováděny pouze ve výjimečných případech. Přitom je třeba, aby při případném výjimečném nařízení k provedení úderů vydal velitelům svazů přímo velitel (náčelník štábu) vyššího svazu. V případě, že půjde o úder ve prospěch vyššího svazu, bylo by účelné hradit tuto spotřebovanou náplň ze zálohy velitele vyššího svazu.

Za přesnou evidenci atomové munice odpovídají vykonavatelé (štáb dělostřelectva a letectva) a orgány operační správy na základě jejich údajů vedou přehledy velitelů a náčelníků operační správy.

Za informaci svazů o provedených úderech vyššího svazu odpovídá zvláštní orgán operační správy, který může informaci provádět buď přes směrové důstojníky nebo přímo. Za informaci nadřízeného štábu o provedených úderech odpovídá informační oddělení.

V průběhu operace je třeba, aby zvláštní orgán OS neustále sledoval a usměrňoval součinnost mezi vyšším svazem a svazem a nedopustil, aby bylo provedeno několik úderů na jeden cíl vyšším svazem i svazem bez příslušného dohovoru.

Kompetence při organizaci ochrany proti atomovým zbraním a ostatním prostředkům ZHN

Domnívám se, že jeden důstojník nemůže odpovědně připravovat návrhy na použití jaderných zbraní a zároveň řešit otázky ochrany. Nakonec celou tuto problematiku těžko obsáhne i speciální orgán operační správy. Bylo by proto třeba, aby otázky ochrany byly úplně odděleny od otázek použití.

Ukázalo se, že odpovědnost za organizaci ochrany proti jaderným zbraním nepříteli nelze přenést jen na chemické oddělení, i když toto řešení mělo celou řadu kladů.

Po získaných zkušenostech je jasné, že řídicím a koordinujícím orgánem v těchto otázkách bude pravděpodobně operační správa a z ní informační oddělení, které je v období plánování nejméně zatíženo. V každém případě je třeba, aby plně využili všech složek a oddělení při plánování a organizaci ochrany, především chemického oddělení.

Organizace ochrany proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení ve frontové operaci

Organizace ochrany vojsk a zařízení proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení na stupni frontu se v zásadě organizuje na stejných zásadách, jako na nižších stupních. Má však vzhledem k úloze frontu a prostředkům, které má front v organizaci, některé zvláštnosti.

Jednou z hlavních povinností frontu při organizaci ochrany je odhalování příprav nepřítele k použití atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení a zmaření jejich použití.

Front je hlavním organizátorem boje s prostředky ZHN nepřítele. Jestliže svazek a armáda vede především boj s pozemními vojsky nepřítele, front má dostatek prostředků k tomu, aby prováděl aktivní ochranu ničením prostředků ZHN nepřítele. Front má vůči vykonavatelským povinnostem určit jim k ničení jaderné a jiné prostředky hromadného ničení nepřítele podle jejich charakteru již předem na celou hloubku operace.

Front je hlavním organizátorem boje s leteckými nosiči jaderných zbraní, s průzkumným letectvem nepřítele (ničení průzkumného letectva je téměř stejně hodnotné jako ničení samotných nosičů jaderných zbraní), s raketovými prostředky operačně taktického a v některých případech i taktického významu.

Volba druhů prostředků jaderného napadení nepřítele k jejich ničení prostředky frontu bude závislá na tom, jaké prostředky ZHN nepřítele bude ničit hlavní velení jednak při prvním hromadném úderu, jednak v průběhu frontové operace. Domnívám se proto, že nelze předem, do obdržení operační směrnice, určit, jakého charakteru ZHN nepřítele bude ničit front, jaké armáda a jaké svazek.

Postavení úkolů vykonavatelským z hlediska ničení ZHN nepřítele se provádí ve směrnici velitele pro ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení. V této směrnici je třeba určit i počet vzletů pro ničení ZHN nepřítele letectvem s klasickou municí a úkoly hlavního dělostřelectva i ostatní úkoly, které vyplývají z Plánu boje se zbraněmi hromadného ničení nepřítele.

Nařízení velitele pro ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení je dokument, kterým se dovádějí úkoly z Plánu boje proti zbraním hromadného ničení k vykonavatelským. Do-

mnívám se, že tento způsob je správný vzhledem k tomu, že na ničení ZHN nepřítele se podílejí nejen jaderné prostředky, ale i klasické zbraně. Kromě toho tato směrnice ovlivňuje úsilí průzkumu k zjišťování ZHN nepřítele a určuje další povinnosti vykonavatelských. Není účelné tyto značně obsáhlé podrobnosti vypisovat v operační směrnici velitele frontu pro útočnou (obranou) operaci nebo v rozhodnutí velitele.

Štáb frontu bude druhým stupněm velení, který bude varovat vojska před nebezpečím napadení jadernými a jinými zbraněmi hromadného ničení a prvním stupněm velení, který bude vyhlašovat chemický poplach. V této části se chci zabývat hlavně otázkou chemického poplachu a prováděním protiatomového manévru.

V našich štábech se již vílo a stalo pravidlem, že vyvedení vojsk z ohroženého prostoru radioaktivním mrakem se provádí již na základě předběžného vyhodnocení pozemních jaderných výbuchů.

Provedené zkoušky s jadernými zbraněmi dokázaly, že vlivem různých meteorologických a terénních podmínek dojde k šíření radioaktivního mraku velmi nepravděelně a nebude možné ve většině případů ani orientačně určit předem možné radioaktivní zamoření terénu. Předběžné vyhodnocení pozemních jaderných výbuchů slouží především k tomu, aby bylo možno včas vyláskat vojskům ve směru možného šíření radioaktivního oblaku chemický poplach. Na tento signál si osoby dají prostředky protichemické ochrany do ochranné polohy. Svazky a útvary, které jsou ve značné vzdálenosti od místa výbuchu, kam radioaktivní mrak doletí za delší dobu, je třeba varovat před možností vypadávání radioaktivních částic.

Protiatomový manévr s cílem vyvést vojska z ohroženého prostoru bude možné provést ve většině případů teprve po obdržení zpráv radiálního průzkumu a získání přehledu o radiální situaci v prostoru předpokládaného přesunu.

Tím více vystupuje v současné době do popředí nutnost ženijní úpravy prostorů, která vojska zaujímají. Ženijní úpravou terénu se několikanásobně snižuje dávka ozáření živé síly.

Vyvedení vojsk z ohroženého prostoru na základě předběžného vyhodnocení radiální situace bude prováděno tehdy, když vojska budou v blízkosti prostoru předpo-

kládané maximální úroveň radiace a nebudou zde připraveny nejnnutnější zemní úkryty.

Další hlavní otázkou ochrany proti jaderným zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení je odstranění následků napadení.

Hlavní opatření k odstranění následků napadení musí být vyjádřena v Plánu operace (nebo v grafickém rozhodnutí velitele). Pro případ vyřazení některých svazků z prvního sledu je třeba předem řešit, jakým způsobem nahradit ztráty, způsobené zbraněmi hromadného ničení nepřítele jak v rámci armád, tak i v rámci frontu.

K tomu je třeba, aby byly volné některé hlavní komunikace k provádění manévru. Zaujetí útočné sestavy musí být provedeno tak, aby bylo možno zasazovat předem určené svazky z hloubky až na přední kraj bez toho, aby byly nuceny přesunovat se přes prostory, zaujeté vojsky. Pro tento účel je třeba počítat se zálohou radiačního průzkumu, který by zabezpečil přesun a zasazení záloh.

V případě napadení nepřítelem organizuje front záchraně a uvolňovací práce především u svých frontových svazků, útvarů a zařízení. Armády mají dostatek prostředků k tomu, aby provedly odstranění následků napadení vlastními prostředky. Front má povinnost zasáhnout svými prostředky ve prospěch armád tehdy, jestliže byly vyřazeny armádní chemické a zdravotnické jednotky a materiál.

Front bude organizovat zachraňovací a uvolňovací odřady na podobných zásadách,

jako na nižších stupních velení. Do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů bude účelné vyčlenit přibližně stejnou hodnotu, jako na stupni armády, to znamená do motostřeleckého pluku, ze kterého by bylo možno organizovat tři ZUO.

Všechny otázky, které souvisí s plánováním ochrany proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení, se vyjadřují v **grafickém rozhodnutí velitele** (v Plánu operace) a v **Plánu boje proti zbraním hromadného ničení nepřítele**. Není proto nutné zpracovávat zvláštní Plán ochrany proti atomovým zbraním a ostatním prostředkům hromadného ničení. Z těchto dvou plánů na základě příspěvků druhů vojsk zpracovává operační oddělení v těsné součinnosti s chemickým vojskem Směrnici velitele frontu pro ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení.

Správné vyřešení kompetence je jednou ze základních podmínek úspěšné organizace součinnosti ve štábech všech stupňů. Z toho důvodu je třeba tyto sporné otázky vyřešit a připravit podmínky pro úspěšné plnění úkolů zainteresovanými odděleními i složkami.

Front jako vyšší operační svaz má hlavní povinnost organizovat ochranu proti zbraním hromadného ničení především z hlediska aktivních opatření, která sledují cíl zmařit nebo zeslabit napadení nepřítele s použitím ZHN. Otázky tak zvané pasivní ochrany řeší na stejných zásadách jako armády.

Některé poznatky z práce informačního oddělení frontu

Podplukovník Ján Bačkovský

Dobrá práce velitele, štábu a jeho složek je především podmíněna znalostí situace na bojišti. I když zprávy z bojiště budou přicházet na štáb frontu po různých liniích, přesto informační oddělení zůstává hlavním orgánem pro vedení celkového přehledu o situaci a bojeschopnosti jak vlastních vojsk, tak i nepřítelů. Jeho hlavním úkolem je včas informovat složky štábu, vyšší štáb a sousedy v rozsahu nezbytném pro jejich práci o tom, co se na bojišti děje.

Náplň práce informačního oddělení bude dána systémem práce operační správy frontu. Podle dosavadních poznatků se v práci štábu frontu rysují dva možné způsoby.

První — kdy velitel frontu bude velet na základě podkladů připravených informačním oddělením; prakticky podle údajů uvedených na pracovní mapě a přehledů o stavu vojsk zpracovaných informačním oddělením. V tom případě bude bezpodmínečně nutné zprávy z bojiště přednostně dodávat informačnímu oddělení.

Tento způsob zabezpečuje důkladnou informovanost informačního oddělení o všech rozhodnutích velitele, avšak z prostého důvodu nutnosti ponechání pracovních dokumentů operačnímu oddělení pro jeho práci, prodlužuje možnost rychlého informování ostatních složek. Uvedený nedostatek by bylo možno odstranit zavedením na informační oddělení pomůcky pro rychlé snímání situace.

Účelnějším a také prakticky ověřeným je druhý způsob, kdy velitel frontu velí z operačního oddělení nebo operačního sálu. Zprávy z bojiště se přednostně zakreslují do jeho pracovní mapy, podle potřeby má velitel možnost vyslechnout nároky velitelů druhých vojsk a služeb, kteří v průběhu boje budou zpravováni v operačním sálu a tím docílit větší kolektivnosti na svém řešení.

I v druhém případě opakuje se v práci informačního oddělení nedostatek, o němž již bylo hovořeno při uvádění prvního možného způsobu práce štábu.

Proto musíme hledat možnost, jak odstranit uvedené nedostatky zejména při

hlédneme-li k požadavkům, kladeným v současné době na vnitřní uspořádání jednotlivých míst velení, kterými se tyto ještě prohloubí.

Pracovní možnosti člověka v otázkách zásadního zlepšení práce jsou již vyčerpány. Zvýšením vědomostí a pracovních návyků příslušníků štábu mohou nastat určitá zlepšení, ale nemohou přinést zásadní změny, které vyžaduje dynamika soudobého boje. Rozhodné slovo zde může mít jen technika.

Především je třeba zjednodušit a zrychlit zakreslování situace do mapy, najít možnost rychlého přenesení do čisté mapy nebo na oleátu a zlepšit spojení se součinnostními složkami. Využít k tomu různých pomůcek malé mechanizace jako jsou razítka smluvených značek stálých rozměrů, nápisy, číslice atd. Dále pro práci štábu plně využít televize a jiných novinek soudobé techniky.

Představme si, jak by se zjednodušila informovanost složek štábu při přenášení televizního obrazu na jednotlivá pracoviště? Odpadly by dotazy vznikající při předávání situace a podstatně by se zjednodušila i orientace na mapě. To by přispělo nejen k dalšímu využití pracovníků informačního oddělení, ale mohl by se snížit i jeho početní stav.

Současný technický pokrok tyto možnosti dává, jen je třeba využít a najít jejich uplatnění v podmínkách armády.

K zlepšení práce informačního oddělení by bezpochyby přispěla i větší organizovanost práce, ujasnění rozsahu potřebných informací na jednotlivých stupních velení a lepší průprava jeho příslušníků z hlediska skutečných potřeb.

Doposud není dostatečně ujasněná náplň a rozsah informací potřebných jak pro rozhodování velitele, tak i pro práci jeho štábu, pro nadřízené velitelství a sousedy. Především si ne vždy dostatečně uvědomujeme diferencovanost těchto potřeb na jednotlivých stupních velení.

Zatím co velitele divize budou zajímat především zprávy bezprostředně z bojiště, taktické atomové prostředky a bližší taktické zálohy nepřítelů, bude pozornost

velitele armády soustředěna na nepřátelské zbraně hromadného ničení v operační hloubce a blíží a další operační zálohy. Zájem velitele frontu budou sahat ještě hlouběji, k vytvoření výhodných podmínek pro vedení operace na celou hloubku stanoveného úkolu. Podle toho musí být stanoven také rozsah informací a jejich časová potřeba na jednotlivých stupních vedení.

Příliš časté a podrobné vyžadování informací na stupni armáda—front zbytečně **odtrhuje** podřízené velitele a jejich štáby od podstatné činnosti tj. **přímého řízení operace**. Třeba vzít do úvahy také to, že podřízené zejména v těžkých údobích boje nebudou mít dostatek podkladů pro požadovaná hlášení.

Proto na stupni frontu by plně postačilo vyžadovat celkovou situaci vojsk třikrát denně tj. k ránu s výsledkem boje za noc, jedno hlášení o průběhu boje a jeho výsledcích za dopoledne a večer o výsledcích boje za celý den ve formě souhrnného operačního hlášení. Důležité zprávy a události*) by bylo nutno hlásit ihned a to formou dílčích hlášení. Tento způsob podávání hlášení by nejen zlepšil práci štábu, ale též by se zásadně změnila dosavadní zatíženost jeho příslušníků, což by se kladně projevilo na jejich pracovních možnostech a umožnilo jejich plné využití pro přímé řízení boje.

Informační oddělení musí mít kromě přehledu na bojišti i důkladný **přehled o bojeschopnosti vojsk a schůdnosti terénu**, zejména o stupni zamoření a zničení komunikačních staveb. Proto podřízené svazy, svazky a útvary při podávání hlášení musí uvádět i ztráty. Jsme si vědomi toho, že podřízená vojska nebudou mít vždy o těchto ztrátách potřebný přehled. Postačí však, když ztráty budou uvedeny alespoň přibližně, což veliteli značně po-

může při jeho rozhodování. Ztráty je třeba hlásit tak, aby dávaly přehled o bojeschopnosti jednotlivých svazků a samostatných útvarů.

V souhrnném operačním hlášení musí být ztráty uvedeny přesně.

Při práci informačního oddělení frontu se ukázalo účelným začlenit do něho skupinu příslušníků **chemického vojska**. To umožní ihned po zjištění pozemních úderů nepřítele tyto vyhodnotit, radiální situaci rychle předat jak operačnímu oddělení, tak i jednotlivým druhům vojsk a služeb. Velitel při svém rozhodování musí znát i stupeň narušení bojeschopnosti vojsk ozářením osob. Tyto přehledy je třeba zpracovat po svazcích (útvarech) tak, aby vyjadřovaly celkový stupeň ozáření a ne dávku, kterou vojska obdržela za určitý den.

Po provedení radiálního průzkumu a stanovení zamořených prostorů a stupně radiace v nich je povinností informačního oddělení seznámit s těmito prostory zainteresovaná vojska s uvedením doby, kdy těchto prostorů může být použito. Rovněž je třeba seznamovat vojska s narušením komunikací.

Nakonec několik slov k požadavkům kladeným na příslušníky informačního oddělení. Kromě mechanické zručnosti v zakreslování situace do mapy je třeba, aby se příslušníci informačního oddělení dobře orientovali na mapě. Při předávání zpráv složkám štábu orientovat je na mapě pomocí velkých měst a výrazných terénních celků. Situaci diktovat pomalu, srozumitelně a méně známé terénní situace diktovat ne podle výslovnosti ale tak, jak jsou uvedeny na mapě.

Rovněž bude třeba zlepšit znalost ruského jazyka a to do takového stupně, aby kterýkoliv příslušník oddělení mohl vést potřebný hovor s nadřízeným velitelstvím.

Toto jsou některé poznatky z práce informačního oddělení frontu, které podle mého mínění zasluhují pozornosti a řešení.

*) jako jsou nenadálé protiútoky nepřítelů, narušení vojsk nepřátelskými úderů a jiné.

Překonávání rozsáhlých zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace

Major Václav Žáček, major Karel Kalián

Článek kolektivu štábu 2.VO „Plánování a organizace přesunu na velké vzdálenosti“ v podstatě vyčerpává zásadní otázky plánování a organizace přesunů na velké vzdálenosti. V příspěvku považujeme za vhodné podrobněji rozebrat otázku překonávání rozsáhlých zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace. Chceme ukázat na některé otázky spojené s překonáváním rozsáhlých zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace tankovou divizí.

Vycházíme z toho, že pochod v jakékoli hloubce sestavy může být vážně narušen atomovými prostředky nepřítele. Pozemní výbuch jaderné zbraně vytvoří radioaktivní stopu do velké vzdálenosti od centra výbuchu s vysokou úrovní radiace. Tato radioaktivní stopa může pochod tankové divize do značné míry ztížit nebo vůbec znemožnit. Snahou nepřítele bude vytvářet prostory radioaktivního zamoření s cílem zmařit postup našich útočících vojsk, způsobit jim ztráty na živé síle, snížit jejich bojeschopnost, rozdělit jejich pochodovou sestavu, odříznout je od týlových útvarů a zařízení a zároveň je izolovat od sousedů. Dále nepřítel může přehradit důležité směry nebo osy zamořením s takovou úrovní radiace, aby na osádky tanků v době průchodu působilo ozáření dávkou nejméně 50 rentgenů. Nepřítel musí odhadnout dobu průchodu útvarů tankové divize plánovaným prostorem použitím atomového úderu tak, aby radioaktivita do doby průchodu našich jednotek se nesnížila pod výše uvedenou dávku. Z hlediska přesunujícího se svazku je třeba přijmout takové rozhodnutí, které odpovídá vytvořivší se situaci. Při pochodu divize do zasažení je možné v nevyhnutelném případě překonat zamořený prostor, i když jednotky dostanou větší dávku než je přípustná.

Proto musíme počítat s tím, že podaří-li se nepříteli včas zjistit přesun tankové divize, může několika atomovými údery i znemožnit její přesun. Dojde-li k takové situaci, musí velitel divize a štáb rychle učinit opatření, aby nedošlo ke zbytečným ztrátám na lidech a materiálu a velkému zdržení pochodu útvarů a jednotek. Budou-li některé útvary a jednotky

v době pozemního výbuchu v prostoru, do kterého podle směru větru spadne v krátké době atomový oblak, je třeba je z tohoto prostoru urychleně vyvést. Jednotky, které prošly již tímto prostorem, mohou však být rovněž zasaženy. Stupeň jejich radioaktivního zamoření však bude nízký a jsou schopny po částečné speciální očiště pokračovat v plnění úkolu. Komplikovanější situace bude u útvarů a jednotek, které zůstaly před radioaktivní stopou; musí ji překonat. Obejít tyto prostory nebo vyčkávat na pokles radiace pod přípustnou normu vyžaduje delší doby. Tím by se snížilo tempo pochodu a oddálilo dosažení plánovaného prostoru. Proto bude potřeba alespoň část tankové divize připravit k překonání prostorů s vysokou úrovní radiace.

Způsoby překonávání zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace mohou být různé. Budou ovlivňovány činiteli, mezi něž patří:

- maximální úroveň radiace v zamořeném úseku,
- přípustná dávka ozáření osob při překonávání zamořeného prostoru,
- stupeň poškození komunikací a okolního terénu (osad),
- povětrnostní podmínky,
- možnost kombinovaného zamoření (s otravnými látkami nebo bojovými biologickými prostředky),
- charakter činnosti nepřítele na zemi i ve vzduchu,
- stav živé síly a v první řadě celková dávka radioaktivního ozáření, kterou byly zasaženy osoby před tím.

Na základě rozboru uvedených činitelů a konkrétní situace rozhodne se velitel a štáb divize k překonání zamořeného prostoru jedním z těchto možných způsobů:

1. překonání zamořeného prostoru po původně určené ose,
2. vyčkání před zamořeným prostorem na pokles úrovně radiace na přípustnou dávku,
3. objížďka centra výbuchu mimo zamořený prostor nebo překonáním zamořeného prostoru ve větší vzdálenosti od centra výbuchu,

4. přepravou vzduchem (vrtulníky, dopravní letouny),

5. kombinovaným způsobem (tzn. částí sil po zemi a část sil vzdušnou cestou).

Výběr způsobu ovlivní i stav bojové techniky a možnosti získat pro tankovou divizi vrtulníky a dopravní letectvo.

Z hlediska těchto činitelů se prostory radioaktivního zamoření zpravidla překonávají rychlým přechodem hlavními bojovými útvary divize (především tankovými pluky). Je možno provádět i kombinovaný způsob překonávání zamořených pásem. Podstata tohoto způsobu spočívá v tom, že současně s útvary, které se přepravují přes prostor radioaktivního zamoření, se ostatní jednotky, především motostřelecké, přepravují vzduchem nebo provádějí daleké objížděky.

Zamořený prostor překonají kombinovaným způsobem z tankové divize po zemi všechny tankové pluky divize a tankový prapor motostřeleckého pluku zpravidla s polovičními osádkami (tzn. 2 vojnín). Polovina osádky spolu s motostřeleckým plukem divize a motostřeleckými rotami tankových pluků, jakož i bojová technika a munice bude přepravena vzduchem. Bereme v úvahu, že bude potřeba přepravit značné množství sil a prostředků, z čehož vyplývá velká potřeba vrtulníků a dopravních letounů.

Pro názornost uvedeme příklad. Budeme-li vycházet z výše uvedených předpokladů, bude pro přepravu jednotek a materiálu vzduchem potřeba 60–65 vrtulníků Mi-6 (únosnost vrtulníku 80 vojáků s výzbrojí nebo 12 t materiálu nebo bojové techniky). Uvedený počet vrtulníků vyplývá z počtu osob a počtu bojové techniky a materiálu, který je třeba přepravit (tj. asi 2000 osob a materiálu a bojová technika o celkové váze 428 tun).

Při použití vrtulníků Mi-4 by se jejich počet zvýšil nejméně 7krát. Při výpočtu doby pro názornost budeme vycházet z toho, že vrtulníky jsou podle požadavku velitele tankové divize okamžitě k dispozici. Na naložení osob, materiálu a bojové techniky bude třeba počítat asi 30 minut. Doba přeletu zamořeného prostoru s dobou na vzletnutí a přistání bude asi 10 minut. Vysezení vojáků a vylodění materiálu a bojové techniky bude trvat asi 20 minut.

Sečteme-li časy dohromady (týkající se bojové techniky a materiálu), dojdeme k závěru, že naložení a přeprava části tankové divize přes zamořený prostor vzduchem si vyžádá asi hodinu. A to jsme počítali s ideálním stavem, že vrtulníky bu-

dou okamžitě k dispozici. Častější bude, že vrtulníky budeme teprve přisunovat, tzn., že se celková doba může ještě prodloužit. Z toho vyplývá, že mnohdy bude účelné volit k překonání zamořeného prostoru objížděku a někdy i vyčkat na snížení úrovně radiace. Ovšem zkušenosti ze cvičení Sovětské armády, o kterých hovořil na XXII. sjezdu KSSS soudruh maršál R. J. Malinovský, ukazují, že je možno přepravit až 100 000 vojáků na značné vzdálenosti, což má pro moderní způsob vedení války nesporný význam.

Je pochopitelné, že způsob překonání prostoru radioaktivního zamoření je určen konkrétní situací. Útvary divize překonávají zamořený úsek s vysokou úrovní radiace podle směru větru velkou rychlostí, s uzavřenými příklopy, průzory a ventily. Přesunují se v rotních nebo praporech prouděch s využitím největšího počtu cest. Při překonávání širokých pásem je třeba pravidelně střídát čelní vozidla, což podstatně snižuje dávku ozáření vozidla jedoucího po neporušeném povrchu terénu. Mezery mezi vozidly budeme volit tak, aby se co nejméně zvířenoého prachu usadilo na souběžně jedoucí tanky.

Centra atomových výbuchů je účelné objíždět proti směru větru a po překonání zamořeného prostoru provést osádkami tanků částečnou dezaktivaci tanků.

Při volbě způsobu překonání úseků radioaktivního zamoření je nutné vycházet z požadavků dovolených dávek denního a celkového ozáření osob, které určuje nařízený velitel a jejichž výše zabezpečí a uchová bojeschopnost vojsk až do splnění konečných cílů útočné operace.

V situaci, kdy je tanková divize mimo zamořený prostor a velitel divize se rozhoduje k jeho překonání po důkladném zhodnocení radiální situace a bez předchozího usměrnění velitelem armády, musí být s jeho rozhodnutím velitel armády seznámen a rozhodnutí musí být schváleno před jeho provedením. Jestliže útvary tankové divize jsou v době úderu v blízkosti center nebo v prostorech, které jsou v nebezpečí, že budou zamořeny radioaktivními látkami, rozhoduje se velitel divize samostatně. V tomto případě musí velitel i štáb divize pracovat vysoce operativně. To znamená, že štáb musí být schopen rychle připravit veliteli divize potřebné podklady a velitel divize vydat včas nařízení útvarům a jednotkám divize. Na přípravě těchto podkladů se bude podílet celý štáb divize, především však chemický náčelník a operační oddělení.

Úkolem chemického náčelníka bude předběžně hodnotit radiační situaci na základě přibližného zjištění centra výbuchu a ráže atomové zbraně. Vyhodnocení provede zpravidla na základě vlastního pozorování a bereme v úvahu, že jde o vyhodnocení přibližné, avšak nutné pro rychlé rozhodnutí velitele divize.

Na základě předběžného vyhodnocení centra výbuchu a ráže zakreslí údaje do mapy a podle směru větru vynese osu stopy. Pak podle výpočtů nebo podle předem zhotovených pomůcek pro různá měřítka map a ráže jaderných zbraní zakreslí na mapu izočary odpovídající danému úderu pro stupeň radioaktivity 0,5 r, 30, 100, 200 r/hod.

Podle rychlosti větru, vzdálenosti osy od nejbližšího bodu centra výbuchu, provede kalkulaci doby, ve které budou padat nad prostorem osy přesunu z vytvořeného atomového oblaku částičky radioaktivního prachu.

S ohledem na výsledky stanoví podle délky osy a radioaktivního zamoření na ose, přibližnou dávku radiace, kterou by osádky tanků a ostatní jednotky a útvary divize obdržely při překonávání stopy.

Výpočet průměrné dávky rentgenů, které útvary divize obdrží, možno provést podle vzorce:

$$D\gamma = \frac{P\gamma \text{ (průměrná)} \cdot d}{v \cdot k}$$

($D\gamma$ = obdržená dávka ozáření, $P\gamma$ = průměrná radiace, kterou lze vypočítat provedením součtu úrovně radiace mezi jednotlivými izočarami a při vzdálenosti do 30 km od centra výbuchu dělit 4, nad 30 km 2. d = délka pochodovaly osy přes prostor zamoření, v = pochodovalá rychlost v km/hod., k = koeficient snížení: u tanku 10, u OT 4, automobilu 2. Při výpočtu je nutno brát v úvahu u později přesunujících se proudů i pokles úrovně radiace, který je možno vypočítat podle kotoučů z Oper-51-3.

Podle výpočtu pravděpodobné dávky radiace navrhne chemický náčelník v součinnosti s operačním oddělením velitele divize **nejvhodnější způsob překonání zamořeného prostoru**, kterými útvary a jednotkami, jakou hodnotou uskutečnit manévry na jinou osu, vzdálenější od centra výbuchu, popřípadě objíždějí mimo zamořený prostor nebo kterými jednotkami vyčkat na pokles úrovně radiace.

Podle tohoto návrhu přijme velitel rozhodnutí pro nejvýhodnější způsob překo-

nání zamořeného prostoru s ohledem na plnění úkolu a obdržení co nejmenší dávky radiace.

Tato varianta řešení vzniklé situace vyžaduje od velitele štábu divize chladnokrevnost v jednání, rozhodnost a především schopnost rychle zabezpečit potřebné podmínky a vydat rozhodnutí.

Uvedený postup činnosti velitele a štábu divize je nezbytný proto, poněvadž výsledky vyslaného radiačního průzkumu bude mít k dispozici teprve za delší dobu a není možné zastavit pochoduující proudy útvarů divize a vytvářet tak výhodný cíl pro další atomové údery nepříteli. Sebeménší zbytečná časová ztráta může na druhé straně znamenat ztráty na živé síle, bojové technice a materiálu všeho druhu. Bojové zabezpečení v průběhu překonávání zamořeného prostoru bude především zaměřeno na organizaci chemického a radiačního průzkumu zamořeného prostoru. Průzkum budou provádět všechny prostředky jednotek a útvarů divize s cílem, zjistit stupeň zamoření os přesunu. Zprávy průzkumu vyhodnotí chemický náčelník s operačním oddělením a upřesní dřívější návrh velitele divize. Vzhledem k různě vysokému stupni zamoření terénu bude nutné radiační a chemický průzkum provádět za jízdy měření z tanků nebo obrněných transportérů, čímž se podstatně sníží dávka ozáření, kterou jednotky při provádění obdrží a zkrátí se potřebná doba pro radiační průzkum. Při hromadných úderech může být radiační průzkum proveden z letadel nebo vrtulníků. Při překonávání rozsáhlých zamořených prostorů je třeba mít neustále v pohotovosti ZUO k zásahu i v případě, že některé jednotky budou zasaženy pozemním výbuchem.

Při překonávání zamořeného prostoru bude činnost nepříteli zaměřena na ztlížení postupu útvarů divize a na jejich zdržení v zamořeném prostoru. Proto klademe důraz i na pečlivou organizaci PVO. Prostředky PVO musí včas zaujmout palebná postavení v blízkosti stopy a zabezpečit její hladké a rychlé překonání útvary divize.

Činnost vševojskového průzkumu musí být zaměřena na zjištění charakteru nepřátelské obrany a možného zámýslu nepříteli.

Pokud jde o otázky materiálně technického a zdravotnického zabezpečení bude třeba na základě vzniklé situace předpusnout část zásob, aby mohly být nahrazeny případné ztráty materiálu vzniklé atomovým úderem nepříteli. Podobně tomu bude i s divizním obvozištěm, které musí být

připraveno se rozvinout a poskytnout pomoc zasaženým osobám. V úzké součinnosti s ním bude pracovat i MSO, které může být na základě požadavku velitele tankové divize nebo na rozkaz velitele armády ve prospěch tankové divize rozvinuto.

Bude rovněž třeba, aby do blízkosti zamořeného prostoru byla přisunuta část dí-

lenských a vyprošťovacích prostředků, které by mohly včas poskytnout pomoc poškozené bojové technice, popřípadě vyprostit poškozenou bojovou techniku z os přesunu.

Ukázali jsme pouze na některé otázky této složité problematiky. V článku kolektivu 2.VO je jistě celá řada podnětů k další diskusi.

Bojové použití raketových vojsk a dělostřelectva při zabezpečení vzdušných výsadek

Podplukovník Josef Brož

V krátkém diskusním příspěvku se zaměřím na bojové použití raketových vojsk a dělostřelectva jak při zabezpečení taktických, tak i operačních vzdušných výsadek. V první části vyjádřím názor k složení (struktúře) a době provedení úderu k zabezpečení taktických vzdušných výsadek a v dalším pak vyzvednu odláštnosti při zabezpečení vzdušného výsadku.

Taktický vzdušný výsadek může být vysazen na objekt nebo mimo objekt. Je-li vzdušný výsadek vysazován na objekt, může to být za situace, kdy nepřítel neuspěl, nebo úspěšně obsadit předpokládaný prostor. Tato poslední varianta je však podmíněna dokonalým umlčením (zničením) nepřítel v prostoru vysazení.

Umlčení (zničení) nepřítel v prostoru vysazení může být provedeno atomovým úderem, úderem tříštivotrhavého střeliva raket, dělostřelectva a letectva, nebo kombinací uvedených způsobů. Umlčení nepřítel v prostoru vysazení a nejbližších prostorů zahrnuje rovněž umlčení blízkých nepřátelských záloh, PL a dělostřelectkových baterií, které by mohly výsadku ztížit, popřípadě i znemožnit. Umlčení (zničení) nepřítel v prostoru vysazení a v prostoru, kterého se má výsadek zmocnit, musí být provedeno těsně před vysazením. Naskytá se otázka, kdy zahájit úder na nepřítel. Podle mého názoru prvořadě důvody, které ovlivní zahájení úderu, nutno vidět v níže uvedených faktorech:

- v použití atomové munice k zničení nepřítel v prostoru vysazení,
- rychlosti prostředků dopravní letecké skupiny vzdušného výsadku,
- vzdálenosti prostoru vysazení vzdušného výsadku od linie fronty (předního okraje),
- době vysazení vzdušného výsadku

(s ukončením dělostřelectkové přípravy útoku nebo v průběhu vedení boje),

— množství odporů nepřítel v prostoru vysazení a přilehlém prostoru,

— způsobu rozmístění raket a dělostřelectva.

Je třeba si objasnit otázku stanovení času „Č“. Při plánování vysazení a bojové činnosti výsadku se rozpočet času provádí od stanovené doby zahájení vysazování (seskoku) a shozu bojové techniky a materiálu v nepřátelském týlu, tj. čas „Č“. Dobu „Č“ stanoví vševojskový velitel, který organizuje vysazení vzdušného výsadku. Úder raketových vojsk a dělostřelectva bude proveden jak před stanoveným časem „Č“, tak i po něm. Za předpokladu vysazení taktického vzdušného výsadku vrtulníky při praktické rychlosti 140 km/hod. (uvažován typ Mi-4), kdy umlčení nepřítel v prostoru vysazení je plánováno jaderným úderem raketových vojsk a vysazení je předpokládáno v průběhu vedení útočného boje na vzdálenost 20–30 km před útvary prvního sledu, možno pak volit níže uvedený způsob úderů. (Viz tabulka na str. 106)

Plnění výše uvedených úkolů může se účastnit nepřetržitě raketové vojsko a dělostřelectvo, které je umístěno mimo osu přeletu (na bocích pásma průletu). Dělostřelectvo, které bude umístěno na ose přeletu vzdušného výsadku, musí provést zastavení palby. Doba zastavení palby je stanovena čarou — zadním okrajem palebných postavení v okamžiku přeletu proudu dopravní letecké skupiny. Zahájení palby do pásma průletu těmito prostředky je pak povoleno okamžikem přeletu hranice (čáry) maximálního dostřelu. Za tím účelem stanoví se dělostřelectvu, rozmístěnému na ose přeletu, signály k zastavení a zahájení pal-

Úkoly raket a dělostřelectva	Provedení úderů
— zničení (umlčení) nepřítele v prostoru vysazení atomovým úderem raketových vojsk	Č-24
— umlčení nepřátelských PL baterií, radiolokátorů navedení v pásmu průletu	Č-23 až Č-15
— oslepení (vytvoření dýmové clony) palebných prostředků nepřítele, z nichž může být vedena palba proti dopravní letecké skupině	Č-18 až Č-12
— palebné střežení PL baterií nepřítele	Č-11 až Č-8
— oslepení nepřítele na zbytku hloubky dostřelu hlavnového dělostřelectva (uvažováno na vzdálenost do 15 km od čelních jednotek prostředky 100mm a 122mm kanónu z kdb, jimiž mohou být vševojskové svazky posíleny)	Č-11 až Č-8

by, sladěné s časovým přeletem dopravní letecké skupiny výsadku (viz příloha).

Jelikož hlavnové dělostřelectvo nemá za uvedeného příkladu dostřel až do prostoru vysazení, nemůže se účastnit zabezpečení výsadku v okamžiku vysazení, kdy je nejzranitelnější. Proto tento úkol musí převzít letectvo. Rovněž podpora výsadku hlavnovým dělostřelectvem může být provedena za situace, až vojska 1. sledu ovládnou terén ve vzdálenosti 10 km před prostorem vysazení. Proto podpora boje výsadku může být zahájena po přemístění posilových kanónových oddílů svazku do uvedeného prostoru asi tak za 2 hodiny po vysazení.

V případě, že bude provedeno vysazení taktického vzdušného výsadku v průběhu útočného boje, možno stanovit tyto závěry k zabezpečení vysazení:

— Je-li plánován atomový úder, je proveden na zahájení raketovými vojsky. Úder nutno provést 20 až 30 minut před vysazením výsadku. V případě, že umlčení nepřítele bude provedeno jen tříštivotrhavým střelivem, úder může být proveden až v průběhu přeletu dopravní letecké skupiny nad sestavou nepřítele.

— Umlčení PL baterií nepřítele na ose přeletu a jejich bocích, nutno ukončit do doby přeletu dopravní letecké skupiny na vzdálenost 3—5 km k přednímu okraji (linii fronty), kam mohou působit PL prostředky nepřítele.

— Do přeletu dopravní letecké skupiny výsadku k linii fronty nutno rovněž oslepit palebné prostředky nepřítele, z nichž může být vedena palba a to v jednom až dvou úsecích mezi čarami součinnosti. Oslepení

nepřítele v dalších úsecích nutno provést do doby přiblížení se dopravní letecké skupiny k následující součinnosti čáře.

— Současně v době přeletu vzdušného výsadku nutno blokovat blízká nepřátelská letiště (v dosahu armádních raketových prostředků).

Bojové použití raketových vojsk a dělostřelectva při zabezpečení operačních vzdušných výsadků bude mít některé odlišnosti, což vyplývá z operačního použití výsadku. Operační výsadek bude použit na základě rozhodnutí velitele fronty, v některých případech, zvláště v podmínkách naší armády, i na základě rozhodnutí velitele armády. Hloubka vysazení operačního výsadku je závislá na bojovém úkolu, síle vzdušného výsadku a od možnosti podpory vzdušného výsadku vojsky, útočícími čelně. Lze uvažovat, že výsadková divize může být vysazena do hloubky 200 až 300 km, výsadková brigáda do vzdálenosti asi 150 km a mohou tedy vést samostatnou bojovou činnost od jednoho do tří dnů. Rozměry prostoru vysazení a množství ploch závisí na bojové sestavě a úkolu vzdušného výsadku, rázu terénu, denní době, takticko-technických vlastnostech letounů a na přijatém způsobu a pořadí vysazení. Při vysazení v noci se určují pro přistání výsadkové divize tři plochy, brigádě dvě plochy a pro den dvojnásobný počet ploch. Z výše uvedeného je zřejmé, že na zničení (umlčení) nepřítele v prostoru vysazení mohou se podílet armádní raketové prostředky, popřípadě jen frontové raketové prostředky a letectvo. V tomto údobí bude třeba zničit nebo umlčet ne-

přítele v prostoru vysazení nebo zálohy v jeho blízkosti, PL prostředky s důrazem na PL řízené střely a nepřátelská letiště. K těmto úkolům je nutné podle počtu očekávaných cílů vyčlenit 3 až 4 jaderné náplně a to větší ráže od 50 kt až 500 kt. Vysazení operačního vzdušného výsadku do prostoru vzdušného atomového výbuchu může být provedeno rovněž 20 až 30 minut po úderu na plochy vzdálené asi 500 m od epicentra. Přelet operačního výsadku bude zpravidla proveden po dvou osách a bojová sestava na každé ose pro výsadkovou divizi bude dlouhá kolem 150 km, což představuje asi 30 minut letu a bude vysazována přibližně tři čtvrti hodiny (u výsadkové brigády se uvažuje asi čtvrt hodiny). Na těchto dvou trasách je zapotřebí umlčet veškeré PL baterie, PL řízené střely a naváděcí radiolokační stanice. Na tomto úkolu může se podílet hlavně dělostřelectvo na maximální dostřel, v dalším pak raketové prostředky všech typů a popřípadě i letectvo.

K zabezpečení operačního výsadku budou zpravidla zahájeny úder y raketových vojsk a dělostřelectva s úkolem umlčet prostředky PVO nepřítele na trasách letu. Teprve před přiblížením se čela dopravní letecké skupiny na vzdálenost asi 100 až 150 km k prostoru vysazení nutno atomovými údery umlčet nepřítele v prostoru vysazení.

Podpora operačního výsadku bude prováděna hlavně letectvem a popřípadě i raketovými prostředky (podle charakteru cíle) k odrazení protiztečí nepřátelských záloh, umlčení a blokování nepřátelských letišť, zničení nově zjištěných prostředků jaderného napadení nepřítele apod. Velitel výsadku bude hlavně odkázán na vhodně a efektivně využití organických nebo posilových dělostřeleckých prostředků.

Konečně pokládám za nutné, zmínit se o otázce spotřeby a zásobování munice. Při

plánování zabezpečení vzdušného výsadku municí, je třeba si uvědomit jeho úkol, dobu, po kterou bude bojovat v týlu nepřítele a s jakou hodnotou nepřítele se střetne. Kromě toho nutno znát předpokládanou činnost výsadku po sloučení a konečně, v jakém terénu bude vysazen (horský, tankový apod.). Na základě zkušeností počítá se s níže uvedenou denní spotřebou munice:

- 0,7 až 0,8 pp pro pěší zbraně,
- 0,55—0,6 pp pro PTZ a minomety,
- 1 až 1,2 pp pro PL zbraně.

Operační výsadek bude zpravidla vybaven municí na předpokládanou dobu boje. Všeobecně možno stanovit níže uvedené zásady při zabezpečení vzdušného výsadku municí:

— při nakládání zbraní do přepravních prostředků (letadel) třeba dbát zásady, nařadit patřičnou výši munice, aby mohla být jednotka po vysazení schopna bojového použití;

— v průběhu bojové činnosti v palebných postaveních mít jen část munice a ostatní ponechat rozptýlenou (pokud možno na dopravních prostředcích), aby nedošlo k jednorázovému zničení většího množství munice nebo mohlo jí být neodkladně použito v potřebném prostoru;

— pro uložení nutno využívat terénu nebo ženižních úkrytů, vybudovaných nepřítelem.

Kromě toho se v nutných případech k doplnění ztrat po vysazení, jakož i k zásobování výsadku pro případ prodloužení jeho bojové činnosti v týlu nepřítele předvidá jeho doplňkové zásobování vzduchem. Toto zásobování se provádí z letišť materiálního zásobování. Dodatečné zásobovat se bude zpravidla přistávacím způsobem. Shoz bude proveden tehdy, nebude-li v prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku vhodná přistávací plocha.

Zásobování vojsk vodou v poli

(VM čís. 2 a 5/1961)

Generálmajor Josef Slabý

V soudobé bojové činnosti je voda významným materiálním činitelem. Zabezpečení bojujících vojsk nezávadnou vodou je nezbytnou součástí jejich denních potřeb a musí být tudíž i organickou složkou materiálně zásobovacího systému.

Tyto otázky nebyly vždy plně docenovány. Víme z praxe, jak naléhavě muselo být řešeno zabezpečení života vojsk a zejména jejich bojového výcviku — vzhledem k neustálému zvyšování počtu tanků a ostatní bojové techniky — dostatečným množstvím nezávadné vody. Tím spíše je nutno vyřešit

zásobovací systém vody v polních podmínkách. To zejména proto, že prostředky zásobování vodou a rozlišitelnost kompetence již neodpovídají požadavkům vojsk v soudobé bojové činnosti. Zvyšující se potřeba vody, rychlé tempo boje, hygienická očista, deaktivace materiálu a techniky, nebezpečí častého, někdy i rozsáhlého zamoření povrchových i spodních vod radioaktivními látkami, chemickými nebo biologickými prostředky — to vše klade zcela nové požadavky na těžbu, úpravu, kontrolu i dopravu vody, zkrátka zabezpečení vodou v poli vyžaduje nového řešení.

Proto možno jen uvítat, že vojenský tisk se poslední dobou zabývá otázkami vody v poli. Práce inženýra majora Čiháka (VM č. 2/1961) a diskusní článek inženýra majora Košatky (VM č. 5/1961) jsou dobrým základem k dalšímu konkrétnějšímu rozpracování těchto otázek.

Považuji za účelné osvětlit problém zásobování vojsk vodou také z jiné stránky a říci k němu některé nové myšlenky. Domnívám se především, že zásobování vojsk vodou v poli je nutno řešit v úzkém vztahu k celému polnímu zásobovacímu systému.

Zásobovací systém naší armády v poli se opírá o dva základní prvky: je to systém pohyblivých zásob a jejich doplňování přísunem z vyšších zásobovacích etap. S místní těžbou není v plánech zabezpečení boje předem počítáno; podle situace mohou místní zdroje představovat větší nebo menší doplněk některých druhů zásob, o který se potom může snížit rozsah přísunu. Ovšem některé druhy, zejména prostorově objemného materiálu, které tvoří součást pohyblivých zásob — jako např. stavební a některé druhy ubytovacího materiálu — se zpravidla nepřisunují a převážně se získávají z místních zdrojů. K těmto druhům materiálních prostředků můžeme počítat i vodu.

Pohyblivé zásoby vojskového týlu, jejichž smyslem je dát jednotkám a útvarům určitou soběstačnost v materiální potřebě a veliteli na jednotlivých stupních zajistit svobodu manévru v jakékoli bojové situaci, zabezpečují vojska na tři až pět dní bojové činnosti. Soudobý boj, zejména nepřetržitost jeho vedení, vyžaduje, aby spotřebovaná část těchto zásob byla co nejdříve doplněna přísunem od nadřazené etapy.

A nyní, jak v tomto systému řešit otázku zásobování vodou?

Zde je nutno uvážit především některé zvláštnosti, a to zejména:

a) potřeba vody bude dvojího druhu — pravidelná, k zabezpečení života a normální bojové činnosti; sem možno zahrnout přípravu stravy, základní hygienu, zabezpečení bojové techniky; nepravidelná, nárazová potřeba vody k hygienické očistě, k deaktivaci bojové techniky a materiálu a pro jinou nepředvídanou potřebu;

b) na teritoriu předpokládaného středoevropského válčiště je dostatek povrchových zdrojů vody, které však — jak potvrdily poslední zkušenosti — mohou být i na delší dobu zamořeny radioaktivními látkami (popřípadě chemickými nebo biologickými prostředky), zejména při hromadných pozemních atomových úderech. Takovou vodu bude nutno pečlivě čistit ve zvláštních úpravárnách;

c) na teritoriu středoevropského válčiště je ve většině menších měst a obcí poměrně značný počet drobných studní (s omezenou vydatností), založených převážně na podzemních zdrojích vody. Rovněž i část městské a obecní vodovodní sítě (opět v menších městech) čerpá ze spodních vod. I v podmínkách rozsáhlých pozemních atomových výbuchů je pravděpodobné, že část těchto zdrojů nemusí být radioaktivně zasažena. To znamená, že po radiačním průzkumu a dosimetrické kontrole každého vodního zdroje mohou jednotky vody čerpat. Naskytá se však otázka, do jaké míry může ustupující nepřítel (popřípadě diverzní skupiny) otrávit nebo zamořit studné biologickými nebo jinými prostředky. I když toto nebezpečí bude vždy, nelze předpokládat zamoření všech vodních zdrojů. To zvyšuje požadavky na průzkum a vybavení jednotek spolehlivými detektory.

Z rozboru několika zvláštností, vyplývajících ze soudobých podmínek boje a z podmínek předpokládaného válčiště, možno dojít k závěru, že bude nutno využít kombinované všech vodních zdrojů, a to:

— v prvním pořadí pro normální, pravidelnou potřebu vody decentralizovanou těžbou ze studní a z vodovodní sítě;

— úhradu této potřeby zdvojit přísunem do hospodářských výdejen z divných vodních stanic, zabezpečovaných upravenou povrchovou vodou; z těchto zdrojů krytí i nárazovou potřebu vody pro hygienickou očistu apod., pokud nebude v blízkosti dostatek nezávadné vody;

— druhou linií vodních stanic, dotovaných rovněž upravenou povrchovou vodou, zřizovat péči vševojskové armády pro krytí nárazové potřeby vody u svazků, které ne-

jsou s to se zabezpečit vodou vlastními prostředky a pro potřebu armádních týlů.

Těžištěm zásobování vody pravidelné potřeby, jak patrně, by byla hospodářská výdejna. K tomu, aby byl prapor pro každou situaci vodou zabezpečen, je nutno doplnit pohyblivé zásoby materiálu praporu jednodenní až dvoudenní dávkou vody normální potřeby (kromě zásoby v polních lahvích u vojáků a v polních kuchyních). Pohyblivou zásobu stanoví i pro některé speciální jednotky (jako zdravotnický prapor, polní pekárnou, rotu chemické ochrany apod.). Tuto doplňovat z místních zdrojů, popřípadě podle situace přísunem z divizních (armádních) vodních stanic.

Navrhovaný systém zásobování vodou odpovídá v hlavních principech celkovému materiálně zásobovacímu systému vojsk s tou změnou, že vzhledem k některým zvláštnostem, je větší důraz položen na místní drobnou těžbu při současném zabezpečení přísunu. V konečné etapě vševojskové armády však není již počítáno s dalším přísunem od fronty, nýbrž s úpravou místní povrchové vody.

Zastávám názor, že takovýto systém zabezpečuje vojska zcela spolehlivě i zvýšeným množstvím vody; základní potřeba je kryta pohyblivými zásobami, doplňovanými těžbou nezávadné vody při současném zajištění přísunu z divizních (popřípadě armádních) vodních stanic.

Bude-li prapor vybaven lehkou úpravnou vody, bude možno upustit od zřizování divizních vodních stanic. V tom případě bude výhodné, armádní vodní stanice rozvíjet ve dvou směrech: první sled pro zabezpečení prvosledových svazků, druhý sled pro potřebu druhých sledů a armádních týlů.

Pro dopravu a udržování pohyblivých zásob vody doporučuji zavedení pružné táry s přízpůsobeným tvarem nákladního vozíku.

*

Nyní krátce k otázkám materiálové kompetence a odpovědnosti za zásobování vojsk vodou.

Bývá často zdůvodňováno, že zásobování vodou je problémem jen dopravním. Dopravu řídí a nese za ni plnou odpovědnost týl (konkrétně zástupce velitele pro týl) a tudíž, že řízení, materiálová kompetence a odpovědnost za zásobování vojsk vodou patří týlu. I když není vyloučeno, že týl by na sebe mohl tento úkol převzít, problém je daleko hlubší a složitější.

Zde je třeba opět vycházet ze stávajícího zásobovacího systému, který je založen

na jedné straně na organizační a koordinační činnosti týlu, zejména v otázkách dopravy, přísunu materiálu, řízení odsunu, využití komunikací a týlového prostoru a na druhé straně na odpovědnosti materiálních hospodářů za zabezpečení svého druhu vojska odpovídajícími druhy materiálu.

Vezměme např. jeden z hlavních druhů zásobování — municí. Týl řídí její přísun k podřízené zásobovací etapě, někdy — v závislosti na situaci — až do palebných postavení dělostřelectva a minometů, kde materiál dává k dispozici veliteli dělostřelectva. Velitel dělostřelectva dává požadavky, kolik munice a kam je třeba přisunout, řídí její rozdělování a nese plnou odpovědnost za zabezpečení dělostřelectva municí. Z toho jasně vyplývá, že doprava materiálu sama o sobě není důvodem nebo jediným kritériem pro stanovení odpovědnosti za zabezpečení vojsk příslušným druhem materiálu.

Nyní se podívejme na jiný, rovněž hlavní druh zásobování — pohonnými hmotami a mazadly. Těmito otázkami se zabývá, vzhledem k jejich významu, samostatná služba zásobování pohonnými hmotami, která je včleněna do týlu.

Služba zásobování pohonnými hmotami má za úkol opatřovat, skladovat a kontrolovat kvalitu pohonných hmot, řídí jejich rozdělování útvarům, řeší otázky limitů a norem spotřeby, hospodaření s obaly, čerpadly atd.

Tato služba má tu zvláštnost proti službě dělostřeleckého vyzbrojování, že materiální hospodář, stojící v čele služby, je podřízen zástupci pro týl; odpovědnost za zabezpečení vojsk pohonnými hmotami tudíž leží plně na týlu, který zároveň řeší a plně odpovídá za jejich dopravu. To bezesporu usnadňuje plánování materiálního zabezpečení a řešení součinnostních vztahů — nebo lépe vyjádřeno — řízení služby.

Přítom si uvědomme, že služba zásobování PHM obhospodařuje veškeré druhy pohonných hmot — pro rakety armádního typu, pro letectvo, tanky a pro veškerou motorovou techniku. Na tom nic nemění ani skutečnost, že odpovědnost za zabezpečení bojové pohotovosti techniky v nejnižších stupních (v nižších vojenských jednotkách a v přímém zabezpečení techniky) přechází na velitele jednotky a jeho technického zástupce.

Zásobování vodou má celou řadu obdobných prvků se službou zásobování pohonnými hmotami. Voda je materiál, který nezbytně potřebují všechny druhy vojsk a

k zabezpečení veškerá, nebo téměř veškerá bojová a tylová technika.

To je zcela shodné se zabezpečením potřeby pohonných hmot.

Shodná jsou však i další prvky: povinnost opatřovat vodu, upravovat ji, kontrolovat její jakost, skladovat ji, dopravovat a rozdělovat. V posledním případě, v nejnižších etapách, rovněž zůstává přímá odpovědnost za zabezpečení vojáka vodou na velitelích a za zabezpečení pohotovosti bojové techniky na jejich technických zástupcích.

Tato obdoba může vést k úvaze, zda by nebylo vhodné vytvořit samostatnou službu zásobování vodou, kterou začlenit — obdobně jako je tomu u služby zásobování pohonnými hmotami — do podřízenosti týlu. Do působnosti této služby dát, jak konečně již bylo naznačeno, průzkum vodních zdrojů, opatřování vody, její úpravu a dopravu, péči o vodní stanice apod. Přitom by nutně musela zůstat součinnost s ženijním vojskem, pokud by řešení některých situací vyžadovalo rozsáhlejší zemní práce s využitím ženijních strojů nebo vodních nádrží (vrtání studní, zrývání vodních zdří; v této souvislosti znovu vystupuje otázka tabulkového přiřazení ženijních odborníků do štábu týlu), s chemickým vojskem a zdravotnickou službou, pokud jde o kontrolu jakosti a nezávadnosti vody. Rovněž na nižších stupních (u praporu) by nadále zůstala povinnost velitelů organizovat průzkum a drobnou těžbu vody z místních zdrojů.

Službu zásobování vodou by bylo nutno vybavit na jednotlivých stupních řídicími a výkonnými orgány. Řídicí orgány u útvarů, svazků a armád včlenit do ostatních tylových služeb jako samostatné náčelníky s materiálovou kompetencí. Výkonnými orgány by byly:

- u praporu hospodářská výdejna,
- u útvaru družstvo pro zásobování vodou, včleněná do automobilní dopravní rot,
- u svazku četa pro zásobování vodou, včleněná do automobilního dopravního praporu,
- u polní armády samostatná hydrotechnická rota, kterou vybavit výkonnými úpravami a prostředky na dopravu vody.

Při stanovení rozsahu výkonných orgánů a jejich vybavy pro zásobování nutno vycházet z konkrétních propočtů a nově stanovených a prověřených norem spotřeby vody.

Úhradu osob pro nově navržené jednotky a pro funkce řídicích orgánů v týlu, by bylo možno řešit částečně převedením těch funk-

cí nebo osob, které se doposud staraly o materiální prostředky zásobování vodou a které se vlastním zásobováním doposud zabývaly. Je však samozřejmé, že zavedení nové techniky (úpraven vody) bude nutně vyžadovat připlánování potřebné obsluhy, řidičů apod.

Soustředění všech dosavadních sil a prostředků, které braly účast na zásobování vodou, by jistě přispělo k jejich hospodárnějšímu využití.

To je ovšem jen zcela hrubý nástin možného řešení problematiky vody v poli, kterou je třeba rozpracovat daleko hlouběji a konkrétněji. Je možné přezkoumat též jiný způsob řešení, např. spojení povinností zásobování vodou s ubytovací službou v poli.

V řešení vody jak patrně, je více variant. Mám za to, že každá z nich musí nutně počítat se součinností jiných složek, neboť voda bude vždy ležet v oblasti určitých zájmů ženijního a chemického vojska, zdravotnické a proviantní služby a nakonec i v zájmu technických a event. i jiných složek. Při všech řešeních je také třeba zdůrazňovat přímou odpovědnost velitelů (zejména u nižších jednotek) za provádění průzkumu, získávání vody z místních zdrojů a za zabezpečení vojáků a bojové techniky nezávadnou vodou.

*

Poslední otázkou, kterou se chci zabývat je nutnost komplexního řešení problému zásobování vodou.

Otázkami organizace zásobování vojsk vodou v poli se zabývá velení naší armády. Konkrétním řešením tohoto úkolu se zabývá vojenskovojevečká práce. Ze zkušenosti víme, že je snaha řešit složitou problematiku vody odděleně, dílčím způsobem, bez uvážení řady spojitostí a souvislostí, často jen z úzkých odborných hledisek.

Již jsem uvedl, že systém zásobování vojsk vodou je nutno řešit v souladu se zásadami soudobé bojové činnosti a ve spojitosti s celým systémem jejich materiálního zabezpečení. Jsou zde však ještě další prvky, které je nutno vzít v úvahu; je to studium a zkoumání stavu povrchových i spodních vod na území předpokládaného válčiště. Ani normy spotřeby vody, jejichž prověrku nutně vyvolává zvyšující se počet bojové techniky a nové jevy ve vojscích, vyvolané zbraněmi hromadného ničení, ne-
íze nikterak zkoumat odděleně od ostatních otázek zásobování. Konečně je nutno vidět řešení některých otázek vody ve vztahu k národnímu hospodářství. Víme, že státní

plán vědeckého výzkumu se zabývá řešením různých otázek vody v celostátním měřítku; řeší např. zabezpečení vodou civilního obyvatelstva a průmyslu ve všech souvislostech (v součinnosti s biologickým a chemickým výzkumem, chemickou a strojírenskou technologií) dále omezovací znečišťování vod průmyslovým odpadem¹⁾, likvidaci radioaktivního odpadu, zabývá se dále výzkumem pitné a užitkové vody a zajištěním dostatečného množství jakostní vody pro obyvatelstvo²⁾.

Z toho jasně vidíme, jak významná je součinnost vojenskovo-vědecké práce se státním

1) Do vodních toků přichází ročně 3 mld m³ odpadních vod. Z celkové délky větších toků v ČSSR 8000 km je dnes znečištěno více než 2500 km pátou třídou znečištění (to znamená, že je pro hospodářskou potřebu vyřazeno).

2) Potřeba vody pro obyvatelstvo, průmysl a zemědělství se do r. 1975 zvýší proti r. 1958 více než trojnásobně (z 3,1 mld m³ v r. 1958 na 10 mld m³ v r. 1975).

plánem, konkrétně s Čs. akademií věd a některými výzkumnými pracovišti. Výsledků plnění některých částí státního plánu možno využít a aplikovat v podmínkách vojenství. Takovými zájmovými otázkami mohou být: stav vodních zdrojů na našem území, metody řešení úpravy vody, vývoj různých filtračních zařízení, způsob zásobování vody radioaktivních odpadů, vývoj pružné tary na dopravu vody, řešení detekčních zařízení na průzkum vodních zdrojů atd.

Jen komplexním řešením je možno sladit úsilí, ovlivnit vývoj a výzkum v národním hospodářství, využívat všech možností a otázky zásobování vojsk řešit v komplexu a v jednotě operačních, odborných i ekonomických hledisek.

Ve svém diskusním článku jsem si nepostavil za cíl vyřešit s konečnou platností problém zásobování vojsk vodou v poli. Předkládám čtenářům některé pohledy z jiných hledisek než se dosud zabývali odborníci, konkrétně i oba dříve uvedené autoři. Mám za to, že tyto stránky věci nelze v další práci opomíjet.

Některé otázky převedení divize do operační podřízenosti jiné armády během útočné operace

Podplukovník Miloš Brabeneč

Moderní bojová technika dovoluje vést útočný boj a operaci s velkou dynamičností, do velké hloubky a na širokých frontách. Dynamičnost bojové činnosti však zvyšuje potřebu rychlého rozhodování a reagování na nenadálé změny v situaci, které mohou podstatně ovlivnit původní zámýsl.

K zabezpečení rychlé realizace nového rozhodnutí bude v mnohých případech účelnější převést, vzhledem k situaci na frontě, útvar nebo svazek do podřízenosti jiného svazku nebo svazu, který má výhodnější podmínky k plnění nového úkolu.

Hlavní příčinou převedení útvaru nebo svazku do podřízenosti jiné organické části během operace bude nemožnost realizace původně přijatého rozhodnutí. Změna podřízenosti je tedy v podstatě nuceným opatřením a bude důsledkem narušení původního plánu.

Nenadálé změny v situaci, které budou charakterizovat soudobý boj a operaci, nasvědčují, že změna v realizaci zámýslu bude zpravidla průvodním jevem při všech dru-

hých boje a operace: v počátečním období války i v jejím průběhu, při pronásledování, střetných sraženích a bojích, v obraně, při zasazování druhých sledů, při odražení protiúderů a protiztečí, při obklíčení a ničení nepřítele i při jiných situacích.

Ke změně podřízenosti může dojít ve všech druzích bojové činnosti a na všech stupních velení. Proto se stává změna podřízenosti útvarů, svazků i svazů v soudobém boji a operaci běžnou věcí.

Převedení divize v průběhu operace bude řešeno zpravidla za pohybu divizí a způsob předání nesmí narušit bojový úkol, který divize v dané situaci plní. Z toho důvodu není možné dát nějaký stále platný návod na způsob předání divize, protože způsob musí být v souladu s konkrétní situací.

Jestliže shrneme všechny požadavky zabezpečující plynulé převedení divize do operační podřízenosti jiné armády, bude předání řešeno po těchto základních liniích:

- velitelské a politické,
- spojovací,

- materiálně technické,
- popřípadě personální.

Způsob předání po jednotlivých liniích se bude řídit podle stávající situace, podle naléhavosti řešení a především ho ovlivní bojová situace divize a situace, v jaké se nachází přejímající armáda. Proto budeme především přihlížet k tomu, jaké je místo a úloha divize v operační sestavě předávající armády a její nastávající úloha a místo při plnění dalších operačních cílů přejímající armády.

Jiným způsobem bude řešeno předání divize, která je v prvním sledu předávající armády, v dotyku s nepřítelem a ve styku se sousedními divizemi, se kterými plní úkol ve vzájemné součinnosti. V takové situaci budou velitelské orgány a štáb předávané divize plně zaměstnány řízením bojové činnosti a při volbě způsobu předání bude tato okolnost hlavním kritériem.

Jiný způsob předání budeme volit, jestliže se nastávající úkol divize v rámci nové armády bude diametrálně lišit od stávajícího úkolu a přechod na nový úkol bude řešen pod tlakem času.

Opět jiným způsobem bude organizováno předání, bude-li divize například v druhém sledu předávající armády a má zůstat v druhém sledu nové armády, nebo má být zasazena do jejího prvního sledu.

Každá situace si vynutí jiný způsob organizace předání. Štáby armády musí organizovat předání tak, aby řízení divize bylo co nejméně narušeno, protože již samotná skutečnost, že divize přechází do podřízenosti jiné armády, naruší práci velitele i štábu divize.

Při organizaci převedení divize do podřízenosti jiné armády vycházíme z toho stupně velení, který předání divize nařizuje. Toto nařízení bude vycházet ze štábu frontu a proto se domnívám, že by měl štáb frontu stanovit hodinu a popřípadě i místo předání divize. V některých případech může armáda přejímat i několik divizí od různých armád a proto bude nutno termínovat převzetí těchto divizí. Podle vývoje situace může štáb frontu v některých případech i předvídat přechod podřízenosti a časově vytvořit podmínky, které by zabezpečovaly hladké, včasné a správné předání divize.

V zásadě je možno říci, že organizace předání může být podle situace volena:

- na stupni armád, kdy těžiště při předání bude ve štábech armád. Hlavní otázky budou pak řešeny ve štábu předávající armády,
- na stupni předávané divize — přejímající armády, kdy předání bude řešeno

přímým navázáním osobního styku předávané divize a přejímající armády.

V prvním případě budeme brát v úvahu organizaci velení jak ve štábu divize, tak i předávající a přejímající armády. Takto organizované převedení divize, kdy těžiště práce bude ve štábech armád, vytvoří podmínky k tomu, aby štáb předávané divize byl co nejméně oddalován od řízení bojové činnosti. Bude však vyžadovat dobrou znalost stavu a situace divize štábem předávající armády.

Předání je usnadněno tím, že ve štábu armády je směrový důstojník, který je seznámen se situací u divize. To značně ulehčí novému štábu vniknout do problematiky přejímané divize. Domnívám se proto, že by bylo správné převzít s divizí i směrového důstojníka ze štábu předávající armády, pokud není ve štábu armády vázán i jinými úkoly. Nebude-li toto řešení možné, pak by bylo výhodné, aby směrový důstojník přešel do štábu přejímající armády aspoň pro počáteční etapu, kdy začíná divize plnit nový bojový úkol.

I zde je vidět stoupající důležitost směrových důstojníků, hlavně pak důležitost znalosti divize po všech stránkách. Směrový důstojník pak může na základě znalosti své divize připravit předání. Protože se předání bude zpravidla provádět ve štábu předávající armády, bude informovat funkcionáře štábu přejímající armády, pověřeného projednat převzetí divize, o situaci předávané divize. Obsah i rozsah projednávaných otázek se bude řídit podle konkrétní situace, hlavně pak podle času, který bude pro předání k dispozici a podle rozsahu zpráv, které budou o divizi na štábu předávající armády známy. V optimálních podmínkách by mohly být obsahem jednání tyto otázky, které by se mohly také vyjádřit v protokolu o předání divize:

- složení divize s krátkou charakteristikou velitele a štábu divize, podřízených pluků s jejich velitelskými orgány, počty osob, zbraní a dopravních prostředků, posilové prostředky divize,
- závěry z předcházející bojové činnosti divize (stupeň bojové pohotovosti, morální stav, výše zásob, stupeň ozáření osob, stav bojové techniky apod.),
- současná bojová situace divize s uvedením úplné bojové sestavy divize včetně míst velení, umístění týlu apod.,
- materiálně technický a zdravotnický stav divize,
- spojovací situace u divize.

Při předání divize bude vždy sepsáván protokol, který podepíše pověřený funkcionář

náři obou armád (předávající a přejímající), směrový důstojník předávající armády a v nejkratší možné době velitel předávající divize. Protokol je výhodně zpracovat ve čtyřech výtiscích pro štáb frontu, jako hlášení, pro obě armády a jeden výtisk pro velitele předávající divize.

V druhém případě, kdy těžiště práce při předávání bude u předávající divize a přejímající armády, bude výhodou, že divize bude včas seznámena s novým úkolem a nový štáb armády s podrobnou situací u divize.

Způsob předání by mohl proběhnout tak, že po rozhodnutí velitele frontu o předání divize, kdy štáb frontu současně uvědomí oba velitele armád a vydá usměrňující pokyny pro způsob předání, bude co nejrychleji navázán osobní styk mezi divizí a přejímající armádou. S nařízením frontu výhodně vydat i dobu, od které vyjímá velitel frontu divizi z podřízenosti původní armády.

Podle situace divize může být předání řešeno tím způsobem, že velitel divize buď osobně nebo prostřednictvím odpovědného funkcionáře doloží na VS nebo PVS armády veliteli přejímající armády situaci a stav divize a současně obdrží nový úkol. Tento způsob může být volen v takové situaci, kdy divize není přímo vázána bojem a čas, vzdálenost, popřípadě i možnost použití rychlého dopravního prostředku dovolují zkrátit na minimum dobu pro doložení situace veliteli armády a na druhé straně pro proniknutí rozkazu k divizi.

Je možné volit i druhý způsob, kdy velitel přejímající armády vyšle do štábu svazku odpovědného funkcionáře ze svého štábu. Tímto důstojníkem může být i směrový důstojník, který bude vyčleněn ze štábu přejímající armády za novou divizi. Funkcionář vyslaný do štábu přejímající divize zůstává přímo u divize situací a předá nový úkol.

Při takovémto řešení je třeba přihlížet k tomu, že velitel přejímající armády se bude rozhodovat o použití nové divize podle zpráv získaných o divizi od předávající armády nebo ze štábu frontu. Tyto zprávy nemusí být úplné nebo v nich mohou chybět podklady nutné pro rozhodnutí o novém úkolu divize. Proto bude výhodné, aby k divizi byl vyslán takový příslušník štábu, který by mohl na základě znalosti zámyslu velitele armády popřípadě i doplnit úkol divize podle konkrétní situace, ve které divizi při doručení bojového úkolu najde.

Domnívám se, že by uvedená varianta převzetí divize pro svoji jednoduchost a rychlost plně odpovídala situaci, při které

je divize v prvním sledu a zůstává v něm i při plnění nového úkolu u přejímající armády.

Rychlost převzetí divize bude do značné míry ovlivněna dobou, potřebnou k tomu, aby nová armáda mohla řídit další bojovou činnost divize. Délku této doby bude určovat rychlost, s jakou bude zřízeno spojení mezi novým štábem armády a převzatou divizí.

Především si musíme uvědomit, že pro řízení divize štábem armády je v současné době organizováno kolem osmnácti rádiových sítí. Přejímající armáda musí začlenit proto novou divizi co nejrychleji do své spojovací sítě.

Při řešení této otázky si musíme uvědomit, že ve většině případů nebude čas na vydání nových pracovních údajů. Spojovací oddělení armády a stejně tomu bude u divize, je plně zaneprázdněno praktickým řízením spojení.

Pro zabezpečení spojení na stupni armáda—divize je v plánu spojení každé armády počítáno s možností začlenit nové svazky do spojovací soustavy. Proto jsou ve spojovacích sítích vyčleněny volné řádky k zařazení dalších stanic. Pro tyto účely jsou připraveny i záložní rádiové sítě a směry.

Při rychlém převzetí divize jde pochopitelně o to, aby údaje o včlenění nového svazku do spojovací soustavy přejímající armády byly včas doručeny spojovacímu náčelníkovi svazku s výpisem z nařízení pro spojení armády. Údaje předávající divizi mohou být doručeny buď prostřednictvím styčného důstojníka spojovacího oddělení armády, nebo rádiem pomocí speciálních hovorových tabulek. Aby byl umožněn v průběhu operace takovýto dohovor, bez zatěžování bojových sítí, organizují se vždy nadřízeným spojovacím náčelníkem služební rádiové sítě. V našem případě, kdy řešíme převzetí svazku do operační podřízenosti nové armády, bude dohovor veden ve služební rádiové síti frontu. V ní jsou na poslechu: štáb frontu, štáby armád i štáby jejich svazků.

Podobná situace může nastat i při změně podřízenosti na nižším stupni, například při předání pluku jinému svazku vlastní armády. V takovém případě bude předání po stránce spojovací provedeno ve služební rádiové síti armády.

Pro řešení spojení uvnitř divize bude zpravidla zásadou zachovat původně přidělené údaje, které měla divize u předávající armády.

Je zcela logické, že ani na způsob převzetí divize po stránce spojovací nelze

stanovit jedinou šablonu a návod. Bude nutno vždy vycházet z konkrétní situace, z času, který bude k dispozici a dalších okolností, které budou vyžadovat tvůrčí přístup k řešení této otázky.

Způsob převedení divize po stránce materiálně technické a zdravotnické bude se řídit hloubkou znalostí jejího stavu týlovými orgány předávající armády, zásobovací, zdravotnickou a bojovou situací divize. Bude-li mít předávaný svazek pohyblivé zásoby na požadované výši 3 — 5 dní, je situace do jisté míry usnadněna. Složitá situace po stránce týlové vznikne tehdy, jestliže budou stavy zásob značně sníženy například zničením části divizního týlu.

Při předávání divize musí být brán zřetel zvláště na materiálně technické zabezpečení, protože se může stát i nejdůležitější otázkou, na které bude záviset plnění nového úkolu.

Kvalita převzetí divize po stránce týlové bude především záležet na zjištění skuteč-

ného stavu divize. Proto bude výhodné vyslat ze štábu týlu přejímající armády styčného důstojníka, který by upřesnil situaci na místě a podle konkrétní situace divize řešil další její materiálně technické zabezpečení.

V jiných případech by bylo výhodnější odeslat důstojníka týlu předávaného svazku do štábu týlu přejímající armády, kde by doložil situaci divize a předal požadavky pro zásobování.

Při řešení těchto otázek je třeba věnovat patřičnou pozornost i otázkám zdravotnického a technického odsunu. I zde bude hrát svoji úlohu čas a bude třeba stanovit, od které doby a kam budou odsuny prováděny.

Na předání divize po stránce materiálně technické a zdravotnické bude mít do velké míry vliv štáb týlu frontu a bude třeba, aby pro předání divize vydal vyčerpávající údaje pro obě armády — předávající i přejímající.

* * *

Soudobý boj je proniknut nepřetržitými změnami situace, které budou vyžadovat i častou změnu a úpravu rozhodnutí. Často bude třeba k důslednému prosazování zámyslu měnit způsob jeho plnění a na změny reagovat rychlou změnou bojové a operační sestavy. Proto otázka převedení svazků do jiné operační podřízenosti během operace hraje v soudobých podmínkách důležitou úlohu. Proto by měly být pro předání již předem ve štábech připraveny podmínky zvláště pak pro předání po stránce spojovací, materiálně technické a zdravotnické.

Domnívám se, že článek přinesl dosti podnětů k diskusi, popřípadě i k propracování některých otázek spojovacích a týlových.

Při zpracování článku jsem využil řadu připomínek soudruhů podplukovníka S. Petřížily a majora Z. Dvořáka z posádky Slaný, kterým touto cestou děkuji za přátelskou a účinnou spolupráci.

Konference k vědecké práci v armádě

K vojenskovědecké práci na stupni svazku

Kolektiv štábu 14. motostřelecké divize

V současné době vidíme, že je rozvířena otázka plánování, organizace a provádění vědecké práce v naší armádě. Je zřejmé, že v celé této problematice nastal jakýsi zvrat, který podle všech dosavadních příznaků pomůže podstatně zkvalitnit celkový stav vědecké práce. Na základě našich zkušeností se rovněž chceme k této otázce krátce vyjádřit. Vždyť v uplynulém období jsme byli svědky toho, že např. u svazku se vědecká práce projevovala ve vědeckých konferencích, anebo ve zpracovávání určitého pojednání, které mělo rozpracovat vcelku známé otázky vedení soudobého boje. Obdobná praxe byla podle tohoto vzoru zavedena zpravidla štábem svazku i vůči útvarům, kterým byly zadávány určité otázky z bojové činnosti jednotek. Je všeobecně známo, jaké byly skutečné výsledky této činnosti. Celou práci zpracoval jeden důstojník štábu svazku za případné spolupráce příslušníků druhů vojsk. Jejich práce byla v podstatě kompilační činností s využitím všech dosažitelných materiálů (s případným shrnutím některých praktických zkušeností v závěru celé práce). Výsledek této činnosti nebyl, vzhledem k nedostatku času a k malému zájmu ostatních příslušníků štábu svazku (kteří pochybovali o její účelnosti), kolektivně schvalován a projednáván a v tomto stavu byla práce odeslána nadřízenému štábu. Její další využití nebylo zpravidla žádné.

Je pochopitelné, že tato činnost v podstatě nepřinášela žádné kladné výsledky v rozpracování nových otázek, a že se prakticky o vědecké práci nedalo vůbec hovořit.

Je potěšitelné, že nynější názory na vědeckou práci, zvláště na stupni svazku se zásadně změnily, o čemž svědčí jednak „Prozatímní organizační a metodické směrnice pro vědeckou práci v ČSLA (Sm-Všeob-19)“, zvláštní číslo Vojenské mysl, vydané v roce 1961 a článek plukovníka Průši z 5. čísla Vojenské mysl (1961).

Podíváme-li se na úkoly, které mají svazky a útvary plnit podle článku 35 Sm-

všeob-19, vidíme, že vcelku odpovídají možnostem těchto stupňů velení.

Chceme se však vyjádřit k některým úkolům, stanoveným pro svazky a útvary. Nejprve je to „realizace výsledků vědecké práce“. Domnívám se, že bude tento úkol výhodnější formulovat tak, jak jej uvádí plk. Průša (VM č. 5/1961, str. 125–126), tj. „při různých zkušebních cvičeních prověřovat některé otázky praktické činnosti vojsk“. Chceme-li totiž realizovat výsledky vědecké práce u vojsk, je to možno zpravidla provést až tenkrát, jsou-li tyto výsledky zakotveny v bojových řádech, po případě v jiných směrnících a rozkazech velení armády, poněvadž dříve tyto nové otázky do výcviku vojsk není možné zavádět (jak už bylo dříve v celé armádě usměrněno). V uvedeném předpise je možno podle našeho názoru vypustit úkol:

— dbát o zvyšování teoretických znalostí svých příslušníků. Tento úkol je podle našeho názoru samozřejmý a vyplývá z plnění základních funkčních povinností všech důstojníků a nelze jej považovat za součást vědecké práce.

Podle všech materiálů uveřejněných k vědecké práci v naší armádě je zřejmé, že hlavním úkolem štábu a vojsk od štábů divize níže má v podstatě být:

— shromažďování a zevšeobecňování poznatků a údajů z praktického života vojsk,

— příprava a provádění zkušebních cvičení a zaměstnání, přezkoušení dílčích otázek v praktické činnosti vojsk.

Domnívám se, že tyto úkoly plně odpovídají možnostem štábů a vojsk a mohou přinést skutečně hodnotné výsledky.

Ke splnění prvního úkolu jsou v rámci svazku i útvarů poměrně značné možnosti. Vždyť v současné době praporeční a plukovní taktické cvičení jsou prováděna na značnou vzdálenost, umožňující přezkoušet řadu otázek. Uvážíme-li rozsah vyvedení bojové techniky, vidíme, že při těchto zaměstná-

ních je možno získat řadu dobrých zkušeností z bojové činnosti vojsk.

Domníváme se, že v tomto směru by bylo užitečné navázat užší spolupráci jednotlivých vědeckých pracovišť (kateder VAAZ a VUOJ) s jednotlivými svazky, což by umožnilo širší účast příslušníků těchto kateder při cvičeních u vojsk. Při těchto cvičeních je možno sledovat i prověřovat speciální učební úkoly a cíle. Na druhé straně by soudruzi z kateder přímou účastí při přípravě cvičení účinně pomohli štábům svazků a útvarů při přípravě různých zaměstnání a pomohli by tak včleňovat do těchto zaměstnání nové otázky a názory.

Obdobnou praxi lze uplatnit i při plnění druhého úkolu, tj. při přípravě a provádění různých zkušebních cvičení a zaměstnání. Domníváme se, že by bylo výhodné při jejich přípravě a provedení vyhradit určitou časovou zálohu v plánu bojové a politické přípravy a dát velitelům svazků větší pravomoc v jejich provádění na stupni prapor a níže.

V průběhu výcvikového roku se totiž vyskytnou různé problémy, které by bylo účelné prověřit a prakticky přezkoušet v úzké součinnosti s jednotlivými vědeckými pracovišti. Vždyť vezmeme např. současný stav naší obrany. Jisté by bylo účelné na některých stupních prakticky prověřit určité zásady z vedení obranného boje v soudobých podmínkách.

V článku plukovníka Průši je též jako jedna z forem vědecké práce na stupni svazku uváděna příprava a provedení ukázkových cvičení. K tomuto problému se chceme krátce vyjádřit. Dosavadní zkušenosti totiž ukazují, že by bylo vhodné plánovat ukázková cvičení na kterémkoli stupni velmi uvážlivě a hluboce si předem promyslet cíle, které mají být při ukázkových cvičeních splněny. Dosavadní praxe je zatím taková, že ukázková cvičení jsou prováděna velmi často, přičemž výsledek vzhledem k vynaloženému úsilí při jejich přípravě je poměrně malý. Zpravidla se ukazuje to, co v praxi ostatní útvary a jednotky při plnění úkolů bojové a politické přípravy nejsou schopny v průběhu výcvikového roku provádět, poněvadž nemají takové materiální zabezpečení, které je možno pro ukázkou připravit a ani takové časové možnosti pro jejich přípravu. V neposlední řadě je nutno uvážít i národohospodářská hlediska, poněvadž ukázková cvičení jsou velmi nákladná.

Nyní ještě několik slov k organizačnímu zabezpečení vědecké práce u svazku. Plukovník Průša v dříve uvedeném článku na-

vrhuje mít tabulkově u svazku pomocníka náčelníka štábu pro řízení vědecké práce.

Domníváme se, že toto řešení by jistě přispělo ke kvalitě věci, avšak v žádném případě nedoporučujeme realizovat návrh plukovníka Litery ve zvláštním čísle Vojenské myslí, aby tuto funkci plnili „učitelé škol na zkušene a kandidáti vojenských věd na praxi“ (str. 38). Tito soudruzi by podle našeho názoru během svého poměrně krátkodobého pobytu u svazku nezískali trvalý přehled o situaci svazku a útvarů, jejich práce by se příliš podobala té, kterou konají ve vojenské akademii a jejich praxe u vojsk by se tak minula účinkem, poněvadž by dostatečně neprohlédli do problematiky praktického řízení a provádění bojové a politické přípravy u vojsk. Tuto skutečnost máme již ověřenu zkušenostmi z praxe příslušníků učitelského sboru akademii a učilišť u svazku.

Ještě několik poznámek k tématice vědecké práce v armádě. I když nám může být vytknuto, že máme „přízemní zájmy“, domníváme se, že by např. pro naši armádu kromě řešení a studia zákonitostí a způsobů vedení soudobých operací bylo prospěšné více se zaměřit na otázky bezprostředně se týkající výchovy jednotek, přípravy štábů, metodiky práce velitelů a štábů v soudobých podmínkách, materiálně technického zabezpečení soudobého boje apod. Tyto názory nakonec potvrzují i autoři článků zvláštního čísla Vojenské myslí. Vždyť nám podle našeho názoru nepomůže jen řada obsáhlých úvah o vedení útočných operací, ale musíme si vyřešit i takové otázky, jak má vypadat z hlediska požadavků soudobého boje výstroj vojska v boji, poněvadž několik desítek kilogramů, které má voják vozit nebo nosit, odpovídá situaci v armádách před 20 až 30 i více lety. Vždyť není např. dodnes vyřešena typizovaná výbava štábů všech stupňů, jejich organizace, osobní výbava důstojníků v poli, ba ani uložení osobních věcí vojáků, zvláště osádek tanků apod.

Domníváme se, že zvláště v taktice je dcsud řada nejasností, poněvadž bojové řady nám pochopitelně nemohou dát úplnou a vyčerpávající odpověď na všechny otázky činnosti jednotek. A na jejich činnosti bude především záviset, zda se splní ty operace, jejichž řešení je v současné době v takové oblibě u našich důstojníků. Vezmeme-li si na druhé straně vojenské odborné časopisy Sovětské armády, můžeme velmi často vidět, že vědeckí pracovníci a vysoce funkcionáři v hodnosti generálů rozebírají otázky

bojové činnosti družstva, tanku, čtyři, rotu apod. v soudobém boji a srovnáme tuto skutečnost s tím, co uvádí podplukovník Skácel ve zvláštním čísle Vojenské mysli, že „většina aspirantů... vytrvale odmítá řešit problémy výchovy a výcviku našich velitelů, štábů a vojsk...“ (str. 34).

Velmi správný je podle našeho názoru např. návrh majora Kučery (ve zvláštním čísle na str. 19) zřídit pracoviště k řešení

problémů taktiky, nebo požadavek generálmajora Knotka, aby „vojenskovědecká práce sestoupila z globusu na Šumavu“ (str. 49).

Jediné dovedením všech otázek vědecké práce do skutečné praxe v životě nejnižších jednotek je možno říci, že celá činnost má skutečný význam pro zvýšení bojové připravenosti armády, a že nebyla jen „vědou pro vědu“.

Vztah operačně taktických pracovníků k otázkám technického rozvoje

(Zvláštní číslo VM 1961)

Major Bohuslav Kröhn

Účelem tohoto článku je u pozornit na některé z hlavních otázek, týkajících se **komplexního posuzování** úkolů vojenského technického rozvoje pracovníky operačně taktickými i technickými. Článek má přinést některé podněty k zvýšení úrovně metod práce na úseku vojenského technického rozvoje.

Vojenský technický rozvoj je součástí technického rozvoje v celostátním měřítku. Zásady efektivnosti technického rozvoje a potřeba ekonomicky využívat vědeckovýzkumné a vývojové základny vyžaduje, aby jednotlivé úkoly technického rozvoje, předtím, než začnou být realizovány v plánech výzkumu a vývoje, byly **komplexně** posouzeny jak pracovníky požadovatele, tak i řešitele a budoucího uživatele. Komplexní ujasnění existujících problémů a rozporů mezi všemi těmito partnery je **základním předpokladem** řešení úkolů technického rozvoje. Tato skutečnost byla potvrzena zkušenostmi z výzkumu a vývoje jak v oblasti civilního sektoru tak i v oblasti ozbrojených sil.

Již dnes dochází v ČSSR k mohutnému rozvoji vědeckovýzkumných pracovišť (výzkumných a zkušebních ústavů, nebo středisek v ozbrojených silách), které při řešení konkrétních úkolů nabývají speciálních znalostí a zkušeností vysoké úrovně. Plněmu využití jejich pracovních výsledků brání někdy ještě nedostatky, vyplývající z nedostatečné součinnosti řady různých vědních oborů, z nedostatečné součinnosti orgánů, jejichž spolupráce je nezbytnou podmínkou zabezpečení perspektivnosti řeše-

ných úkolů. Ukazuje se, že k dokonalému využití pracovních výsledků různých pracovišť je nezbytné nutné **umění** kloubit získané poznatky z jednotlivých pracovišť navzájem, synteticky zhodnotit dílčí pracovní výsledky a vytvářet jednotnou základnu pro úspěšné zvládnutí celého úkolu. Jde tedy o zdokonalení řídicí a organizační práce jak na úrovni vědeckovýzkumných pracovišť a výzkumných a zkušebních středisek, tak i v orgánech, odpovídajících za celkovou koordinaci a usměrňování rozvoje vojenské vědy a techniky.

Je pochopitelné, že pozornost koordinujících orgánů musí se stále více soustřeďovat na nejbližší problémy technického rozvoje, vyplývající z perspektivních potřeb armády. K zabezpečení těchto nejdůležitějších úkolů je zapotřebí součinnosti řady různých vědních oborů, pracovníků z různých pracovišť jako např. pracovníků technického rozvoje, pracovníků operačně taktických složek a dalších. Každému z nich při řešení problému připadá specifický pracovní podíl, jehož vyřešení přispívá jen částečně k úspěšnému zvládnutí celého úkolu. Komplexní charakter takového úkolu vede k formulaci hlavních úkolů technického rozvoje perspektivního charakteru. Těžiště činnosti tu bude vždy na pracovištích vědeckovýzkumných ústavů, výzkumných a zkušebních středisek a dalších institucí, hlavní důraz nutno však klást na **nové formy kolektivní spolupráce** velkých skupin složených z pracovníků různých oborů, zejména z oboru technického rozvoje a operačně taktického a vybraných pracovníků

technicko-ekonomického směru z příslušných odvětví průmyslu. Kvalitativně nově tu musí být i řízení této kolektivní spolupráce, které musí být na nejvyšší odborné a ideologické úrovni.

V současné době je získáno na úseku vojenského technického rozvoje velké množství nových poznatků, z nichž některé nemohou být s okamžitou platností využívány v praxi pro potřeby armády. Příčinou jejich málo efektivního využití bývá zpravidla, že buď neodpovídají plně komplexnímu požadavku na vyzbrojení armády novou technikou a jsou tedy poznatkem získaným z víceméně jednostranného pohledu na daný problém nebo vycházejí z okamžitých požadavků praxe, z okamžitých potřeb a tu se zase setkáváme se zřejmým nedostatkem odborných znalostí, plynoucích z malé teoretické vyspělosti požadavatelů.

V podstatě tu jde o zásadní základy metodického rázu, kdy tvorba koncepce vojenského technického rozvoje není dilem vyrovnání společného úsilí jednotlivých spolupracujících orgánů, nýbrž zpravidla je dilem jen orgánů technického rozvoje. Základním znakem tvorby koncepce technického rozvoje však musí být stálá péče o udržení ekvivalentního podílu přínosu nových technických i operačně taktických poznatků do formulace hlavních úkolů, jinak řečeno, orgány řídicí technický rozvoj musí

dbát o plánovitě rozvíjení, činnosti směřující k srovnávání, hodnocení a tvůrčímu přetváření všech získaných faktů a k vytváření vědeckých koncepcí technického rozvoje.

Prvním úkolem tohoto orgánu musí být proto odstraňovat všechny disproporce v součinnosti technických a operačních složek ozbrojených sil na vypracování hlavních úkolů technického rozvoje a zabránit možnému vzniku nových disproporcí.

Přitom je nutno si uvědomit, že vojenský technický rozvoj i při zabezpečení nezbytného souladu technických a operačních poznatků bude podléhat zákonu zvratu kvantity v kvalitu. To znamená, že teprve nahromaděním určitého množství dílčích poznatků bude možno získat předpoklady k objevu jejich vzájemných souvislostí a hlubších vztahů a tím i k získání kvalitativně nových poznatků. Rozvoj vojenské techniky se musí provádět v boji názorů na optimální řešení úkolů a proto bude uvedený orgán povinen věnovat stálou péči morální výchově a uvědomění technických a operačně taktických pracovníků, aby byly jednak projevy ustrnulého, dogmatického pohledu na rozvoj zbraní a materiálu vymýceny a jednak aby byly odstraněny tendence stavět nerealistické koncepce úkolů, neodpovídající ekonomickým a technickým možnostem národního hospodářství.

Jaká jsou hlavní hlediska, z nichž vychází komplexní rozbor koncepce řešení úkolů technického rozvoje

Cílem komplexního rozboru je navrhnout na základě využití všestranných podkladů předmět vojenské techniky (vojenského materiálu), s hlavními takticko-technickými parametry, který se uvažuje v budoucnu po jeho vyřešení zavést do výzbroje (výstroje) armády. Přitom tento rozbor musí dát podklady pro to, jakým způsobem je nejvýhodněji možné daný předmět zabezpečit, tj.:

- výrobou podle vlastního výzkumu a vývoje,
- výrobou podle licenční dokumentace,
- dovozem.

Z uvedeného je patrné, že komplexní rozbor musí být souhrnem operačně taktických a ekonomických studií, vypracovaných na různých příslušných pracovištích armády k danému úkolu. Skládá se zpravidla z části operačně taktické, technické a ekonomické, které mohou být zpracovány v různém časovém rozpětí a lhůtách ovšem tak, aby při konečném komplexním posouzení

úkolů předcházející obvyklé rozhodnutí o zařazení úkolu do plánu (vývoje, osvojení výroby nebo dovozu), byly jednotlivé části navzájem projednány a shrnuty v ucelený závěr.

Obsah operačně taktické části studie je třeba zaměřit na získání podkladů pro upřesnění zkoumaného námětu z hlediska perspektivních operačních a taktických potřeb a z hlediska současných zkušeností se stávající obdobnou technikou.

Bylo by značným přínosem uvedených částí, odpovídalo-li by např. na otázky:

- bojového použití předmětu u vojsk,
- perspektivního organizačního začlenění předmětu,
- perspektivnosti navrhovaného předmětu u vojsk,
- srovnání navrhovaného řešení s operačně taktickým řešením podobného problému ve spojeneckých armádách, eventuálně v armádách kapitalistických států.

Uvedená operačně taktická část studie by měla být srovnána s technikou a ekonomickou částí studie, zaměřenou především na technické řešení, rozbor kapacitních možností vědecko-výzkumné základny výroby a výroby, zhodnocení možností surovinové a materiálové základny a rozbor z hlediska nákladů na přezbrojení armády novou technikou. Výsledkem této činnosti pak bude formulace závěru, v němž musí být stručně a jasně shrnuty výsledky taktických, technických a ekonomických rozborů s jednoznačným návrhem na způsob zabezpečení požadavků.

Součinnost operačně taktických a technických složek armády na rozborové činnosti otázek rozvoje nejdůležitější nové vojenské techniky přináší řadu významných kladných jevů.

Nejdůležitějším jevem je kvalitativní zlepšení obsahu plánu vojenského technického rozvoje, tj. zlepšení jednotlivých úkolů vývoje v tom smyslu, že jsou na úrovni světového technického pokroku i perspektivních operačně taktických požadavků.

Další důležitou stránkou této spolupráce je skutečnost, že se jí významně zvyšuje vojenská odbornost jak pracovníků na úseku operačně taktickém, tak i technickém. Tak např. hlubší poznání technické úrovně, možností, organizačních předpokladů pro vývoj a osvojování výrob nových výrobků v čs. průmyslu, poznání složitosti řešení nové techniky v jednotlivých jejích oborech, významně přispívá k zlepšení způsobu tvorby a formulace taktických požadavků na zabezpečování potřeb armády novou technikou. Odstraňuje úzce vymezený, ne-realistický a podmínkám materiálně technické základny neodpovídající pohled na možnosti technického rozvoje a výroby. Pomáhá odstraňovat dále živelnost z tvorby taktických požadavků na techniku a prohlubuje metody k jejich vědeckému vypracování a to zejména proto, že musí stanovit jak velký časový předstih je nutno prováděnými studiemi vytvořit, aby technika začínající na základě komplexního takticko-technicko-ekonomického výzkumu byla ještě dostatečně dlouho perspektivní po ukončení vývoje nebo zahájení výroby.

Na druhé straně odstraňuje tato spolupráce nebezpečí formulace takových technických koncepcí úkolů, které nepřihlížejí k novým poznatkům operačního umění, nemohou být zaváděny do výzbroje vojsk, protože jsou morálně zastaralé již v době zahájení výroby.

Je přirozené, že tato práce, vyúsťující ve vytýčování perspektiv rozvoje vojenských

techniky a tím i rozvoje ozbrojených sil (nároky na odbornou kvalifikaci vojáků, příprava výuky pro obsluhu nových zařízení, technické zabezpečení provozu nové výzbroje v jednotkách vojsk atd.), musí být řízena a prováděna vybranými pracovníky odborníky v otázkách operačně taktických a technických i ekonomických s pokud možno vědeckou kvalifikací. Celá tato činnost se nutně musí opírat o spolupráci se Sovětským svazem a lidově demokratickými státy. Teprve na základě práce těchto vybraných pracovníků jsou vytýčené operačně taktické směry pro rozvoj nové techniky i návrhy perspektivních plánů zabezpečení ozbrojených sil novou technikou reálné, odpovídají daným podmínkám a možnostem a splňují předpoklady, aby vynaložené úsilí a prostředky do technického rozvoje byly maximálně efektivně využity.

Požadavky na úzkou spolupráci pracovníků obou uvedených směrů jsou plně odůvodněny jak zkušenostmi z minulosti, tak i současnými potřebami zkvalitňování výzbroje a výstroje. Toto odůvodnění plně vynikne, uvedeme-li si několik příkladů možného zanedbání komplexního rozboru u důležitých problémů rozvoje vojenské techniky podle shora uvedených hledisek.

Např. je vyvíjen protiletadlový kanón pro použití v podmínkách působení zbraní hromadného ničení. Je známo, že uvedené podmínky podstatným způsobem zasahují do způsobu vedení boje a organizace bojových armád. Stoupají nároky na pohyblivost vojsk, zvětšují se rychlosti i vzdálenosti bojových přesunů. Uvedené skutečnosti nejsou však při stanovení takticko-technických požadavků komplexně vyhodnoceny a odrazí se např. v takticko-technických požadavcích pouze tím, že je požadováno pouze zkrácení doby pro uvedení protiletadlového kanónu z pochodovalého stavu do bojového. Přitom se zanedbá požadavek na vývoj takového protiletadlového kanónu který by zabezpečil protiletadlovou obranu přesunujících se vojsk i za pohybu. Je přirozené, že takový protiletadlový prostředek by nebyl v souladu s potřebami armády a nebyl by ani zaveden do výzbroje.

Jiný příklad. Stanoví se takticko-technické požadavky na vývoj obrněného transportéru. Uvažme, k jakým důsledkům by vedla skutečnost, kdyby nebyla důsledně objektivně zhodnocena otázka jeho výzbrojení prostředky pro vedení palby, které budou na žádoucí úrovni v době jeho použití u vojsk. Úpravy v lafetaci zbraní na vyrobeném obrněném transportéru vedou zpravidla k nutnosti konstrukčních úprav vo-

zidla, k prodlužování vývoje, k ztrátě tempa technického rozvoje, k vícenásledům a k pozdějšímu zavedení nového vozidla do výzbroje armády. Tyto možné negativní zjevy lze odstranit již v zárodku řešení úkolu a to právě **komplexním rozbohem koncepce řešení** se strany vybraných odborníků znalých perspektiv rozvoje jak nových druhů techniky tak i jejich optimálního bojového použití u vojsk.

Požadavky na spolupráci pracovníků operačně taktického i technického směru při rozvoji nové techniky se týkají prakticky všech druhů nové vojenské techniky a je možné je uskutečňovat v celém průběhu řešení úkolů. Přitom však nutno zdůraznit, že zásadní význam má především **provedení komplexní takticko-technické a ekonomické studie uvažovaného problému na začátku jeho řešení**, tj. v době, kdy nejsou vynakládány prostředky na jeho řešení v plné šíři, kdy nejsou ještě zmobilizovány široké kapacity vývojové a výrobní základny na provedení konstrukce a výroby. Tato zásada však nemůže být v rozporu s tím, aby bylo možno v etapách předvývojových a předvýrobních ověřit optimální možné řešení na řadě výzkumných prací, umožňujících objektivní posouzení řešení.

Další významnou etapou, zasluhující soustředěné pozornosti je etapa, vypracování takticko-technických požadavků. Její dalekosáhlý význam spočívá v tom, že stanovené taktické a technické parametry jsou základním podkladem, podle kterého probíhá celý vývoj a jehož splnění je jedním z hlavních měřítek pro zavedení předmětu do výzbroje a výstroje armády. Proto jakékoli nedomyšlené stanovení parametrů a jejich dodatečné úpravy mají nepříznivé následky pro další řešení jako prodlužování etap technického rozvoje, zvyšování finančních nákladů apod.

Z dalších etap spolupráce je účelné využít zkoušek prováděných s prototypy nebo

výrobky ověřovací série. Významným rysem činnosti v této etapě by bylo srovnání původní koncepce úkolu a takticko-technických parametrů s výrobkem a vypracování stanoviska pro zavedení do výzbroje a výstroje armády.

Vedle těchto příkladů je možno zkvalitňovat spolupráci při dalších příležitostech, jako např. při zasedáních vědecko-technických poradních orgánů jak u druhů vojsk, tak i v celoministerském poradním orgánu a účelným využíváním vojenských odborníků z oblasti technického rozvoje při větších cvičeních s vojsky a štábních cvičeních. Účast na cvičení by byla jednak jistě přínosem pro pracovníky z pracovišť technického rozvoje, ale kromě toho mohou tito pracovníci přispět svými odbornými znalostmi při vyhodnocování cvičení z hlediska stanovení dalších perspektiv rozvoje armády a dosažení bojové pohotovosti. Jako další možnost jak prohloubit připravenost na řešení komplexních takticko-technických studií by bylo možno uvažovat i o tom, že některé dílčí cvičení s vojsky by bylo možno zaměřit přímo na prověření a osvětlení určitých důležitých specifických problémů.

Z uvedeného vyplývá, že komplexní posuzování otázek vojenského technického rozvoje je perspektivním úkolem, který má zajišťovat předstih, který má soustřeďovat technický rozvoj na řešení takových otázek, které budou čs. ozbrojené síly potřebovat ne tak dnes, jako zítra a pozítří. Odstranění nedostatků, způsobujících nekomplexnost, to jsou otázky dneška, které vznikly proto, že minulost nevyžadovala, aby si vojenská věda v těchto otázkách zajišťovala předstih.

Obtížným problémem je nalézt vhodné kádry k provádění komplexních rozborů, dosti prozíravé, iniciativní, schopné vědecky a perspektivně pracovat. Ale tato obtíž musí spíš vést k řešení tohoto problému, než k tomu, aby se před ním zavíraly oči.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Voennaja mysl“

Číslo 10/1961:

XXII. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu – Být v plné bojové pohotovosti – Protiraketová obrana – aktuální problém vojenského umění – Některé otázky soudobého operačního umění – Protiatomový manévř v útoku i v obraně – Průlom strategického frontu – Raketová vojska hlavních imperialistických států – O boji s atomovými ponorkami.

„Voennaja zarubežnik“

Číslo 10/1961:

44. výročí Velkého října – Zbraně budoucnosti – Oceánské hlubiny – to jsou pole nastávajících střetnutí – Vojenská námořní politika Francie – Vzdušná výsadková divize – Prostorový systém spojení obrněné divize – Průzkumné jednotky bojového skupení – Problémy spojení v budoucí válce – Změny v organizaci svazků pozemních vojsk USA – Civilní letectvo – záloha vojenské dopravní služby vojenského letectva USA v době války – Některé otázky obrany vojensko-námořních základů USA – Nová zahraniční vojenská technika.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Myśl wojskowa“

Číslo 10/1961:

Protiatomový manévř (závěry z diskuse) – Některé problémy překonávání vodních překážek z chodu – Dosažené výsledky a perspektivy využití vrtulníků v boji – Úloha námořní dopravy v zásobování vojsk – Některé problémy organizace týlu s přihlednutím k budoucímu bojišti – Podstatné problémy ekonomické mobilizace – O rozvoji vojenského zlepkovatelství – Vyjítí 2. polské armády na řeku Lužnická Nisa a přechod k obraně – Protivzdušná obrana území Spojených států amerických – Organizace a úkoly francouzské divize typu „1959“ – Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států.

Informace o obsahu německého vojenského odborného časopisu „Zeitschrift für Militärwissenschaft“

Číslo 1/1961:

Politické a vojenské úkoly Národní lidové armády ve výcvikovém roce 1961 – Stav vojenskovedecké práce a stupeň jejího ovládnutí velitelskými kádry – důležitý prvek vojenského potenciálu – K některým otázkám útoku na odloučených směrech – Problémy taktického námořního výsadku – Podklady a možnosti pro použití vzdušných výsadků – Úkoly a zásady použití bojových oddílů milice (dělnické třídy) – Atomové prostředky pozemního dělostřelectva – Organizace spojení operační skupiny letecké armády při podpoře armády – K metodám organizace součinnosti – Iniciativa velitelů – předpoklad úspěšné součinnosti – Význam standardizace pro Národní lidovou armádu – Bilance výkonnosti tankového motoru při normální jízdě a při jízdě pod vodou – Zkušenosti z vojenskovedecké práce ve štábu svazku.

Číslo 2/1961:

Odpovědnost Národní lidové armády při zajišťování míru v Evropě – Boj o získání iniciativy v počátečním období války – Problémy použití předsumovaných oddílů – K zřizování a přemísťování velitelských stanovišť msd v útoku – Velení dělostřelectvu za pohybu – Úkoly letectva při přípravě a provedení vzdušných výsadkových operací – Činnost vojsk po chemickém napadení – K organizaci a k práci týlu v boji ve městech – K diskusnímu příspěvku: „podstata, místo a úloha součinnosti“ – K diskusnímu příspěvku II.: Obsah, úloha a místo součinnosti – Práce opravárenské tankové služby v moderním boji – Zkušenosti z vojenskovedecké práce v ženijním učilišti – Účelná organizace spojení pro řízení palby v dělostřeleckých plucích.

Číslo 3/1961:

Stálá připravenost k použití technických bojových prostředků – jeden z rozhodujících prvků bojové pohotovosti Národní lidové armády – K přijetí a provádění rozhodnutí – K přijetí rozhodnutí a stanovení úkolů – Použití dělostřelectva – Protivzdušná obrana – Organizace a vedení průzkumu v motostřeleckém pluku – Použití chemické rot – K organizaci spojení – K organizaci a řízení týlu – K tanko-technickému a automobilnímu technickému zabezpečení – K výcviku v organizaci součinnosti – K diskusnímu příspěvku: Součinnost s motostřeleckými a tankovými jednotkami – K diskusnímu příspěvku: Otázky součinnosti ženijních vojsk s ostatními druhy vojsk – O příčinách a podmínkách zběhnutí a boj a potírání těchto trestných činů – Několik zkušeností z provádění polního táboření s jednotkami regulační služby – O zřizování pomocných letišť jednotkami pozemních vojsk – Západní názory na boj proti balistickým raketovým zbraním – K článku: Organizace velení vojskům ve zkrácené době – Zkušenosti z provádění oprav obrněných vozidel v polních podmínkách.

Číslo 4/1961:

Vedoucí úloha strany v ozbrojených silách – hlavní zdroj všech úspěchů při obraně socialistické výstavby – Několik problémů obsahu a charakteru počátečního období války – Organizace a příprava vzdušných výsadků v motostřeleckých jednotkách a útvarů – K některým problémům útoku motostřelecké divize v počátečním období války – Úloha, místo a úkoly politických zástupců a tajemníků strany v boji – Použití dělostřelce – Protiletadlová obrana – Použití tanků v dělostřelecké protipřipravě – Použití průzkumných jednotek motostřelecké divize – Použití pohyblivých zatarasovacích oddílů – K použití tankového praporu motostřeleckého pluku – K práci týlových služeb – Několik poznámek k součinnosti dělostřelce s taktickými vzdušnými výsadky v útoku – K diskusnímu příspěvku: Součinnost dělostřelce s motostřeleckými jednotkami a tanky – Prostředky a možnosti vzdušné dopravy jednotek a zásob – Zkušenosti vojensko-teoretické přípravy a vyhodnocení divizního cvičení – Metody vedení psychologické války.

Číslo 5/1961:

Varšavská smlouva – záruka bezpečnosti socialistických států – Ke zvýšení tempa útoku v soudobých útočných operacích – Radiální situace jako nový operační činitel – Několik problémů politické práce v území blízkém frontu – K několika problémům útoku motostřelecké divize z chodu – Protipožární ochrana v prostoru bojové činnosti – K zabezpečení velitelských stanovišť – Účinek atomových zbraní na dopravní cesty – Manévr pohyblivých oddílů zatarasovacích pomocí vrtulníků – Možnosti využití normovaných spojovacích prostředků pro radiotechnické opatření při cvičení – Prostředky a způsoby zjišťování analýzy a odmoření novodobých chemických bojových látek – Vojenskovedecké vyhodnocení plukovních cvičení – Ke cvičením NATO „Zimní štít II“.

Číslo 6/1961:

Před novými úkoly ve vojenskovedecké práci – Úloha ekonomiky v soudobé válce – Několik zvláštností boje v pohraničních pásech – Zajištění státní hranice a činnost vševojenské armády v pohraniční bitvě – Radiální situace jako nový operační faktor – Podklady a podmínky k vypracování schématu radiální situace – Problémy překonávání vodních překážek na široké frontě – K výsledkům diskuse o problémech součinnosti – Předmět a úkoly vojenské geografie jako součást vojenské vědy – Několik připomínek k vývoji obrněných transportérů na základě terénních vozidel – Organizace vojenskovedecké práce na pěchotním učilišti I. – Několik otázek protiraketové obrany.

Číslo 7/1961:

O vojenském potenciálu země – K průlomům z chodu při útoku v hloubce nepřátelské obrany – K organizaci a vedení bojové činnosti z objektů – Problémy radiotechnického protipatření prováděného ve prospěch vojskové protivzdušné obrany – K zásobování operačních výsadků (vzdušných) – Spojení motostřeleckého pluku při překonávání vodních překážek – Zvýšené požadavky na výcvik týlu – K výcviku důstojníků v praktickém vedení s technickými spojovacími prostředky – O koordinaci vojenskovedeckých úkolů s výcvikovým programem důstojníků a bojovým výcvikem – Průzkum mechanizované (tankové) divize Bundeswehru v útoku a za pochodu s předpokládaným střetným bojem – K článku: Práce štábu dělostřelce motostřelecké divize ve zkrácené době – Manévr pohyblivých oddílů zatarasovacích pomocí vrtulníků – Použití průzkumných jednotek motostřelecké divize.

Číslo 8/1961:

Kvalita velitelských kádřů a jejich vliv na výsledek války – K charakteru soudobých operací – K organizaci protitankové obrany pluku v obraně – Podklady a podmínky pro vypracování schématu radiální situace – Zvláštnosti spojení pluku v útoku ve městě – Zlepšení kvality a účinnosti výcviku v oblasti spojení – předpoklad pro zabezpečení nepřetržitého vedení v soudobém boji – Připomínky k využití našich obrněných vozidel – Soudobé dělostřelecké housenkové tažné traktory – O praktické práci s vojenským tiskem – K vojenskovedeckému vyhodnocování cvičení – Použití svazků armády v námorních výsadkových operacích podle názoru Bundeswehru – K dopisu čtenáře: Práce ve štábu dělostřelce divize ve zkrácené době – K článku čtenáře: Práce ve štábu dělostřelce divize při zkrácené době – K článku: Protiletadlové dělostřelecké zabezpečení – Pomůcka pro zjišťování stupně poškození dopravních zařízení při atomových výbuchech.

Číslo 9/1961:

Kybernetika ve vojenství – Některé otázky vedení útoku na jednotlivých směrech – K zvýšení pohyblivosti operačního týlu – Zjišťování atomových cílů dělostřeleckým průzkumem – Organizace spojení motostřelecké divize na pochodu – K organizaci a udržení součinnosti dělostřelce s pěchotou a tanky – Zkušenosti z taktického cvičení praporu s bojovou střelbou – Bojový výcvik musí odpovídat požadavkům raketové a atomové války – Moderní technické prostředky k vedení vojskům – Několik údajů o taktických možnostech průzkumu armády USA – K článku: „K zřizování a přemísťování velitelských stanovišť motostřelecké divize v útoku – K plánování ochrany proti prostředkům hromadného ničení.

Číslo 10/1961:

Důkladnější studovat všeobecnou teorii socialistické vojenské vědy – Použití divizí na samostatných směrech – Činnost a úkoly dělostřelce při obraně pobřežního úseku – Práce štábu dělostřelce motostřelecké divize v nekrátké době – K organizaci a práci týlu motostřelecké (tankové) divize při překonávání vodních překážek z chodu – K některým problémům organizace a vedení týlu divize – Několik poznámek a zkušeností z organizace politické práce při cvičeních s vojsky – Několik problémů výchovy a výcviku v důstojnické škole – Několik prostředků a metod ve výstavbě a zřizování velitelských stanovišť – Organizace protiradiotechnického opatření v ozbrojených silách NATO – Taktické prostředky pro použití malorážních jaderných zbraní USA a jejich vliv na bojovou činnost – K článku: „K organizaci a vedení bojové činnosti z objektů.

766 55
530
530
5821

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник Иосиф Пруца:
В новом 1962 году

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Коллектив штаба 2-го военного округа:

Планирование и организация передвижений на большие расстояния

Авторы приводят опыт учения и комплексной штабной тренировки по вопросам организации и управлению передвижениями. Основное внимание они обращают на следующие вопросы

- планирование и управление передвижениями на большие расстояния
- комендантская служба
- организация вспомогательного КП армии
- организация связи при передвижениях на большие расстояния
- оперативного и боевого обеспечения,

а также на некоторые вопросы комбинированных передвижений.

В статье в общем исчерпывается тематика передвижений на большие расстояния в масштабе армии.

Генерал-майор Ян Кнотек:

Передвижения в современной операции

В первой части автор рассматривает принципиальные теоретические вопросы соотношения и значения передвижений в условиях современной операции, во второй части приводит обобщенный опыт по современной практике командиров и штабов. Одновременно он вносит инициативные предложения по улучшению нашей практики при организации и производстве передвижений на большие расстояния всеми способами и в сложных условиях.

Автор в дискуссионной форме решает очень актуальные проблемы. Статья подает очень хорошую картину о современной проблематике передвижений в целом.

Подполковник Юрий Кавена:

Некоторые вопросы работы штаба дивизии при планировании передвижения войск

Автор обращает основное внимание в связи с действиями штаба при выводе войск на маршруты, указывая наглядные таблицы и схемы. Автор также вносит хорошие предложения на пособия, ускоряющие работу штаба при планировании передвижения. Наконец автор приводит некоторый опыт и выводы из комендантской службы и связи в условиях передвижения.

В общем статья предоставляет хороший обзор о методе работы штаба дивизии при планировании передвижения.

Подполковник Юрий Халуца:

Некоторые сведения по планированию передвижений и комендантской службы в мотострелковой дивизии

Автор решает аналогичную тематику, как подполковник Кавена, но приводит ценные сведения по последнему учению, вследствие чего предшествующую статью удобно дополняет и развивает. Статья предоставляет читателям возможность сопоставлять разные методы работы штаба дивизии при планировании передвижения.

Подполковник Яромир Ульч:

Некоторые сведения по ведению разведывательных действий в начальный период войны

В статье подводятся итоги разведывательным действиям разведывательного отдела и штабов в 1961 году. Автор подчеркивает и показывает, что глубокое знание противника является предпосылкой успешного ведения современного боя. Далее он обращает внимание на проблемы разведывательной деятельности в связи с обеспечением целей для ответного удара и первых дней начального периода войны. Наконец он отмечает опыт по воздушной разведке, радиоразведке, разведывательным группам и подразделениям особого назначения, разведывательным средствам соединений армии первого эшелона, а также по информационной деятельности.

Майор Лудек Стодудка:

Управление силами и средствами ПВО в начальный период войны

Полковник Рихард Пекарж:

Управление и связь в современных операциях общевойсковой армии при передвижении

Автор исходит из своей статьи, опубликованной в номере 5 за 1961 г., ставя себе целью более детально разъяснить некоторые основные вопросы управления и связи при передвижении. Главным образом он подвергает анализу вопрос радиосвязи, а также вопрос двух мест управления в соединениях. В дальнейшем он обращает внимание на необходимость пересмотра наставления о комендантской службе ОПЕР-51-2. Статья носит дискуссионный характер.

Полковник Лудвик Варваржовский:

Организация и смена мест управления

Автор нацелился на вопросы, о которых велись в последнее время беседы и которые проверялись в ходе учений и обучения.

Он обращает основное внимание на следующие вопросы

- эшелонирование отдельных мест управления, их предназначение и взаимное соотношение, обеспечение личным составом и материальное оснащение,
- принципы смены мест управления в ходе боевых действий.

ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Майор Винцент Василко:

Опыт по планированию и нанесению ядерных ударов штабом общевойсковой армии и штабом дивизии

Автор подводит итоги принципам применения ядерных ударов и обязанностям командиров и штабов армии и соединений, истекшим из опыта учения и работы в штабе. Статья разработана с точки зрения общевойсковой, не решая детально тематику родов войск. Статья представляет собой первую попытку, в которой рассматривается еще не полностью выясненная проблематика планирования ядерных ударов в вышеуказанных инстанциях управления.

Майор Юрий Брус:

Содержание работы органов и отделов объединения по планированию и нанесению ядерных ударов и защиты от атомного оружия

Автор подытоживает опыт работы штаба на учении и конкретно разбирает компетенцию органов и отделов объединения по планированию и нанесению ядерных ударов. В особой статье он обсуждает вопрос организации защиты от атомного оружия и других средств массового поражения, правильно отмечая принципиальные проблемы, которые необходимо решать.

Подполковник Ян Бачковский:

Опыт работы информационного отдела фронта

ОБСУЖДЕНИЕ

Майор В. Жачек, майор Карел Калиан:

Преодоление обширных зараженных районов с высоким уровнем радиации

Подполковник Иосиф Брож:

Боевое применение ракетных войск и артиллерии при обеспечении воздушных десантов

Генерал-майор Иосиф Слабый:

Полевое водоснабжение войск

Подполковник Милош Брабенец:

Некоторые вопросы переключения дивизии в оперативную подчиненность другой армии в ходе наступательной операции